

GOVERNMENT OF INDIA
ARCHÆOLOGICAL SURVEY OF INDIA
CENTRAL
ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 23509

CALL No. 495.85/Has/ste

D.G.A. 79.

~~D 2535~~

GRAMMATICAL NOTES

AND

VOCABULARY

OF THE

PEGUAN LANGUAGE,

TO WHICH ARE ADDED

A FEW PAGES OF PHRASES, &c.,

BY REV. J. M. HASWELL, D. D.

23509

SECOND EDITION EDITED BY

Rev. E. O. STEVENS, M. A.

495.85
Has|Ste

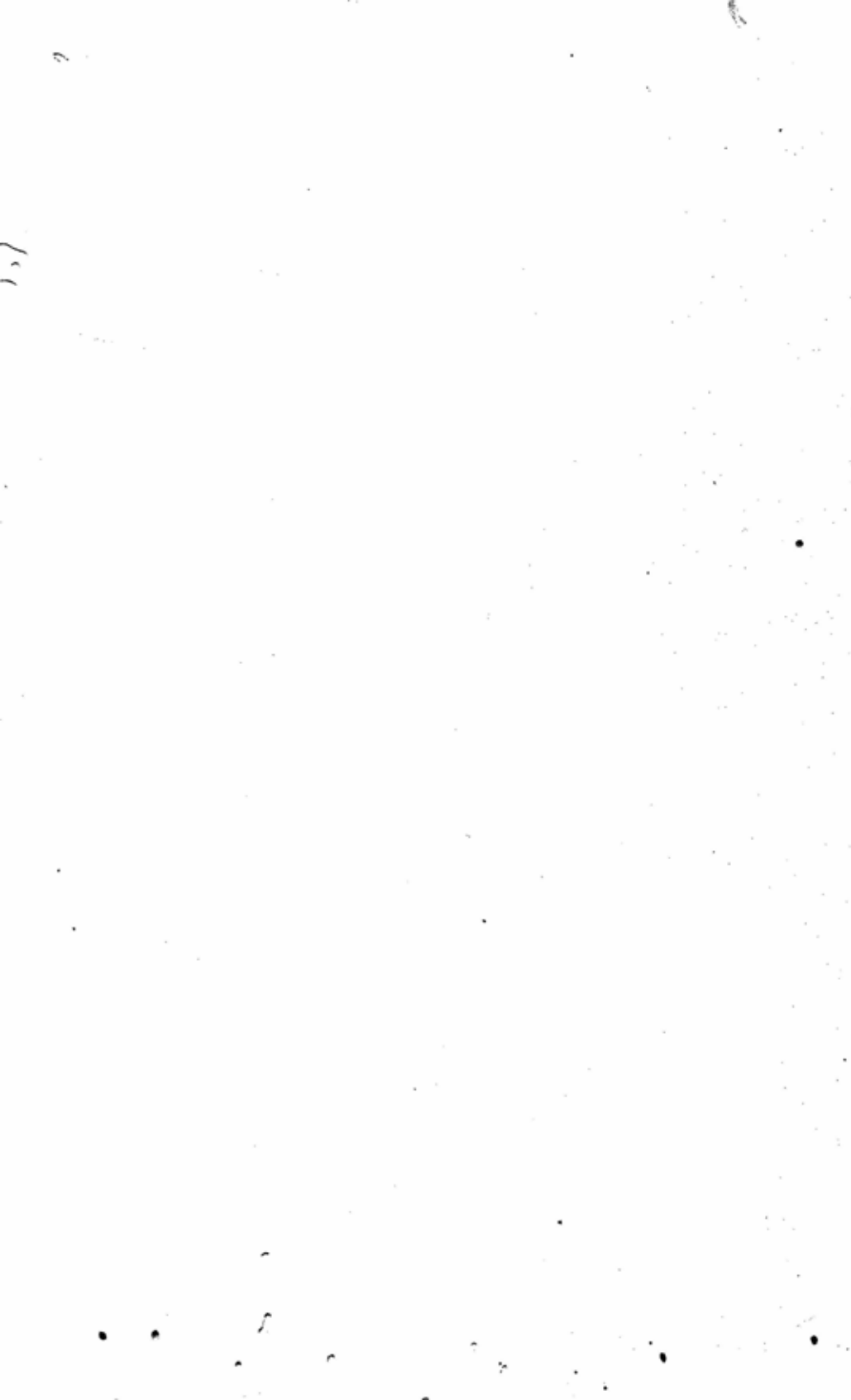
116709

RANGOON :

AMERICAN BAPTIST MISSION PRESS,

E. B. ROACH, SUPT.

1901.

PREFATORY NOTE TO THE FIRST EDITION.

Both the Grammatical Notes and the Vocabulary would have been more extended ; but the author, who has had the palsy for eight years, and for a long time has been unable to hold a pen, or turn over a leaf of a book, has for months been afflicted with such extreme nervous prostration, as to render mental effort almost impossible ; and it has been with great difficulty, that he has superintended the correction of the proofs.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

The first edition of the "Grammatical Notes and Vocabulary of the Peguan Language" was out of print twelve or fifteen years ago. There has therefore long been an urgent call for republishing this valuable work of the late Rev. J. M. Haswell, D. D. In order to meet this demand, I have carefully copied every page with my own hand. No pains have been spared to correct all the typographical errors; and many Peguan words have been added, which, it is believed, will considerably enhance the value of the book. Some of the most important of the contributions came from Messrs. Robert Halliday and Alfred E. Hudson, missionaries at Yē, who have devoted themselves with marked success to the acquisition of the Peguan tongue.

The attempt has been made to enlarge the scope of the work by inserting Burmese definitions for the benefit of such as do not understand English, and by adding an appendix of geographical names. In carrying out this design I have been greatly assisted by Nai Dī, a certificated school-master, who has had rare opportunities for securing accuracy, and for comparing the Peguan, as it is spoken by tens of thousands in the Tenasserim Province, with the same language, as it is spoken by the hundreds of thousands of his race in Siam, where they are known by their proper designation as Mons, and where they cling to their own traditions and literature with remarkable tenacity. He has but recently returned from a residence of more than four years in Lower Siam.

In 1897 at Bangkok, I formed the acquaintance of Count Captain G. E. Gerini, Principal of the Royal Military Academy. That gentleman is my authority for the statement, that Siam owes to the Peguans, not only her code of laws, but also her earliest historical records. According to the late Em. Forchhammer, Ph. D., Government Archæologist of Burma, the ancient Peguan

Empire was distinguished for the number and value of its inscriptions, of which not a few escaped the destruction ordered by Alompra.

In its present form this book may be said to resemble a lexicon, as it contains the definitions of more than five thousand words in two languages: but it is still so far from being complete, that I have concluded to retain the name of *vocabulary*. The hope is entertained, that it may be of some service in facilitating researches, which shall lead to the discovery of manuscripts, to supply the serious gap in Peguan History, to which the late Sir ARTHUR P. PHAYRE, G. C. M. G., K. C. S. I., C. B., referred in his History of Burma, and to the discovery of facts, which shall throw light on the question of the origin of the Mon kingdoms, which appear to have been well established long before the famous voyages were made to the Golden Chersonese, described by Ptolemy in his Geography.

EDWARD O. STEVENS.

Maulmain, October 1901.

KEY.

a, as in bār, bāt, bāl, başilica.

e, as in bēy, bēt, hēr.

i, as in mach^{ne}, bīt.

o, as in Bō!, blöt, nör.

u, as in pūt, büt, büll, bürr.

y, when combined with a consonant, like y in Bun-
yan, or i in scorpion.

ai, as in aisle.

oi, as in oil.

au, as in gaur.

aw, as in kaw.

ñ, as in cañon.

‘ signifies the aspirate.

’ signifies elision, or the half syllable.

. subscript signifies the short explosive accent.

g, as in get.

INTRODUCTION.

The Peguans, so named from their old capital Pegu, called by themselves Mons, by the Burmans, Talaings, were the ruling nation in southern Burma, when first visited by Europeans. They seem at one time to have been divided into several petty kingdoms, as the Martaban, Thatôn, Pegu, &c. There were continual feuds among themselves, as well as frequent wars with the Siamese, on the one hand, and with the Burmans on the other.

"From whence did they originally come"? is a question I am unable to answer. On one occasion in questioning an old Peguan on the subject, he said, he could obtain a history for me, that would tell all about it. He accordingly brought me an old palm-leaf book, * which proved to be legends of a tour of Gaudama from Ceylon to Malacca, and thence through Tenasserim and Martaban, to Pegu or Hongsa'wati', which is said at that time to have been covered with the waters of the ocean; but Gaudama prophesied, that it would become solid land, and that on a sand-bank, on which he alighted with 20,000 *rahans*, who accompanied him, there should be a great city built, the kings of which for many generations would be zealous promoters of his religion. It is said, that Gaudama, after leaving Malacca, having stopped at two or three places, proceeded direct to Tavoy, which at that time was the border of the Mon (Peguan) country. The book is abundantly interspersed with Pali; but consists in great part of statements, that Gaudama, passing through the air from one place to another, (names of places generally not given), having preached to those by whom he was met, would at their request for some memento or relic of him, pass his hand over his head, and give them one or more hairs, which

---

* Probably the Gäwömpatī' ဝဂ္ဂဝေဒီ. ED.

they would hasten to enshrine in some pagoda or cave. There are a few pages in the book, which may, with some propriety, be called history. The names are given of fifty-seven kings of Thatôn of one dynasty, and five of another,—sixty-two in all. But little is said concerning any of them, except that they were owners of white elephants, or of horses that could pass through the air. The names of the queens are also given; but there is nothing to throw light upon the question, “from whence did the Peguans come?”

Dr. Mason thinks, they came from India, and that they are allied to the Kohls. He gives as his reason, the similarity of language, and the dark complexion of the Peguans.

I sent a list of over sixty Peguan words to missionaries among the Kohls, requesting them to examine it, and give me the corresponding words in Kohl. The Rev. Mr. Flex, of Ranshie kindly complied with my request by sending me the synonomous words of three dialects, which prevail among the Kohls. The first three numerals, and the word for *nose* have a slight similarity to the Peguan, but there are few languages, that do not have some words of similar sound and meaning. For instance, the English word *cot*, for a small bedstead, is almost precisely the same in Peguan. A few years since, Dr. Dean from China was at my house; and hearing me ask a Peguan, if he had eaten rice, (*chëer pûng tõe rāhā **) Dr. Dean said, “*chëer pûng*, that in Chinese means eat rice.” I think this quite as strong a proof, that the Peguans are related to the Chinese, as a slight similarity in the three numerals and one word out of sixty is, that they are related to the Kohls. The frequent occurrence of the final *ng* in Chinese and Peguan might also be thought an indication of relationship.

---

* စဝုင်ဝံ့ရတာ။

Another reason Dr. Mason gives, for thinking the Peguans are of Hindu origin, is, that they are darker complexioned than the other inhabitants of Burma. I think Dr. M. must have been so strongly impressed by his head boat-man on his first journey to Toungoo, as to think him a type of his nation. But his broad nose, wide nostrils, and high cheek bones ought to have saved him from any imputation of Hindu origin. The fact is, the Peguans, as a people, are quite as light complexioned as the Burmans. There are comparatively few full blooded Burmans in Maulmain, the great proportion of natives being full or half blooded Peguans. A gentleman resident in Rangoon told me, if he saw an uncommonly nice looking native woman, he was pretty sure on inquiry to find, that she was from Maulmain. A gentleman and lady from Henzada, on a visit to Maulmain, spoke of the fair complexion of the people.

When I had been in the country one or two years, I thought I could tell a Peguan by his looks; but I found myself so often mistaken, that after more than 38 years' residence among them, I have to acknowledge myself utterly unable to decide with reference to a stranger, simply by his looks, whether he be Peguan or Burman. There are undoubtedly in the Pegu province many Peguans, who having entirely lost the use of their own language, pass for Burmans, and this probably increases the difficulty of distinguishing the two nations by their looks. Still it remains certain that they are very much alike in features and color, both of which are entirely against the theory of their Hindu origin. My own opinion is, that the Peguans originally came from the east or north-east, rather than from the west. The Rev. Mr. Carpenter, who went overland from Maulmain to Bangkok two or three years since, met a large company of people fleeing from Siamese territory, who call-

ed themselves K'wahs.* A Karen, conversant with Peguan who was of Mr. O's company, said "They are Talaings!" Ill health has prevented me from visiting these people, (who have settled in British territory) to endeavor to learn something more about them.

From whatever part of the world the Peguans came, I think, their words for *north* and *south*, s'maw kyā,† *under the wind*, or *low wind*, for *north*, and s'mlūng-kyā,‡ *high wind* for *south*, may be taken as an evidence, that they have long lived where the S. West and N. East monsoons prevail. It is true, that they are now accustomed to say kyā 'tot.§ *strong wind*, kyā dōng.¶ *a soft or weak wind*, instead of high and low wind; still, I think the origin was as above suggested. Their word for east is p'mok, **to appear or *cause to appear*. Their word for west is p'lāt †† *to extinguish*, having reference of course to the rising and setting sun.

RELIGION.

The Peguans like the Burmans are Buddhists. The Buddhist scriptures are said to have been translated into Peguan, before they were into Burmese. They have one book called the "mūlā muli," ‡‡ which the Burmans have not. It proposes to give an account of things from the very beginning, before there was a god, or any living being.

The Peguans are much more addicted to demon worship than the Burmans. If a person is taken suddenly ill, they at once make inquiry, as to where he has been; and offerings of rice, plantains, etc., are deposited near the place, especially if he have been in the jungle, hoping

* This is probably ၵွၼ (pronounced ၵွၼ) kwā, a *disciple*. As soon as these fugitive Talaings learned, that the foreigner, whom they had met, was a religious teacher, according to custom, they would speak of themselves as disciples ED.

† သွင်ကျာ။ ‡ သမ္ဗုဒ္ဓကျာ။ § ကျာထတ်။ ¶ ကျးဒိုန်။

** ခွက်။ †† ပထိတ်၊ ငြိတ်။ ‡‡ မူဝမူဝ။

to propitiate the demon, he may have unwittingly offended. They build small houses near their own dwellings, in which they place offerings to demons. Soon after I came into the country, being in a village which had one of these little demon houses near almost every dwelling, supposing they were children's play houses, I looked into one to see what kind of toys the children were accustomed to amuse themselves with; the people who saw me came running, begging me not to go in, as the demon would be angry, and visit the family with sickness.

When a person has been long ill, they sometimes make feasts, in which the women of the family dress fantastically, and dance one after another, until the demon who caused the illness is supposed to take possession of one of them, when she begins to shake like a person in an ague fit; and whatever she says, while in that state, is considered oracular, and any directions she may give with regard to food, or medicine, or offerings, are strictly followed. I once saw a woman dancing at a festival of this kind dressed in an English frock-coat, and a high crowned hat on her head. The sick often make vows, that, if they recover, they will make a demon festival.

There are people among them, who are supposed to understand the mind of the demons, or to have influence with them. Such persons are consulted by the friends of the sick. Passing through the village of Amherst, I saw a crowd of people gathered in front of a house, the owner of which had long been ill. I stopped to see what was going on, and saw a man kneeling with his clasped hands to his forehead. He was surrounded with plantains, sugar-cane, cocoanuts, &c. Just as I arrived within hearing, he said, "Oh demon, lord of grace, have mercy on us, have mercy on us, and tell us what to do for this sick man." I learned, that this man resided about twenty miles distant, and had the reputation of being unusually skilled in demonology.

Some of these demon people are shrewd enough to give directions for things to be done, which will be likely to prove beneficial. While passing through a street of Amherst on another occasion, I heard a man crying, as if in great agony, and called at the door to see what was the matter. It was a case of severe colic. A demon woman was giving directions for a certain quantity of cayenne peppers to be steeped in arrack, and a portion of the mixture to be given to the sick man, and the remainder to be poured upon the ground in a particular direction from the house, giving as a reason, that the demon who had seized the man was a very violent demon, and must have violent medicine.

They are afraid to keep the corpse of a nursing infant in the house over night. As soon as an infant dies, whatever the time of night may be, they start at once for the burying-ground. Being in a Peguan village, I was asked, about nine o'clock in the evening, to visit a sick child. I found it near death, but thought it might live several hours. Soon after returning to my lodgings, I saw people passing with torches, and on inquiry learned, that the child had died, and that they were on their way to bury it. On another occasion I was present, when an infant died about ten at night. As soon as the breath left the body, they rolled it up in a mat, lighted torches, and hastened away to the burial-ground.

Their superstitions with regard to demons are innumerable. Demon worship was undoubtedly their only religion previous to their reception of Buddhism; and, though they are told in their books, that, if a man makes offerings to demons once, and afterwards performs works of merit a hundred times, it will be in vain, like pouring water upon the sand, yet their fear of demons is so strong, that they are continually doing something to appease, or shunning something for fear of offending them. In Maulmain demon feasts have become rare; but offerings to demons are sometimes seen by the sides of the

street. They are usually placed in square baskets, the sides of which are made of plantain stalk, the bottom, of bamboo splints.

DOCTORS.

Any one who chooses takes up the profession of doctor, of which there are two classes, the one giving medicine, the other feeding the patient with all kinds of food. The theory of this latter class is, that the body being formed of various elements, illness is caused by the excess or deficiency of one or another of these, and that some kinds of food go to replenish one element, and some another. They therefore feed the patient with every imaginable thing in hopes of hitting the right one, and thus restoring the equilibrium.

I was once called to see a child about two years old, that was ill with dysentery. I found it in a dying state. On my enquiry what medicine had been given it, they replied, no medicine had been given it, they had "fed the elements." I asked with what they had fed it: they replied, "a great many things." "But what have you given to-day," I inquired. They answered, "Fowl's flesh cooked with asafetida". Thinking I had misunderstood, I asked them to show it to me. They brought some: and I saw, there was no mistake: it was "fowl's flesh cooked with asafetida," and the poor child, who died while I was there, had been forced to swallow that horrible mess.

DISPOSAL OF THE DEAD.

When a person dies, the body is washed, and laid out decently, excepting those who die in early infancy, or of some contagious or epidemic disease like small-pox or cholera, when the body is rolled up in a mat, and buried with little delay or ceremony. With these exceptions, they burn their dead. Their coffins, like the Burman's, are very showy, covered with colored paper, the ends of

pea-cock's tails, and tinsel. They make a great parade at their funerals, especially those of elderly people.

EDUCATION.

Among the Peguans, as among the Burmans, the priests are the school-masters. Almost all the boys are put into the monasteries for a longer or shorter period: but the great proportion of them leave before they can read fluently; and seldom looking at a book afterwards, many of them forget all they have learned. There are no schools for girls. It is a very rare thing to find a Peguan woman, who can read, excepting those that have been taught in mission schools. One reason for this is the exclusion of women from their monasteries; but the principal reason is the perfect indifference of the people to their education. When urged to put their daughters into school, they often ask, "Of what use will it be? They cannot become clerks, or hold government appointments. They can take care of children, and cook rice just as well, if they cannot read, as if they could."

[These remarks continue to hold good with regard to some of those rural districts of the Tenasserim Province where Peguan is still taught in the monastic schools; but in Maulmain, and in the old Province of Pegu, where the Peguans have become Burmanized, the lay schools are now attended by large numbers of girls as well as of boys; and some of these girls have become very proficient in their studies, as may be seen from the reports of the department of Public Instruction.—Ed.]

LANGUAGE.

The Peguan language abounds in words ending with *h*, the pronunciation of which requires a sudden exhaustion of the air from the lungs. It also abounds in the letter *r*, which always has more or less of the rolling sound. It is never softened into *y*, as in Burmese. Words ending in *ng* are also frequent; hence the language is rough and guttural compared with the Burmese.

There are many Pali words in use, for some of which they have no corresponding words of their own. There are also words in common use, which are the same in

Burmese. Some of these are undoubtedly Burmese words, and have been adopted into Peguan since their subjection to the Burmans. Others I think were taken by the Burmans from the Peguan. The construction of the language is quite different from the Burmese, the location of words being almost always the reverse.

One peculiarity is the different power of vowels, when combined with different classes of consonants. There is some difference of pronunciation among the people which may properly be called *provincialisms*, those from the vicinity of Rangoon and Pegu pronouncing words with final *k* like final *t*; but the Martaban people with few exceptions give the *k* sound; thus daik,* *water*, is pronounced by the Rangoon Peguans dāt, precisely like the word for *sweet*.† There are also words in common use in one district, which are very seldom heard in another; for instance, dān‡ is the common word for *road* in the Lamaing district, while klong|| is the word unvariably used in the vicinity of Maulmain.

The language is gradually going out of use; and the sooner it is supplanted by the Burmese the better: yet I think, it will be a long time before it ceases to be the language in common use in country villages in the Amherst district, and near the sea-coast in the Martaban district. Many thousands of Peguans migrated to Siam, previous to the occupation of the Tenasserim provinces by the British. They and their descendants continue the use of their own language.

The Pwo Karens in the Siamese territory, bordering on Tavoy District, have Buddhist monasteries, in which the Peguan language is taught; but how extensively, I have been unable to learn. A Karen robber under sentence of death, a few months ago in Tavoy, wrote a letter in Peguan to his wife in Siam. Pwo Karens are called Peguan Karens, both by Burmans and Peguans. The

* သ်

† သာဝ်

‡ သာန်

|| သ်

Burmese name for them is Talaing Karens (တလိင်းကရင်), the Peguans, K'rēng Mon (ကရင်မောန်) Both tribes of Karens in the Tenasserim Province, and, I suppose, throughout Burma, have adopted many words, such as the word for book (လိက်), ship (ကုဇ), to row (a boat) (ဝိုဏ်းစိုက်), to tread out grain with cattle (လိုနီ), &c. &c. Whether these are real Karens words, which are common with the Peguan, I have not been able to learn.

[Of late there appears to have been a surprising increase in the Peguan population of Burma. Whereas in 1881 the total was given as less than 89,000, those, reporting themselves as Talaings at the census taken in February 1891, amounted to considerably more than 223,000. A few years ago the Mons in Siam were estimated to number about one million.—ED.]

NAMES OF PLACES.

Names abound in the southern part of Burma, in which *kyaik*, *god* forms one syllable, as *Kyaik-k'mī*, *Kyaik-p'rang*, *Kyaik-tō* &c. All these places have some tradition, or something in their location accounting for their names. *Kyaik-k'mī*, the native name for Amherst, means "*behold the gods*"—ကျိပ်ခမီ။ One tradition with regard to it is, that three images, seated upon a log, floated over from Ceylon, and lodged on the rock near Amherst point, on which an idol temple now stands.

The large pagoda in Maulmain is called by the Burmans *Kyaik-than-lan* (ကျိပ်တံလန်)—a corruption of the Peguan words *Kyaik-sēm-lūm*, *Sēm* being the Peguan name for *Shan* or *Siamese*, *lūm*, *to be destroyed*. The tradition is, that a Siamese general encamped with his army in Maulmain, and sent word to the Governor of Martaban, that he was about to attack him, and inquired, what day he would be ready for battle. The Martaban Governor replied, "If there is a battle, there will be many killed and much misery. Let us try the strength of our forces by seeing which can build the biggest pagoda in a single night; and the one that succeeds be

considered the conqueror. The Siamese agreed to the proposition, and set to work gathering bricks, and building a pagoda on the hill, where the large pagoda now stands. The Martaban people set to work and built an immense pagoda of bamboo wicker-work, and covered it with mats, and before daylight had it finished, and white-washed; so that it appeared like a veritable solid pagoda. The Siamese were amazed, and said, "If the Governor of Martaban has force sufficient to build such an immense pagoda in one night, there is no use in attacking him," and retreated. Hence the name of the pagoda Kyaik-sēm-lūm, — ကျင်ဆောင်လို။

Kyaik-tō is the name of a large village in the *Martaban District. Tō in Peguan is a species of hornet. It is said, that a swarm of hornets built their nest in the iron net-work on the top of the pagoda; and so it was called Kyaik-tō, the *hornet-god*; — hence the name of the village, ကျင်ဆောင်။

A few miles from Kyaik-tō is a pagoda called Kyaik-īśi-yū. Īśi is a *hermit*, or *devotee*; yū means *to carry on the head*. It is said, that a hermit received three hairs of Gotama. Having disposed of two of them, he resolved to carry the third on his head, until he should find a rock shaped like his head on which to deposit it. He found the rock, and enshrined the hair upon it. The pagoda built upon the place is therefore called by the Peguans Kyaik-īśi-yū, ကျင်ဆောင်ယိုဝ်။ This the Burmans have corrupted to Kyaik-tī-yō, ကျင်တီးယိုး။

There is a mountain in the Martaban District called by the Burmans Zin'-gyaik. This is a corruption of the Peguan Jūng-kyaik — *foot of god*, နိုင်ကျင်။ I have not been able to learn of any legend connected with this mountain. There are many other such names, as Kyaik-kaw, *broken god*, ကျင်ကပ်။ Kyaik-p'taing, *white god*,

* Now included in the Thaton District.

ကျာ်ပ္ပၤ Kyaik-pī, *three gods*, ကျာ်ဒိဏ္ဍိယ Kyaik-prāṅ, *bank-god*, ကျာ်ဌာနာယက Kyaik-ṭhāṇāyaka

Some places are named from legends connected with their history, and some from other circumstances. The Peguan name of Maulmain is Mot-mūa-lūm, မတ်မွတ်လုံ *one eye destroyed*. The legend is, that an ancient king had three eyes, two in the usual places, and one in the centre of the forehead. With his third eye he could see what was going on in the surrounding kingdoms. The king of Siam was at war with him; and, finding his plans continually thwarted, he suspected, there were traitors in his camp, and called a council to find out who gave information concerning his plans to the enemy. His officers told him, there was no traitor; but the king of Maulmain was able with his third eye to see all that was going on in the Siamese camp. It was suggested, that the king of Siam should give his daughter to the king of Maulmain, and that, when she had succeeded in gaining the confidence of the king, she could manage to put out his third eye. This counsel was followed, and proved successful; and the third eye was destroyed; hence the name of the city. It is often called Mot-lūm-lūm, *eye destroyed, destroyed*, မတ်လုံလုံ.

There is a mountain in sight of Maulmain, sometimes called "Duke of York's Face." The Peguan name is Kūak-k'bāṅ, ကွက်ကွက် Kūak means *to hang up*, k'bāṅ means *a ship*. It is said, that the sea at one time came up to the mountain, and that ships were made fast to it. It is also called Krōa-k'bāṅ, which is much the same meaning. The village at the foot of the mountain is called in Peguan Dūng-yām, or Dūng-mī-yām, *city of the weeping mother*, ခုင်ယံ ခုင်မိယံ. It is said, that the only son of a widow was compelled to go into the army, and was killed in battle. The mother could not be com-

forted, but continued to weep and lament for her son; hence the name of the place.

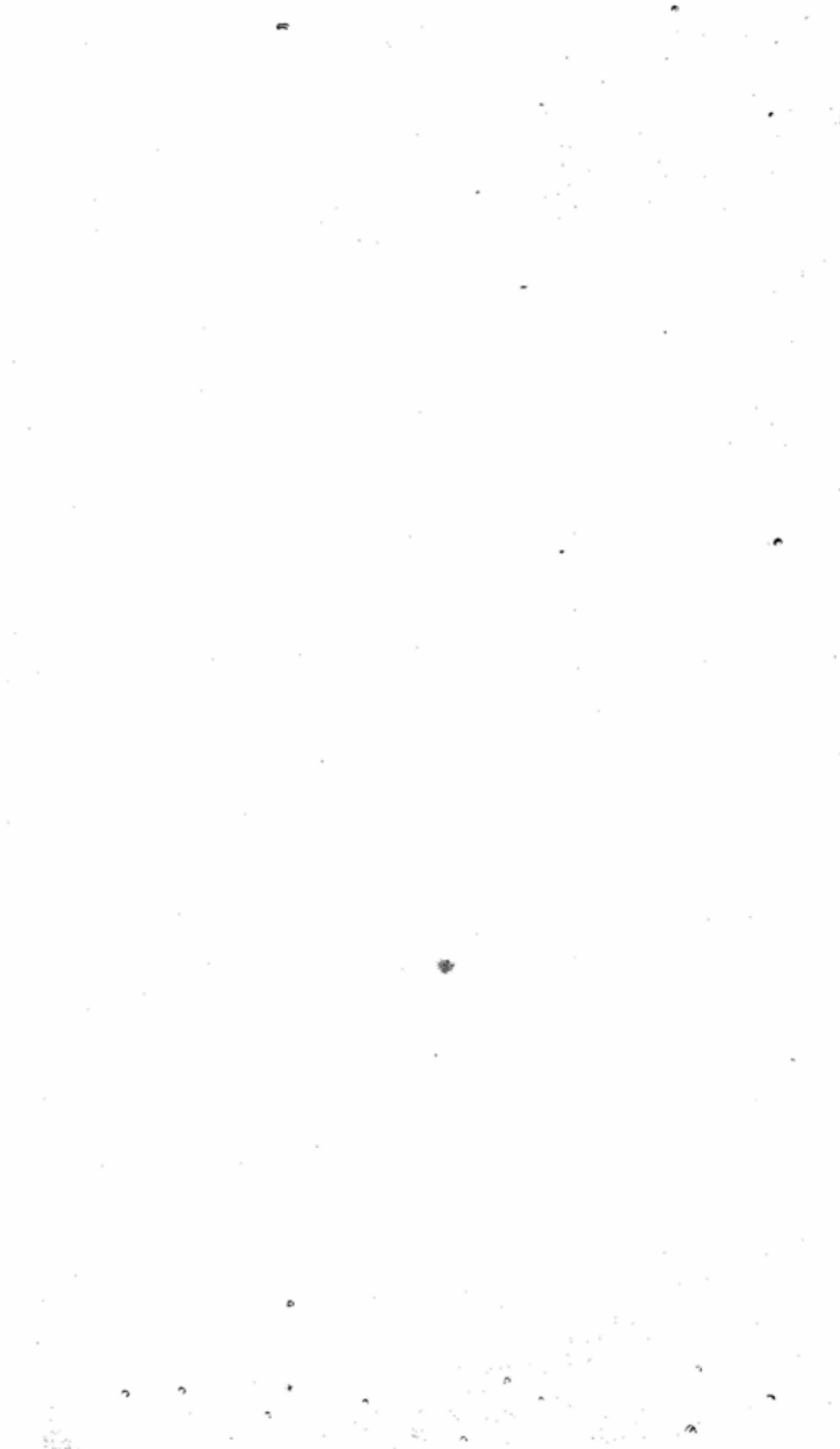
The Peguan name of Biling is Bilüm, *destroyed river*, ဝီလုံ It is said, that formerly the river was navigable for boats; but sand-banks formed in it, and ruined it for navigation.

The Peguan name for Martaban is Müh-t'maw, *stony point*, müh being *nose* or *point*, t'maw being *rock* or *stone*, မဟာတောင်။

I had always supposed, that the native name of Tavoy was Burmese, and meant *buy a knife*; but in the book referred to, giving an account of Gotama's tours through the country, it is said, that when he arrived at Tavoy, he sat down cross-legged, as represented in most of his images, which in Peguan is ဝဝါ, 't' wai, and that from this circumstance the place was called 'T' wai.

Addendum to key on p. vi.

Also a, as in bàre.

GRAMMATICAL NOTES

OF THE

THE PEGUAN LANGUAGE.

§ 1. The PEGUAN LANGUAGE is written from left to right without separation of syllables or words. There are but few words of more than two syllables; and they are mostly of Pali origin.

THE ALPHABET.

§ 2. That the Peguan Alphabet is from the same source as the Burmese, does not admit of doubt, nearly all the simple characters being the same, and many of them having the same sound. It consists of twelve vowels (ဝိသ swü), and thirty-four consonants, (ဗုဒ္ဓ pyon). The vowels are mostly in pairs, the first a light, the second a heavy sound of what might properly be called the same vowels. When combined with consonants they are written in symbolic form, and in their full form only when they make syllables by themselves. Their power is modified, or entirely changed by the different classes of consonants, with which they are combined, and also, by final consonants. The vowels with their symbols and power, and the manner they are combined with consonants will be seen in the following table.

TABLE OF VOWELS AND SYMBOLS.

<i>Vowels.</i>	<i>Symbols.</i>	<i>Power combined with</i>	<i>က.</i>
အ	none	a, as in Sitka,	က ka.
အာ	ဝ or ၊	a, long as in bar,	ကာ kā.
အိ	ဝ	i, as in kit,	ကိ kī.
အီး	ဇ	i, as in machine,	ကီ kī.
ဥ	လ	u, as in put,	ကု kú.
ဥာ	လ	u, as in bull,	ကူ kū.
ဧ	င	e, as in bey,	ကေ kē.
အေ	င	ea, as in [oar,	ကော kōa.
အော	င-ဝ	au, as in gaur,	ကော့ kaŭ.
အို	င	ow, as in rustic pronun- ciation of cow,	ကော့ kǎo.

အံ   aw, as in kaw, or o in cot, ဝံ   kəw.
 အ: a, as in Ah!   ဝ: kah.

It will be noticed, that there are three characters, that have the sound of broad a, namely အ, precisely like a in Sitka, အဝ, as a in father, and အ: the same, only pronounced quick, as though the sound were cut short in the midst of its enunciation, like English Ah! pronounced with an explosive sound.

The symbol (°) does not properly represent a vowel, except when followed by a final consonant: in other cases its place may be supplied by a final ဝ, or အ; thus ဝံ may be equivalent either to ဝဝ် or ဝအ်။ In the former case, it would be pronounced *tawm* or *tom*, and in the latter *taw* or *tō*. When followed by a final consonant, it has the sound of o in *or*.

DIPHTHONGS.

§ 3. The vowels အဝ, and အေ are combined, and have the sound of *ai* in aisle; as ကဝဲ, pronounced *kai*. အေ and အေ are combined, and have the sound of *ui*, as ဝဲ, pronounced 't^hui; except ဝဲ, the sign of the past tense, which is pronounced *tōē*. အေ, အိ and အု are combined, and have the sound *uiē*, as ဝဲ, pronounced *phē*. အေ and အေ are combined, as ဝဲ, pronounced 'tēē, or nearly like *tāre*. အေ, အဝ and အေ are combined as ဝဲ, pronounced *pōa*, almost precisely like ဝဲ။

The above diphthongs are never followed by a final consonant; but the diphthong, formed by the union of ဝ and ဝ is always followed by a final consonant, as ကိဝ်, pronounced *kūng* or *kaing*.

The following are the only vowels used with final consonants, အဝ, ဝ, ဝ, ဝ, ဝ, အံ။

§ 4. CONSONANTS.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
ᄒ,	ka,	k.	It is difficult for a foreigner to get the distinction between ᄒ and ᄑ. Sometimes the sound of ᄑ approaches that of g hard.
ᄑ,	ka,	k.	
ᄒ,	ka,	k.	
ᄒ,	kaer,	k.	The r sound must not be given at the end of the names of any of these letters.
ᄒ, c,	gnær, gn or ng.		
ᄑ,	sæ,	s.	The correct pronunciation seems to be tschæ. In the Pegu pronunciation the s sound predominates; but in the Martaban pronunciation the ch sound.
ᄑ,	sæ,	s.	
ᄒ,	tsæ,	ts.	This letter appears to differ from the preceding only in being aspirated.
ᄑ,	sæ,	s.	
ᄑ,	sæ,	s.	The Martaban pronunciation gives this a distinct j sound, which doubtless is more correct.
ᄑ,	sæ,	s.	
ᄒ, ᄒ,	tsær,	ts.	This letter seldom occurs. It apparently differs from ᄑ simply in being aspirated.
ᄒ,	tsær,	ts.	
ᄒ,	ñaer,	ñ.	* Seldom if ever used.
ᄒ,	ta,	t.	
ᄒ,	ta,	t.	* " " "
ᄒ,	da,	d.	
ᄒ,	da,	d.	* In Peguan it retains its proper cerebral sound.
ᄒ,	da,	d.	
ᄑ,	taer,	t.	Now never used.

* For lack of type the archaic forms of these three letters cannot be given.

<i>Character.</i>	<i>Name.</i>	<i>Power.</i>	<i>Remarks.</i>
၀,	na,	n.	
၁,	ta,	t.	
၂,	ta,	t.	
၃,	taer,	t.	Frequently pronounced with a <i>d</i> sound.
၄,	taer,	t.	
၅,	naer,	n.	The archaic form is နံ
၆,	pa,	p.	
၇,	pa,	p.	
၈,	paer,	p.	
၉,	paer,	p.	
၁၀,	maer,	m.	
၁၁,	yaer,	y.	
၁၂,	raer,	r.	The archaic form is ဝံ
၁၃,	laer,	l.	
၁၄,	waer,	w.	
၁၅,	sa,	s.	This retains its proper sibilant sound, which the Burmese have lost.
၁၆,	ha,	h.	
၁၇,	la,	l.	*
၁၈,	ba,	b.	This is a very peculiar sound. Perhaps it may best be described as coming between <i>p</i> and <i>b</i> .
၁၉,	baer,	b.	It is difficult for a foreigner to get this, and at the same time to distinguish it in pronunciation from ဝံ Ed.

* For lack of type the archaic form of this letter cannot be given.

အ is also reckoned as a consonant, and is used as a final. The characters ခ, ဌ and ဝ having the same sound as ဝ, ဝ and ဝ are now never used, unless in words of Pali origin; but are retained in the alphabet, or their places filled by the repetition of ဝ, ဝ, ဝ, to fill out the division of letters into fives in repeating in *sing song*, as Peguan boys are accustomed to do when learning. ဌ is also very seldom used, the more easily written ဝ being used in its stead. ဝ, ဝ, ဝ, ဝ, often have very nearly the sound of soft *ch*. ဝ always has the smooth sound of *s*.

There is no *g* in the language save ဂ, which as an initial has the sound *gn* (the *g* being fully sounded.) As a final, it has the sound of *ng*. There is no *z*, or *th*.

The consonants, as it respects their influence on the vowels, are divided into two classes.

In the first are က ခ ဝ ဆ ခု ဌ ခု ထ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

In the second are ဂ ဃ ဂ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ ဝ

§ 5. Names of symbols, illustrated by combination with က

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
အ		အမာ,	က ka.
အာ	ဝ or ၇	ထာဝ, hand down?	ကာ kâ.
အို	ဝ	ခရိုကျိဝ်, round head?	ကိ ki.
အို	ဝ	ရာဒဝ်, thing shut? or from	
		အရာဒဝ်, middle thing,	ကိ ki.
ဥ	၇	ကော်ပိုင်ဝ, draw one leg,	ကု ka.

Vowel.	Symbol.	Name of Symbol.	Power.
က		ကော်ငိုဇ်ဇီ, draw two legs,	ကူ kū.
ဧ	၆	ခဝေမူ,	ကေ kē.
ဆဲ	၂	ခဝဲပုန့်, thrown back,	ကဲ kōa.
ကျော	၆-၁	သောတာဝဲ, pronounced <i>faunatoa</i> .	ကော kāu.
ကြ			
ခြာ			
ဆ	၂	ဝတ်ကျိုဝ်, dash over head?	ကဝ် kǎō.
ဆံ	.	ခွံကျိုဝ်, dot over head?	ကံ { kom. or kəw.
ဆး	:	ခရးကျိုဝ်, a rake a head?	ကး kəh.

The sound of the vowels, when combined with letters of the first class, (which will be called the က class,) is the same, as when standing by themselves, as represented in the table.

§ 6. With the second or ဝ class the sound of the vowel is always modified, though the modifications cannot always be represented by English letters. Sometimes the sound is quite changed, as will be seen by comparing the following table with the two preceding.

ဝ pronounced kə. [Here and throughout almost g hard.
ဝါ ,, kǎer. The final r must not be trilled either
here or in the last sound.—Ed.]

ဝ	,,	kī.
ဝိ	,,	kī.
ဝု	,,	kū.
ဝု	,,	kū.
ဝေ	,,	kē.
ဝဲ	,,	kōa.

There is never more than one simple consonant in a syllable, unless one is final.

§ 8. DOUBLE CONSONANTS.

Double consonants, (that is, where one is written under the other, as ညှဉ်း) are either pronounced, as if written separately, as ညှအး, or the upper letter is the same as a final, as ဗာညှဉ်း, pronounced as if written ဗာညှဉ်း။

Remark.—Even when the upper letter is not treated as a final,—in many instances good usage seems to sanction the writing of two consonants coming together, either one above the other, or both on the same line; thus ကြံ or ဗကံ, ဗွန် or ဗဒန်, ဂ္ဂ or ဝဝ—Ed.

COMPOUND CONSONANTS.

§ 9. Compound consonants are formed by one of the following letters, or its symbol being placed under other letters, viz: ဂ ခ န ဝ ခ ဝ ဝ ဝ, according to the following table.

Letters.	Symbols.	Combined with ဝ, ဝ, or ဝ	
ဂ	ဂ or ဝ	ဂ္ဂ or ဝ္ဂ	t'gna.
ခ	ခ	ဇ္ဇ	t'da.
န	န	ဇ္ဇ	t'na.
မ	မ	ဇ္ဇ	t'ma.
ဝ	ဝ	ဇ္ဇ	kya.
ဂ	ဂ	ဇ္ဇ	kra.
ခ	ခ	ဇ္ဇ	kla.
န	န	ဇ္ဇ	kwa.
မ	မ	ဇ္ဇ	k'ba.
ဝ	ဝ	ဇ္ဇ	'la.

Compound consonants are pronounced as one syllable, or as nearly so as the case will admit. The symbol ၂,

combined with ဝ (ယ), does not alter the consonant power, but gives the vowel combined with it the same sound, that it has with the ဝ class. The symbol , sometimes has the same effect, when combined with ဝ, without the aspirate being sounded. င is pronounced *fwa*.

§ 10. *Abbreviations.*

ကော်	for	ကောကံ	ဖို	for	ဖိုင်
ကျော်	„	ကျောကံ	ဟို	„	ဟိုင် or ဟတ်
ကို	„	ကိုကံ	စို	„	စိုင်
ကို	„	ကိုကံ	သို	„	သိုင်
ဂို	„	ဂိုင် or ဂတ်	သွို	„	သွိုင်
တို	„	တိုင်	ဒို	„	ဒိုင် or ဒတ်

There are many colloquial contractions, which are not used in writing, as ဟိ (often pronounced *hai*), instead of သွို, for house, and အ: for သွ: entirely.

§ 11. *Modifications of vowel sounds by final consonants.*

When a consonant of the ဝ class, without a vowel symbol, is followed by a final consonant, the combination has the vowel sound of *au* in pauper, as ဝတ်, *paut* or *pot*, ဝင်, *paup* or *pop*; except with ကံ and င, where it has the sound of broad *a*, as ဝက်, *pāk*, ဝင်, *pāng*. The symbol ၇ combined with a consonant, followed by a final, has the sound of broad *a*, as ဝါင်, *pām*, ဝါတ်, *pāt*; except with ကံ and င, where it has the sound of *ai*, as ဝါက်, *paik*, and ဝါင်, *paing*. The symbol ° has the sound *i*, as ဝိင်, *pip*, ဝိင်, *pim*, except with ကံ and င, where the sound is midway between long and short *i*, as ဝိက် *pik*, ဝိင် *pīng*. The symbol ၂ always has the sound of *u*, as

ရှက် *rūk*, ရှမ် *rūm*. The symbol င has the sound of long e in *bey*, as ကေတ် *kēt*, ကေမ် *kēm*, except with က် and င်, where it sometimes has the sound of long e, and sometimes ai, as ငေက် is either *pēk* or *paik*; and ငေင် is either *pēng*, or *paing*, as the connection may require. The symbol င့, when followed by a consonant, always has the sound of long o, as ကောက် *kōk*, ကောင် *kōp*. The symbol ိ has the sound of broad a, as ကိုင်, *kāp*, ဒိုင်, *pām*, except with က် and င်, when it has the sound of ai, as ကိုက် *kaik*, ကိုင် *kaing*.

Note.—The native ear can make a distinction between ဝါတ် and ဒိုင်, and between ဝါမ် and ဒိုင်။ The Martaban pronunciation of ိက်, and ိင် is *oik* and *oing*. Thus the verb, *to lie down to sleep* ခိုက်ထိုင်, is pronounced *s'toik 'loing*. The Martaban pronunciation of ကေတ် is *kit*, of ရှက် *rūk*, of ကိုက် *kūk*, and of ကိုင် *kūng*, as already stated. Ed.

A consonant followed by a final ဝ, without a vowel symbol, has the sound of *aw* in *law*, as ဝပ် *paw*; with a vowel symbol, the ဝ is not sounded, as ကေဝ် *kē*, ကောဝ် *kō*, ကိုင် *kē*.* ိ is a real aspirate, and requires the syllable to be pronounced in a short, explosive manner, as ကတ် *kawh*, ကုတ် *kūh*.

The vowel sound given by အ final, when it follows a simple consonant, without a vowel symbol, differs from ဝ final in that it is a little heavier, and is formed more in the throat; but when it follows a consonant with a vowel symbol, it sometimes entirely changes the vowel sound, as ထောဝ် is 'tō, while ထောအ် is pronounced 'tō.

---

* Almost *ker*; see *key*.

Consonants of the $\circ$ class, followed by a final consonant without a vowel symbol, have a sound of *au* approaching the sound of long *o*, except with $\circ\delta$ and $\circ\zeta$, when the sound is long $\bar{e}$, and the single syllable is pronounced as if two syllables, as $\circ\circ\delta$, pronounced *pē-uk*, $\circ\circ\zeta$ *pē-ung*. Consonants of this class combined with vowel symbols, followed by finals, modify the sound of the vowels. The modification must be learned by the ear, as it is simply softer than in the $\circ$ class, except the symbol $\circ$, which with the $\circ$ class, gives the sound of broad *a*, as $\circ\delta$ *kāh*, but with the $\circ$ class, nearly the sound of *u* in pull, as $\circ\delta$ *kūh*. Perhaps the symbol $\circ$ should be noticed, which, with the $\circ$ class gives the sound *o* in *nor*, with the $\circ$ class, nearly the sound of long *o*.

As noticed in a previous section, the symbol, ($\circ$) when not followed by a final consonant, does not represent a vowel, but is used as a substitute for δ , or ζ , except in one or two instances, where it is used instead of $\circ\delta$. In some cases the same combination stands for two words; as $\circ\delta$ may be either $\circ\delta$ *kawm* (*köm* or *kom*) *a bullet*, or $\circ\zeta$ *kaw* *the neck*; but generally the same combination stands for but one word. $\circ\circ\delta$ always stands for $\circ\circ\zeta$ (*tö*). $\circ\circ\delta$ always stands for $\circ\circ\delta$, *töm* *to cook*. $\circ\delta$ stands for $\circ\delta$, the affix of masculine gender, (pronounced $\circ\delta$)

§ 12. Accentuation.

In dissyllables the accent almost invariably is thrown upon the second syllable. The same is true of the parts of compound words. This tendency of the language is so strong, that the unaccented syllable is frequently

treated, as if its vowel had been elided; and the word is written as if it were a monosyllable. In such instances the initial letter of the second, or accented syllable, is subscribed directly under the half or unaccented syllable. Thus ဝဉ္စီ, and ဝဉ္စီပညင် are regularly written ဉ္စီ and ဉ္စီပညင်။

When ° stands for ဆိ, it may be considered as the short explosive accent, as အာဝိ°, for အာဝိဆိ *let us go*; ကောဇံဝိ°, for ကောဇံဆိဝိ *brethren*. Ed.

---

§ 13. Punctuation.

The mark ၵ, called ပိတ် *pāt*, is the only mark of punctuation in the language. To mark the end of a paragraph, the ၵ is reduplicated with a short space left vacant, thus ၵ ၵ (ပိတ်ဇွှန်)။ The mark ၶ (ပိတ်ချောက်) *pāt dūt the little stop*, begins to be used in printed books, as an equivalent of the European comma.

PARTS OF SPEECH.

There are eight parts of speech in Peguan, namely nouns, pronouns, adjectives, verbs, adverbs, prepositions, conjunctions, and interjections.

---

§ 14. NOUNS.

There are no changes in nouns to mark their relations to other words. This is shown only by their position.

Some nouns are formed from verbs by prefixing ဝ, as ဝါ *to step*, ဝဝါ *a step, a pace*; ဝိ *to speak*, ဝဝိ *a speech, a saying*; အာ *to go*, ဝအာ *going*, (referring to the gait), as ဝအာညးခိုင့်ရ, *his going, (that is his gait) is good*. Nouns are also formed from verbs by prefixing ဒန္တိ, as ဝဲ *to be sick*, ဒန္တိမဲ *sickness*; ဖျဲ *to be old*,

ဒၣ်မဃူ *old age*; ချိတ် *to die*, ဒၣ်မချိတ် *death*. Many other nouns are formed from verbs, as ကထောန် *k'lon*, *work*, from ကောန် *klōn to work*; ဒဉ် *t'mlū* *darkness*, from ဉ် *klū to be dark*; က'မ္လောတ် (or *k'mlot*), *a thief*, from ကွတ် *klawt (or klot), to steal*; but no rule can be given for their formation.

[After a preposition မ often seems to transform a verb into a participial noun; thus ဝဲမတိတ်အာန့ၣ် *upon going out of the sayat*. Ed.]

1. Number.

The singular is not distinguished in any manner; thus မိုတ်ကျဲင် may mean, either that *one man is coming*, or that *a multitude of men are coming*. If definiteness is required, the numeral ဝဲ *one* is added, as မိုတ်ဝဲ *one man*. The plural is sometimes designated by တံ *tau*, as ညး *he*, ညးတံ *they*. When a multitude is referred to, ဝဲၣ် *the many*, is often used, as မိုတ်ဝဲၣ်. Sometimes both ဝဲၣ် and တံ are used; thus မိုတ်ဝဲၣ်တံ *a multitude of men*.

2. Gender.

Gender is distinguished by a word being added; as မိုတ်တြိ *a man*, မိုတ်တြိ *a woman*, ကောန်တြိ *a boy*, ကောန်တြိ *a girl*. ဝဲ and ဝဲ are often used without မိုတ်, as ဝဲ *one man*, ဝဲ *three women*. For animals တွက် and ခွေံ (ခွေံခွေံ) are commonly used, as ဝဲတွက် *a bullock*, ဝဲခွေံ *a cow*. ခွေံ is also used to denote maturity of age, in which case it precedes the noun, as ခွေံမိုတ် *a man of mature age*, in distinction from a young man.

3. Case.

The case of nouns is shown by their location. The

nominative always precedes the verb, as ဆဲအာ *I go*,
 ညးချူထိက် *he writes*, ချေင်ခြေပ် *the horse runs*.

[Note 1. ဝံ seems often to be used as if it were a nominative affix. Ed.]

The objective generally follows the verb, as ညးတက်
 ဆဲ *he struck me*; ဆဲတက်ညး *I struck him*; မိုဟ်ဂ်ရာန်ဂ်,
that man buys cattle. It may however precede the
 verb, as ထိက်ဂ်ဆဲပင်ထွေ *I have read that book*, (lit. *book*
that I read have); မိုဟ်ဂ်ဆဲတိရ, (lit. *man that I know*),
 or ဆဲတိရမိုဟ်ဂ် *I know that man*. But, where several
 nouns are governed by the same verb, they always
 precede the verb, as ကပ်တိအကာသဇ္ဇာန်အရာအိုတ်သိုဝ်ဂ်
 ဂျာ်ထွေဂ်ပွတ်ထင်ရ *the world, the earth, the heavens, all*
things; God created.

[Note 2. In this last example ဂ် seems to be used as
 an accusative affix. ဂ် serves the same purpose at the
 end of a clause used substantively, which forms the
 object of a transitive verb. Ed.]

The possessive is shown by the thing possessed prece-
 ding the possessor, as သွီဆဲ, *my house*, (literally, *house I*);
 ထိက်မိုဟ်ဂ် *that man's book*, (lit. *book man that*); မိညး
his mother.

The dative sometimes has ကို or က before it, as
 ကိုပ်ကဆဲညိ *please give to me*, (lit. *give to me please*.)
 But more generally it would be ကိုပ်ဆဲညိ။ ညးဟို ကိုဆဲ,
would be he spake to me, or he told me.

§ 15. PRONOUNS.

ဆဲ, *I, me, my, mine*, masculine or feminine, when
 addressing equals or inferiors; thus ဆဲကျင်ရေင်
I will come; ကောန်ဆဲ *my son*.

ဆဲဒိုက်, *I*, (lit. *I a slave or thy servant*), masculine or feminine, used when addressing superiors, or equals, out of politeness regarded as superiors.

ဆဲဒိုက်ဇံ, *I*, fem. the same as above.

ဧကုဆဲ, *I myself*.

ဝိ, *we, us, our*, mas. or fem., used when addressing equals or inferiors, ဝိညးတံ, ဆဲညး; thus ကောဒေတံဝံ ဒုင်တဲကိုဆဲညးအိတ်ရ *the brothers received us*; ကောနိဝံ ဝိညးတံ, *our children and grand-children*, (lit. *child, grand-child we they*).

ဝိဒိုက်တံ, *we*, used by inferiors, or by those who out of politeness refer to themselves as inferiors.

ဗေတ် or ဗေဒ်, sing., ဗေတ်တံ plur., *you*, spoken to inferiors, and children.

မူး, *thou, thine, thee*, mas. or fem., used in addressing equals.

မူးတံ, *ye or you, your*, mas. or fem., addressed to equals;— in formal address, ဗးမူး.

ခွက်, *you*, sing., ခွတ် plur. mas., used only in anger and quarrelling.

ခွဲ, *you*, sing., ခွဲတံ plur., colloquial, (used by the aged to the young.)

မ္မိ, *you*, fem., sing., မ္မိတံ plur. (contemptuous.)

မ္မိတံ, *you*, used only by persons in anger.

ညး, *he or she, his or her, him or her*.

ဇေံ, *he or she*, disrespectful.

ညးတံ, ညးဂမ္တိုင်, *they*, mas. or fem.

ဇေံတံ, *they*, disrespectful.

ဧကု, *self*.

ဧကုညး, *he himself or she herself*; thus ဧကုညးဟိုကိုဆဲ, *he himself told me*.

In addressing superiors, or speaking of them, the Peguans do not use pronouns, but တီလရန် *lord of grace*, တီလပိန် *lord of wealth*, or ဝလဆဲ *my lord*. In replying to a superior, they often use ကျ်, as ယံကျ် *yes, lord*, (lit. *yes, god*.)

§ 16. ADJECTIVES.

Adjectives are placed after the nouns, to which they belong, as မှိတ်ဌိ *an excellent man*; သွိခိုင် *a good house*; ကျ်သာဝရ *the eternal God*.

[Nouns are often used as adjectives, as မှိတ်မောန် *a Mon (Peguan) man*; လိက်ဗွာ *a Burmese book*; တံ့ဗြာတ် *a plantain tree*. Ed.]

Adjectives are compared by adding လောန်နဲ့ for the comparative, and အိုတ် for the superlative, as သွိဆူကံခိုင် လောန်နဲ့ထွိုင်ရ, *this house is better than that house*; သွိထေခိုင်အိုတ်ရ, *the house yonder is best*.

To express a slight degree ညိ is used, as ခုတ်ညိ, *a little sweet*, or if compared with something else, *a little sweeter*. To express a very small degree, ညိ is reduplicated, as ခုတ်ညိညိ, *a very little sweet or sweeter*. To express a high degree, but not the superlative, ညိယံ့သေင် is used, as ခုတ်ညိယံ့သေင်, *very sweet*, (lit. *not a little sweet*.) ညိ may either follow or precede the adjective, as ခုတ်ညိယံ့သေင်, or ညိခုတ်ယံ့သေင်။

With two adjectives, namely ခိုင် *good*, and ဂေါင်, *handsome*, ကျ်, (pronounced kiō or kyaw) is often used in conversation, as ကျ်ခိုင် *exceedingly good*; but it is seldom, if ever, used in books.

1. *Pronominal Adjectives.*

Pronominal adjectives are placed generally after the nouns, to which they belong.

အိုဏ်, အိုဏ်, *this* (colloquial;) thus, ဝဲအိုဏ် *this day*.

ဝဲ, အဝဲ, *that*; thus, မိုတ်ဝဲ *that man*. [ဝဲ frequently occurs, where it cannot be translated. See § 14.3, Note 2. Ed.]

ဝေဝဲ, or ဝေအို, *that*, (used in speaking of objects at a distance;) thus, မိုတ်ဝေဝဲ *that man*. Sometimes ဝေဝဲ and ဝဲ are both used. In that case ဝေဝဲ is placed before, and ဝဲ after the noun, and are equivalent to *that there*; thus, ဝေဝဲမိုတ်ဝဲ *that man there*; ဝေဝဲအိုဝဲ *that house there or yonder*.

ဝဲ, *this*, as မိုတ်ဝဲ *this man*. ဝဲ is frequently used, where it cannot be translated. [See § 14.3. Note 1. Ed.]

ဝေဝဲ, ဝဲ and ဝဲ are sometimes used, when speaking of things that have been spoken of previously, as ဝေဝဲမိုတ်ဝဲ *the aforesaid man*.

အိုဝဲ, *that*, (spoken of a thing near by,) and အိုဝဲ, အိုဝဲ *this* are also in common use. အိုဏ် has sometimes an adverbial force with the signification of *here*.

ဝဲဝဲ, ဝဲဝဲ, *of this sort*. These two are often used adverbially with the signification of *thus*, as ဝဲဝဲဝဲဝဲ *thus he spake*; ဝဲဝဲဝဲဝဲ *of this kind*. This expression is also employed with an adverbial meaning, *after this manner*.

ဝဲ, *whatever*, as ဝဲဝဲ *whatever there is*.

ဝဲဝဲ, *whoever*, as ဝဲဝဲဝဲဝဲ *whoever believes*.

မူ or မူဝဲ, *what*, as မူမိုတ်ဝဲ *what man*, or *what sort of*

man? မူၼ်းၼ်း *what is the matter?* မူၼ်းၼ်း *what is it?*
 မူၼ်းၼ်း *in what place, or where?* as မူၼ်းၼ်းမူၼ်းၼ်း *where is he?* မူၼ်းၼ်း *for what reason?* or *why?*
 ပသၢ်, *what kind of?* as ပသၢ်မူၼ်းၼ်း *what kind of*
a man is he?

မွဲ, *how many?* or *how much?* as မွဲမွဲမူၼ်းၼ်း *how many*
cattle? မွဲမွဲမူၼ်းၼ်း *how much silver?*

တၢ်တၢ်, *other, another,* as မူၼ်းတၢ်တၢ် *other men.*
 မူၼ်း, *some,* as မူၼ်းမူၼ်းမူၼ်းမူၼ်း *some of the houses are*
good, some are not good.

အိုတ်သို, *all,* as မူၼ်းအိုတ်သို *all men.*

သိုပအိုတ်, *all, the whole.*

ဇၢပ်, *every or each,* as ဇၢပ်မူၼ်း *every man;* ဇၢပ်မူၼ်း
each one of us. ဇၢပ် and အိုတ်သို are both used,
 and give additional force, as ဇၢပ်မူၼ်းအိုတ်သို, (lit.
every man, all.)

ဂၢ်ဂၢ်, *so much, so many,* as မွဲဂၢ်ဂၢ် *so much silver;*
 မွဲဂၢ်ဂၢ် *so many cattle.*

ဂၢ်, *many, or much,* as မူၼ်းဂၢ် *many men;* သတ်ဂၢ်
much fruit. To express a very large quantity or
 number, ဂၢ် is reduplicated, as မွဲဂၢ်ဂၢ် *very*
much silver; or ညိ is prefixed, followed by မူၼ်းသေင်,
 as မူၼ်းညိဂၢ်မူၼ်းသေင်, *very many men, i. e. not a few*
men.

အောန်, *few, or small in quantity,* as မူၼ်းအောန် *few men.*
 To express a very small quantity, အောန် is re-
 peated, as သတ်အောန်အောန် *a very small quantity*
of fruit.

2. Numerals.

Numerals generally follow the nouns, as မူၼ်းပန် *four*
men; but sometimes in inanimate objects they precede

the noun, as ပိတု *three trees*, ပိတ္တနိ *three villages*. In living objects the numeral always comes after the noun.

၁	မွဲ	mūa (Moor almost.)
၂	မါ	bā.
၃	ပိ	pī or paj.
၄	ပန်	pawn, or pon.
၅	မသုန်	m'sōn (col. p'sōn.)
၆	တရ	t'rau („ k'rau.)
၇	ထပင်	t'pawh(„ k'pawh.)
၈	ဒစံ	t'chām(„ k'chām.)
၉	ဒစိတ်	t'chit („ k'chit.)
၁၀	စင်	chawh.
၁၁	စင်မွဲ	chawh mūa.
၁၂	စင်မါ	chawh bā.
၁၃	စင်ပိ	chawh paj.
၁၄	စင်ပန်	chawh pawn, or chawh pon.
၁၅	စင်သုန်	chawh son.
၁၆	စင်တရ	chawh t'rau.
၁၇	စင်ထပင်	chawh t'pawh.
၁၈	စင်ဒစံ	chawh t'chām.
၁၉	စင်ဒစိတ်	chawh t'chit.
၂၀	မါစောတ်	bā chōh.
၃၀	ပိစောတ်	pě choh, or paj chōh.
၁၀၀	မွဲကုံ	mūa klawm, or mūa klom.
၁၀၀၀	မွဲလိ, col. (မွဲလီ)	mūa l'ngim.
၁၀၀၀၀	မွဲထက်	mūa lāk.
၁၀၀၀၀၀	မွဲကိုတ်	mūa kāt.

၁၀၀၀၀၀၀	မွဲပြကောတိကိုတ်	mūa prākautikāt.
၁၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်	mūa nīlahūt.
၁၀၀၀၀၀၀၀	မွဲနိလဟုတ်တံင်	mūa nīlahūtong.
၁၀၀၀၀၀၀၀၀	မွဲအသင်ဃဲယံင်	mūa asang - 'kōayong.

[Remark. It is the Martaban pronunciation, which is mainly followed in the above table. The Pegu pronunciation of မွဲ would be pī, of အသင် t'sām, of ဝဋ် t'sawh, and so on. Ed.]

3. Numeral Auxiliaries.

ကလေဝံ, ကလေဝာ် is applied to things in masses or lumps, as တိမွဲကလေဝံ *one lump of earth*; ကွာင်မွဲကလေဝံ *one loaf of bread*.

ခခေါင်, or ခခေါ်, is sometimes applied to long, round things, as ခနီမွဲခခေါ် *one bamboo*; but ဝုင် is more generally used.

ဝတေင် is applied to flat things, as ဝက္တမွဲဝတေင် *one sheet of paper*; ခတိုင်မွဲဝတေင် *one board*.

ဇကု is applied either to men or to God, as ကျပ်မွဲဇကု *one God*; မိုဟ်မွဲဇကု *one man*.

ဆောင် is applied to flowers, as ကံမွဲဆောင် *one flower*; ကံဒိဆောင် *three flowers*.

တလ, a master or owner, is applied to men, as မိုဟ်ဒိတလ *three men*, သွီမွဲတလ *one governor*.

ဝုင် is applied to long things, as ဆုမွဲဝုင် *one log*; ဝသဲဝင်ဝုင် *ten nails*.

မိုဟ် is applied to things in pairs, as မတ်မွဲမိုဟ် *one eye*; တဲမိုဒိုင် *both hands*.

[Note. These numeral auxiliaries are used very sparingly. In its ability to unite the numeral directly to the noun, the Peguan (or Talaing) language resembles occidental languages, and differs from all the known lan-

guages of Farther India. See Mason's *Burmah*, 1st edition p. 131. However the Peguan language appears to have undergone some modification from its contact with the Burmese; for, in addition to the eight mentioned above, the following numeral auxiliaries occur in the colloquial. Ed.]

ကဝံး is applied to things curled up, as ဇုက်ပွဲကဝံး *one coil of rope*.

ကူး is applied to things flat and small, as ဟွဲကူး *one leaf*.

ခွိုက်, what is ridden upon, as မိင်ပွဲခွိုက် *one elephant*.

ဝံင် (Bur.) is applied to writings, as ထိက်ပိဝံင် *three books or writings*.

ဇိုင် is applied to nets, as ဇိုက်ပွဲဇိုင် *one net*.

ဇြေတ် *a circle or ring*, as ကပ်ခါဇြေတ် *two rings*.

ထကိုခ် is applied to guns, muskets &c., as သေဏာတ်ပွဲထကိုခ် *one musket*.

4. Ordinals.

The ordinals are of Pali origin, and follow the nouns to which they belong, as တွဲဒုတိယ *the second day*; တွဲတတိယ *the third day*.

ပထမ or ပဌမ *first*.

ဒုတိယ *second*.

တတိယ *third*.

စတုတ္ထ *fourth*.

ပဉ္စမ *fifth*.

ဆဌမ *sixth*.

သတ္တမ *seventh*.

အဋ္ဌမ *eighth*.

နဝမ *ninth*.

ဒသမ *tenth*.

ကေဒသမ *eleventh*.

ဒွါဒသမ *twelfth*.

တေရသမ *thirteenth*.

စတုဒသမ *fourteenth*.

ပန္နာသမ *fifteenth*.

သောဠသမ *sixteenth*.

§ 17. VERBS.

There are two kinds of verbs, transitive and intransitive. Some transitive verbs are formed from intransitive, as ချိုတ် *to die*, ဝရိတ် *to kill*; ဒေါင်စေင့် *to fall down*; ဗဒေါ်ချေင့်

to cast down; ရှိခါ် to stop, to cease going or doing, ဗရှိခါ် to cause to stop; ထို to be ruined, ပထို to destroy.

[Active verbs are transformed into passive by the use of ရင် to endure, to suffer, thus ဗွဟင် to feed, ရင်ဗွဟင် to be fed. The impersonal use of verbs is also quite common; thus ထိုအိုတ်ရ they say. Ed.]

The tenses and modes of verbs are very imperfectly shown by affixes and prefixes. Frequently there is nothing but the connection to show the tense or mode. The present is always expressed by the simple verb, as ညးအာ he goes; ညးစဝင် he eats rice.

Sometimes two or three verbs follow a single nominative without anything to distinguish tense or mode. This does not cause the confusion, that one would suppose; thus ကောဆဲအာရတ်ကြောဆဲ my brother has gone to reap paddy, (lit. my brother goes reap paddy); ညးအာဂှ် ရန်ဂှ် he has gone to seek cattle for purchasing, (lit. he goes seek buy cattle.)

To express the doing of one thing during another action, the preposition ရဲ is prefixed to the nominative, as ရဲညးအာညးပင်ထိက် while he goes he reads a book, (lit. in he go he read book.) [In such cases the verb following the subject is treated as if it were a participial noun, governed by the preposition ရဲ Ed.]

The only substitute, which the Peguans have for the present participle, is expressed by the use of ဝင် See *Qualifying Affixes*.

Frequently the future is shown only by the connection, as လီယးဆဲအာရှင် to-morrow I will go to the city, (lit. to-morrow I go city.) It is also denoted by ရောင်, as ညးအာရောင် he will go.

The imperative is often expressed by the simple verb without the nominative, as အာ go; အာအာ go, go; မံင်ကူင်

be silent, or remain silent. See ဝ or လွှဲ under Verbal Prefixes, and ညီ under Imperative Affixes.

1. Verbal Prefixes.

ကို expresses permission, as ဆဲကိုညးတြိုင်သွံ *I let him build a house*; ကိုညးအာ *let him go*; ကိုညးမံင် *let him remain*.

[This prefix is strictly speaking the verb to give. In English occurs a similar idiom, as may be seen in the following quotation, "Then give thy friend to shed the sacred wine." Ed.]

ဒဲး expresses necessity, as ညးဒဲးအာ *he must go*; ဆဲဒဲးချူ *ထိက် I must write a letter*.

ဝ or လွှဲ, prohibitory, as ဝအာ *go not*; လွှဲကျိုင် *come not*.

[မ is a participial prefix corresponding to the Burmese verbal affix သော။ Thus မိုတ်မထိင်တံ *the men remaining*, မိုတ်မသာရတ်နကိုနာမဆဲ *the man called by my name*. Ed.]

သွိုက်ဝံ, to, signifies purpose or intention; thus အဝလဝံမ နွဲဝိုက်သွိုက်ဝံကော်ညး *Teacher Lē wishing to call him*. *

ယံ in negation always precedes the verb, as ဆဲယံတိညး *I knew him not*.

2. VERBAL AFFIXES.

(a.) Assertive Affixes.

ထဲ as an assertive affix denotes past action, as ညးအာထဲ *he has gone*.

When a transitive verb is in the past tense, the object of the verb is placed between the verb and this particle, as ညးရန်တဲထဲရ *he has bought cattle*, (lit. *he buy cattle done*).

ထဲ as an assertive affix is usually combined with ရ။ It is also frequently used as a continuative affix, thus ဝ

* သွိုက်ဝံ might perhaps with equal propriety be called a conjunction. See § 20. Ed.

လောင်ဖေင်ထဲဗက်ထက်ကရဲခဲရ *put on [your] mantle, and follow me, or having put on [your] mantle, follow me.*

တုန် seems sometimes to be used as an assertive, or closing affix in place of ရ, especially in archaic style.

ရ as an assertive affix, when combined with ထဲ, always follows it, when combined with ဟာ in the direct question, it stands before it; thus ဟာထံပိုင်ကျင်ထဲရ *the hour has come; ထတ်ဝံင်ရဟာ are [you] well?* It sometimes adds strength to the verb, as ညးအာထဲရ *he has gone, (implying past recall.)* ရောင် is sometimes merely assertive, as နှိကွေ့ရောင် *it is certainly so.*

ဟောင် is sometimes used in formal style in place of the assertive affix ရ, as ရန်မိကျိရန်မညွှံဇတ်ဟံမာန်ဟောင် *the kindness of a mother and father cannot be measured.* Occasionally it occurs in addition to the closing affix ရ, as တံနအဟာရထွါန်ဟောင်ကျိရ *in order to provide food continually.*

(b.) Interrogative Affixes.

ဟာ always comes at the end of a direct question, as ထြောဆိနွံဟာ *is there paddy?*

ရော always comes at the end of an indirect question, as မှ်ရော *what is it?* ညးဂ်ရော *who is it?*

(c.) Imperative Affixes.

ဝို, or ပိုဆိ, is employed in the imperative first person plural, as အာပိုဆိ *let us go.*

ညိ is used in addressing a superior, or an equal out of politeness treated as a superior, as ဒုဂ်ဂ်ကိုင်ဆဲဒိုက်ညိ *give thy servant this water.* It is a supplicatory affix used in formal style, as in addressing the Deity; thus ပွက်တီထပိန်ပွံကျိညိကပေင်ညိ *thy will be done.*

ရ is used in the imperative, when the speaker assumes superiority over the person addressed; thus ဗက်လက် ကရ်ခဲရ *follow me*.

(d.) *Affix of Number.*

အိုတ် is a plural affix implying, that all the persons referred to have performed an action, as ညးတံအာအိုတ် *they have all gone*. အိုတ် is also used without a verb, and expresses that a thing is exhausted, or used up, as ဩန်အိုတ်ထဲရ *the silver is exhausted, or quite used up*; ပိုတ်ခဲအိုတ်ထဲရ *my mind is exhausted, that is, I am completely discouraged*. For still another use of အိုတ်, see under *Adjectives* § 16.

(e.) *Qualifying Affixes.*

တာ signifies *away*, as ကေတ်တာ *to carry away*; ကော်တာ *to call away*.

ဂံ expresses power or permission to do a thing, as ညးအာဂံ *he may or can go*. ဂံ preceded by the negative တွံ, is often equivalent to a prohibition, as ညးတွံဂံအာ *he may (or shall) not go*.

မာန် expresses ability, as ညးဗင်လိက်မာန် *he can read*; ညးကွပ်မာန် *he is able to walk*.

မံင် expresses continuation of action, as ညးအာမံင် *he continues to go, or he is going*; ညးချူမံင် *he continues to write, or is writing*.

With the exception of the first, all of these qualifying affixes are simply auxiliary verbs.

(f.) *Euphonic Affixes.*

ဝ and လ် seem to be used merely for the sake of euphony; thus လးတမးဂိုလ်ဟိုတ်တရ *the light shone*; and သန္တိလ် appears to have the same signification as သန္တိ *to mark down, to take notice*.

ဤ is occasionally used in formal, solemn style; thus ကာလထန်အာဠိတု *when a long time had gone, or after some time.* See *Imperative Affixes.*

(g.) *Closing Affixes.*

ရန် appears to be obsolete. See *Assertive Affixes.*

ရ is often used simply to close a sentence. It seems also to supply the place of the verb *to be* in predicating a quality; thus မိပ်မြိပ် *joyful*, ညးမိပ်မြိပ်ရ *he is joyful.*

ရသွံ and ရောင်သွံ are expressive of surprise.

သွံ, *so, indeed*, adds emphasis, or indicates some emotion, as သူးတံနဲထီၣ်ၣ်ကောင်မွတ်အိုတ်ရောင်သွံ *ye have indeed killed the Prince of Life.*

§ 18. ADVERBS.

1. *Adverbs of Time, Place, and Manner.*

အခါနီ, *continually*, as ညးပအခါနီ *he does continually.*

အနိုင်အပိုင်, *forcibly*, as ညးပအနိုင်အပိုင် *he does it forcibly,*
or *by force*; ညးကေတ်အနိုင်အပိုင် *he took it by force.*

အပ်အပ်, *harmoniously*, as ညးတံမံင်အပ်အပ် *they live harmoniously.*

ကွပ်ကွပ်, *silently, secretly*, as အာကွပ်ကွပ် *go secretly*; ဗင်
ထိက်ကွပ်ကွပ် *read your book silently.*

ကြ, *after*, as ကြညးစပုင်ညးအာချင်ရောင် *after he has eaten rice, he will go to the city.*

ကွေ့ဂ်, or ကွေ့, *truly, certainly*, as နီကွေ့ရောင် *it is certainly so*; ညးဟိုၣ်နီကွေ့ရ *he truly told me*; နီကွေ့ဟာ *is it certainly so?*

ကွာ, *before*, referring to time, as ကွာညးဟွံကွပ်နီအာ *before he comes, I must go.*

ကွာထေခ်, or ကွာထေ, *formerly, as ကွာထေခ်ခံင်ပွဲချင်ကျင်*
ခီ *formerly I lived in Amherst.*

ချိတ်ပျိတ်, *definitely, accurately, as ညးဟိုချိတ်ပျိတ် he spoke definitely.*

ဆ, *only, as ဆညးပွဲဝံအာ only one can go; ချေင်ဆွံဆပွဲ*
I have only one horse.

ဆောင်လ, *sometimes, as ဆောင်လညးစဆောင်လညးယံစ*
sometimes he eats, sometimes he does not eat.

ဆိုက် or ဆိုက်ညောန်; *near, as ဆိုက်ညောန်ကိုချင်မတ်ပွဲလို*
တိဗွံ there is paddy-land near to the city of Maulmain;
သွိညးဆိုက်ကိုသွိမဆေရ his house is near to my father's
house.

ဏီ, *yet, as ညးယံအာဏီ he has not yet gone; ဆယံဝံတြိုင်သွိ*
ဏီ I have not yet built a house; ဆယံအာဏီ I have
not yet gone, or I will not go yet.

တပိုင်, *continually, as ညးလေပ်တပိုင် he is accustomed to*
do it continually.

ထပ်ကိုထပ်, *again and again, as ညးဟိုထပ်ကိုထပ် he said it*
again and again.

ပယတ်ပယတ်, *frequently, as ညးကျင်ပယတ်ပယတ် he comes*
frequently.

မြင့် or ပရတ်, *quickly, as အာမြင့် go quickly; အာမြင့်မြင့်*
go very quickly or soon.

To express great rapidity of motion ညိယံသောင်
is added, as ချေင်မြိုင်မြိုင်ညိယံသောင် *that horse runs*
very swiftly. Sometimes ညိ precedes the adverb, as
ညိမြိုင်ယံသောင် *not a little quick.*

ပွဲပရင့်, *very quickly, as အာပွဲပရင့် go very quickly.*

ပွဲစွံ, *together, as ညးထံအာပွဲစွံ they went together.*

သိုက်သိုက်, *slowly, as အာသိုက်သိုက် go slowly; ဟိုသိုက်သိုက်*
speak slowly.

2. *Interrogative Adverbs.*

ဣလိ, *where? whither?* as ဣလိသွီဉ္စးခွဲရော *where is his house?* In formal discourse မူဒူ, *in what place,* is used in place of ဣလိ; thus မူဒူဉ္စးမခွဲရော *where is he?*
 န္စလိ, *whence?* as န္စလိရော *whence was it?*
 ပသာ, *how?* as ပသာဆဲအာမာန်ရော *how-can I go?* ပသာဉ္စးဟိုသင်္ဂမာန်ရော *how can he say so?* Also *what kind of?* as, ပသာမိုဝ်ရော *what kind of a man is he?*
 ဆောင်လခ်, or ဆောင်လံ, *when?* as ဆောင်လခ်ပိုင်မာန်ရော *when can [we] arrive?*
 မူပိုတ်, *why? for what reason?* as မူပိုတ်မပဝ္ဗသင်္ဂအိုတ်ရော *why are [you] doing thus?*

§ 19. PREPOSITIONS.

The Peguan language appears to be remarkably rich in prepositions. They are of two kinds, namely simple, and compound.

1. *Simple Prepositions.*

အကြာ, *between,* as အကြာသွီခါ *between two houses.*
 အဝဲ, *within,* as အဝဲသွီ *within the house.*
 အထိုခ်, အထို, ထိုခ်, ထို, (Bur.) *for* (colloquial.)
 အမှ်, or အသွပ်, or သွပ်, *under,* as အသွပ်သွီ *under the house;*
 သွပ်တုံဆု *under the tree.*
 အလုံမွဲ, *throughout,* as အလုံမွဲရး *throughout the country;*
 အလုံမွဲချင် *throughout the city.*
 ကရေဝံ, or ကရေဝ်, *with, together with,* as အာကရေဝံဆဲ *go with me.*
 ကု, or ကိ, *with,* as ဉ္စးပါကုမဲ *he cuts with an axe;* ဆဲအာကိဂျင်ရောင် *I will go with (or by) boat.*
 ကေဝံကု, or ကေဝ်ကု, *with, or together with,* as အာကေဝံကုဆဲ *go with me.*

ကြပ်, *near*, as ကြပ်သို့ဆဲးဝါပိုင်နို့ *near my house is a well.*

ဝတ, *before, in front of*, as ဝတသို့ *in front of the house.*

မြိပ်, *throughout*, as မြိပ်တရသွံဆဲးဒိုင်အခေါန်ထဲရ *through-*
out six years I have had to pay taxes. (Colloquial.)

ဝဏး, *instead of, for, for the sake of, on behalf of*, as ဝဏး
တံ့ဗဟ်ဂံ့ *instead of တံ့ read ဂံ့*

ဇရေင်, *in (or into) the presence of*, as နဲညးတံဝံတံင်ခဏ်
ဏာပင်လုဇရေင်သို့အိုတ်ရ *her masters dragged Paul into*
the presence of the magistrate.

နီ, *to, unto*, as နီချင်မတ်ပွဲထိုနီချင်ကျာ်ခမီ *from the town of*
Maulmain to the town of Amherst.

နဲ, *by means of*, as နဲဘာသာမိုဝ် *by means of man's language.*

နီ, *from*, as နီကာထွံ *from that time*; နီသို့ဆဲး *from my house.*

ဝဲ, *in, at, into, unto*, as ဝဲတွဲ *in that day*; ဝဲကွာန် *in the*
village; ဝဲသို့ *at home*; ဝဲအကာသ, *into heaven.*

ဗာ, *with*, (colloquial), as အာဗာဆဲး *go with me.*

ဗုတ်, *about*, as ဗုတ်မသုန်ထွီ *about five thousand.*

မွဲ, *without, outside of*, as မွဲချင် *outside of the town.*

ထက်ကရ, *behind, after*, as ထက်ကရသို့ *behind the house*;
ဗက်ထက်ကရဆဲး *follow me.*

ထော, *above, upon*, as ထောသို့ *above the house, or upon the*
house; ထောမှာသို့ *upon the sea.*

လက်, *during*, as လက်ဝဲတွဲ *during three days.*

သို, *with*, as သိုဝိတ် *with the mind, or heartily.*

သွက်, *for the sake of, for*, as သွက်ဂထုဂုတ် *for the month*
of Pûh.

မိတ်, *about*, as မိတ်မသုန်နာဦ *about five hours.*

2nd. Compound Prepositions.

နီကို, *unto or until*, as နီကိုတွဲ *until that day.*

ဝင်ကို, *over against*, as ဝင်ကိုချင် *over against the city.*

နုလီ, *by means of, or with, as* ညးပနုလီတြိန်, *he did it with (or by means of) silver.*

နုအဝဲ, *out of, from among; as* နုအဝဲဂကူဝေါင်သညးလ္လိဝံ *some from among the nations.*

နုလီ, *from, as* နုလီတွဲဂ် *from that day.*

ဝဲလီ, *unto, against, at, among, as* ဝဲလီဇုဇဝ်ဆဲးညးဂမ္တိုင်ဝံ *unto our ancestors.*

ဝဲဂတ, *before, as* ဝဲဂတညးမခေတ်တသော် *before his shearer.*

ဝဲဇရေင်, *among, as* ဝဲဇရေင်မိတ်ဂမ္တိုင် *among the people;*
near, as ဝဲဇရေင်တရင်ချင် *near the gate of the city;*
unto, as ဝဲဇရေင်မဂ္တုဂ် *unto the work.*

ဝဲမွဲ, *before, as* ဝဲမွဲချင် *before the city.*

ဝဲလတု, *upon, as* ဝဲလတုညးမမိင်အိုတ်သိုတ် *upon all the hearers.*

ဝဲလက်ကရ, *after, as* ဗြိသမတ်ဝဲလက်ကရဆဲးညးဗက်ရ *a certain damsel followed after us.*

ဝေင်နု, *except, as* ဝေင်နုဇုက်ပသဲဂ် *except this chain.*

ဝေင်နုလီ, *except, as* ဝေင်နုလီကလုတ်ဝံ *except the apostles.*

သိုလီ, *with, as* သိုလီမဝံင်တြိ *with boldness.*

ဟိုတ်နု, *because of, as* ဟိုတ်နုဒတိတ်ဒန္တိဂ် *because of that matter.*

§ 20. CONJUNCTIONS.

Conjunctions may be divided into two classes, namely,

First. Such as precede the verb, and stand at or near the head of the clause or sentence; *e. g.*

ဂ်လေ, *also, as* တရင်ဂုက်ဂ်လေလွံက်အာတဲ့ *the prison door also opened.*

ညံင်, *as, thus* ညးညံင်တလဆဲ *he as my lord.*

ညံင်ဝံ, *that, in order to, as* ညံင်ဝံဗင်ထိက်မာန်ဒးပတောန်

that one may be able to read a book, one must learn, or in order to be able to read, you must learn.

တုံ, တုံဆီန, တုံနသွိုက်, *that, as တုံနဂဗိုတ်ညးဟွံဂင်ဂေါင်ရ it is not right that [one] should kill him, or it is not right to kill him.*

ဒီကီ, *until, as ဒီကီညးပိုင်ဆဲအာဟွံမာန် until he arrive, I cannot go.*

ယံဝရ, *if; as ယံဝရမူးဟွံကျိင်ဂဗိုတ်မူဂုနွံရော if you do not understand, of what profit is it?*

ဝေင်နွံ, *moreover, as ဝေင်နွံဆဲသွက်ဂွံဟိုဟွံမွဲရ moreover I have nothing to say.*

သွက်ဂွံ, *that, in order that, as သွက်ဂွံကျိင်ညးမာန်ဂွံဒးကွံဗိုတ်ရောင် [you] must try that [you] may be able to give to him.*

ဟိုတ်, *because, as ဟိုတ်ညးတံတိထဲ because they knew.*

ဟိုတ်ဂှ်ရ, *or ဟိုတ်နွံ, therefore, as ဟိုတ်ဂှ်ရတိတ်အာ therefore depart.*

ဟိုတ်မွဲ, *for, as ဟိုတ်မွဲဂှ်ဝရဲတြီဖတ်မိုတ်ညးတံသိုက်မထိုက်အိုတ်ရ for they loved man's glory.*

ဟွံဒ်သံဂှ်, *or, otherwise, as မူးတံအာလရင်ဒိုင်ရဟွံဒ်သံဂှ် မူးတံအာဟွံဂတာပ် you better go now, or you will not be in season.*

မိန, မိနဂှ်ဝေ, မိနဂှ်ကီ, *yet, though, but, notwithstanding, as မိနတရဲဇွဲထိုင်ဂှ် though the journey is very long.*

Second. Such as follow, or stand between the nouns and adjectives connected, and in the case of verbs come at the end of the clause or sentence; *e. g.*

ကီ, *also, as ဇာကီပးကီ the net and the snare also; ညးဟွံမာန်ကီ he is unable also.*

ကီ, *and, as မကီကောန်တြီ၊ မိကီကောန်ဇြဲ father and son, mother and daughter.*

ကီဒ်—ကီဒ်, *whether,—or; as ဝကီဒ်၊ သင်ကီဒ်၊ ကောန်ကီဒ်၊ ခဒ်*

ကျပ်မညာတ်၍သွာဉ် *whether you eat, or drink, or work, remember God sees you.*

၍လေကို—၍လေကို, *both,—and,* at the end of successive clauses ; as ကောန်တြိဆဲ၍လေကို၊ ကောန်ဗြဲဆဲ၍လေကို၊ ဆဲကိုအာရဲဘာဗွာန်ထိက်ရ *both my son and my daughter I send to school.*

တေဟ်, *if,* as ဗြဲတေဟ်ဆဲအာယံမာန် *if it rains, I cannot go.* (Colloquial).

မွဲ, *if,* as မိုဟ်ထံဝံယံမံင်ရဲကွံင်မွဲ၊ သးတံပိုင်တံင်ပြာ်ယံမာန်အိုတ် *if these men do not stay in the ship, you cannot be saved.*

This မွဲ sometimes closes a conditional clause, which had been introduced by ယာ်။

As has already been shown in §. 19, ကို and ထို when they precede nouns, have the force of prepositions.

§ 21. INTERJECTIONS.

အိုဝ်, အို, *Oh !*

အိုဝ်ယဲ, *Oh mother ! Oh dear ! Alas !* အိုယဲ။ ဩယဲ။

ဣတထို, *Alas !* (Literally *Father, [we] perish!*)

ဟဲ, *Ah ! ha ! aha !* used in derision and contempt, also in calling out to a child.

ထို, *Halloo ! ho !* used to attract attention, when calling to a person at a distance.

Days of the Week.

အဒိုတ်	Ātūt,	Sunday.
ဝန်	Chawn, or Chon,	Monday.
အင်္ဂါ	Āngàer', or Āngà',	Tuesday, or Mars.
ဗုဒ္ဓါ	Pūt'tawàer, or Pūt'tawà',	Wednesday, or Mercury.
ဗြဟ္မာ	Pràawp'tī, Pràawp'tài,	Thursday, or Jupiter.
သိုက်	Sāk,	Friday, or Venus.
သိုဝ်	S'ngisaw, (low house),	Saturday, or Saturn.
[The Martaban pronunciation of this last is Haisaw. Ed.]		

I have read one Peguan book, in which the days of the week are numbered, instead of being named. I have never heard this in conversation; but on inquiry I am told, that they do sometimes use numbers, beginning with Sunday.

Names of Lunar Months.

ဝဲ	Chōa,	April (nearly.)
ဝသ်	P'saik,	May „
ဇေတ်	Chih or Jēh,	June „
ဒဂိုန်, or ဝဂိုန်	T'kūn, or 'T'kūn,	July „
ဝဋ်သီ	K'dōasi, or K'dōasai,	August „
ဘတ်	'Pawt,	September „
ဝတ်	Wawh, or Vawh,	October „
ကထိန် or ဝထိန်	K'tân, or 'K'tân,	November „
မရေက္ကသိုဝ်	M'raik k'sü,	December „
ဂုတ်	Pūh,	January „
မာ်	Maik,	February „
ဖဂါဂိုန်	'Pawrakūn,	March „

P H R A S E S

I N P E G U A N

• T R A N S L I T E R A T E D .

N. B. For the sounds of vowels, &c. see § 2, and § 3; and also § 11 on Modification of vowel sounds by final consonants, on page ninth of Grammatical Notes.

NOTE.

There are in Peguan two interrogative particles, viz. ဟာ (*hā*), for questions that can be answered by yes or no, and ဇရာ (*rau*) for questions that cannot be answered by yes or no. There are also two verbs နို့ (*nûm*) and ရှိ, (*tawh*) which are equivalent to the English verb *to be*; but they are not used interchangeably. ဝံင် *to remain*, is in some questions also equivalent to the verb *to be*.

In questions in which နို့ occurs, the affirmative answer is simply ယွံ (*yü*) *yes*, or နို့, or both combined; but the negative answer is not ယွံနို့, as we should expect, but ယွံမွဲ (*hü müə*) (lit. *not one*); as ဩန်နို့ဟာ *is there silver?* The affirmative answer may be simply ယွံ, or နို့, or ယွံနို့; but the negative answer is always ယွံမွဲ.

In questions in which ရှိ occurs, the negative answer is ယွံသောင် (*hü sěung*) *no*; as ရှိထိုင်ဟာ *is it a sheep?* ယွံသောင်နှိဗခေံရောင် *no, it is a goat*.

Frequently ယွံသောင် is also used in the question, as ရှိဩန်ယွံသောင်ဟာ *is it not silver?* ယွံသောင်နှိယွဲ *no, it is copper*.

EXAMPLES OF QUESTIONS AND ANSWERS.

- Q. မူးထတ်မံင်ရဟာ။ m'ně 'tawt mong rə hā. Are you well?
- A. ယုံဆဲထတ်မံင်ရ။ yü òə 'tawt mong rə. Yes, I am well.
- A. ဆဲထွံထတ်ဇွင်နွံ။ òə hū 'tawt jwawh (commonly pronounced fawh) nūm. I am not well, have fever.
- Q. ကြောံနွံဟာ။ sraw (or saw) nūm hā. Is there paddy?
- A. နွံတုတ်ဝင်န။ nūm p'not chawh ně. There are about ten baskets.
- Q. ကြန်နွံဟာ။ srawn (or sawn) nūm hā. Is there silver? (money.)
- A. တွံဝဲဝဲသတ်။ hū mūə mūə saik. There is none at all.
- A. ဆညိတွံဝဲ။ chhə nī hū mūə. Even a little there is not.
- Q. မူးဗြဲထိက်မာန်ဟာ။ m'ně pawh loik mān hā. Can you read a book?
- A. ယုံဆဲဗြဲထိက်မာန်။ yü òə pawh loik mān. Yes, I can read a book.
- Q. ထေပ်ထိက်ရဟာ။ lēp loik rə hā. Do [you] understand books?
- A. ဗင်မာန်ညိညိ။ pawh mān nī nī. [I] can read a little.
- Q. မိုဝ်ဗြဲထေပ်ထိက်ရဟာ။ m'nīh kawh lēp loik rə hā. Does that man understand books? i. e. Is he a learned man?
- A. ယုံဆဲထေပ်ထိက်။ yü achā lēp. Yes, Teacher, he does understand.
- Q. ညးထေပ်ကောန်ဂျင်ရဟာ။ ně lēp klōn klung rə hā. Is he accustomed to make boats? or Does he know how to make boats?
- A. ညိညးထေပ်တွံသေင်။ nī ně lēp hū sēung. He knows not a little, i. e. he is very skilful.
- Q. မိုဝ်ဗြဲထေပ်သုင်ဝေဗဇူရဟာ။ m'nīh kawh lēp sūng chē

na p'bū rā hā. Does that man drink intoxicating liquors? or Is that man accustomed to drink intoxicating liquors?

- A. ညးဟွံလေဝ်သုင်လးလး။ ñě hū lēp sūng lě lě. He does not drink at all, or he is not accustomed to drink at all.
- A. ဆညိညးဟွံလေဝ်သုင်။ chhə ñĩ ñě hū lēp sūng. Even a little he does not drink.
- Q. မိူၣ်ဒိၣ်လေဝ်စတိန်ဂလာ။ m'nih kawh lēp chě 'pīn rā hā. Does that man eat opium?
- Q. စတိန်ဒိၣ်ဂလာ။ chě 'pīn 'kāh hā. Is it good to eat opium?
- Q. စတိန်ဒိၣ်ဂလာ။ chě 'pīn tawh tūh rā hā. Is it a sin to eat opium?
- Q. မူဟိုတ်ဒိၣ်ဂရော။ mū hāt tawh tūh rau. Why is it a sin?
- Q. စတိန်ဇကုကာယုထီၣ်ဟွံသေင်တာ။ chě 'pīn j'kau* kāya lūm hū sēung hā. By eating opium are not the bodies of men injured?
- Q. စတိန်လေဝ်ဒိၣ်ထဲဟွံသေင်တာ။ chě 'pīn lēp tawh yōə hū sēung hā. Does not eating opium produce disease?
- Q. မိူၣ်စတိန်လေဝ်ညးဒိၣ်ထီၣ်ဟွံသေင်တာ။ m'nih chě 'pīn kawh lē ñān lūm hū sēung hā. Are not the understandings of those who eat opium destroyed? or the opium eater also, is not [his] understanding destroyed?
- Q. မိူၣ်စတိန်လေဝ်ကုတ်ဒြပ်ညးဟွံသေင်တာ။ m'nih chě 'pīn lēp klawt trop ñě hū sēung hā. Do not men who eat opium steal the property of others? or is not the opium eater accustomed to steal the property of others?

* That is the Martaban pronunciation. The Pegu pronunciation would be j'kau.

- Q. နှိသပ်၌တုံ့နှိဒ်ယုံသေင်ယာ။ *tawh saik kawh tō-ē tawh tūh hū sēung hā.* It being so, is it not a sin?
- Q. မူးကောင်ပိုင်ရူးအမေရိကဟာ။ *m'ně kēung chāp rě Amērikā hā.* Have you ever been to the country of America?
- A. အဲကောင်ပိုင်ဓါဝါ။ *ōā kēung chāp bā wā.* I have been [there] twice.
- Q. မူးကောင်ညာတ်ဇာဒိယိုင်ရဟာ။ *m'ně kēung ŋat † jà tai sāng rā hā.* Have you ever seen a lion?
- A. အဲယုံကောင်ညာတ်မွဲလေဝ်ဒ်။ *ōā hū kēung ŋat mūā lēh.* I have never seen one.
- Q. စဝုင်တုံ့ရဟာ။ *chě pūng tōē rā hā.* Have you eaten rice? (or dinner.)
- A. အဲစတုံ့ရ။ *chā chě tōē rā.* I have eaten.
- A. အဲယုံဂွံစကီ။ *ōā hū gū chě nēm.* I have not eaten yet.
- Q. လေဝ်စကွာင်ဟာ။ *lēp chě kwaing hā.* Are [you] accustomed to eat bread?
- A. ဆောင်လဲအဲလေဝ်စ။ *† chhō lā ōā lēp chě.* Sometimes I eat [it.]
- Q. လေဝ်စပျူနီဟာ။ *lēp chě 'pyūn hā.* Are [you] accustomed to eat meat?
- A. လဲအဲလဲစမွဲဝါ။ *law lě ōā chě mūā wā.* Once in a long time I eat [it.]
- Q. မိုင့်မနီလေဝ်သုင်ဇံက်ဟာ။ *m'nih mon lēp sūng bok hā.* Do the Peguans smoke? or are the Peguans accustomed to smoke cigars? Literally, *Are Mon men accustomed to drink tobacco?*
- A. ညိလေဝ်သုင်ဇံက်ယုံသေင်။ *ñī lēp sūng bok hū sēung.* [They] are accustomed to smoke not a little.
- Q. ရဲကွာန်ဇူလံလေဝ်ကွာန်ဗွဲရဟာ။ *rōā kwan inaw lēp*

† The Pegu pron. would be *sāt sāng*. ‡ Pegu pronunciation, *so*.

- klón p'ngà rạ hā. Do the people of this village cultivate paddy? (or more literally,) Do these villagers work paddy-lands?
- A. ညးလွိုင်ကျောန်ဗွဲ၊ ညးလွိုင်ပါဝ်က။ nẽ l'ngü klón p'ngà. ñě l'ngü pām ka. Some cultivate paddy, some catch fish.
- Q. မိုဝ်ဂ်မိုဝ်ဒ်ဒ်ရဟာ။ m'nih kawh pān trop nūm rạ hā. Has that man property?
- A. နွံညိဂ်ငါယံဝေင်။ nūm ñĩ klüng hü sēung. [He] has not a little [property.]
- Q. အပါဗေင်ကလေင်ဒုင်တဲရဟာ။ apā pēh k'leung nū dūng rạ hā. Has your father returned from the city? (Addressed to a little child.)
- A. ညးယံကလေင်တီ။ ñě hü k'leung nēm. He has not returned yet.
- Q. ညးကလေင်တွဲဆုဏ်ဟာ။ ñě k'leung t'ngōa inaw hā. [Will] he return to day?
- A. ညးယံကလေင်ဒိုင်ကလီ။ ñě hü k'leung tō k'li. He [will] not return till day after to-morrow.
- Q. ဝူးယံအာတီဟာ။ m'ně hü ā nēm hā. Are you not yet gone? or Will you not go yet?
- A. ဆဲယံအာတီ။ ōa hü ā nēm. I will not go yet.
- Q. ကွင်ကွတ်ယံဝိုင်တီဟာ။ k'bang k'mot hü chāp nēm hā. Has the steamer (fire-ship) not arrived yet?
- A. ယံဝိုင်တီ။ hü chāp nēm. [It has] not arrived yet.
- Q. ဝူးယံကီုခေံကျောန်ဟာ။ m'ně hü kü dẹ k'lōn hā. Will you not let him make it? or Will you not let him work? This is spoken to an inferior. See also the next two questions and their answers.
- A. ဆဲယံကီုခေံကျောန်။ ōa hü kü dẹ k'lōn. I will not let him work.
- Q. ဝူးယံကီုခေံကျောန်ဝိုင်ဆဲဟာ။ m'ně hü kü dẹ klüng s'ngĩ (or hai) ōa hā. Will you not let him come to my house?

- A. ပွဲက်ခေံနွံခေံကွ(ဝ်မာန်။ p'moik * dē nūm dē klūng mīn. [If] he wish, he can come.
- Q. မူးယံင်ကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်ဟာ။ m'ně hū kū dē pawh loik* kawh hā. Will you not let him read that book?
- A. အဲယံင်မိက်ကီုခေံဗဒ်ထီက်ဂ်။ ōa hū moik* kū dē pawh loik* kawh. I do not wish him to read that book.
- Q. မုၣ်ရော။ mū kawh rau. What is it?
- Q. မုၣ်ကော်ရော။ mū kawh kōk rau. What do [you] call it?
- Q. မုၣ်ပရော။ mū kawh pā rau. What are [you] doing?
- A. အဲကရော်အောင့် ၵာ k'rēuk ōh. I am splitting wood.
- Q. မုၣ်ညးပရော။ mū nē pā rau. What is he doing?
- A. ညးထီက်မံင်။ nē toik† mong. He is lying down.
- Q. မုၣ်ရော။ mū tawh rau. What is the matter?
- A. ယံင်ဒွဲသတ်။ hū tawh mūa saik. Nothing is the matter.
- A. ကောန်အဲဝတံၣ်စေၣ်နွံအွဲထဲခေံကပ်။ kōn ōa k'tom chēh nū s'ngī (or hai) tōa dē kaw. My child fell from the house [and] broke his arm.
- Q. မုၣ်ညးယံင်အာရော။ mū tawh nē hū ā rau. Why does he not go?
- A. ဟိုတ်ညးယံင်ထတ်ညးအာယံင်မာန်။ hāt nē hū 'tawt nē ā hū mān. Because he is not well, he cannot go.
- Q. မုၣ်ညးကောန်ရော။ mū nē klōn rau. What is he making?
- A. ညးကောန်ကွီ။ nē klōn kwī. He is making a cart.
- Q. ပသတ်ညးကောန်မာန်ရော။ pā saik nē klōn mān rau. How can he make [it]?
- A. ဟိုတ်ညးထေပ်တဲညးကောန်မာန်။ hāt nē lēp toē nē klōn mān. Because he knows how, he can do [it.]

* The Pegu pron. would be p'maik, lēt, and maik.

† Pegu pron. tēt.

- Q. မူညးကောန်စရော။ *mū nē klōn chē rau.* What does he do for a living? (lit.) What does he do to eat?
- A. ညးသွံရာန်စဗျာ။ *nē sō rān chē 'pyā.* He buys and sells bazaar for a living.
- Q. န္တိုက်ကွင်ကျင်ရော။ *nū lū k'bang kawh klūng rau.* Where did that ship come from?
- A. ကွင်ကျင်န့ၤချင်မာလာကော။ *k'bang kawh klūng nū dung mālakā.* That ship came from Malacca.
- Q. ဣလိုဝူးအာရော။ *ilū m'nē ā rau.* Where are you going?
- A. ဆဲအာကုဆိ။ *ōā ā klaw.* I am going to the garden, (lit.) I go garden.
- Q. ဣလိုယာမူးနွံရော။ *ilū yai m'nē nūm rau.* Where is your mother?
- A. ညးနွံဝဲကွာန်။ *nē nūm p'dōā kwan.* She is in the village.
- Q. နီၤခိုင်ဟံၤနီၤခိုင်ဟံၤကိဟံၤ။ *tawh daik p'nūng hā, tawh daik p'teuk hā.* Is it salt water, or fresh water?
- A. ခိုင်ဟံၤ။ *daik p'nūng.* Salt water.
- Q. ခိုင်ကွံမိုင်ဟံၤ။ *daik k'nom mong hā.* Is the water boiling?
- A. ဟံၤကွံဗိဗိဂီၤ။ *hū k'nom nēm k'tāu kūm kūm.* [It] does not boil: [it is] only lukewarm.
- A. ခိုင်ကွံမွဲဝရၤအောၤ။ *daik k'nom pwōā p'rawh nūng.* The water will very soon boil.
- Q. ကလောင်တိုက်ဟံၤ။ *k'lēung taik hā.* [Do you] return by land?
- A. ဟံၤသောင်ကလောင်တိုက်ရောင်။ *hū sēung klēung kū klūng rong.* No [I] will return by boat.

EXAMPLES OF SHORT SENTENCES.

သွက်စုံသင်ကိုးသင်ခွဲခွက်ညီ။ s'wak gū sūng kū daik mōa
'kwak nī. Please give me a cup of water to drink.

ကေတ်နင်သင်ဌာတ်ကောန်သင်လက်ဖက်ညီ။ kit nēung daik
k'tāu tōē klōn daik lēk 'pak nī. Bring hot water
and make tea.

ကေတ်နင်ကွေတ်။ kit nēung k'mōt. Bring fire.

လးခပ်ကပ်တုတ္တိန်စကစညီ။ lē 'k'paw k tōē p'tān chēna chē
nī. Having spread the table put on food.

အာဗျာရာန်နင်ကမ္ပဝသာ။ ā 'pyā rān nēung ka mūa p'sā.
Go [to the] bazaar [and] buy one viss of fish.

အာတုက်နင်သင်ခွဲခွက်။ ā tūk nēung daik mūa nūng. Go
[and] draw a pot of water.

ဆဲးမိက်ပွဲဟင်သင်။ ṣa moik gū hūm daik. I wish to bathe.
The Pegu pronunciation would be more nearly oṣa
maik kū hūm dāt.

သင်တိုန်ခင်။ ထံပင်လီ။ daik tān mong: hū paing nēm.
The water (tide) is rising. It is not full yet.

ပွဲကုပိမက်ကိုပိစွက်သင်လော်လော်အိုတ်။ p'dōa g'tau paj mok
kū paj chwēuk daik lēp j'nūk āt. In the third [day]
of the waxing and the third [day] of the waning of
the moon, the water (tide) is the greatest. The
Pegu pronunciation would be more nearly p'dōa
k'tū pī mok kū pī swēuk, dāt lēp s'nōk āt.

ဝပိစုံသင်ခင်ခွဲခွဲထဲ။ pa paj chō daik chēh mūa chō tōē rā.
The tide has fallen one-third. Literally, Making
the water into three parts, it has fallen one part.

ဝယျာန်နာသိုသင်ပင်ရောင်။ p'yām chawh nādī daik paing
rong. At ten o'clock it will be full tide.

ကာလသင်ဌာတ်စားသင်ဝါတ်ခင်။ kāla daik k'tū chà daik wāt
mong. At spring-tide, it is difficult to go against it.

အာလိင်ဂျင်ပိညီ။ ā loing glüng paj nī. Go hire three boats.

The Pegu pronunciation would be more like *ā laing klūng pī nī*.

ရှင်မွဲမွဲဒိုင်ဂိုင်တင်္ဂါကြီးခွဲညးပန်။ *klūng mūa mūa m'nih kūng t'ngaik tà nūm nī ē pawn*. There must be four oarsmen to each boat.

တွဲတ္တညိတွံသေင်။ *t'ngōa k'táu nī ē hū sēung*. The sun is very hot, (lit. not a little hot.)

အာဝဲတွဲတ္တဒးခလဝ်ကျိင်ရောင်။ *ā p'dōa t'ngōa k'táu tà 'k'law k'daing rong*. [When you] go in the sun, [you] must carry an umbrella.

ဆောင်ထအာဝဲတွဲတ္တထွဲကျိင်လဝ်ဝိ။ *chhō lə ā p'dōa t'ngōa k'táu tōē k'dāp lēp kī*. Sometimes going in the hot sun causes headache.

တွံသဝ်ထွဲအာခိုင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē ā 'kāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be well to go.

တွံသဝ်ထွဲဗိုင်ရောင်။ *t'ngōa saw tōē bāh rōng*. [When the] sun is low, [it] will be cool.

တွဲပျိတ်ထွဲရ။ *t'ngōa plāt tōē ra*. The sun has set.

တွဲတုန်ထွဲရ။ *t'ngōa tāt tōē ra*. The sun has risen.

ပယျံထဝါတွဲဒးအာရောင်။ *p'yām 't'ka t'ngōa tà ā rōng*. At midnight [we] must go.

မတ်ဖြဲထိုဝ်မံင်ကွဲရောင်။ *mot prōa tām mong p'tōm klū rōng*. The clouds are thick, the night will be dark.

ကောတွဲယံးတြိုက်ကျိင်ကျင်ခီရောင်။ *klā t'ngōa hū yē krāk kū chāp kyaik 'k'mī rōng*. Before day-break, [we] ought to arrive at Amherst.

ပိုင်ထွဲသွက်ပွဲတြိုက်အပေါတ်ဒးဂွဲကွီရောင်။ *chāp tōē swāk gu 'p'dak apōt tà klai kwi rōng*. Having arrived [we] must seek a cart for carrying the baggage.

ပန်တွဲလောန်ထွဲဒးကလောင်ရောင်။ *pawn t'ngōa lōn tōē tà k'lēung rōng*. After four days, [we] must return.

ကြိုက်ကိုပင်ပွဲဝတုရောင်။ *krāuk kù mong mōa k'tau* rōng.*
[You] ought to remain one month.

ဟိုတ်ကောန်ဆဲယွဲထတ်ဒးကလောင်ပြင်။ *hāt kōn ōa hū 'tawt*
tā k'l'ung prawh. As my child is not well, I
must return soon.

အာတိုက်နွမတ်ပွဲလိုနီကျင်ခမီဒ်တရဲမိတွဲရောင်။ *ā tāk nū mot*
mūa lūm tū kyaik 'k'mī tawh t'rāau bā t'ngōa rōng.
From Maulmain to Amherst by land is a journey
of two days.

အာကိုဉ်ဒ်မိတ်မသုန်နာဉ်။ *ā kù klūng tawh büt m'sōn nādī.*
Going by boat it is about five hours.

အခြင်ပုံင်ကွီကွောတ်နွမတ်ပွဲ လိုနီကျင်ခမီဒ်အာပိုင်မိနာဉ်မာန်။
a'krāng klong kwī k'mōt nūm nū mot mūa lūm tū
kyaik 'k'mī kū ā chāp bā nādī mām. Were there
a railroad from Maulmain to Amherst, [we] could
go in two hours.

အကြာချင်လွင်ကိုချင် ပြန်ညး တံ ဟံ ကျောန် ပုံင် ကွီ ကွောတ် ပွဲ
ဝဂုဏ်သုင်ရ။ *akra dūng l'kūng kù dūng prawn nē*
taw p'tawm klōn klong kwī k'mōt p'dōa mūa l'ngim
t'cham klom 't'pawh chōh pawn snām kawh ra. Be-
tween Rangoon and Prome they commenced making
a railroad in the year one thousand eight hundred
and seventy-four.

ပုံင်ကျောန်ပန်ထဲအကြာချင်မိဒ်ပုံင်အာပုံင်ကလောင် ပွဲ ပွဲ တွဲ ရောင်။
klong kawh klōn pā tawh tōē akra dūng bā kawh
kū ā kù k'lēung p'dōa mūa t'ngōa rōng. That road
having been made between those two cities, [you]
can go and return in one day.

မိတ်တရဲမိတွဲလိုင်ညး တံ အာ ကျင် ယွဲ သောင် မိတ်။ *būn t'rāau*
j'ngōa† 'k'lūng kawh nē taw ā klūng hū dōng büt.
Though the journey is long, those that travel are
not much wearied.

* The Pegu pronunciation would be more nearly k'itū.

† Pegu pronunciation, s'ngōa.

ဝှံင်တရညံင်ဝံအာရိပ်ပြင်ဂ်ညးရးပထိုတ်တံလေဝ်ချပ် ဗ စာ ရ ကာ
လအိတ်တို့ရ။ klong t'raau ñong kü ā chāp prawh kawh
ñě rě p'lāt taw lēp 'kyāp p'chāraṇā †l'itt' wü ra. Peo-
ple of western countries are continually contriving
how they may travel fast.

ရိၣ်သ့ၣ်ဂ်လေညးတံလေဝ်ဝံကသပ်တမိဗ္ဗမဂ္ဂါင်ရောင်။ rüh s'nam
kawh lē ñě taw lēp kü k'sawp t'mī pwōa m'klüng
rōng. Every year also they make very many new
inventions.

ကလောန်ဇွပ်ဇွပ်ဂကုညံင်ဝံတု ပြင်ဂ်လေညးတံလေဝ်ချပ်အိတ်
ရ။ k'lōn j'mep †j'mep k'kūt ñong kü tōē prawh kawh
lē ñě taw lēp 'kyop āt ra. They also contrive to
do all kinds of work quickly.

မဂ္ဂါကီကောင်တောင်တုတ်ယာတ်ဂ်ဂ်တုကလောန်ဂါင်ဂကုညးတံ
လေဝ်ကောန်တိုဝက်အိတ်ရ။ mē p'tawm kü klēung
tō tot yāt kawh tawh tōē k'lōn klüng k'kūt ñě taw
lēp klōn kü chāk āt ra. Besides spinning and wea-
ving cotton, many other kinds of work are done by
machinery.

ဂလောန်ရသာဂ်ပဝါဝင်အိတ်။ k'lān mūsā kawh pai wēung
āt. Avoid lying.

ဂလောန်ရသာဂ်ဟံဂ်ဂေါဝ်တိုလးလး။ k'lān mūsā kawh hū
kawpkō hām lē lē. It is never proper to speak
falsehood.

ဧကုကီဧကုဂလောန်သုၣ်သွတ်ဂ်တိုအိတ်ရ။ *j'kau kü j'kau
k'lān s'dām s'mōt kawh hām āt ra. Speak the truth
one to another.

ဂလောန်ကိပ်ယတ်မာဂ်လွဟို။ k'lān klī pawp yūt mà kawh
l'pā hām. Do not speak vile words.

လွထက်ညးတုၣ်ညွာင်။ l'pā lēuk ñě t'nawh s'aing. Do
not revile others.

† Pegu pronunciation, p'sāraṇā. || Pegu pronunciation, s'mēp s'mēp.

* Pegu pronunciation, s'kū kü s'kū.

† Martaban pronunciation, 'kə kau.

ဂဏာန်ညွှတ်မြင့်လွယ်ဟို။ k'lān s'kāt mrawh kawh l'pā hām.
Do not speak harsh words.

ဝဲဝဲယွဲဝဲသွတ်ဂုန်ဖိုယွဲဝဲ။ p'dōa pwa hū 'taw s'mōt kawh
kūn 'pū hū mūa. In deeds of unrighteousness there
is no profit.

ညးမဒွေတ်မင်ပွဲဝဲကျပ်ဂွံတလပညာရောင်။ nē mē t'kit mēung
mūa 'taw kyaik† kawh tawh t'la pāñā rōng. He
that keeps the commands of God is wise.

မိတ်ပေက်ကျပ်မွဲးဂွံ ဂိုဏ်း ကျပ် ညာန် ပညာ ရောင်။ chāt 'paik
kyaik† m'kē kawh tawh rüh k'nāk nān pāñā rōng.
The fear of God is the beginning of wisdom.

ညွှင်ကောန်ဝွံမွဲဝဲသွတ်ဂွံ မတံ ဝွံ ကြိုက် ကိုဝေတ် ကြောန်လ
ဒိတ်တိုရ။ nōng kōn kù tawh m'nih 'taw s'mōt kawh
mī mē taw wū krāuk kù wēt p'tōn l'it' t'wū ra. In
order that their children might become upright
men, parents should continually instruct them.

မိန် မဒ်တလဒ်ဒိုက်ညး မမင် ပွဲ ဝဲ ကျပ်ဂွံညးမနွံကိုဝရဲရောင်။
būn m'tawh t'la t'tūk nē mē mēung mūa 'taw kyaik†
kawh tawh nē m'nūm kù ch'rai rōng. Though he
be a poor man, he that keeps the law is honorable.

မိန်မိန်ဒြပ်နွံမိန်လွဲမာန်ညး မလေဝ် ပဝဲယွဲဝဲသွတ်ဂွံမိန်ယုတ်
ရောင်။ būn pūn trop nūm tū rüh hū mām nē m'lēp
pā pwa hū 'taw s'mōt kawh tawh m'nih yūt rōng.
Though possessed of uncounted wealth, he that does
unrighteously is a mean man.

ဟိုတ်ဂွံဝဲယွဲဝဲသွတ်ဂွံဝဲဝဲဒိုတ်။ hāt kawh ra p'wa hū
'taw s'mōt kawh pai wēung āt. Therefore shun
all unrighteous acts.

ဖိုညးညွှင်နွံဖိုကျပ်ကြိုက်ကိုညွှင်ရောင်။ 'pū nē nōng nūa 'pū
j'kaw† kawh krāuk kù s'tēm rōng. [You] ought to
regard the advantage of others even as your own.

ဂဏာန်မဒ်ဒဲးတွင်ညးတွင်ဂွံဟိုဒိုတ်ရ။ k'lān m'tawh t'tōe

† Pegu pronunciation, s'kū. † Pegu pronunciation, kyat.

k'maw ñě t'nawh kawh hām āt rạ. Speak words
that are profitable to others.

ကလေးတို့၏အတွက်အသုံးပြုရန်၊ k'lan pyot p'taik ch'rai
ñě kawh l'pa hām. Do not traduce others.

မဲ့ပိုတ်ထောဘာဂ်လွတ်အခေါင်း။ p'dṣa chüt lō'pā kawh l'pā
kū ṭ'kōng. Do not give license to an avaricious spirit.
(Be not avaricious.)

မိန့်ခြံပ်ပွဲငါးတုံ့ထွင်မိတ် ရောင် သင်္ဂြိုဟ် လွှာ သ လေငါး" pūn trop
klūng tōs kū l'mūh chūt rōng saik kawh l'pā s'lēh.
Do not think, if you could obtain riches that you
would be happy.

ထောန်နဲ့ဂါထင်ကြိတ်ကြိတ်ကိုဂါပညာရောင်။ lən nú klai 'taw
sawn kawh, krāuk kú klai páñā rōng. More than
[yóu] seek gold [and] silver, [you] ought to seek
wisdom.

အတိုင်ခင်မေတ္တာ၌နေ့တိုဗက်အိုတ်ရ၊ *ataing' taw mettā kawh*
t'kit pēuk āt ra. Live according to the law of
 love.

ညံင်ဝံထဝ်တြိုင်လွလုတ်အာဂီဝ်။ *nōng kù 'taw sawn kawh*
l'pā lūt ā kù 'taw. In order to obtain gold [and]
 silver, do not go [and] transgress the law.

ယံဝံရပိတ်တေကုသင်ဒုင်ကိုတေကုဂ္ဂိင်ပိတ်ယံ မာန်ရ။ yemra chiut
j'kaw* n̄eung tūh kū j'kaw* kawh b̄uh chāt h̄m m̄an
ra. If your own heart condemns you, [you] can-
not be happy.

ကာလအခါလေးဝံင်အာပျာ။ *kālā ṓā 'kla mong ṓā ā 'pyā.*
When I have leisure, I [will] go [to the] bazaar.

သို့လေးရဲကွာန့်ကံယံ့ဝွဲ။ † s'ngī 'k'la p'dṣa kwān nāw hū
mūa. There is no vacant house in the village.

ပဲခူးခရိုင်ရက်တိညိုခိုလွှဲသေး၊ p'də t'kaw 'k'müŋ kawh
rawh tɔɪ̯ n̩ 'käh hü s̩eung. The soil of Bilu Is-
land is very good.

ပဲထွက်ညးလို့ကောန်ကုဆ်၊ညးလို့ကောန်ဗွရ် p'də t'kaw kawh

* Pegu, s'kû. † Martaban colloquial, hâi. ‡ Pegu, tĩ. || Pegu, s'mêp.

ñě l'ngü k'lōn klaw, ñě l'ngü klōn p'ngā rā. On this island some cultivate gardens, some cultivate paddy.

ပဲခူးခိုင်ရတ်သတ်ဇွာဂကုညိခိုင့်ယွံသေင်။ p'dōa t'kaw
'k'müng kawh rawh sawt j'mep| k'kü ñĩ 'kāh hū
seung. All kinds of fruit on Bilu Island have a rich
flavor. (More literally, On 'K'müng Isle the flavor
of every kind of fruit is not a little good.)

ပဲခူးမောန်ဗွာဂဏမတ်ကုန်ယွံသေင်န့။ p'dōa rě mon p'mā
kawh ch'na 'kawt k'dawn hūlēp tawh. In the
Mon and Burmese Country famines are not com-
mon.

ပဲခူးလွီဒွံဏမတ်ကုန်ယွံသေင်န့ပယတ်ပယတ်ရ။ p'dōa rě
l'ngü t'tawh ch'na mē 'kawt k'dawn kawh lēptawh
p'yawt p'yawt rā. In some countries famines oc-
cur frequently.

ပဲခူးဝံဗြဲလေဝ်ဂုၤ။ p'dōa rě wū prōa lēp kū klüng. In
this country there is abundance of rain.

ပဲခူးသလွီၤဂုၤယွံသေင်ဂုၤ။ p'dōa tēsā l'ngü kawh prōa hū
lēp kū. In some places it does not rain.

ပဲခူးသလွီၤဟိုတ်ခိုင်ဂုၤတုံချေတုံဆုယွံမွဲ။ p'dōa tēsā l'ngü
hūt bāh klüng t'nom 'kyōa t'nom chhū hū mūa.
In some places it is so cold there is neither grass
nor tree.

ဗွဲဗာက်ဗွဲဝံဆုၤတဲရ။ ñě paik* p'tōm t'nom chhū
kawh tōe rā. He has cut down that tree.

သွက်ဝံဝံဗွဲတဲရ † တရက်အာၤတဲရ။ swak kü chong
p'mōt dē t'rēuk th tōe rā. The wood is split ready
for burning, or He has split the wood for burning.

ခေ†ဗာက်ဒးဗိုင်ကိၤ။ dē paik* tē chūng†† kū mūē. He has
cut his foot with an axe.

ခေ† † ဂရက်မံသတ်ထိတ်တဲရခေဒးတဲကုၤခေ† † ၤ။ dē raik
mong sawt limāau tōe dē raik tē tōa j'kau† rā. She

* Pegu pronunciation, pēt. † He and she inferiors. ‡ Pegu, s'kü.
|| Pegu, s'mēp. †† Martaban, jūng.

was cutting an orange, and she cut her own hand.
 ဟိုတဲခဲ ဟွံထတ်ခဲ ခေပ်သော်ခဲတဲရ။ hāt dē hū 'tawt
 dē 'kip sōk dē tōē ra. †He has cut off his hair,
 because †he was ill.

ဝါဂတု ဝွဲဝါလကျာ်တံလော်ကးသော်ကျိပ်ရ။ bā k'tau | mūa
 wā l'kyaik* taw lēp ka sōk k'dāp ra. Once in
 two months the priests shave their heads.

ဝဲရး ငြိတ်တေံဇွာ် မိုင့်တြိလော် ခေပ်သော် ကျိပ်။ p'dōa rē
 p'lāt tē j'mep m'nih trū** lēp 'kip sōk k'dāp. In
 western countries every man cuts off [his] hair.

ဗြဟတ်ဆဲယွံဝွဲ။ srāhawt†† ōa hū mūa. I have no strength.
 ဟိုတ်ဗြဟတ်ယွံဝွဲဆဲရင်လိက်ယွံမာန်။ hūt srā hawt†† hū mūa
 ōa rong loik† hū mān. Because I have no strength,
 I cannot study. (More literally) Because there is no
 strength, I cannot look at book.

ဆဲကျိပ်တဲရဆဲဒးဒိုဆဲရောင်။ ōa kwūng tōē ra ōa tē tū rōng.
 I am weary, I must stop.

ဟိုတ်ဇွင့်ညးနွံညးကျပ်ယွံမာန်။ hūt jwawh†† nē nūm nē klūng
 hū mān. Because he has a fever, he cannot come.

ကွာ်တေံလိက်ကရေင်ယွံဝွဲ။ klā tē loik k'rēung hū mūa.
 Formerly the Karens had no books. (More literal-
 ly Formerly Karen book not one.)

လွိုင်လိက်ကရေင်နွံဂျိုင်။ l'mūh loik k'rēung nūm klūng.
 Now the Karens have many books. (More literally,
 Now Karen books are many.)

ဝဲမိုင့်ကရေင်မိုင့်လော်လိက်နွံဝွဲမဂျိုင်။ p'dōa m'nih k'rēung
 m'nih lēp loik nūm pōa m'klūng. There are many
 among the Karens that understand books.

အစာဝေတ်ညးမစီရေင်အခပ်လိက်ကရေင်ဝွံဝွဲသက္ကရာတ်ခရေတ်
 ဝွဲထွီဒ် စံ ကံ ထ ပင် စောင့် ပိ သွာ် ဂ် ချိတ် ရ။ achā wēt
 nē m'chīrēung a'kaw loik k'rēung wū p'dōa sakk'rāt

|| Pegu, k'tū. * Pegu, l'kyāt ** Martaban pronunciation, krau.

† He, an inferior. †† Usually pronounced, sàhawt.

‡† Usually pronounced, fawh.

'k'rit mūa l'ngim t'chām klom 't'pawh chōh paj
s'nām 'kyāt ra. Teacher Wade, who prepared
Karen letters, died in the year of the Christian era
one thousand eight hundred and seventy-three.

မိုးဂ်ကရေင်ဂင်ဂေါင်ဗဒ်သွာ အစာ ဝေတ် လ အိတ် တ ဝိုင် ရှေင်။
m'nih k'reung kop kō pawh-s'nā achā* wēt l'ittawū
rōng. It is proper that the Karens should remem-
ber Teacher Wade (gratefully) forever.

ထုပတ်ခမ္မတမိန္ဒအရဲတာသာဗွာဂ်ကောမံဗုဂ်ဝံ ကွဲ ဟိတ်တာ
သာမန်ရ။ slapot **tommā t'majt nū ap'dōa 'pāsā
p'mā kawh kau mem-pūk wū klai p'tet 'pāsā mon ra.
Ko Mem-pūk translated the New Testament from
the Burmese language into the Mon language.

သွိက်ဝံကျိညီသာဗွာဗွာ ကိုဂလာန်ပါလိဟေလသဂ်အစာဟာဇွေ
လဝံဗွိဗွာဗွာကိုဂလာန်ပါလိရ။ s'moik kū kū nīsā s'top-
s'ta kū k'lān pālīt hēlasa kawh achā* hāsweḷa wū
p'ūi p'ūop s'ta kū k'lān pālīt ra. That [it] might
strictly conform to the Greek original, Teacher
Haswell compared [it] carefully with the original.

မိုးဂ်မောန်ဂင်ဂေါင်ဗဒ်သွာအစာဟာဇွေလ ကို ကော မံ ဗုဂ် လ
အိတ်တဝိုင်ရှေင်။ m'nih mōn kop kō pawhs'nā achā*
hāsweḷa kū kau mem-pūk l'ittawu rōng. The
Mons should remember (gratefully) Teacher Haswell
and Ko Mem-pūk forever.

---

* Pegu pronunciation, ṣā. † Pegu, t'mī. ‡ Martaban, pālai.
|| Martaban, p'nai. ** Usually pronounced, 'lapot.

To show something of the construction of the language, the Lord's prayer is given below, with the English word under the corresponding Peguan word.

It must be remembered, that in addressing a superior, it is not proper to use a pronoun, that wherever *thou* or *thine* occur in English, *Tilakûn*, *Lord of grace* is used, or *Tilapân*, *Lord of wealth*; and wherever *we*, *our*, *us* occur, *pōē-dik-taw (*lit. we slaves*) is used. ညိ *nī* closes every petition.

THE LORD'S PRAYER.

မအံက်ပိုဒိုက်တံမနွံခွင်တဲဝဲအကာသ။ နာမတီလပိန်ဝံဒန်မ

Father our who art in heaven, name thine reveren-
 ခေင်သေင်အေပရဲဂ်ကီဒ်ညိ။ သန်ထာန်တီလပိန်ဝံဂ်ကီတန်တြန်ညိ။
 ced let (it) be. Kingdom thine be established. Will
 ပွက်တီလပိန်ဝံညွင်နဲမချိုက်ပေင်ဝဲအကာသတေံဂ်လတူတီဇှော်
 thine, as perfected in heaven, on earth also let (it) be
 ဂ်လေကီချိုက်ပေင်ညိ။ စဏအဟာရသွက်ဝံဂယိုင်လချိုက်အဲတွဲ
 perfected. Food for living sufficient in day this give
 ဝံကိုင်ကုပိုဒိုက်တံညိ။ ဒုင်ညးမလုတ်အာကီပိုဒိုက်တံညွင်နဲပိုဒိုက်
 to us. Sins of those sinning against us, as we for-
 တံမပထးဂ်။ ဒုင်ပိုဒိုက်တံဂ်ပထးကီညိ။ ဒုဲဒုင်မထွေ့ထွန်ဏာဂ်ဟံ့ကီ
 give, sins our also forgive. Places (where) sin en-
 ဗက်အာတု။ နူကီအရာယံ့ခိုင်တံဂ်လေဟံင်ပြာ်ပိုဒိုက်တံညိ။ ဒန်မ
 tices, not let (us) follow. And from things not good
 ပိုင်အပိုကီဇုဝ်တြီဒ်အနုဘန်နီကီဇုဝ်ကပ် အဆက် အဆက် ဂ် ကီ
 deliver us. Dominion and power (and) glory unto
 တန်ဝဲတီလပိန်ညိ။ အာမေန်။

all worlds continually let abide in thee. Amen.

* Martaban pronuncition, pōē-doik-taw.

SELECTIONS FROM PEGUAN BOOKS.

The following is part of a chapter on filial obligations from a Peguan book called the *mēung-k'hsūt*. (မင်္ဂလသုတ်။)

ယံမြီတံ၊ တိဇောဓု၊ ဣဗ္ဗိဓါ ကိတ်ကိပန်လက်ယောဇနာ၊ ကိပန်လ
 * ဟုတ်ပရဲဂ်မွဲး၊ ဣဗ္ဗိလောန်ရ။ ဣဗ္ဗိတိဂ်ကံဆတ္ထိဆမ္ပလက်ဆ၊ ဂုန်မိ
 ကိဂုန်မဂ် သတိလောန်သန်။ ယံဂမြီတံတလွဲစက္ကဝါလွဲလောန်သန်ရ။
 ညွှောံဓတ်ဂုန်မိမတု၊ စက္ကဝါယံလွဲညင်နဲပးထနိုင်ကို၊ ဂုန်မိကိဂုန်မ
 ကံဆတ္ထိဆမ္ပလက်ဆလွဲလောန်စက္ကဝါလုန်။ ယံဂမြီတံ၊ မှာသမိတ်
 မူလယိုင်ဂဝတ္ထိကိ၊ ဣဗ္ဗိသ္မိတ်ဂးသ္မိဂ်လောန်ရ။ ဂုန်မိကိမကံ
 ဆတ္ထိဆမ္ပလက်ဆသ္မိဂ်လောန်အာဣဗ္ဗိသ္မိတ်ဂ်တုန်။ ယံဂမြီတံ၊ ထွံ
 သိန္နရာတ်ဂဝတ္ထိကိ ငုတ္ထိယောဇနာမွဲးသုင်လောန်ရ။ ဂုန်မိကိဂုန်မ
 ကံဆတ္ထိမ္ပလက်ဆသုင်လောန်စက္ကဝါထွံသိန္နရာတ်ဂ်တုန်။ ဝဲဂုန်
 မိကိဂုန်မပသ် မဝံခေင်ရော်ဂုန်မိကိမဓါမပြသ်ဂ်၊ ယရကောန်
 မွဲ၊ ပူးဣဗ္ဗိကိလပ်မိ၊ ပူးဣဗ္ဗိကိလပ်မတု။ လုကိဒးထိန်တိ။ ဗုတ်သ္မိသုင်
 ပတ်တြိကိသိဣဗ္ဗိကိဒးထိန်ကောကောန်ဂ်ထွံ၊ ခေင်ရော်ဂုန်မိ
 ကိမယံမာန်ကို။ ယံဂမြီတံ၊ ဗုတ်ရတ်၇ ပြကာသက်သက်၊ ဣတိဣသ
 ဝက်ဗပ်လပ်တုကိဣဗ္ဗိကိမိမတုန်ဂ်ထွံ၊ ခေင်ရော်ဂုန်မိကိမယံမာန်
 ကို။ ယံဂမြီတံ၊ ဗိုန်စက္ကဝါဗိုန်ဗျူဒပ်ကံဂုတ္တုဂ်ထွံတသိရတ်၇ ပြ
 ကာဂ်၊ ကိဣဗ္ဗိကိမိမတုန်ဂ်ထွံ၊ ခေင်ရော်ဂုန်မိကိမယံမာန်ကို။
 ပသ်မဝံခေင်ရော်ဂုန်မိကိမမာန်ရေယပ်သုး။ ယံဂမြီတံ၊ ယရပူဂို
 မွဲဝဲမိကိမယံမွဲသဗ္ဗါစာဂ။ မယံဝံဂုတ္တုဂ်ကံဗိုန်၊ ညင်သွောံနွံကိသဗ္ဗါ
 စာဂ။ ညင်မိကိမသွောံဂုတ္တုဂ်ကံဗိုန်။ ညင်မိကိမသွောံပွဲဒါန်သွောံ
 နွံနုသိ၊ သွောံပင်မိင်ခေင်။ သွောံပွတ်ဘာဝဏာ။ ညင်မိကိမယံဒးအာ
 အဝါဂ်ကို။ ညင်မိကိမသွောံအာပိုင်ပိုင်သွင်ဗြူဗီဗာန်၊ သင်ဝံဝံဟိဒ
 လောံဗြောန်ဗျောန်ကိပိုင်မိမတံမာန်ဂ်၊ နှိ မဝံခေင် ရော်ဂုန်မိမဓါ
 မာန်ရေင်။ ယံဂမြီတံ၊ ဣဗ္ဗိတိဣဗ္ဗိလောန်၊ ဗွဲကိဂုန်မိမဓါတု၊ တိဣဗ္ဗိ
 သုဒန်ကို။ စက္ကဝါလွဲလောန်ရ။ ဗွဲကိဂုန်မိမဓါ၊ စက္ကဝါဗုတ်ပးထနိုင်
 ကို။ ထွံသိန္နရာတ်သုင်လောန်သန်။ ခါညွောံဓတ်ကိဂုန်မိမပုန်သိန္န

* လဟုတ် is the same as နိလဟုတ်။

ရာတ်ထိုက်တန့်၊ သွင်ကိုတထံသောတ်မွဲကို။ သွာသမိတ်ဒိုသဒိုတံဂ်
ခါရုဂ္ဂိုသွင်ကိုရုန့်မိမ္းညံင်သွင်ဇာလောဝ်သောတ်မွဲကိုရုရုန့်မိကို
ရုန့်မသ္တောံဇတ်ဟံမာန်ဟေင်သတ်ဂွံကျာ်တြဲဂးရ။

Translation of the above.

Yes, priests, the earth has a thickness of more than two hundred and forty thousand *yojanās*; we say it is very thick; more than the thickness of the earth a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold greater is the kindness of a mother, and the kindness of a father.

Yes, priests, the ²*chakkawā* is exceedingly broad; measured by the kindness of a mother and father the ²*chakkawā* is not broad, its width is but as the eye of a needle: the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold broader than the ²*chakkawā*.

Yes, priests, the sea has a depth of eighty-four thousand ¹*yojanās*. We say the sea is exceedingly deep; the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold deeper than the sea.

Yes, priests, the rock ³*Sinnarat* is eighty-four thousand ¹*yojanās* high; but the kindness of a mother and father is a hundred fold, a thousand fold, ten thousand fold higher than the top of ³*Sinnarat*.

How can we repay the kindness of a mother and father, which is thus excellent? Any child, who should give his right shoulder to his mother, and his left shoulder to his father, and not let them tread upon the earth,

1. One *yōjanā* is equal to $13\frac{1}{2}$ English miles.

2. The *chakkawā* comprises the great central mountain, around which the sun is supposed to revolve, four continents and the surrounding seas, and islands.

3. The great central mountain "Meru."

but carry them even to the privy, he could not repay the kindness of his mother and father.

Yes, priests, if he should heap up the seven kinds of precious stones in a pile reaching from the earth to the heavens, and give it to his mother and his father, he could not repay the kindness of his mother and his father.

Yes, priests, if possessed of the whole ²chakkawā he should give the four continents, embellished with the seven kinds of precious stones, to his mother and his father, he could not repay their kindness.

How then can the kindness of a mother and father be repaid? Yes, priests, any one who has a mother and father not religiously disposed, and who do not believe in future rewards and punishments, if he is able to instruct them, and arouse their minds, so that they become religiously disposed, and believe in future rewards and punishments, make offerings, repeat the commandments, listen to the law, and repeat religious sentences, in order that they may not go to places of punishment, but may arrive at the celestial regions, and Nirvana, that man repays the kindness of his mother and father.

Yes, priests, the thickness of the earth is very great, compared with the kindness of a mother and father it is but the thickness of a bamboo leaf. The ²chakkawā is exceedingly broad: but, compared with the kindness of a mother and a father, it is but as the eye of a needle. The rock Sinnarat is exceedingly high; but when measured by the kindness of a mother and father it is like a small ant-hill. The whole ocean, when compared with the kindness of a mother and father, is but as a small brook. The kindness of a mother and father cannot be measured. Thus the excellent god spake.

LEGENDS.

Nos. 1 and 2 of the following selections from မင်္ဂလသုတ် show the rewards of filial piety. No. 3 is to show, that all Pūtīśawts are grateful, not only to parents, but also to others.

No. 1.

အတိက်တေဗောဓိသတ်ဝိနိတမာတ်၊ မိက္ခီမဒဗျမတ်စွံလဝ်ဝဲ
 ထွံဂိဇကုတ်နမတ္တုဗျုန်ပြင် ဂှ်ရင်တလင်တဲဗစမိမရ။ ဝဲကာလၣ်လ
 မမ္ပုနိလယဂးယျ၊ ဝဲဇရေင်သုသာန်ဗရာဒ္ဒသီ၊ ဟဝ်စွတ်သတ်တဲ၊ ပါ
 လဝ်ပးဒနက်ရ။ ဗောဓိသတ်ခွဲဒးဒနက်လွှဲတဲ၊ ဌ်သုာမိက္ခီမရ။ ဒနိအဲ
 မဒးဒနက်ဝံမိက္ခီမဓါယွံတိတဲ၊ စမိန္ဒင်အဲရသွံ။ ပသင် မိမဓါသွံဝံပ
 အဟာပုန်ရော။ မသက် ကုအဟာဂှ်နိတဲ မဒးဗျုက္ကဒ်ခွင် ဝဲထွံ ဂိဇ
 ကုတ်ရသွံ။ သင်ဝံနာသာသော မိဂ်ဂတေဝ် ယံတ်တရ။ လမ မိင်ယဝံ
 ဗောဓိသတ်တဲ၊ သင်ဝံသွာန်တိန်ရ။ ယွံတမာတ်သတ်တမာတ်မွဲဝံ၊
 ဝဲထာန်မူဗုတ်ကံယောဇနာတ်ဂှ်၊ ဗုတ်ဇကုဝဲကို လေဝံညာတ်ကို။
 တလအဲမနိတမာတ်ဂှ်၊ ဇာကိုပးကိုမွဲမွဲစုတ်ဂှ်ကိုမူပိုတ်ဟဝ်တိဟ
 ဝံညာတ်ညိရောလ္လဂး။ ယွံကောလ္လယရပူဂိုဝဲဝဲ၊ လဝ်သရံပါဝ်တဲ၊
 ဇာန္တိကိုဒနိပးန္တိ ကို ချပ်ပြင် ယွံ ဒးရ။ လွေင်မပရေင်ကံဂှ်မွဲဒုင်ရ၊
 ကောလမ၊ ဗောဓိသတ်ဂး။ ယွံတမာတ်တပညာတလအဲမဉ္ဇဂ္ဂကာမိ
 မ၊ ညးမတိဂုန်မိမညင်တလအဲဂှ်၊ တံနဂဗိုတ်ကံယွံဂပ်ဂေါင်ရဂး
 တဲ၊ သင်ပးတဲ၊ ယွံတမာတ်တလပညာဗျုန်အဲအတိုင်ဗိုက်ဗိုတ်ဂှ်ဂိုင်
 ကေတ်တဲ၊ ဗျုဏာသွက်မိမရ။ စဗြိဗြိန်မိမဓါရလမဂး။ ယွံကောလမ
 တလအဲမဝံဗုးဗျုအဲသိုအိုင်တမိဂ်ဗိုတ်နွံဂှ်၊ ကောန်သမ္ဘာတလအဲ၊ မိမ
 ကောဇေတဝိဝါရတလအဲ၊ ကိုဝံအိုင်တမိဂ်ဗိုတ်ဝဲထာန်တသိုက်ညိ
 ရ။ ဗောဓိသတ်ရာဒနာကိုလမတဲ၊ ပဝ်ကလေင်စဗိုတ်မိက္ခီမရ။ တဲ၊
 ဗျုန်ဂိုင်ဗျုဂှ်ဗစမိက္ခီမဓါရ။ သင်ဝံကွင်ဝဲသတ္တနိပါတ်ဇာတ်ဟေင်။
 ဒုအန္တဘမတိဂုန်မိက္ခီမဂှ်၊ လမဒးသိုက်ဗိုက်တဲ၊ ဟဝ်ဂဗိုတ်မဝံဗုး
 လဗျုဟေင်။

Translation of Legend 1.

In a former time *our Pû-tisawt was a vulture. He placed his blind parents in the rock Gij'kût, and brought the flesh of buffaloes, cows, &c., and fed them there.

At that time a hunter name Nīlīyč set a snare in the burial-ground of Benares; and Pû-tisawt was caught in the snare of the hunter. Remembering his mother, and his father, he said, "Not knowing that I am ensnared, they will be expecting me. How shall my mother and father obtain food? Destitute of food they will pine away with hunger in the rock Gij'kût." Thus he lamented and wept in the language of men.

The hunter hearing the lamentation of Pû-tisawt said to him, "Yes, vulture, the nature of vultures is to see even the carcass of a rat a hundred yojanas distant. My lord is a vulture. How is it that you have been ensnared? Why did you not see?"

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, any one who does evil deeds will not discover nets and snares, but must endure the consequences of his deeds."

The hunter replied, "Yes, vulture, lord of wisdom, it is not proper to kill any one who is so grateful, and returns the kindness of his parents, as you do. "Thus saying, he loosened the snare, and said, "Take as much of my flesh as you wish, and carry to your mother and father, and feed them.

Pû-tisawt replied, "Yes, brother hunter, you have with joy set me free. May your wife, and children, parents, and all your relatives enjoy the place of happiness." Pû-tisawt having thus prayed for the hunter, flew away, and returned to his mother and father, and fed them with the flesh he had brought.

Thus is it contained in the Sottanīpatjāt. By virtue

---

* Pû-tisawt is one, who in some future state is to become a Buddha. Our Pû-tisawt invariably refers to Gōtama.

of knowing the kindness of mother and father the hunter experienced a feeling of satisfaction in that he had avoided the taking of life.

No. 2.

အတိတ်ကံတော် ဗောဓိသတ်ဖို့ နှိမ့်ငြိမ်းကြိုက် ကိုယ် ညှိပ်ထားသော။ နှိပ်စိပ်ပဝါဒစာ ခေတ်တို့ကောန် မိတ်ကိုမိဒေမူမတ်၊ နှိပ်စိပ်လမ်းကို ပြုပေးမဝန်။ ဝှေ့မသဂ္ဂတာဝံ၊ ထောင့်ကောသကံပဝါတုံ၊ ပဂကောန် ကိုမိဒေမူမတ်တုံ၊ ပဌောအာဇာနည်တို့ မဟိမ္မ စသော ရနာ နိတ်ဩကို လစဒကင်ပွဲ။ ဝှေ့ရင်တို့စရောင်လစစုံလင်မိတ်မြဲမြဲနတ်ရ။ ဝှေ့ကာလ ငှိလ္လည်းရှင်ဗရာနုသီမ္မကလိင်အာတရလက် ၅ တွဲဂတေဝိယံအာ ဝိပဓမံဗောဓိသတ်ရ။ ဗောဓိသတ်မိင်ယဝါလ္လင် ဣဒ္ဓိန္ဒြိယကရုတ်ဏာ တုံတိတ်ပူဇကုကိုလ္လ၊ ဣန္ဒြိယစုံလ္လ၊ ကြိုက်ဇကုတုံ၊ ပသံဗရိပ်ဝှေ့စေ့ ထေးတရ။ ထာန်ဒမံဇာလပဟိုကိုညးညိ။ ဂကန်ကိုလ္လတုံကလေင် ဝာအာရ။ လ္လဝိပဗရာနုသီတုံလ္လောဝိတ္တိသ္မိ။ ကာလငှိမိင်ဇ္ဈိလေချိတ် အာလ္လင်ကောညး မလေဝ်ကွတ်မိင်သ္မိ မ္လောဝ် ဏာကိုအာ ကေတ် နင်ဗောဓိသတ်။ ဝိပတုံဝှေ့ရင်ဇ္ဈိလစုတ်လတ်ရ။ အဟာမူကိုရင်တန် သင်္ဂကေတ်နင်ကိုဗောဓိသတ်ရ။ ဝေင်အာနုမိအဲတုံအဲယုံကေတ်အ ဟာရချပ်တုံ၊ ဗောဓိသတ်ယုံစစဏရ။ ဇကုသ္မိဗဒင်ကိုကိုလေဗော ဓိသတ်ယုံရင်စတုံသ္မိသ္မာန်ရ။ ယုံသ္မိမိင်၊ မူဟိုတ်တလအဲယုံရင်စဏ ရော။ ယုံသ္မိမပြုအဲဥပ္ပကာ နှိပ်မိဒေမူ မတ်ရောင်။ ဝေင်အာနုမိအဲယုံဝှေ့ တုံ၊ မိအဲဒး ပကာဂဝိတ်ရ။ အဲတုန် ထောင့် ကောသကံပဝါဒစာ တုံ၊ အဲ ကောန်မိတ်ကိုမိရောင်။ ဝေင်အာနုမိဒေမူမတ်အဲတုံ၊ စဏမပြုမရှာတ် ကိုငှိကို၊ ပိန်ဟာန်အိန်သွံမရှာတ်ကိုငှိကို၊ အဲယုံဒးဂူရ၊ လမုင်ပေင် အာထင်္ဂတုံတုံရ။ တွဲဝှေ့ယံမိအဲယုံ ပအဟာရပွဲ၊ မိအဲဒးပကာဂ ဝိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ဂးသ္မိမိင်တုံ၊ ယုံမူးတံ၊ မိင်မတ်ရန် မိမဥပ္ပကာမိ ကျပ်ဂန်ရောင်၊ ဗလးကိုညးဝာကိုမိကျပ်ဂန်ညိရ။ သ္မိဂးတုံကိုဗလး ကောသကံပဝါဒစာ။ ဗောဓိသတ်ဗူးနွှက်တုံ၊ ယုံမရှာတ်လ္လဟိုတ်မာ ညိ။ ဝေင်သ္မိစင်ပြုကာ ဝှေ့လေမရှာတ် မင်ပွဲညိ။ ဗောဓိသတ်ဒလောံ ကောန်သ္မိတုံ၊ ပဌောတိတ်အာကို မိဝှေ့တွဲဝှေ့ရိပ်မိရ။ သ္မိသ္မာင်သ္မိက်

ဗောဓိသတ်ဝဲ့မကျောန်ဗိုတ်ကိုမိဂ်တဲ။ ဝဲ့ထာန်မညောန် ကိုကမာဒ
 ကင်ဂ်ဗွင်ကွာန်ဝဲ့တံန အဟာရသွက်ဗောဓိသတ်လျှိုန် ဟောင်ကိုရ။
 ကြံဝံမိဗောဓိသတ် ပကောံကာဂမိတ်တဲ။ သို့ ကို ဝံင်ဒန်ကောံ ဇွရ။
 အဿမာပိတ်မဟိဓကရဏ္ဏကင်သို့ကန့် ထပ်တဲ။ သို့ဝ်အာချင်ရ။ ဣ
 သိ၅၀၀ မတိတ်နုဂြိုပ်ဟေမဝန်ပဒတ်ဝဲ့အဿမာပိတ်ဂ်ရ။ ဗါန်ဝတ်
 လျှိုန်သို့ကိုကုဏ္ဏသိတ်ဂ်ရ။ ကြံဝံလံကိုကာဖိုတဲ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂ
 မိတ်ရ။ ဗောဓိသတ်ပကာဂမိတ်တဲ။ ဗုတ်တမာဇကုဗောဓိသတ်ဂ်
 ကိုကန့်ထပ် ခုပ်မိင်ထွံဝဲ့တဲ။ ကိုကန့်ထပ်ခြပ်ဇောဝ်ဝဲ့။ ညံင်ချပ်ဝံဗုး
 တွဲဗြိတဲ။ တဲပူဇသကာဝေင်တသတ်ရိုဂ်သွာံရ။ ပူဂိုမဝံရေဂ်သေဂ်
 ရက်ပူဇသကာချပ်ဗောဓိသတ်သို့မသွင် သို့က်မိတ်ဗးအဿဘရ
 တိကလိဝံချင်သွင်ဂ်ထေဂ်သန်ဟောင်သတ်ဝံကျပ်တြိတွံကို။ ပဂိုတ်
 ဂ်ရပူဂိုမတိဂ်နုမိကိုမမ္ပးဝံ၊ မိုဂ်ထပ်ကိုရ။ နီကိုတိရစ္ဆာန်ကိုထေ။ ညး
 မဒးရေဂ် သေဂ်ရက်ပူ ဇသကာဝံမထောန်၊ နီပကောံကာဂမိတ် တဲ
 ထေ။ ခုပ်ဂ်ညးမဒးကျောန်ဗွင်ထပ်တဲ။ ညးမဒးပူဇသကာပုန်၊ ညးမပ
 ပူဇသကာချပ်ဂ်ပုန်တုန်ထေ။ ဝံအာပိတ်ချင်သွပ် ထာန်တသိုက်ပုန်
 ဟောင်။

Translation of No. 2.

Once upon a time our Pâtisawt was a white elephant,—white as the petal of a water-lily. He was the king elephant of a herd of eighty thousand. He took care of his blind mother, and dwelt in the Hēmaṇwon Forest. Before a long time had elapsed, leaving the herd, in company with his blind mother, he went direct to the rock Maḥimūchondawraṇā by a lily-lake. Having placed his mother in a grotto near the lake, he took care of her.

At that time a hunter from Benares, having lost his way for five days, lamenting and weeping arrived at Pâtisawt's place. Pâtisawt hearing the hunter weeping, his pity being excited, went out, and bowing himself down to the hunter, placed him upon his neck, and carried him to the main road, and pointed out to him the way. Charging the hunter not to make known the place of his abode, he returned.

The hunter, arriving at Benares, informed the king. At that time the royal elephant had died. The king sent the hunter with one who understood elephants, to bring Pâtisawt; and after his arrival he put him into the royal enclosure, and gave him good food of various kinds; but Pâtisawt, having determined, that he would not taste of food, while separated from his mother, would not eat. The king himself presented food; but Pâtisawt received it not. The king asked, "Oh king elephant, why will not my lord take food?" Pâtisawt replied, "Oh excellent king, I take care of my blind mother. Besides me there being no one [to take care of her], my mother must die. I, having forsaken my 80 thousand companions, served my mother. Separated from my blind mother, if your Majesty should give me the best of food, and also the wealth of the celestial regions, I should not regard it. Seven days are now completed. If my

mother does not have food to-day, she will die. "The king hearing it said," Oh ye men! An elephant is grateful and cares for his mother! Release him! and let him return to his mother." Having said this, he caused him to be released.

Pâtisawt, being freed from bonds, said, "Let not Your Majesty be grieved. Observe the ten commandments pertaining to kings." Pâtisawt having instructed the king, went direct to his mother, and arrived the same day.

The king, pleased with Pâtisawt for taking care of his mother built a village near the Lily-lake, in order to provide food for Pâtisawt continually. After this the mother of Pâtisawt having died, the king caused her body to be burned, and built the abbey Maḥimûkarondaka, and then returned to his city. Five hundred hermits coming out of Hēmaṇwon Forest, dwelt in that abbey, and the king made offerings to them continually.

A long time after this, Pâtisawt having died, the king made a stone image of an elephant about the size of Pâtisawt, and erected a large building, that the image might be protected from the sun and rain; and having finished it, he made offerings to it every year; and every one that worshipped, and made offerings to the image of Pâtisawt, with joyful minds after death attained to the heavenly regions. Thus the excellent god preached.

Therefore every one who is grateful to his mother and his father, whether he be a man or beast, is to be revered, and offerings be made to him until death; and after death his image is to be made and worshipped; and those who make offerings to the images shall arrive at the celestial regions, the place of happiness.

အတိက်ထံဖောမိသတ်ငိုနှိတမာတ်ကို။ နွှင်ပွဲထွဲဂိဇကုတ်ဥပ္ပ
 ကာမိကိုမကို။ နွှဲကာလပွဲတွဲ၊ ကျာသိုဗြိဇောငြိတို့ဖြဲတွဲ။ တမာတ်ဂမ္ဘိုင်
 ပပ်ယံမာန်ထဲ။ ပွဲကမာင်ချင်ဗရာနုသီ၊ မညောန်ကိုထမိုင်ငှ်ချန်နွှင်
 အိုတ်ရ။ ပွဲကာလငှ်သေထီဗရာနုသီပွဲတိတ်နုချင်၊ ညာတ်တမာတ်ဂ
 မ္ဘိုင်မင်္ဂကံဗြိတို့ငှ်၊ ပွဲထာန်မညောန်ကိုတမာတ်၊ တမာတ်တံငှ်၊ ကို
 ဗပ်ပမတ်ထဲ။ မွှော်ဝိသကံ ဇကုကိုအာကောတ်နင်ဖျုန်ငှ်ပုသုသာန်
 ထဲကိုတမာတ်ဂမ္ဘိုင်ထဲ။ ကိုသကံဇကု မင် လပ် ထပ်ကိုညးဝံ့စင်
 ထက်၊ ဗိုတ်ကုဋ်၊ ကျာဟဲဗြိဇုးတို့ငှ်ဗုးထတ်တိုန်၊ တမာတ်တံငှ်၊ ဂပ်
 ဂေါပ်အာထာန်ဒမံဇကုအိုတ်ရ။ ကာလငှ်သင်ဝံ့ ဖောမိသတ်ဟို
 ကိုညးဂမ္ဘိုင်ရ၊ ယံဗမူးသေထီဗရာနုသီဝံ့ဥပ္ပကာလင်ပို။ တုရန်ပို
 ရောင်။ ပိုညးမပွဲလပ်ရန် ကိုဇကုငှ်၊ တံနုခေတ်ရန်ညးငှ်ဂပ်ဂေါပ်
 ရောင်။ ယရဲပွဲကာလပွဲယာတ်ညးကို၊ အပေါတ်ဂညိညးကိုကထိဝံ့
 ထဲ၊ ပွဲသွဲသေထီငှ်တို့ဖျေငှ်ညိဗောမိသတ်ဂး။ ပတို့နွှ် မိုင့်တံဝဲလပ်
 ယာတ်ကို၊ ဝတ္ထုဂညိဂညတ်ကို၊ မိုင့်တံဟိုတ်မဲးနွှင်တမာတ်ဂိုင်
 ထာအာတို့ပွဲသွဲသေထီရ။ နှိသေထီဝံ့ယာတ်တံငှ်ထဲ၊ တုယာတ်
 တံဝံ့တမာတ်ဂိုင်နင်ဟတ်ဂးထဲ၊ ပွဲထာန်ညးမကျင်အာတ်တံလုပ်
 သွင်တရံတံငှ်သေထီကိုအာစွံလပ်ရ။ နှိခြပ်ညးထဲညးကောတ်ဏာ
 ရ။ နှိတမာတ်မဂိုင်နင်ဂှ်ကံယာတ်အလုံချင်ငှ်ညးအာလွှော်ဂွီသွီ
 ရ။ သတ်တမာတ်ဖျုန်ကခေံကောတ်ရ။ ခေံကောတ်ဂှ်ကံယာတ်ရောင်
 မွှးငှ်ဟိုတ်နွှဲရ။ သွီဂးထဲ။ ကိုညးပါးမွှး၊ ဒးရတ်ဖောမိသတ်ရ။ မိုင့်
 ငှ်ရပ်ဏာထဇးကိုသွီရ။ သွီသွာန်ဗောမိသတ်ထဲ၊ နှိမခေတ်ရောင်ရန်
 သေထီဟိုကိုသွီမင်ထဲ၊ မိုန်တိရစ္ဆာန်ကိုထေ၊ ငြင်ရန်ညးခေတ်ရောင်
 ရန်ညးကိုသွံ၊ သွီဂးထဲ။ ကိုဗလးကေံ ဖောမိသတ်ရ။ ဖောမိသတ်
 ပြာပ်ဇကုင်မိကိုမရ။ အိုတ် ခြပ် ညး တံငှ်တုန်ထေ၊ သွီကိုသေထီ
 ကောင့်ကိုတထခြပ်ပုန်ရ။

Translation of No. 3.

Once upon a time our Pâtisawt was a vulture, and dwelt in the rock Gijakût, and took care of his mother and his father. Upon a certain day there was a great wind and rain storm. The vultures not being able to fly, alighted upon the wall of Benares, near the moat. At that time a certain rich man of Benares, coming out of the city, seeing the vultures shivering with cold, had a fire built near them, and persuaded his companion, to go to the burying-ground and get the flesh of cattle to feed the vultures, and placed a guard, to prevent any one from beating or throwing missiles at them. The wind ceasing, and the rain abating, the vultures being freed from cold, and having recovered strength, it was proper for them to return to their own place.

At that time Pâtisawt spake thus to the vultures, "The rich man of Benares has taken care of us: he is our benefactor. It is becoming for us to repay his kindness. When we can get the clothes and ornaments of any one, let us take them, and cast them down by the house of the rich man." * * * *

From that time the people noticed, that the clothes, they spread out to dry, and other things were taken by the vultures, and cast down by the house of the rich man; and they came, and informed the king: and the king replied, "The custom of vultures is to take fish and flesh. If they take garments, there is some cause for it." And having a snare set, Pâtisawt was caught; and they carried him, and showed him to the king. And upon the king's making an inquiry, Pâtisawt told him, that they did it to repay the kindness of the rich man. The king hearing this said, "Even a beast is grateful, and repays favors." Having thus said, he ordered Pâtisawt to be released, and the property returned to the owners. Pâtisawt returned to his mother and father.

PEGUAN, ENGLISH, AND BURMESE
VOCABULARY.

ABBREVIATIONS. .

- a.*, adjective.
adv., adverb.
Bur., Burmese.
col., colloquial.
conj., conjunction.
Eng., English.
gram., grammar.
int., interjection.
inter. pro., interrogative pronoun.
Mt., Mount.
Mts., Mountains.
n., noun.
n. a., numeral adjective.
o. a., ordinal adjective.
p. a., participial adjective.
p. p., past participle.
pers., personal.
pl., plural.
poss., possessive.
prep., preposition.
pro., pronoun.
pro. a., pronominal adjective.
pron., pronounced.
R., River.
St., Saint.
v., verb.
v. a., verbal affix.
v. aux., verbal auxiliary.
v. i., verb intransitive.
v. n., verbal noun.
v. p., verbal prefix.
v. t., verb transitive.

VOCABULARY

PEGUAN, ENGLISH AND BURMESE.

အ, the first vowel of the Peguan alphabet. In Pali words, privative; as ကုသိုလ် *merit*, အကုသိုလ် *de-merit*; နိစ္စ *permanence*; အနိစ္စ *impermanence*.

အ, *a. mute, dumb*; *v. i. to be dumb*; (Bur.) အသော။ အသည့်။

အကာပ်, *n. the roller, the jay*; (Bur.) ငှက်ခါး။

အကာသ, (Pali), *n. the visible heavens*, အမ္ဘေ။ (Bur.) အာကာသ။

အကံက်, *n. duty, customs*; (Bur.) အကောက်။

အကြာ, *prep. between*; (Bur.) အကြား။

အကြောင်, *n. a subordinate military officer, a sergeant, or corporal*; (Bur.) အကြပ်။

အကြိမ်, *n. adulatory description, when referring to one's self, boasting*; (Bur.) ဝါကြွားခြင်း။

အကွက်, *n. account, sake, behalf*; (Bur.) အထွက်။

အခန်း, *n. a section or division of a writing or discourse*; (Bur.) အခန်း။

အခန်းဇော်, *n. a chapter*; (Bur.) အခန်းကြီး။

အခန်းဇောက်, *n. a verse*; (Bur.) အခန်းငယ်။

အခပ်, *n. a letter of the alphabet*; (Bur.) အက္ခရာစာလုံး။

အခိင်, *n. time, as အခိင်ညှိ night-time; အခိင်ညှိ day-time. In books the more common word is ယယံ။* (Bur.) အချိန်။

အခေါင်, *n. permission*; (Bur.) အခွင့်။

အခေါန်, *n. a tax, tribute, ဗတ္တာ။* (Bur.) အခွန်။

အခေါင်၊ (Pali), *a. immeasurable*; (Bur.) မတိုင်းထွာနိုင်
အောင်ကြီးကျယ်သော။

အနိက်၊ *n. habit, way, acquired by use*; (Bur.) အလေ့။
လေ့။

အချ၊ *n. a species of large red ant*; (Bur.) ခါချည်း။

အခြင်၊ *conj. if*; (Bur.) လျှင်။

အဝှ်း၊ *pro. a. that, ဝတ်*။ ဝှ်း။ spoken of things near;
(Bur.) ထို။ ဟို။

အဝှေ့၊ *n. the south-east, အဝှေ့*။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အပြင်၊ *n. a locust*; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

အသော၊ *adv. while*; (Bur.) အခိုက်။ ယုန်းခါ။

အင်၊ *n. a natural pond or lake*; (Bur.) အင်း။ အိုင်။

အင်ယာ၊ *n. a pond in a plain fed by springs*; (Bur.)
အင်း။ အိုင်။

အင်္ဂီ၊ (Pali), *n. a member of the body, အင်္ဂ*။ (Bur.)
အင်္ဂီ။ ကိုယ်အင်္ဂီ။

အင်္ဂုဗ္ဗိ၊ *n. a coating of plaster for brick walls*;
(Bur.) အင်္ဂုတေ။

အင်္ဂုဗ္ဗိ၊ *n. a species of oil-tree*; (Bur.) အင်္ဂပင်။

အင်္ဂုဗ္ဗိ၊ *n. the lard shorea tree*; (Bur.) ကညင်ယု။

အင်္ဂု၊ *n. a desire, a longing*; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ အလို။
တောင့်တခြင်း။

အင်္ဂါ၊ *n. Tuesday, Mars. See ဂြိုဟ်အင်္ဂါ*။ (Bur.) အင်္ဂါ။

အင်္ဂါ၊ *n. the jaw-tooth*; (Bur.) အံသွား။

အဝ၊ *n. a teacher, a head workman*; (Bur.) ဆရာ။

အဝဥပဗ္ဗာ၊ *n. a superior teacher, the Paraclete*; (Bur.)
ဥပဗ္ဗာဆရာ။

အဝကထေဋ်၊ *n. a scribe*; (Bur.) ကျမ်းပြုဆရာ။

အစာကဝတ်, *n.* one who shampoos the body and limbs,
to remove uneasiness or pain; (Bur.) အနိပ်သည်။

အစာကဝိ, *n.* an author; (Bur.) စာကိုးစီရင်ရေးထား
သောသူ။

အစာကသော, *n.* a painter; (Bur.) ပန်းချီဆရာ။

အစာဂိုဏ်း, *n.* a head priest of a district, a bishop; (Bur.)
ဂိုဏ်းအုပ်။

အစာတုံဝေ, *n.* a preacher; (Bur.) တရားဟောဆရာ။

အစာဒဗ္ဗမတ်, *n.* a juggler; (Bur.) မျက်ထွဋ်ဆရာ။

အစာဝေင်ဝေင်ဂေထိ, *n.* an evangelist; (Bur.) ဝေင်ဂေထိဆရာ။

အစာနိဿရ, *n.* a superior teacher, capable of laying
down rules; (Bur.) နိဿရည်းဆရာ။

အစာပတန်သာသဏာ, *n.* a missionary; (Bur.) သာသနာပြု
ဆရာ။

အစာပရန်, *n.* a workman in brick and stone; (Bur.)
ပန်းရန်ဆရာ။

အစာကျွဲနီထိက်, *n.* a school-master; (Bur.) စာသင်ဆရာ။

အစာလင်္ကာ, *n.* a poet; (Bur.) လင်္ကာဆရာ။

အစာသင်, *n.* a physician; (Bur.) ဆေးသမား။

အစာတ်, *n.* pickles conserved with spices; (Bur.) သနပ်။

အစိတ်, *n.* one quarter viss, 25 ticals; (Bur.) အစိတ်။

အစိန္တိယျ, (Pali), *a.* incomprehensible; (Bur.) အစိန္တေယျ။

အစေံတြိဟတ်, *n.* physical strength, soundness of body;
(Bur.) ခွန်အား။

အစိုင်း, *n.* a sloth; (Bur.) ချောက်မောင်းမ။

အဆက်, *n.* succession, the place where two things join;
(Bur.) အဆက်။

အဆက်အဆက်, *adv.* successively, အဆက်အဆက်နီ။ (Bur.)
အဆက်ဆက်။

အဇာ, *n.* a substitute, စား။ (Bur.) အစား။ ကိုယ်စား။

- အဇမ, *a.* (Greek) unleavened; (Bur.) တဆေးမဲ့သော။
 အညော, *n.* the smell of cooking in oil, အညှပ်။ (Bur.)
 အညှော်။
 အထံ, *adv.* here; (Bur.) သည်မှာ။
 အတင်ဂိုနီ, *n.* the strip of cloth at the top of a Burmese
 woman's petticoat; (Bur.) အထက်ဆင့်။ ရှာထည်။
 အတင်နု, *n.* the binding around the top of a basket; (Bur.)
 တောင်းအနားကွပ်။
 အတာ, *n.* a measure of length equal to 7 cubits, တာ။
 (Bur.) အတာ။
 အတ္တမ, (Pali), *a.* eighth, အဋ္ဌမ။ (Bur.) အဋ္ဌမ။ ရှစ်ခုမြောက်။
 အတိက်, (Pali), *n.* past time; *adv.* in past time, ancient-
 ly, formerly, once upon a time, အတိက်တေ။ (Bur.)
 အတိတ်။
 အတိုင်, *adv.* according to; (Bur.) အတိုင်း။
 အထိုင်သး, *n.* praise; (Bur.) ချီးမွမ်းခြင်း။
 အထိတာနီ, *n.* a vow; (Bur.) အဓိဋ္ဌာန်။
 အဒါ, *n.* a duck; (Bur.) ဝင်းဘဲ။
 အဒိ, *n.* the beginning, ပထမ။ (Bur.) ပဌမ။ လက်ဦး။
 အဒိတ်, *n.* Sunday; (Bur.) ထနင်္ဂနွေ။
 အဒေါင်, *n.* the centre; (Bur.) အလယ်ချက်။ အလယ်ခေါင်။
 ဗဟိုရ်။
 အဝါနီ, *adv.* continually, တပို။ (Bur.) အစဉ်။
 အဝိပါ, (Pali), *n.* interpretation, ရလ။ (Bur.) အနက်အ-
 ဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်သောစကား။
 အနုဗ္ဗိ, (Pali), *a.* immeasurable; (Bur.) အနုဗ္ဗိ။ မရေတွက်
 နိုင်အောင်ကြီးကျယ်သော။
 အနတ္တ, (Pali), *n.* unsubstantiality; (Bur.) အနတ္တ။ အနှစ်
 မရှိခြင်း။
 အန္တရံ, (Pali), *n.* misery; (Bur.) အန္တရာယ်။ ဥပါတ်။ သေး။

အနန္တ, (Pali), *a.* infinite; (Bur.) အနန္တ။ အဆုံးမရှိသော။

အနာဂတ်, (Pali), *n.* the future; (Bur.) အနာဂတ်။

အနာဂတ္တိ, (Pali), *n.* futurity; (Bur.) အနာဂတ္တိ။

အနာင်, *n.* the *anaing* tree, *fragrea*; (Bur.) အနန်းပင်။

အနံ, *n.* width; (Bur.) အနံ။

အနံ့, *n.* an uncle, elder brother of either parent; (Bur.)

ဘကြီး။ ဦးကြီး။

အနိုင်အပိုင်, *adv.* by force; (Bur.) အနိုင်အထက်။

အနိစ္စ, (Pali), *n.* impermanence, transitoriness. A com-

mon expression for death is နှိအနိစ္စ။ as ညးနှိအနိစ္စ

he is dead; (Bur.) အနိစ္စ။

အနုတ, (Pali), *n.* glory; (Bur.) အာနုဘောတိ။ သုန်း။

အနုမောဒနာ, (Pali), *n.* an expression of approbation to

one performing a religious service, appropriate to

the dedication of a sacred edifice; (Bur.) အနုမော

ဒနာ။

အနဲ, *n.* and *a.* the south-east, အင်္ဂု။ (Bur.) အရှေ့တောင်။

အနွေ, *n.* the mesua; (Bur.) ကန့်ကော်။

အနှေးနီ, *n.* market-value; (Bur.) ဈေးနှုန်း။ အထိုး။

အင်ဒပ်, *adv.* harmoniously; *v. i.* to agree; (Bur.) သင့်

တင့်သည်။

အပါ, *n.* a father, papa; (Bur.) အဘ။ အဖေ။

အပါပို, *n.* a step-father; (Bur.) ဘထွေး။

အပီ, *n.* $\frac{1}{2}$ viss, 50 ticals; (Bur.) အကျပ် ၅၀။

အပီ, (Pali), *n.* a state of punishment, of which four are

enumerated; (Bur.) အပီလိ။

အပေါတ်, *n.* a utensil, or any article of furniture; (Bur.)

အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်အကာသတံ, *n. pl.* the host of heaven; (Bur.)

ကောင်းကင်တန်ဆာတို့။

အပေါတ်ကြိယျာ, *n.* tackling, rigging; thus အပေါတ်ကြိ
ယျာကွင် *the tackling or rigging of a ship*; (Bur.)
ကရိယာတန်ဆာ။ အသုံးအဆောင်။

အပေါတ်ဝဠိ, *n.* an ornament; (Bur.) ဝတ်ဆင်ရန်တန်ဆာ။

အပိုတ်, *n.* a reed of which coarse matting is made; (Bur.)
ကျူပင်။

အဝဲ, *prep.* within, among; (Bur.) အတွင်းတွင်။ အထဲမှာ။

အဝဲ၌, *adv.* thither; (Bur.) ဟိုကို။ အထဲသို့။

အဝဲပွဲ၌, *adv.* inwardly; (Bur.) အတွင်း၌ကား။

အဘိဝေဓ်, *n.* one grand division of the Buddhist scriptures;
(Bur.) အဘိဓမ္မေ။

အဘိဓိ, ဘိဓိ, *prep.* for, အဘိ။ ဘိ။ *col.*; (Bur.) အဘိ။ ဗြိ။

အမင်္ဂလ, (Pali), *n.* woe, the opposite of blessing; (Bur.)
အမင်္ဂလာ။

အမာတ်, *n.* a nobleman; (Bur.) အမတ်။ မူးမတ်။

အမူ, *n.* an uncle, the younger brother of either parent;
(Bur.) ဦးမင်း။ ဝဇီးငယ်။ ဘယွေး။

အမေဓ်, *n.* a kind of chisel with a long handle used in
boat building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အမှင်, *prep.* under, အသွင်။ (Bur.) အောက်တွင်။ အောက်သို့။

အမ္ဘေ, *n.* the visible heavens, အကာသ။ (Bur.) အာကာသ။

အယုက်, *n.* age, life-time; (Bur.) အသက်အရွယ်။

အယောင်အလာ, *n.* likeness, resemblance; (Bur.) အရောင်
အဆင်း။

အယံ, *n.* a scorpion; (Bur.) ကင်းမြီးကောက်။

အယံဇေင်, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

အယိုင်, *n.* a weight; (Bur.) အလေး။ အချိန်။

အယျိုင်, a kind of chisel with a long handle used in boat-
building; (Bur.) ဆောက်တမျိုး။

အရင်, *a.* own, or true, as ကောန်အရင် *an own child*, in distinction from an adopted child ; (Bur.) အရင်း။

အရလ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ (Bur.) အနက်အဓိပ္ပာယ်။

အရာ, *n.* a thing ; (Bur.) အရာ။

အရာပ်, *n.* a division of a district or of a town ; (Bur.) ဒေသအရပ်။

အရိယျ, *n.* the Buddha yet to come ; (Bur.) အရိမထေယျ။

အရုတ်, *n.* a tortoise ; (Bur.) လိပ်။

အရေပ်, *n.* a word, ဂလာန်။ (Bur.) စကား။

အရေတ်, (Eng.) *n.* arrowroot ; (Bur.) အာရိပ်ရွတ်။

အရံင်, *n.* color ; (Bur.) အရောင်။

အရံင်ခွပ်မိတ်, *n.* yellow ; (Bur.) ဝါသောအရောင်။

အရံင်ချို, *n.* blue ; (Bur.) ပြာသောအရောင်။

အရံင်ဖကေတ်, *n.* red ; (Bur.) နီသောအရောင်။

အရံင်လစံက်, *n.* black ; (Bur.) မည်းသောအရောင်။

အရံင်သွေက်, *n.* green ; (Bur.) မိင်းသောအရောင်။

အရိုင်, *a.* rude, uncultivated, ရိုင်။ (Bur.) အရိုင်း။

အရို, (Pali), *n.* an object of sense or thought, material, or immaterial ; (Bur.) ရူပါရုံ။ အာရုံ။

အရှန်, *n.* an *arīya* of the highest order, အတ္တန်။ (Bur.) ရဟန္တာ။

အရှင်, *n.* an enclosure around any religious building ; (Bur.) ပရဝန်။

အရှိုန်, *n.* the dawn of day ; (Bur.) အာရုတ်။

အလန်, *n.* order, turn ; (Bur.) အထွဋ်။

အလုံ, *prep.* throughout, as အလုံပွဲရး *throughout the whole country* ; (Bur.) တရှောက်လုံး။

အလေပ်, *n.* a standard, flag, ensign ; (Bur.) အလံ။

- အလေ့, *n.* custom, habit, အလေ့စဉ် (Bur.) လေ့။ ထုံးစံ။
 အလို့, *adv.* where, နေရာ (Bur.) ဘယ်မှာ။ ဘယ်သို့။
 အပွ, (Bengali) *n.* a potato, ချော့လှော် (Bur.) အပူ။
 အဝါနီ, *n.* a species of laurus ; (Bur.) ပန်းနီသား။
 အဝဲ, *n.* a member of the body, အင်္ဂါ (Bur.) အင်္ဂါ။
 အဝေါက်, *n.* $\frac{1}{2}$ of a viss, $12\frac{1}{2}$ ticals ; (Bur.) အဝက်သား။
 အပိုင်, *n.* dominion, power ; (Bur.) တန်ခိုး။
 အသင်ဗဲ, *n. a.* one thousand million, အသင်ဗဲယံင်, one
 billion ; (Bur.) ယာကုဇေ။
 အပိတ်, *n.* the 'Pöngyi bird ?
 အသံ, *n.* an order, an edict, authority ; (Bur.) အမိန့်။
 အသမာပိတ်, *n.* an abbey ; (Bur.) ကျောင်းတိုက်။
 အသြိုန်, *n.* the dawn, day-spring ; (Bur.) အချက်။
 အသွပ်, *prep.* under, အောက် (Bur.) အောက်။
 အသွန်, *n.* an *arahat*, an *ariya* of the highest order ;
 (Bur.) ရဟန္တာ။
 အဟာရ, (Pali), *n.* food, အဟာ။ ဝူဝ။ (Bur.) အဟာရ။ အစာ။
 စားစရာ။
 အဟာန်တွက်, *n.* a gander ; (Bur.) ငန်းဖို။
 အဟာန်မွေ့, *n.* a goose ; (Bur.) ငန်းမ။
 အဟိန်, *adv.* as, when ; (Bur.) သောအခါ။
 အဟံ, (Pali), အဟံ, *pron.* I ; (Bur.) ငါ။ အကွန့်ပ်။ ကွန့်ပ်။
 အာ, *v. i.* to go ; (Bur.) သွားသည်။
 အာပြင်ပြင်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) မြန်မြန်သွားသည်။
 အာဏာ, (Pali), *n.* authority ; (Bur.) အာဏာ။
 အာတ်, *v. t.* to beg, to ask ; (Bur.) တောင်းသည်။
 အဲ, *n.* an inheritance, အဲတွဲ (Bur.) အမွေဥစ္စာ။
 အိက်, *n.* dung ; (Bur.) ချေး။ ကျင်ကြီး။
 အိက်လှိုင်, *n.* the green substance that forms on things
 long wet ; (Bur.) ရေညှိ။

အိက်ထေဝံ, *v.* to evacuate the intestines, အိက်ထေဝံ။
(Bur.) ချေးဟိုသည်။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်။

အိက်ပထ, *n.* cinders, the fine flakes of iron that fall off
when hot iron is beaten; (Bur.) သံပူချေး။

အိက်မိဂ်, *n.* dirt, filth; (Bur.) ဂျည်း။

အိက်ရုလ်, *n.* a mole, အိက်ရု။ (Bur.) မှဲ့။

အိက်သိုဝ်, *n.* rust; (Bur.) သံချေး။

အိက်တြိန်, *n.* usury, interest; (Bur.) အတိုး။ ငွေတိုး။

အိင်, *v. i.* to be slow, ချဲ့။ ထိုင်။ (Bur.) နှေးသည်။

အိန်ထံင်, *n.* a family, သို့ကျိန်။ (Bur.) အိမ်ထောင်။

အိန်နသီ, *n.* nitre; (Bur.) ယင်းမိင်း။

အုဇြိုင်, *a.* sultry, warm; (Bur.) ပူအိုက်သော။

အုတ်, *v. i.* to be putrid, stale, rancid; (Bur.) သိုးသည်။

အုတ်, *n.* a camel; (Bur.) ကုလားအုတ်။

အုပ်, *v. t.* to cover, to preside over; (Bur.) အုပ်ထားသည်။

အုပ်မင်, *v. t.* to take care of, to rule; (Bur.) စောင့်ထိန်း
သည်။

အုပ်ထန်, *v. t.* to watch over, to rule, အုပ်ထန်။ (Bur.)
အုပ်စိုးသည်။

အုပ်, *n.* thicket; (Bur.) ခြုံဖုတ်။

အုပ္ပံ, *n.* deceit, craft, ဥပ္ပဲ။ (Bur.) ထိပ်သည်ခြင်း။ ဖည့်စား
ခြင်း။

အုရကျူဒောန်, *n.* a levanter, the Euroclydon; (Bur.)
မြင်းထန်သောအရှေ့လေ။

အုံ, *n.* a sub-division of a place; (Bur.) အစုအကွက်။

အေင်, *v. t.* to endure, အေင်ခင်။ (Bur.) သည်းခံသည်။

အေင်စထ, *v. i.* to fast; (Bur.) အစာရှောင်သည်။

အေ, *a.* unequal in size,—applied only to the eyes;
(Bur.) မျက်လုံးချင်းမတူသော။

အဲ, *pers. pro.* I; (Bur.) ငါ။ အကျွန်ုပ်။

ဆဲးညးထံ, *pers. pro. we*; (Bur.) ငါတို့။

ဆဲးဂိုက်, *pers. pro. I*, used by an inferior to a superior;
(Bur.) ကျွန်တော်။

ဆဲပရဲ, *v. t.* to reverence; (Bur.) လေးမြတ်သည်။

အောနီ, *a.* few, small in quantity; (Bur.) နည်းသော။

အောနီပိုတ်, *a.* sorrowful, discouraged; *v. i.* to be sorrowful, discouraged; (Bur.) ဝမ်းနည်းစိတ်ပျက်သော။
ပိတ်ငယ်သည်။

အောင်, *v. i.* to hide; (Bur.) ဂုန်းကွယ်သည်။

အောင်ဗွန်, *v. t.* to ambush, to lie in wait for; (Bur.)
ဂုန်းကွယ်စောင့်နေသည်။

အောင်မာ, *v. i.* to crouch, to bow down, ဖခင်ဝင်၊ ဇံသင်။
(Bur.) ဝပ်ထွားသည်။

အောင်ရိုင်, *v. t.* to spy, to watch secretly; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။

အောင်ဟ်, *n.* fuel, firewood; (Bur.) ထင်း။

အိုက်, *n.* the brisket; (Bur.) အမဲနံ။

အိုတ်, affix of the superlative degree; also a verbal affix.
See Grammar § 16, & § 17, 2 (*d.*).

အိုတ်, *p. p.* exhausted, wholly expended; *v. i.* to be exhausted, wholly expended; (Bur.) ကုန်သော။
ကုန်သည်။

အိုတ်သို, *a.* all; (Bur.) အားလုံး။

အိုပ်ဆဲ, *a.* slovenly; *v. i.* to be slovenly; (Bur.) အနေအ
ထိုင်အဝတ်အစားပက်စက်သော။ ဖြစ်စေ့က်ခတ်နေသည်။

အိုပ်, *int.* Oh! အို။ (Bur.) အို။

အိုပ်ယဲ, *int.* Oh Mother! (Bur.) အိုအမေလေး။

အိုတ်, *v. i.* to decay, rot; (Bur.) ဆွေးမြေ့သည်။

အိုတ်တမိုတ်, *a.* joyful, happy, မိပ်ပိုတ်။ *v. i.* to be joyful,
happy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

ဆ, *n.* Sir, Madam, Lord, used in closing an address to a superior ; (Bur.) ခင်ဘုရား။ ရှင်။

ဆို

ဆိုကောန်, *n.* the little finger ; (Bur.) ထက်သန်း။

ဆိုဂ်, *pro. a.* that, spoken of a thing near by ; (Bur.) ထိုဟို။ ဝင်း။

ဆိုရဟ်, *pro. a.* this, ဆိုဝံ။ (Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဆိုဏဆ်, *pro. a.* this ; (*adv.*) here, ဆိုဏ်။ *col.* (Bur.) သည်ဟာ။ သည်မှာ။

ဆိုဖ, *n.* father, (obsolescent;) (Bur.) အဖ။

ဆိုတလိ, *a.* Italian ; (Bur.) ဆိုတလိပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

ဆိုတထို, *int.* Alas! Literally, *Father*, [*we*] *perish*. This cry of distress doubtless was often heard in the wars of extermination waged by kings of the Alompra dynasty against the Peguans, whenever they raised the standard of revolt. From this probably was derived the word တထိုင်း။ the Burmese nickname for the Mons ; (Bur.) အဖ၊ ဖျက်စီးလှန်ဖြို။

ဆိုတဟ်, *n.* a grand-mother ; (Bur.) အဘွား။ ဖွားအေ။

ဆိုထေ, *adv.* there, yonder ; (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

ဆိုခေံ, *n.* younger sister ; (Bur.) နှစ်မ။ ညီမ။

ဆိုခေါင်, *n.* the middle finger ; (Bur.) ထက်ထယ်။

ဆိုမိ, *n.* power, authority, ဆိုမိဗဝ။ (Bur.) တန်ခိုး။ အာဏာ။

ဆိုနဲ, *n.* an aunt older than one's parent, ဆိုနှော။ (Bur.) အနီးကြီး။ ဝိကြီး။ ကြီးတော်။

ဆိုပုတ်, *n.* the fore-finger ; (Bur.) ထက်ညှိုး။

အိုဝီ, *n.* midwife ; (Bur.) ဝင်းဆွဲ။

အိုဝု, *verb. affix.* denoting the past, chiefly applied to speaking ; (Bur.) ပြီ။

အိုဝိုဝ်, *adv.* where? used interrogatively; (Bur.) ဘယ်မှာ။
ဘယ်ကို။

အိုဝို, *n.* breath ; (Bur.) ထွက်သက်ဝင်သက်။

အိုဝိုဝ်, *n.* a burden carried on the head ; (Bur.) မိမ္မတ
ယောက်စာရွက်နှိုင်းသောဝန်။

အိုဝံ, *pro. a.* this, အိုဝုဟ်။ (Bur.) သည်ဟာ။ ဤဟာ။

အိုဝီ, *n.* a hermit ; (Bur.) ရသေ့။

အိုဝီ, *n.* an aunt younger than one's parent, အိုဝီ။ (Bur.)
အမီးလေး။ ထွေးတော်။

အိုဝေန်, *n.* the ring-finger ; (Bur.) ထက်သုကြွယ်။

အိုဝွေ, *n.* an elder sister ; (Bur.) အစ်မ။

ဥ

ဥဠိယန, *n.* an interjection; (Bur.) ကွေးကြော်သောစကား။

ဥတု, (Pali), *n.* a season of four months ; (Bur.) ဥတု။

ဥချာန်, *n.* a grove or park ; (Bur.) မြိုင်။ ရဂုံ။

ဥပန္နိ, (Pali), *n.* a calamity ; (Bur.) ဥပန္နိရော။

ဥပဒေသ, (Pali), *n.* a precept; (Bur.) ဥပဒေသ။

ဥပ္ပကာ, *v. t.* to watch over, to govern, to take care of ;
(Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဥပ္ပဇာ, (Pali), *n.* a superior religious teacher, အစာဂိန်။
(Bur.) ဥပဇ္ဈာယ်။

ဥပ္ပတိ, *n.* subject matter ; (Bur.) အထုပ္ပတ္တိ။

ဥပ္ပမာ, (Pali), a comparison, a parable ; (Bur.) ဥပမာ။

ဥပ္ပမေယျ, (Pali), *n.* an antitype ; (Bur.) ဥပမေယျ။

ဥပ္ပရာဇာ, *n.* a prime minister, or viceroy ; (Bur.) ဝန်ကြီး။
ထုရင်ခံမင်း။

ဥပ္ပါတ်, (Pali), *n.* famine, or any calamity ; (Bur.) ဘေး၊
အန္တရာယ်။

ဥပ္ပေ, *n.* deceit, craft, အုပ္ပေ။ (Bur.) လိင်္ဂလည်ခြင်း။

ဥပ္ပါဝ, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပင်တမျိုး။

ဥပ, (Pali), *n.* a term used by priests in addressing a
multitude, ဒကာတံ။ (Bur.) တကာတို့။

ဥဿာ, (Pali), *n.* a measure of distance equal to
twenty *tas*, (အတာ) or 140 cubits ; (Bur.) ဥဿာ။

ဥဿာ, *n.* (Pali), a chief ; a bull, the chief of the herd,
ဥဥဿာ။ (Bur.) နွားဇားဥဿာ။

ဇ

ဇေ, (Pali), *a.* one ; (Bur.) ဇေ။

ဇေ, (Eng.) *n.* an acre ; (Bur.) ဇေ။

ဇေဇ္ဇ, (Pali), *a.* true, certain ; (Bur.) ဇေဇ်၊ အမှန်။

ဇေရာတ်, *n.* a king, တလတ်။ (Bur.) ရှင်ဘုရင်။

ဇောန်, *n.* the north-east ; (Bur.) အရှေ့မြောက်မျက်နှာ။

ဇ

ဇရ, (Pali), a stream, or current, of which there are
said to be four, which bear creatures away ; (Bur.)

ဇရ။

ဇရယံ, *int.* Oh Mother ! နီယံ။ (Bur.) အိုအမေလေး။

ဇရဝါဒ, (Pali), *n.* instruction ; (Bur.) ဇရဝါဒ။

ဇရော, *n.* a basin, a small bay ; (Bur.) ပင်လယ်ထောင့်
ဇရော။

က

က, *n.* a fulcrum, short prop ; (Bur.) အချအား။

က, *n.* a fish ; (Bur.) ငါး။

ကကတင်္ကါဝ, *n.* the sole, (*lit.*) dog tongue fish ; (Bur.)
ခွေးမျှာငါး။

- ကကတို့, *n.* the silvery cat-fish ; (Bur.) ငါးနုသန်း။
 ကကနန်, *n.* the banded snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်။
 ကကထောတ်, *n.* the silago ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကကဝင်, *n.* the spotted snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခိုင်း။
 ကကြင်ခေါ, *n.* the *systemus* ; (Bur.) ငါးကြင်းစောက်။
 ကကွဲ, *n.* the flying-fish ; (Bur.) ငါးချို။
 ကခဂေါင်, *n.* the gar-fish ; (Bur.) ငါးဖောင်ရိုး။
 ကခထေတ်, *n.* the large perch ; (Bur.) ကကတစ်။
 ကခပိုင်, *n.* the stone-fish ; (Bur.) ငါးတန်။
 ကခမံင်, *n.* the cockup ; (Bur.) ကသပေါင်း။
 ကခဝါ, *n.* the Tavoy fish ; (Bur.) ငါးပလူးခါ။
 ကခူရင်, *n.* the king-fish ; (Bur.) ကခူရံ။
 ကဂဂက်, *n.* the snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ခေါင်းတို။
 ကဂြပ်, *n.* the polynemus ; (Bur.) ငါးတယော။
 ကခုတ်, *n.* the climbing perch ; (Bur.) ငါးပြေမ။
 ကခုတ်, *n.* the silure ; (Bur.) ငါးပတ်။
 ကထခေါင်, *n.* the sword-fish ; (Bur.) ငါးဆင်။
 ကပကိုင်, *n.* the small sorubium ; (Bur.) ငါးစင်ရိုင်း။
 ကပထာန်, *n.* the small snake-head ; (Bur.) ငါးရန့်ပနေင်။
 ကပဇေင်, *n.* the Tenasserim bream ; (Bur.) ငါးပန်းမ။
 ကပန့်, *n.* an eel ; (Bur.) ငါးထင်ပန်း။
 ကပနး, *n.* the mango-fish ; (Bur.) ငါးပုလွေ။
 ကပထိုက်, *n.* Bombay-duck ; (Bur.) ငါးနှံ။
 ကပထွ, *n.* the mullet-fish ; (Bur.) ငါးလုံး။
 ကဗ်ဇုတ်, *n.* the *botia Berdmorei* ; (Bur.) ငါးသလဲထိုး။
 ကဗိုက်, *n.* the fresh-water herring ; (Bur.) ငါးဖတ်။
 ကပလုတ်, *n.* the large mullet ; (Bur.) ကဘီလူး။
 ကမနံ, *n.* the black and red tailed *systemus* ; (Bur.)
 ငါးခိုးမ။
 ကမပထာန်, *n.* the sardine ; (Bur.) ငါးပိန်းနဲစေ့။

ကလငွေတိ, *n.* the small mailed cat-fish ; (Bur.) ငါးအိုက်။
 ကဝဲ, *n.* the shark ; (Bur.) ငါးမန်းဟိုင်း။
 ကဝဲသွင်, *n.* the saw-fish ; (Bur.) ငါးမန်း။ ငါးတက်ဝဲ။
 ကသလံက်, *n.* the Rangoon shad, the hilsah ; (Bur.) ငါးသ
 လောက်။

ကသော, *n.* salt-fish ; (Bur.) ငါးခြောက်။
 ကဟကဆ်, *n.* the torpedo ; (Bur.) ငါးခူ။
 ကဟဝး, *n.* the short headed cat-fish ; (Bur.) ငါးမြင်း။
 ကဟနာန်, *n.* the ophidion ; (Bur.) ငါးငြွေထိုး။
 ကဆူဗို, *n.* the goby ; (Bur.) ကသထိုး။
 ကတ္တုသန့်, *n.* the first of the five Buddhas of the present
 cycle ; (Bur.) ကတ္တုသန့်။

ကင်, *n.* a brass gong ; (Bur.) ကြေးစည်။
 ကင်ကီ, *n.* the milleped ; (Bur.) ပိုးလုံးကောင်။
 ကင်ဂုဏ်, *n.* a guard ; (Bur.) လူစောင့်။ အစောင့်။
 ကပ်နီ, *n.* a finger-ring ; (Bur.) ထက်စွပ်။
 ကပ်နီပလော, *n.* a plain finger-ring ; (Bur.) မောင်းခွေးထက်
 စွပ်။

ကပ်နီဇင်ယာတ်, *n.* a thimble ; (Bur.) အချုပ်ထက်စွပ်။
 ကပ်နီမတ်, *n.* a ring with jewel or stone ; (Bur.) ကျောက်
 နီထက်စွပ်။

ကရက်, *n.* a lash ; (Bur.) ရိုက်ချက်။

ကဆိင်, *n.* a female dancer ; (Bur.) ကသည့်မ။

ကဆံင်, *v. t.* to wash as clothes, to dash, jolt ; (Bur.)
 ဖွတ်လျှော်သည်။

ဣ, *v. i.* to go, or come, usually combined with အာ
 or ကျင်, used only of persons of distinction ;
 (Bur.) ကြွသွားသည်။ ကြွလာသည်။

ကညင်, *n.* the dry season, တညင် (Bur.) နွေကာလ။

ကညာ, *n.* a virgin, usually combined with ဖြဲ; ကန်ညာ။
ကန်ညာ။ (Bur.) ကညာ။

ကညောန်, *v. i.* to endeavor to be speedy; (Bur.) အလျင်
လိုသည်။

ကညောန်, *v. i.* to endeavor; (Bur.) ကြိုးစားသည်။ အား
ထုတ်သည်။

ကညော့ခ်, *v. i.* to shrink, ခညော့ခ်။ (Bur.) တွန့်သည်။

ကညော့ခ်, *v. i.* to become less tense; (Bur.) လျော့သွား
သည်။

ကဏင်, *n.* a stripe; (Bur.) အစင်း။

ကဏပ်, *n.* a sheath, a scabbard, ကုပ်။ (Bur.) ထားခိပ်။

ကဏံ, *v. i.* to boil, ကဏပ်။ (Bur.) ဆူသည်။

ကဏာခ်, *n.* an ant-hill, ကဏံ။ (Bur.) တောင်ပွို။

ကဏာထး, *n.* a flat roofed shed, a porch; (Bur.) ကနား
ပြင်း။ မဏ္ဍပ်။ ကနားပြင်း။

ကဏာဲ, *n.* a fan for cleaning grain; (Bur.) ဝံကော။

ကဏာဲဇာ, *n.* a coarse sieve; (Bur.) ဆန်ခါ။

ကဏိက်ဗွန်, *v. t.* to keep back, conceal; (Bur.) ထိပ်ရှက်
သည်။

ကဏိင်, *n.* a needle or pin, တဏိင်။ (Bur.) အပ်။

ကဏိန်, *n.* a ladder or stairs; (Bur.) ထွေကား။

ကဏိ, *v. i.* to sink; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

ကဏု, *n.* a shell; (Bur.) ခရု။

ကဏုတ္ထောင်ကိုက်, *n.* a round shell, a clam, (*lit.*) pig-ear
shell; (Bur.) ဝက်နားခရု။

ကဏုကမာ, *n.* an oyster; (Bur.) ကနုကမာ။

ကဏုစာရး, *n.* an oblong clam shell, (*lit.*) a comb shell;
(Bur.) ဘီးပုံခရု။

ကဏုထင်, *n.* a conch shell; (Bur.) ခရုထင်း။

ကလုင်, *n.* the end, summit, တလုင် (Bur.) အပျား၊
အထွဋ်။

ကလုင်, *numeral aux.*, တလုင် applied to long round
things, as ဓမ္မကလုင်, *one stalk of sugar-cane* ;
(Bur.) အချောင်း။

ကလောင်ခွက်, *n.* bonds, a binding of the arms ; (Bur.)
ချည်နှောင်ခြင်း။

ကလောင်, *n.* the head, ကိုပ်။ ကိုပ် (Bur.) ဥက္ကောင်း။

ကလောင်သုဉ်, *n.* small broken rice ; (Bur.) ဆန်ခွဲ။

ကလောင်တံ, *n.* the top, the summit, ကောင်တံ (Bur.)
အပျား၊ အထွဋ်။

ကလောင်တံ, *n.* a spit of iron or wood ; (Bur.) တံမျိုး၊ တံ
ကျင်။ သိတံ။

ကလောင်တံသော်, *n.* a hair-pin ; (Bur.) ဆံထိုး။

ကလောင်, *n.* a famine ; (Bur.) အစာခေါင်းပါးခြင်း။

ကတက်, *n.* the nape of the neck ; (Bur.) ထည့်ကုပ်။

ကတင်, *a.* bitter ; *v. i.* to be bitter ; (Bur.) ခါးသော၊ ခါး
သည်။

ကတ်, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်သည်။

ကတ်ကွေ့, *n.* a species of bark used for medicine ; (Bur.)
သင်ခေါက်တမျိုး။

ကတ်ချေ, *n.* a kind of grass used medicinally ; (Bur.)
မြက်တမျိုး။

ကတ်ပီ, *n.* the papaya ; (Bur.) သင်္ဘောသီး။

ကတ်တိက, *n.* truth, covenant, သစ္စာ (Bur.) ဂတိသစ္စာ
ထားခြင်း။

ကတ်ကျွေ, *v. t.* to learn ; (Bur.) သင်ကြားသည်။

ကတ်ထိက်, *v. i.* to study ; (Bur.) စာသင်သည်။

ကတ်ထွေ, *n.* the caraway ; (Bur.) စမွတ်။

ကတန်, *n.* the gizzard of a fowl ; (Bur.) ကြက်ဌာန်အမြစ်။

- ကတောင်, *n.* a muscle; (Bur.) အကြော။ လေကြော။
 ကတောင်ဆီ, *n.* a vein or artery; (Bur.) သွေးကြော။
 ကတောင်တံင်, *n.* a cramp, the contraction of a muscle;
 (Bur.) အကြောဆွဲခြင်း။
 ကတောင်အရိုး, *n.* a nerve; (Bur.) အာရုံကြော။
 ကတောန်, *v. i.* to be hard; (Bur.) မာသည်။
 ကတောတ်, *n.* a wart; (Bur.) ကြွက်နှီး။
 ကွေ့ဝပ်, *n.* the ear; (Bur.) နား။
 ကွေ့ဝပ်သို့၊ *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) နားပင်းသော။
 နားပင်းသည်။
 နွှဲ, *a.* hot, ဝတ္ထု။ *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။
 နွှဲနွှဲ, *a.* very hot, oppressed, troubled; *v. i.* to be
 very hot; (Bur.) အလွန်ပူမြင်းသော။ ပူမြင်းသည်။
 နွှဲဖိုတ်, *a.* sorrowful, grieved, distressed in mind; *v. i.*
 to be sorrowful; (Bur.) ဖိတ်ပူသော။ ဖိတ်ပူသည်။
 ကတိုင်, *n.* a pit, a hole in the earth, a den, ဖွိုင်း (Bur.)
 တွင်း။
 ကတိုင်ချေးတွံ, *n.* a coal-mine; (Bur.) ကျောက်မီးသွေးတွင်း။
 ကတိုင်စင်ခတိုက်, *n.* a saw-pit; (Bur.) မြေခွံတူး၍လုပ်သော
 ဖွတ်စင်။
 ကတိုင်တွံ, *n.* a stone pit; (Bur.) ကျောက်တွင်း။
 ကတိုင်မတ်မနိုက်, *n.* a ruby mine; (Bur.) ကျောက်နီတွင်း။
 ကတိုင်လမင်, *v. i.* to be tempest-tossed; (Bur.) ယိုင်ကြောင့်
 ယှက်ရှားသည်။
 ကတိုင်သုသာန်, *n.* a grave; (Bur.) သင်းချိုင်းတွင်း။
 ကတိုင်သွက်ဝှံပတ်ခုပ်ဇေယျာ, *n.* a wine-press; (Bur.) ဓပျပ်
 သီးနယ်ရာကျင်း။
 ကတိုင်ဓိုတ်, *n.* a salt mine; (Bur.) ဆားတွင်း။
 ကတိုက်, *v. i.* to rise up, ဖွိုင်း။ ဖွို။ (Bur.) ထသည်။ ထကြွ
 သည်။

ကတိုက်နှ်, *v. i.* to happen to take place, ဖြစ်ပွားခြင်း။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။

ကတိုက်ပွဲ, *v. t.* to create, ဖြစ်ပွားပွဲ။ (Bur.) ပန်ဆင်းသည်။

ကထိုန်, *n.* a lunar month nearly corresponding to November, ဝထိုန်။ (Bur.) တန်ဆောင်လမ်း။

ကဒန်, *n.* a funnel, a tunnel; (Bur.) ကတော့။

ကဒါတ်, *n.* a species of yam; (Bur.) ကဒတ်။

ကဒေါတ်, *n.* a kind of fig, ဝဒေါတ်။ (Bur.) ကဒွတ်။ သဒွတ်ထီး။

ကန်, *n.* Virgo, the 6th sign of the zodiac; (Bur.) ကန်ရာထီး။

ကနိန်, *n.* a Burman woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ကန့်, *v. t.* to build, spoken of sacred edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။

ကပတ်, *n.* a canal; (Bur.) တူးမြောင်း။

ကပါက်, *n.* half of a viss; (Bur.) ကျပ်ချိန်ငါးဆယ်။

ကပေါက်, *n.* the "soap acacia," a decoction of the fruit of which is used for cleansing the hair, also for washing the hands of guests at a festival for naming a child; (Bur.) ကင်ပွန်း။

ကပိုက်, *v. t.* to wash as clothes; (Bur.) ဖွပ်ချွပ်သည်။

ကမ္မထာန်, *n.* a short sentence for repetition, of which there are forty. It is often used as euphemism for corpse; thus ဖျေငိုကမ္မထာန်။ *to conduct a funeral*, whether the body is burned or buried; သို့ကမ္မထာန် *a house of mourning*; (Bur.) ကမ္မဋ္ဌာန်း။

ကမာ, *n.* a tank; (Bur.) ကန်။

ကမာ, *a.* twin; (Bur.) အမွှာဖွားပက်ဖြစ်သော။

ကမာင်, *n.* a wall built of stone or brick, ကွာင်။ (Bur.)

ကျောက်ရိုး၊ အုတ်ရိုး။

ကမာင်ချင်, *n.* the wall of a fortress ; (Bur.) မြို့ရိုး။

ကမာတ်, *n.* a vulture, တမာတ်။ (Bur.) ထင်းတ။

ကမာတ်, *n.* a stopper, stopple ; (Bur.) အဆို့။ အပိတ်။

ကမာတ်, *v. i.* to shut up, to close ; (Bur.) ပိတ်သည်။

ကမိင်, *v. t.* to publish, ပွင်။ ဟိုပွင်။ (Bur.) မိန့်တော်မူသည်။

ကမိပိင်, *n.* the ridge-pole ; (Bur.) အိမ်ခေါင်ရိုး။

ကမိရံင်, *v. i.* to look forward ; (Bur.) မျှော်ကြည့်သည်။

ကမိသို, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိမ်ရိုး။

ကရ, *a.* white, applied to cloth, and purity of mind ;

v. i. to be white ; (Bur.) ဖြူသော။ ဖြူသည်။

ကရက်, *n.* a nightmare ; (Bur.) ယောင်ယမ်းခြင်း။

ကရင်, *a.* cool, comfortable ; *v. i.* to be cool ; (Bur.)

မြေသော။ မြေသည်။

ကမော်, *n.* a short post supporting the centre of a beam ;

(Bur.) ထောက်တိုင်။

ကမော်ဂနန်, *n.* arithmetic, တမော်ဂနန်။ (Bur.) ဂဏန်းသင်္ချာ။

ကမော်ထေး, *v. t.* to explain, တမော်ထေး။ (Bur.) ဖော်ပြ

သည်။

ကမောန်, *v. i.* to hasten ; (Bur.) ယျင်မြန်အောင်ကြိုးစား

သည်။

ကမော့ဝင်, *n.* a cook, ကမော့ဝင်။ (Bur.) အိုးယူကြီး။

ကမံက်, *v. t.* to take out of, draw, (as water from a

river or well) ; (Bur.) ခတ်သည်။

ကမြ, *v. i.* to cry aloud ; (Bur.) ကျွေးကြော်သည်။

ကမှက်, *a.* blind ; *v. i.* to be blind ; (Bur.) မျက်စိကန်း

သော။ ကန်းသည်။

ကမှတ်, *n.* a thief, ပထတ်။ (Bur.) သူရိုး။

ကမ္ဘုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညွှောက်။ မူလ။
အမြစ်။

ကမ္ဘေ, *a.* shining; *v. i.* to shine; (Bur.) ထောက်ပထုက်ရှိ
သော။ ထောက်ပသည့်။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a well, ပထိုင်။ (Bur.) ငေထွင်း။

ကမ္ဘိုင်, *n.* a broad step or platform, at the head of the
stairs; (Bur.) အိပ်ဦးခန်းပြင်။

ကယျ, *n.* a defeat; (Bur.) အရှုံးခံခြင်း။

ကယျညး, *n.* one who was defeated in battle or fight;
(Bur.) အရှုံးခံရသောသူ။

ကယျာန်, *v. i.* to dispute, ကယျာန်ဝေါတ်။ (Bur.) ငြင်းခုံ
သည့်။

ကယျာန်ဝါ, *v. t.* to reject, ပါဝေင်။ ပါထေဝံ။ ပါထေအိ။
(Bur.) ငြင်းပယ်သည်။

ကယျီ, *v. i.* to be soaking wet—more than, ချက် and ချက်။
(Bur.) ရှည်သည်။

ကယျု, *n.* a maggot, တယျု။ (Bur.) ထောက်။

ကယျေက်, *v. t.* to tickle, ကထေက်။ (Bur.) ကလိထိုးသည်။

ကယျု, *n.* the heddles of a loom through which the warp
passes for weaving, တယျု။ (Bur.) နှပ်။

တယိုင်, *v. t.* to adorn one's person, ကယိုင်ကယျပ်။ ကျိုင်
ကျပ်။ (Bur.) တန်ဆာဆင်သည်။

ကရတ်, *v.* to take a short cut; (Bur.) ဖြတ်သွားသည်။

ကရပ်ထပ်, *v. i.* to join with paste or glue; (Bur.) ကပ်၍
ထားသည်။

ကရင်, *v. t.* to adorn, decorate by sticking on flowers and
similar decorations; (Bur.) ပန်သည်။

ကရင်, *n.* a layman, ခရင်။ (Bur.) ဒကာ။

ကရာ, *v. i.* to be spread out, ခရာ။ (Bur.) ကားသည်။

ကရာင်, *n.* a file; (Bur.) တံစင်း။

ကရုတ်, *n.* a shuck used to brush the warp preparatory to weaving; (Bur.) ဆတ်သွားဘီး။

ကရန်, *n.* (Eng.) a grant; (Bur.) ဝရန်။

ကရုတ်, *n.* a kind of basket for catching fish, open at the bottom, and having a small hole at the top; (Bur.) ဆောင်း။

ကရုတ်ဏာ, (Pali), *n.* compassion, mercy; (Bur.) ကရုဏာ။

ကရေက်, *v. t.* to split, to divide, တရေက်။ (Bur.) ခွဲသည်။
ခြမ်းသည်။

ကရေင်, *a.* Karen; (Bur.) ကရင်အမျိုးသားနှင့်ဆိုင်သော။

ကရေ, *v. i.* to bellow; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ကရောင်, *n.* a groove; (Bur.) ယျာထိုးရန်အကြောင်း။

ကရေတ်ကသပ်, *v. i.* to groan, moan, complain; (Bur.)
ညည်းတွားသည်။

ကရေန်, *n.* a crack; (Bur.) အအက်။

ကရေဝံ, *prep.* with, together with; ကရေပ်။ (Bur.) အတူ
တကွ။

ကရေပဲ, *n.* a top; (Bur.) ဂျင်။

ကရေပဲ, *n.* a windlass or capstan; (Bur.) ကျောက်ဆူးနှုတ်
သောမတ်တတ်စက်။

ကရံက်, *n.* a stick on which beans etc., are trained; (Bur.) မျော။

ကရး, *n.* the marshy jungle on the bank of creek; (Bur.)
ကမ်းနားနှိဂိုသောတော။

ကရးလိက်, *v. t.* to spread as news; (Bur.) ကျော်ညာစာ
ထုတ်သည်။

ကရိုက်, *n.* suitability, just right; ဆကရိုက်။ (Bur.)
ထော်သင့်ခြင်း။

ကရိုင်ကျောန်, *v. t.* to assist in labor; (Bur.) ပိုင်းလုပ်သည်။
ကူညီသည်။

ကရိုဏ်း, *v. t.* to feast, to feed plentifully; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ကရို, *v.* to boast, ကြို (Bur.) ကြွားဝါသည်။

ကလင်, *v. i.* to hearken, to listen, ကလင်တံ (Bur.) နားထောင်သည်။

ကလဆိ, *v. t.* to beg respects, as to a teacher, ကလဆိခစာ။ (Bur.) ကန်တော့သည်။

ကလာ, *n.* the day after the day after to-morrow; (Bur.) ဖိန့်နွဲ့။

ကလာ, *n.* any kind of box or chest, a coffin; (Bur.) သစ်တာ။ တလာ။

ကလာရက်ပွတ်, *n.* a match box; (Bur.) မီးခြစ်သစ်တာ။

ကလာင်, *n.* the *antidesma*; (Bur.) ကင်ပလင်း။

ကလာင်, *v. i.* to float in the air, or on the water, တီအာ။ (Bur.) လွင့်သွားသည်။

ကလိဝံ, *v. t.* to obtain; *i. e.* to obtain, when some one comes, and gives a man something, which it may have been his right to receive, but which he had not asked for; (Bur.) ရသည်။

ကလိင်, *v. i.* and *v. t.* to err, to miss; as ကလိင်ဝှံင် *to miss the road*; (Bur.) မှားသည်။

ကလိင်, *n.* a jungle buffalo or bison; (Bur.) ခြောင်။

ကလိတ်, *a.* smooth, polished, slippery; (Bur.) ချောသော။

ကလိတ်တုတ်, *n.* the beam of a loom around which cloth is wound; (Bur.) ရက်ကန်းထက်ထိပ်။

ကလိလောနီ, *p. a.* passed, used in reference to time; (Bur.) လွန်သွားသော။

ကလိလောနီအာ, *v. i.* to pass away, to die, ကလိလောနီတံ။ (Bur.) လွန်သွားသည်။ အနိစ္စရောက်သည်။

ကလီ, *n.* the day after to-morrow; (Bur.) သန့်ဖက်ခါ။

ကလုက်, *v. i.* to answer when called; (Bur.) ထူးသည်။

ကလုတ်, *v. t.* to plant seed; (Bur.) စိုက်ပျိုးသည်။

ကလုတ်, *n.* a messenger; (Bur.) တမန်။

ကလုတ်အကာသ, *n.* an angel; (Bur.) ကောင်းကင်တမန်။

ကလုတ်အင်, *n.* the night-heron; (Bur.) ထင်းဝက်။

ကလဲ, *n.* the *phyllanthus embelia*; (Bur.) ချိုးဖြူထီး။

ကလေင်, *v. i.* to return; (Bur.) ပြန်လာသည်။

ကလေင်ကျောန်တမိ, *v. t.* to renew; (Bur.) အသစ်ပြုပျင်သည်။

ကလေင်တိုက်, *v. i.* to return by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်းဖြင့်ပြန်လာသည်။

ကလေင်မုက်, *v. t.* to face; (Bur.) မျက်နှာထွဋ်သည်။

ကလေင်ဟို, *v. t.* to reply, to answer; to report; (Bur.) ပြန်ပြောသည်။

ကလေတ်, *v. t.* to set close together, to close up; (Bur.) ခုခောင်းထားသည်။

ကလေံ, *v. t.* to taste of, to try by tasting with the tongue, ကလေံရင်။ (Bur.) ဟော့နှင့်မြည်းစမ်းကြည့်သည်။

ကလေံလတတ်, *v.* to put out the tongue contemptuously, ကလေံဆီလတတ်။ (Bur.) ဟော့ထုတ်သည်။

ကလော, *n.* a relative, see ဝိုင်သ။ ဝေါင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုးပေါက်ဖော်။

ကလော့, *n.* an evil spirit, a demon, ကော့။ ကော့ဒ်မြိုဟ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကလော့မာ, *n.* the devil; (Bur.) မာရ်နတ်။

ကလောတ်, *n.* a fife or flute; (Bur.) ပုလွေ။

ကလောန်, *n.* work, employment, trade; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ကမေတ်, *n.* occupation; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကလောန်ဂျိုင်, *a.* busy; (Bur.) အလုပ်ရှိ၍မအားသော။

- ကလေဝံ, *v. i.* to be hardened, ကလေဝံနီ။ (Bur.) ခဲသည်။
 ကလေဝံ, *numeral affix*, applied to things in masses,
 ကလေဝံနီ။ (Bur.) အလုံး။ အခဲ။
 ကလေဝံနီကလေဝံ, *n.* a mass, lump ; (Bur.) အပိုင်အခဲ။
 ကလေဝံစာင်, *n.* a basket or box for a hen to lay eggs in,
 ကလေဝံနီစာင်။ (Bur.) ကြက်တင်း။
 ကလံက်, *v. t.* to dip into any kind of liquid; (Bur.) နို့က်
 သည်။
 ကလး, *v. t.* to clear away, to drive away; (Bur.) ရှင်းလင်း
 စေသည်။
 ကလိုက်, *v. t.* to frighten, to drive away (birds); (Bur.)
 မောင်းသည်။
 ကလိုပ်, *v. i.* to be covered with water; (Bur.) ဖွန်းမိုးသည်။
 ကလိုတ်, *v. t.* to make a hole through anything ; (Bur.)
 ထိုးဖောက်သည်။
 ကလိုန်, *v. t.* to play with the fingers on the holes of a
 wind-instrument; (Bur.) တီးမှုတ်သည်။
 ကဝ, *n.* a short prop ; (Bur.) ထောက်၊
 ကဝ, *n.* a bat ; (Bur.) လင်းနှီး။
 ကဝကျိပ်ဖြာတ်, *n.* the flying-fox ; (Bur.) လင်းဆွဲ။
 ကဝက်, *n.* a half ; (Bur.) ထက်ဝက်။
 ကပ်, *n.* the universe ; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောစကြဝဠာ။
 ကပ်, *v. i.* to break, applied to stiff things, ကပ်အာ။ (Bur.)
 ကျိုးပဲ့သည်။
 ကပ်, *n.* glue, or paste of any kind ; (Bur.) ကော်။
 ကပ်တာ, *n.* coarse sugar made from palm juice ; (Bur.)
 ထန်းလျက်။
 ကပ်စ, *n.* coarse sugar made from sugar-cane ; (Bur.)
 ကြံသကာ။
 ကဝါနီ, *n.* a species of laurel ; (Bur.) ကရဝေးတမျိုး။

ကဝါနိလတင်္ဂ, *n.* sassafras ; (Bur.) မှန်သင်း။

ကရန့်, *v. t.* to bring to a proper consistence, as boiled rice ; (Bur.) နှပ်သည်။

ကရတ်, *v. t.* to buy on credit ; (Bur.) အကြွေးဝယ်သည်။

ကဝေင်, *n.* a lover, a sweet-heart, ကပိုင်။ (Bur.) ခြစ်သောသူ။ ရည်စား။

ကဝေန်, *v. i.* to curl ; (Bur.) ခွေသည်။

ကဝေဝ်, *n.* the momordica ; (Bur.) ကြက်ဟင်းခါး။

ကဝေဝ်ဂလာ, *n.* the snake-gourd ; (Bur.) ပဲစင်းခြွေး။

ကဝေရုင်, *v. t.* to wrench ; (Bur.) လိပ်၍ကော်တင်သည်။

ကဝံင်, *n.* a pawn ; (Bur.) အပေါင်အနှံ။ ပေါင်ထားသောပစ္စည်း။

ကဝိုင်, *n.* weariness ; (Bur.) အညောင်း။

ကဝိုင်မှာသွိုတ်, *n.* a bay, a gulf, ကဝိုင်သွာသွိုတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာထွေ။

ကဝိုတ်, *v. i.* to wrestle ; (Bur.) နှပ်နီးလုံးထွေးသည်။

ကဝး, *num. aux.* applied to things coiled up ; as ဇုက်ခွဲကဝး
one coil of rope, col ; (Bur.) အခွေ။

ကသန်, *n.* a kind of tree, the leaves of which are used in making cigars, a species of *cordia* ; (Bur.) သနပ်ပင်။

ကသန်ကသပ်, *v. i.* to lament, to murmur ; (Bur.) ခြည်တင်းသည်။

ကသပ်, *n.* an intention or design, ဣဝ်။ ကသပ်ခန့်။ (Bur.) အကြံအစည်။

ကသပ်, *v. i.* to whine ; (Bur.) ညည်းသည်။

ကသဟ်, *n.* an answer to a question ; (Bur.) အဖြေ။

ကသခါ, *n.* a key ; (Bur.) သေခွ။

ကသခါ, *n.* a cork, or stopper to a bottle ; (Bur.) အသို့။

ကသခါ, *n.* the lungs ; (Bur.) အဆုတ်။

ကသာထပ်, *v. t.* to leave ; (Bur.) ဖြစ်ထားသည်။ ချန်ထားသည်။

ကသာယာတ်, *n.* a fringe ; (Bur.) ပန်းဝှါး။

ကသိင်, *n.* stocks for criminals ; (Bur.) ထိတ်ထုံး။

ကသီ, *v. i.* to shake, to tremble ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ကသီတိ, *n.* an earthquake, တိချီ။ (Bur.) မြေကြီးထုပ်ခြင်း။
ငလျင်ထုပ်ခြင်း။

ကသု, *n.* a paddle ; (Bur.) ထွတ်တက်။

ကသုက်, *n.* a navel-string ; (Bur.) ချက်ကြိုး။

ကသွေ, *v. t.* to whisper, ကသေ။ (Bur.) တိုးတိုးပြောသည်။

ကသေ, *v. t.* to entice, to tempt ; to exhort, ကသေဆ်ကွပ်။
ရွှေ့ကွပ်။ (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ကသေ့ကွပ်မ္မေဝါရ်, *v. t.* to beseech, to exhort ; (Bur.)
ကောင်းအောင်နှိုးဆော်တိုက်တွန်းသည်။

ကသ်, *n.* a curse ; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

ကသံက်, *n.* the ringworm ; (Bur.) ပွေးနာ။

ကသိုင်ကေတ်, *v. t.* to pull from another ; (Bur.) လုယူသည်။

ကသိုင်ပိုင်ကေတ်, *v. t.* to take by force, plunder ; (Bur.)
လုယူသည်။

ကသိုန်, *n.* an onion ; (Bur.) ကြက်သွန်။

ကသိုန်ဗွာင်, *n.* garlic ; (Bur.) ကြက်သွန်ဖြူ။

ကသိုန်တွပ်, *v. t.* to repeat by rote ; (Bur.) ရှုတ်ဆိုသည်။

ကသို, *n.* the rainy season ; (Bur.) မိုးဇာတိ။

ကသိုဟ်, *v. i.* to hiss like a serpent, or to make a noise
like a buffalo ; (Bur.) မှုတ်သည်။ ရှုတ်သည်။

ကသဝ, *n.* the third Buddha of the present cycle ; (Bur.)
ကသဝ။

ကဟ်, *a.* dry ; *v. i.* to be dry ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။
သွေ့ခြောက်သည်။

ကစေတ်, *v. t.* to suck as sweets, ခစေတ်။ (Bur.) စုတ်သည်။

- ကဆိ, *n.* the neck, ကံ (Bur.) လည်ပင်း။
 ကအိ, *v. i.* to smile, အိ (Bur.) ပြုံးသည်။
 အိအိ, *adv.* smilingly, ကအိကအိ (Bur.) ပြုံးပြုံး။
 ကာ, *n.* service ; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်း။ အလုပ်။
 ကာ, *n.* any vessel with a spout ; (Bur.) ကရား။
 ကာဇီ, *n.* a meritorious deed ; (Bur.) ကောင်းမှု။
 ကာလက်ဖက်, *n.* a tea-pot ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ကရား။
 ကာပွရီ, *n.* (from Kaffir,) a Negro ; (Bur.) ကပွဝီ။
 ကာဥ, *n.* an axe, ခဲ (Bur.) ဂုဆိန်။
 ကာပွိတာန်, *n.* (Eng.) captain ; (Bur.) ကပွိတန်။
 ကာဇွ, *n.* (Eng.) coffee ; (Bur.) ကာဇီ။
 ကာန, *n.* jute ; (Bur.) ဝိဇော။
 ကာင်ကဲ, *n.* the "cap-kai," a large species of crowing lizard ;
     (Bur.) ထောက်တွဲ။
 ကံ, *n.* chaff ; (Bur.) ဇွဲ။
 ကာမဂုဏ်, (Pali ကာမဂုဏော), *n.* sensual enjoyment ; (Bur.)
     ကာမဂုဏ်ခံစားခြင်း။
 ကာယ, (Pali ကာယ), *n.* the body, ဇကုကာယ။ (Bur.)
     ကိုယ်ကာယ။
 ကာလ, *n.* time ; *adv.* when ; (Bur.) ကာလ။
 ကိတ်, *v. i.* to bite ; (Bur.) ကိုက်သည်။
 ကိဇေသ, (Pali), *n.* lust ; (Bur.) ကိဇေသာ။
 ကု, *prep.* to, ကို။ See Gram. § 19, 1 ; (Bur.) ကို။ သို့။ နှင့်။
 ကုက်, *v. t.* to stick the nails in ; (Bur.) ကုတ်သည်။
 ကုတ်, *v. t.* to cut off, amputate, တတ် (Bur.) ခုတ်သည်။
     ဖြတ်သည်။
 ကုန်, *n.* a hill ; (Bur.) ကုန်း။
 ကုန်, *v. i.* to bulge upwards, to be hump-backed ; (Bur.)
     ကုန်းသည်။

ကုံ, *n.* Aquarius, the 11th sign of the Zodiac ; (Bur.) ကုံယာထီ။

ကုံကရန်, *n.* saffron ; (Bur.) ကုံကုမံ?

ကုံပရေင်, *a.* marriageable ; *v. i.* to be marriageable ; (Bur.) ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရှိသော။ ထက်ထပ်သင့်သောအချိန်အရွယ်ရောက်သည်။

ကုသလ, (Pali), *n.* meritorious ; (Bur.) ကောင်းသောအကျိုးကိုခံထိုက်သော။

ကုသိပ်, (Pali), *n.* merit ; (Bur.) ကုသိုလ်။

ကေက်, *a.* sharp ; *v. i.* to be sharp ; (Bur.) ထက်သော။ ထက်သည်။

ကေင်, *v. i.* to be accustomed to, to be in the habit of ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အလေ့အကျင့်ရှိသည်။

ကေင်ကာ, *n.* work, business, ကိုင်ကာ။ (Bur.) အလုပ်အကိုင်။

ကေစ္စ, (Pali), *n.* business ; (Bur.) ကိစ္စ။ အလုပ်အကိုင်။

ကေစ္စဂြိုင်း, *v. i.* to be very busy ; (Bur.) အလုပ်များသည်။

ကေတ်, *v. t.* to take ; (Bur.) ယူသည်။

ကေတ်တာ, *v. t.* to carry away ; (Bur.) ယူဆောင်သွားသည်။

ကေတ်နင်, *v. t.* to bring ; (Bur.) ယူဆောင်လာသည်။

ကေပ်, *v. t.* to pinch, နှောင် (Bur.) ညှပ်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to clinch in the hand ; (Bur.) ဆုပ်သည်။

ကေပ်, *n.* a handful ; (Bur.) ထက်တဆုပ်။

ကေပ်, *a.* clear, transparent ; *v. i.* to be clear ; (Bur.) ကြည်လင်သော။ ကြည်လင်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to weigh ; (Bur.) ချိန်သည်။

ကေပ်, *v. t.* to aim at, to point at ; (Bur.) ချိန်သည်။ ရှုယ်သည်။

ကေတ်, *v. t.* to write with a style ; (Bur.) ကညပ်နှင့်ရေးသည်။

ကော, *n.* an elder brother ; (Bur.) အစ်ကို။ မောင်ကြီး။

ကောဇံ, *n.* a relative, brother ; (Bur.) ညီအစ်ကိုတော်။

ကောနာဂီ, *n.* the second Buddha ; (Bur.) ဂေါဏာဂုံ။

ကောယ, *n.* a brother-in-law ; the elder brother of either husband or wife, or the husband of an elder sister ; (Bur.) ယောက်ဖ။ ခဲအို။

ကော်, *v. t.* to call, ကော်ဝံ (Bur.) ခေါ်သည်။

ကော်ဝံ, *v. t.* to name ; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။ ခေါ်ဝေါ်သည်။

ကော်ဏာ, *v. t.* to call away ; (Bur.) ခေါ်သွားသည်။

ကော်နင်, *v. t.* to call into one's presence ; (Bur.) ခေါ်ခဲ့သည်။

ကောနီ, *n.* a son or daughter ; also the young of animals, as

ကောနီဂွံ, *a calf*, ကောနီချေင်, *a colt*, ကောနီကျီ, *a cub* ; (Bur.) သား။ သမီး။

ကောနီကိုတိုနီ, *n.* a cramp ; (Bur.) ကြွက်တက်ခြင်း။

ကောနီကွာ, *n.* a twin ; (Bur.) အမွှာမွေးဖက်။

ကောနီကျိန်တြိ, *n.* a nephew ; (Bur.) တူ။ သားဖျား။

ကောနီကျိန်တြိ, *n.* a niece ; (Bur.) တူမ။ သမီးဖျား။

ကောနီတွင်, *a parasite* ; (Bur.) ကျီးပေါင်း။

ကောနီကိုက်, *n.* a pig ; (Bur.) ဝက်ကလေး။

ကောနီကျိုက်, *n.* a puppy ; (Bur.) မွေးကလေး။

ကောနီကွာနီ, *n.* a villager ; (Bur.) ရွာသူရွာသား။

ကောနီကွင်တိုင်ယာဝိဗွေဂကူ, *n.* a xebec ; (Bur.) သုံးပင်တိုင်
ဘော်ကလေးတမျိုး။

ကောနီခမာနီ, *n.* a son-in-law ; (Bur.) သမက်။

ကောနီခဇံ, *n.* the youngest child in a family ; (Bur.)
သားထွေး။ သမီးထွေး။

ကောနီခအင်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) ခြွေးမ။

ကောနီဂပဟ်ဗဝ, *n.* an adopted son ; (Bur.) မွေးစားသား။

ကောနီဂွံ, *n.* the first born ; (Bur.) သားဦး။ သမီးဦး။

ကောနီဂွင်, *n.* a small child ; (Bur.) သူငယ်။ အကလေး။

ကောန်ပိုတ်, *n.* the heart, the mind ; (Bur.) ပိတ်နှစ်လုံး။

ကောန်ဇာတ်, *n.* offspring, child ; (Bur.) သားသမီး။

ကောန်ဇာဒိသိုင်း, *n.* a lion's whelp ; (Bur.) ချင်သေ့သဇာတ်။

ကောန်ခြပ်, *n.* a small zayat, or wayside chapel ; (Bur.)

ဇရပ်ကလေး။

ကောန်ချင်း, *n.* a citizen ; (Bur.) မြို့သား။

ကောန်ချင်းကောန်ကွာန်, *n.* population ; (Bur.) ပြည်သူ

ပြည်သားပေါင်း။

ကောန်တယ်, *n.* a nursing child ; (Bur.) နို့ပို့သူငယ်။

ကောန်ထွေး, *n.* a pupil ; (Bur.) တပည့်။

ကောန်တွံ, *n.* a kidney ; (Bur.) ကျောက်ကပ်။

ကောန်ထု, *n.* the second born ; (Bur.) ဒုတိယသား။ သမီး။

ကောန်ပူ, *n.* a squab, the young of the dove ; (Bur.)

မြူးကလေး။

ကောန်ပျို, *n.* a soldier ; (Bur.) စစ်သား။ တပ်သား။

ကောန်ပရပ်, *n.* a squab, the young of the pigeon ; (Bur.)

ခိုကလေး။

ကောန်ဗဲ, *n.* a kitten ; (Bur.) ကြောင်ကလေး။

ကောန်ဗဇေခိ, *n.* a kid ; (Bur.) ဆိတ်ကလေး။

ကောန်ဗေတ်, *n.* a small pot ; (Bur.) အိုးကလေး။

ကောန်မတ်, *n.* the pupil of the eye ; (Bur.) မျက်ဆန်။

ကောန်မေခိ, *n.* a very small buffalo ; (Bur.) ကျွဲကလေး။

ကောန်ရုပ်, *n.* a doll ; (Bur.) ယဉ်မင်း။

ကောန်ရဲ, *n.* a servant, a follower ; (Bur.) ငယ်သား။ နောက်

ထိုက်။

ကောန်ရဲကွင်း, *n.* a sailor ; (Bur.) သင်္ဘောသား။

ကောန်လတံ, *n.* the uvula ; (Bur.) ယျာခင်။

ကောန်လက်, *n.* a tadpole ; (Bur.) ဗားလောင်း။

ကောန်ပွဲ, *n.* a step-child ; (Bur.) ထင်ပါသားသမီး။ မယားမပါ

သားသမီး။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-son ; (Bur.) ထင်ပါသား။ မယားပါသား။

ကောန်ဂြိုဟ်၊ *n.* a step-daughter ; (Bur.) ထင်ပါသွီး။ မယားပါသွီး။

ကောန်သိုက်၊ *n.* a lamb ; (Bur.) သိုးသငယ်။

ကောန်သွီး၊ *n.* a prince ; (Bur.) မင်းသား။

ကောန်သွီး၊ *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသွီး။

ကောန်အရင်၊ *n.* an own son ; (Bur.) သားရင်း။

ကောင်မွတ်၊ *v. t.* to put to death judicially ; (Bur.) ကွပ်မျက်သည်။

ကောင်ကု၊ *prep.* together with, ကျော့။ ကောင်ကု။ (Bur.) အတူတကွ။

ကောင်ခရို၊ *v. i.* to assemble, ကောင်ခရို။ (Bur.) ရဝေးသည်။

ကောသ၊ (Pali), a *kosa*, a measure of distance equal to 2,800 cubits, or 20 *ussabas*. See ဥဿဘ။ (Bur.) ကောသ။

က၊ *n.* a flower ; (Bur.) ပန်း။

ကကေတ်၊ *n.* the mimusops flower ; (Bur.) ခရားပွင့်။

ကကွေင်ထတိုင်၊ *n.* the rose ; (Bur.) နှင်းဆီပန်း။

ကခုတ်၊ *n.* a species of *zingiberaceae* ; (Bur.) မာလာပူး။

ကဂ၊ *n.* the cock's comb flower ; (Bur.) ကြက်မောက်ပန်း။

ကဂဇင်၊ *n.* the fragrant *bolbophyllum*, a very common orchid much prized by the women of Burma, for ornamenting the hair ; (Bur.) ထံစည်ပန်း။

ကခဲ၊ *n.* the *careya arborea* ; (Bur.) သန့်ဇွေး။

ကဂါပ်ဆု၊ *n.* an orchid ; (Bur.) သင်္ခပန်း။

ကဇာဒီ၊ *n.* mace ; (Bur.) ဇာဒီပွင့်။

ကတင်သွင်၊ *n.* the tree of mourning ; (Bur.) ဆိတ်တိလူး။

ကထေဆီ၊ *n.* a bulbous herb-flower ; (Bur.) ဂုတတ်စာပွင့်။

ကဒကတ်၊ *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပွင့်။

- ကပ်ပွတ်, *n.* a spark ; (Bur.) မီးပေါက်မီးပွါး။
 ကပ်မြီ, *n.* snow ; (Bur.) မုတ်းပွင့်။
 ကပ်လှိုင်, *n.* the lily flower ; (Bur.) နှင်းပွင့်။
 ကပ်လှိုင်ဇြေ, *n.* the globe *amaranthus* ; (Bur.) မညှိုးပန်း။
 ကပ်ဝါင်, *n.* a clove ; (Bur.) လေးညှင်းပွင့်။
 ကပ်ဝှ, *n.* the cuckoo ; (Bur.) (the black species.) ဥကြော။
 ကပ်သ, *n.* a tassel ; (Bur.) ပန်းပွား။
 ကပ်အနှ, *n.* the *mesua pedunculata* ; (Bur.) ကံကော်ပန်း။
 ကပ်ကံမိ, *v.* to cast lots ; (Bur.) မဲကောက်သည်။
 ကပ်, (Pali ကမ္မ) *n.* the secret influence of an action on
     one's future destiny, *pron.* ကပ်။ (Bur.) ကပ်။
 ကပ်ပုတ်, *n.* shot, ကပ်ပုတ်။ (Bur.) စရိတ်။
 ကပ်လံက်, *n.* a cannon ball ; (Bur.) အမြောက်ဆန်။
 ကပ်သေနတ်, *n.* a bullet ; (Bur.) ကျည်စေ့။ သေနတ်ဆန်။
 ကပ်, *v. t.* to shave ; (Bur.) ရိတ်သည်။
 ကပ်ကပ်, *n.* a plane ; (Bur.) ရွှေပေါ်။
 ကပ်ကပ်, *v. i.* to be bent, not straight ; (Bur.) မဖြောင့်။ ကပ်ကပ်
     သည်။
 ကပ်ကပ်, *n.* the ribs or stays of a boat or ship ; (Bur.) တံကူ။
 ကပ်ကပ်, *n.* a business ; (Bur.) အလုပ်အကိုင်။
 ကပ်ကပ်, *n.* a. one hundred thousand ; (Bur.) တထိန်း။
 ကပ်ကပ်, *n.* a number ; (Bur.) ကိန်း။
 ကပ်ကပ်, *n.* a dividend ; (Bur.) တည်ကိန်း။
 ကပ်ကပ်သွက်ဝံ့ကပ်, *n.* a multiplicand ; (Bur.) မြောက်ရန်
     တည်ကိန်း။
 ကပ်ကပ်သွက်ဝံ့ကပ်, *n.* a minuend ; (Bur.) နှုတ်ရန်တည်
     ကိန်း။
 ကပ်ကပ်, *v. t.* to fish with a basket open at the bottom ;
     (Bur.) ငါးဆောင်းသည်။
 ကပ်ကပ်, *adv.* formerly, first ; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

- ကို, *prep.* with; *conj.* and, also, ကိုသို့ (Bur.) ဟိ။ ၎င်း။
 ကိုပ်, *v. t.* to give, ကိုပ်တံ (Bur.) ပေးသည်။ Also a *verbal prefix*. See Gram. § 17. 1; (Bur.) စေသည်။
 ကိုကာဇီ, *v.* to cause an effect to be spent, spoken of one's fulfilling his destiny; (Bur.) အကျိုးဖြစ်စေသောအလုပ်ကိုပေးသည်။
 ကိုပ်ဝ, *v. t.* to give in marriage; (Bur.) ပေးစားသည်။
 ကိုပ်ဖြတ်တံ, *v.* to encourage, lit. to give strength; (Bur.) အားပေးသည်။
 ကိုပ်ဖိုန်, *v. t.* to eat,—commonly applied to Buddhist priests; (Bur.) ဖုန်းပေးသည်။
 ကိုပ်ထထံသွာ, *v. t.* to heal. Here ထံသွာ is commonly pronounced *lomfwā*; (Bur.) ချမ်းသာစေသည်။
 ကိုပ်သတိ, *v.* to caution, to give advice; (Bur.) သတိပေးသည်။
 ကိုပ်အခေါင်, *v.* to give permission; (Bur.) အခွင့်ပေးသည်။
 ကို, *prep.* with or to; *conj.* and, ကို (Bur.) နှင့်။ ကို။
 ကိုပ်, *v. t.* to throw out, empty by overturning; (Bur.) သွန်သည်။ ထောင်းသည်။
 ကွင်, *a.* of a great price, dear; *v. i.* to be dear; (Bur.) အထိုးကြီးသော။ အထိုးကြီးသည်။ ရှားသော။ ရှားသည်။
 ကွတ်, *v. i.* to hatch as chickens; (Bur.) ဥကပေါက်သည်။
 ကွန်, *a.* narrow; *v. i.* to be narrow; (Bur.) ကျဉ်းမြောင်းသော။ ကျဉ်းမြောင်းသည်။
 ကွန်ပြက်, *a.* very narrow; *v. i.* to be very narrow; (Bur.) အဖွန်ကျဉ်းမြောင်းသော။ အဖွန်ကျဉ်းမြောင်းသည်။
 ကွပ်, *n.* the brain; (Bur.) ဦးနှောက်။
 ကွတ်နီ, *n.* the summit of a mountain; (Bur.) တောင်ထိပ်။

တော့, *a. shallow ; v. i. to be shallow ; (Bur.) တိပ်သော။*
တိပ်သည်။

ကွာင်, *n. steel ; (Bur.) သံမဏိ။*

ကွယ်, *v. t. to hate, ကွယ်ဝံ့။ (Bur.) ခန်းသည်။ ရှိသောသည်။*

ကွိုက်ဂွ, *v. t. to make ashamed, ဖခိုက်ဂွ။ (Bur.) အရှက်*
ခွဲသည်။

ကွိုင် *n. an umbrella ; (Bur.) ထီး။*

ကွိုင်, *n. a tube, barrel ; (Bur.) ကျည်ထောက်။*

ကွိုင်ချန်, *n. a bamboo tube ; (Bur.) ဝါးကျည်ထောက်။*

ကွိုင်, *n. the head ; (Bur.) ခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။*

ကွိုင်ကွိုင်, *n. the bow of a ship ; (Bur.) သင်္ဘောဦး။*

ကွိုင်ကြံ, *n. a species of potato ; (Bur.) ပိန်းဥ။*

ကွိုင်ကွဲ, *n. a yam or potato ; (Bur.) ဈောက်ခေါင်း။*

ကွိုင်ဝိ, *n. headache ; (Bur.) ခေါင်းကိုက်ခြင်း။*

ကွိုင်ဆု, *n. the stump of a tree in a creek or river ;*
(Bur.) သပ်ငုတ်။

ကွိုင်တင့်, *n. a nipple, the teat of a woman ; (Bur.) နို့ထီး။*

ကွက်, *n. a short stake driven into the ground, as tent-*
pins ; (Bur.) ဝန်ကံသံ။

ကွက်ကဖိုင်, *n. the croton-oil tree ; (Bur.) သက်ရင်းနီ။*

ကွင်, *n. the spots or stripes of a tiger ; (the steps of a*
staircase) ; (Bur.) အစင်း။ အကျား။ အဆင့်။ အထပ်။

ကွင်ဂွင်, *n. the thwart of a boat ; (Bur.) ထွေကန့်။*

ကွတ်, *n. the end ; as ကွတ်အယုက် the end of life ; (Bur.)*
အပျား။ အဆုံး။

ကွပ်, *a. silent ; v. i. to be silent ; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။*
တိတ်ဆိတ်သည်။

ကွပ်ကွပ်, *adv. silently, secretly, quietly, privily ; (Bur.)*
တိတ်ဆိတ်စွာ။

- ကွပ်လျှော်, *a.* lost in thought ; *v. i.* to be lost in thought,
 သွပ်လျှော် (Bur.) မှိုင်းတွေသော။ မှိုင်းတွေသည်။
- ကွာင်, *n.* a limb or branch of a tree ; (Bur.) သစ်ကိုင်း။
 အကိုင်းအခက်။
- ကွာင်, *v. t.* to lop branches of a tree ; (Bur.) ခုတ်ချိုင်
 သည်။
- ကွို, *n.* a rat or mouse, ဂို (Bur.) ကြွက်။
- ကွိုယုန်, *n.* a shrew-mouse, ဂိုယုန် (Bur.) ကြွက်ရုတ်။
- ကွိုင်, *n.* the cheek ; (Bur.) ပါး။
- ကွိုင်, *n.* the head, ကျိုပ် (Bur.) ဦးခေါင်း။ ဥက္ကောင်း။
- ကွီ, *n.* a floor ; (Bur.) ကြမ်း။
- ကွက်ကွဲ, *v. t.* to vex, to harass ; (Bur.) နှောင့်ရှက်သည်။
- ကွတ်, *n.* a species of tortoise ; (Bur.) ထိပ်တမျိုး။
- ကွဲ, *n.* a monkey ; (Bur.) မျောက်။
- ကွဲယာ, *n.* a kind of tree ; (Bur.) မျောက်ချောပင်။
- ကွေင်, *n.* the forehead ; (Bur.) နဖူး။
- ကွေင်, *n.* Tenasserim caoutchouc, a kind of creeper ;
 (Bur.) ကြက်ပေါင်ခွတ်။
- ကွေင်ဝ, *n.* a species of soapberry tree, red *sapindus* ;
 (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။
- ကွေင်ယတ်, *n.* the spindle of a spinning-wheel ; (Bur.)
 ဝင်ရိုး။ ယောက်သဉ်တံ။
- ကွေတ်, *n.* a sharp pointed iron for writing on palm-leaf,
 a style ; (Bur.) ကညပ်။
- ကွေတ်, *n.* a belt worn over one shoulder and under one
 arm as a badge of office ; (Bur.) ခင်သိုင်း။
- ကွေတ်ဆု, *n.* a chip, chips ; (Bur.) ထင်းပေါက်။
- ကွေ့, *a.* low in stature, ကွေ့ *v. i.* to be low in stature ;
 (Bur.) အရပ်နိမ့်သော။ အရပ်နိမ့်သည်။
- ကွေ့တ်, *n.* a pinnacle ; (Bur.) အထွဋ်။

- ကုံ, *n.* a mosquito curtain, ကုံ (Bur.) ခြင်ထောင်။
 ကုံ, *n.* urine, *pron.* ကံ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။ ဆီး။
 ကုံ, *v. i.* to boil, ကွပ် (Bur.) ဆူသည်။
 ကုံ, *n.* a sill, a summer, a girder; (Bur.) ဂက်မ။
 ကူး, *numeral auxiliary*, applied to things flat and small,
 as *ထွဋ်ကူး* *one leaf*, *col.* (Bur.) အရွက်။
 ကူးခွိုင်, *n.* the bell shaped part of a pagoda; (Bur.)
 ခေါင်းလောင်းပုံ။
 ကူးခွိုင်, *n.* a thin plate of metal, suspended from the
 tongue of a small bell, and exposed to the action
 of the wind; (Bur.) ညောင်ရွက်။
 ကွက်, *a.* an *affix* denoting the male gender of animals;
 (Bur.) အထီးဖြစ်သော။
 ကွက်ကဆံ, *n.* beads for the neck; (Bur.) ဂုတီး။
 ကွက်ကောင်, *n.* a horizontal timber on the main rafters
 of a thatched house; (Bur.) ဆီဘူးဆွဲ။
 ကွပ်, *n.* a clam; (Bur.) ရှပ်ပအုပ်။
 ကွတ်, *n.* fire, ကွတ်။ ပွတ်။ (Bur.) မီး။
 ကွတ်အိုင်, *n.* the hornbill; (Bur.) အောက်ချင်းငှက်။
 ကွပ်, *v. t.* to multiply; (Bur.) မြှောက်သည်။
 ကွပ်မာတောန်, *v.* to count the beads of a rosary; (Bur.)
 ဂုတီးစိပ်သည်။
 ကွတ်, *n.* a broom; (Bur.) တန်မြက်စည်း။
 ကွဆံ, *adj.* every, as *ကွဆံ* *every man*; (Bur.) တိုင်း။
 ကွာ, *n.* a twin, ကမာ။ (Bur.) အမွှာဖွားဗက်။
 ကွင်ချင်, *n.* the wall of a city, နိုင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။
 ကွတ်, *v. t.* to shut, to close an aperture; (Bur.) ပိတ်
 သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or
 over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။ လွယ်ပိုးသည်။

ဣန္ဒ, *n.* a nephew or niece; (Bur.) တူ၊ တူမ၊ သား၊ ဖျား၊ ငွီး၊ ဖျား။

ဣန္ဒ, *n.* a kind of fish-trap; (Bur.) ငါးမြူး။

ဣ, *n.* a bear; (Bur.) ဝက်ဝံ။

ဣမိုင့်, *n.* an orang-outang; (Bur.) လူဝံ။

ဣ, *n.* mould; (Bur.) မှို။

ဣ, *n.* a stranger, visitor; (Bur.) ဧည့်သည်။

ဣေ, *n.* the little veranda of a Burmese house; (Bur.)

အိပ်ပြင်ခန်း၊ လေသာခန်း၊ လက်ခံခန်း။

ဣ, *n.* a yoke; ကမး (Bur.) ထမ်းတီး။

ဣ, *n.* the dawn, break of day; (Bur.) အာရုဏ်၊ ခိုလင်း
လင်းစ။

ဣ၊ *v. i.* to run over, (as water); (Bur.) လျှံသည်။

ဣ, *v. i.* to be defeated; (Bur.) ရှုံးသည်။

ဣ, *adv.* very; (Bur.) အလွန်။

ဣ, *n.* the wind; (Bur.) လေ။

ဣကဝေ, *n.* a whirlwind; (Bur.) လေဘွေ။

ဣဂဓိတ်, *n.* a tornado, ဂဓိတ်ဣ (Bur.) ပြင်းထန်စွာ
သောခိုလင်းသက်ရန်တိုင်း။

ဣမြတ်, *n.* a hurricane; (Bur.) ရန်တိုင်း။

ဣမေလင်, *n.* a rain-storm, a tempest, ဣမေ (Bur.)
ခိုလင်းသက်ရန်တိုင်း။

ဣမေလင်, *n.* a storm, a squall, ဣမေလင် (Bur.) ရန်တိုင်း။

ဣလိဆ်, *v.* to belch up wind; (Bur.) လေတက်သည်။

ဣ, *n.* any object of worship, a god; also used in ad-
dressing a superior, lord; (Bur.) ဘုရား။

ဣဂ်, *a.* royal; as မိဣဂ်, the Queen Dowager;
(Bur.) ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။

ဣဂြို, *n.* honor; glory; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

ဣ, *v. i.* to be rough, coarse, ပရေခပ်ပရုတ် (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသည်။ ရုပ်ဆိုးသည်။

ကျံ, *n.* a crocodile, or alligator; a musical instrument shaped like an alligator; (Bur.) မိကျောင်း။

ကျော်ခိုင်, *a.* pretty; (Bur.) ထွပ်သော၊ တင့်တယ်သော။

ကျောင်, *v. i.* to peep; (Bur.) ချောင်းသည်။

ကြကတ်, *n.* Cancer, the 4th sign of the zodiac; (Bur.) ကရကဋ်ရာသီ။

ကြက်, *n.* the heart-wood, ကြက်ဆု။ (Bur.) အနှစ်။

ကြက္ခဒိန်, *n.* a calendar; (Bur.) ဂြက္ခဒိန်။

ကြက်ပြင်, *n.* Maulmain ebony; blackwood; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ကြပ်, *prep.* near; (Bur.) အနီးမှာ၊ အနားမှာ။

ကြောင်, *v. t.* to file; (Bur.) တံစင်းတိုက်သည်။

ကြာတ်, *v. t.* to wash, as dishes, ကြံ။ (Bur.) ဆေးကြောသည်။

ကြာန့်, *v.* to be gnarled, cross-grained; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသည်။

ကြာပ်, *v. t.* to bind, as by placing a pole on each side of a fence, and binding the palings together; (Bur.) ညှပ်ထားသည်။

ကြိယျာ, *n.* any article of furniture, or dress, a verb; (Bur.) ကရိယာပစ္စည်း။

ကြိ, *a.* thin, used in reference to flat things; *v. i.* to be thin; (Bur.) ပါးသော၊ ပါးသည်။

ကြက်, *a.* Chinese, as မိုင့်ကြက် *a Chinaman*; ရဲကြက် *China*; (Bur.) တရုတ်။

ကြက်ကန်, *n.* a fabulous fruit, said to have the power of restoring youth; (Bur.) ဗန္ဓရသရက်။

ကြိုင်, *n.* a brook or creek; (Bur.) ချောင်းငယ်။

ကြက်ဆိပ်ခို, *n.* the cashew; (Bur.) သီဟိုဠ်သရက်။

ကြုတ်, *n.* the intestines; (Bur.) အူ၊ အအူ။

ကြုတ်, *n.* the pith or heart-wood, ကြုတ်ဆု။ (Bur.) အူ။

- ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw ; (Bur.) ဝက်အူ။
 ကြွတ်ထုတ်, *n.* the warp of cloth ; (Bur.) ရက်ကန်းအူ။
 ကြွေင်, *n.* the *eugenia* ; (Bur.) သပြေ။
 ကြွေင်အနွ, *n.* the *eugenia cerastoides* ; (Bur.) သပြေချည်း။
 ကြွေင်ဇေယျာ, *n.* the Malay apple ; (Bur.) သပြေသပြေ။
 ကြွေ်, *v. i.* to be shrunken ; (Bur.) အူတိုင်သေးသည်။
 ကြွေင်ပိုင်, *n.* the *eugenia jambolana* ; (Bur.) သပြေဖြူ။
 ကြွေ်, *v. i.* to be jammed ; (Bur.) ညှပ်နေသည်။
 ကြွေ်, *n.* a crane ; (Bur.) ကြိုးကြာ။
 ကြွေ်, *v. i.* to walk out for pleasure (Bur.) အထည်သွားသည်။
 ကြွေ်, *n.* a dry measure containing about one quart ; (Bur.) ဝထယ်။
 ကြွေ်, *n.* any cylindrical wooden box with cover ; (Bur.) ကြွတ်။
 ကြွေ်, *n.* the oak ; (Bur.) ဝက်သစ်ချပင်။ သပိတ်ပင်။
 ကြွေ်ဆု, *n.* a shingle ; (Bur.) ဖျည်အုတ်ကြွပ်။
 ကြွေ်တီ, *n.* a tile ; (Bur.) မြေအုတ်ကြွပ်။
 ကြွေ်, *a.* fat, corpulent ကြွေ်အိ။ *v. i.* to be fat ; (Bur.) ဝသော။ ဆူသော။ ဆူဖျိုးသော ဝသည်။
 ကြွေ်, *v. t.* to wash as dishes, ကြွေ် (Bur.) ဆေးကြောသင့်။
 ကြွေ်, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
 ကြွေ်, *pron.* ကရံး။ *v.* to turn the back in contempt ; (Bur.) ကြွေ်ခိုင်းသည်။
 ကြွေ်, *a.* ungovernable, *pron.* ကြွေ်။ *v. i.* to be ungovernable ; (Bur.) ဆိုးသော။ ဆိုးသည်။ ကြွေ်သည်။
 ကြွေ်, *a.* harsh, abusive, ဂြာတ်မြတ်။ *v. i.* to be harsh ; (Bur.) ကြွေ်သော။ ဆိုးသွမ်းသည်။
 ကြွေ်, *a.* stiff, hard, ကြွေ်ရှိတ်။ *v. i.* to be hard ; (Bur.) မာသော။ တောင့်သော။ မာသည်။ တောင့်သည်။

ကြိုင်, *v. i.* to be mature ; (Bur.) ရင့်မာသော။

ကြိုက်, *a.* worthy ; *v. i.* to be worthy ; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုက်ကို, *a.* deserving of ; *v. i.* to be deserving of ; (Bur.) ခံထိုက်သော။ ခံထိုက်သည်။

ကြိုက်တန်, *a.* suitable, proper ; *v. i.* to be worthy, deserving ; (Bur.) တော်သင့်သော။ ထိုက်တန်သည်။

ကြိုင်ထပ်, *v. t.* to shut up, imprison ; (Bur.) ဖွောင်ထားသည်။

ကြိုင်, *v. i.* to bathe, to wallow, used of animals, as buffaloes, ကြိုင်ချင်ခို။ (Bur.) ရွံ့စွက်ခွံလူးသည်။

ကြိုင်, *v. i.* to be unconscious through sickness, ပိတ်ပဲ့။ (Bur.) ဖျော့နေသည်။ သေလေသေသည်။

ကြို, *v. i.* to boast, ကရိုကြိုစ။ (Bur.) ဝါကြွားသည်။

ကြိုဆ်, *v. i.* to be pleasant to the taste, savory ; (Bur.) ဆိန်သည်။

ကု, *n.* a tiger ; (Bur.) ကျား။

ကုမြန်, *n.* a leopard ; (Bur.) ကျားသစ်။

ကုထပ်, *n.* a panther, the black leopard, ကုသာန်။ (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။ ကျားနက်။

ကုဖွာ, *n.* one kind of leopard, (Bur.) ကျားသစ်တမျိုး။

ကုမွှော, *n.* a tigress ; (Bur.) ကျားမ။

ကုတ်, *a.* tight, entirely closed ; as မတ်ကုတ် *blind* ; *v. i.* to be closed ; (Bur.) ကန့်သော။ ပိတ်သည်။

ကုတ်ကွက်, *a.* solid, not hollow ; *v. i.* to be solid ; (Bur.) ခေါင်းပိတ်။ နားပင်းပိတ်။ ခေါင်းပိတ်သည်။

ကုင်, *v. i.* to be angular, ကလင်။ (Bur.) ထောင့်ရှိသည်။ အမြောင့်မြောင့်ဖြစ်သည်။

ကုင်, *n.* a corner, ကလင်ထက်။ (Bur.) ထောင့်။

ကုင်ကဲတထဲ, *n.* a solitary, a hermit ; (Bur.) ဆိတ်ကွယ် ရာခွံနေသောသူ။

- ကွင်ကွတ်, *n.* gall ; (Bur.) သည်းခြေ။
 ကွင်မိမ, *v. i.* to destitute of parents ; as ကောန်ကွင်
an orphan ; (Bur.) မိဘမဲ့သည်။
 ကွတ်, *v. t.* to steal ; (Bur.) ခိုးသည်။
 ကွတ်, *n.* a high court, ရှင်။ (Bur.) ထရားမရုံး။
 ကွတ်, *n.* a dry measure equal to about one half-peck,
 ကလတ်။ (Bur.) ပြည်။ မြို့ညောင်တောင်း။
 ကွန်, *n.* a python ; (Bur.) စပါးကြီး။
 ကွင်, *n.* a missile, ကလင်။ (Bur.) ပြစ်ရန်ထက်နက်။
 ကွင်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ကွဆိ, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။
 ကွဆိဇပျော်, *n.* a vineyard ; (Bur.) စပျစ်ခြံ။ စပျစ်ဥယျာဉ်။
 ကွဆိပက်, *n.* an orchard ; (Bur.) ခြံ။ ဥယျာဉ်။
 ကွာ, *prep.* before ; (Bur.) အရင်။
 ကွာဂှ်, *adv.* before that, formerly, once upon a time,
 ကွာထေ။ (Bur.) အရင်က။ ရှေးက။
 ကွာအိုတ်, *adv.* first ; (Bur.) အရင်ဆုံး။ ထက်ဦးဆုံး။
 ကွာ, *n.* a wedge ; (Bur.) သင်။
 ကွာင်, *n.* a large open-mouthed pot ; (Bur.) ပျဉ်းအိုး။
 ကွာင်, *v. t.* to clean ; (Bur.) ဆေးသည်။
 ကွာနီ, *v. t.* to lick with the tongue ; (Bur.) ထျက်သည်။
 ကွဲ, *v. t.* to translate, ကွဲပြား။ (Bur.) အနက်ပြန်သည်။
 စကားပြန်သည်။
 ကွဲရ, *n.* a neglected clearing ; (Bur.) ပြစ်၍ထားသော
 ထောင်ယာ။
 ကွဲ, *a.* muddy, filthy ; *v. i.* to be muddy ; (Bur.) ညှပ်
 သော။ ညှပ်သည်။
 ကွဲခိုက်, *a.* filthy ; *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညှပ်ကြေး
 သော။ ညှပ်ကြေးသည်။

ကိုပင်, *a.* filthy, dirty, slovenly, ကျိုက်လှောင်။ *v. i.* to be filthy ; (Bur.) ညစ်ပတ်သော။ ညစ်ပတ်သည်။

ကိုက်, *n.* a hog ; (Bur.) ဝက်။

ကိုက်မွှေ, *n.* a sow ; (Bur.) ဝက်မ။

ကို, *n.* a kind of tree, from the bark of which rope is made ; (Bur.) လျှော်ပင်။

ကျင်, *v. i.* to come ; (Bur.) လာသည်။

ကျွတ်, *v. i.* to sprout, to germinate ; (Bur.) အပင်ပေါက်သည်။

ကွေ့, *n.* oil, *pron.* ကျိုင်း။ (Bur.) ဆီ။

ကွေ့ကိုက်, *n.* lard ; (Bur.) ဝက်ဆီ။

ကွေ့ခယောင်, *n.* wood-oil ; (Bur.) တညင်ဆီ။

ကွေ့ဂုတ်, *n.* butter ; (Bur.) ထောပတ်မိင်း။

ကွေ့စဆန်, *n.* fragrant oil ; (Bur.) နံ့သာဆီ။

ကွေ့တိ, *n.* earth-oil, petroleum ; (Bur.) ရေနံ။

ကွေ့တောင်, *n.* castor-oil ; (Bur.) ကြက်ဆီ။

ကွေ့တွပ်, *n.* marrow ; (Bur.) ခြင်ဆီ။

ကွေ့ပိုင်သေ့, *n.* turpentine, ကွေ့ပိုင်သေ့။ (Bur.) ထင်းရှူးစေး။

ကွေ့ပဲ့, *n.* ointment ; (Bur.) ဖယောင်းချက်။ ဖယောင်းဆီ။

ကွေ့ပိုင်, *n.* mutton tallow ; (Bur.) သိုးဆီ။

ကွေ့တောင်, *v. t.* to spin ; (Bur.) ငင်သည်။ ဝင့်သည်။

ကွေ့ဒက်, *v. t.* to bind, to tie ; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

ကွေ့တ်, *v. i.* to be sticky, adhesive ; (Bur.) စေးသည်။

ကွေ့တ်, *v. i.* to be close together ; (Bur.) ဝေးသည်။

ကွေ့, *v. i.* to be lost, ကွေ့ဆီ။ ကွေ့ဗွန်။ (Bur.) ပျောက်သည်။

ကွေ့ဖိုတ်, *v. i.* to try, to exert one's self, ကွေ့ဆီဖိုတ်။ (Bur.) ကြိုးစားသည်။

ကွေ့, *n.* a root resembling a yam ; (Bur.) ကျေး။

ကော့, *n.* an evil spirit, a demon, ကလောင်။ ကလောင်ဒမြိုတ်။
(Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ခရဲ, *n.* a ghost, see ဘုတ်။ (Bur.) နတ်ဆိုး။

ကော့ဂလာ, *n.* a butterfly ; (Bur.) လိပ်ပြာ။

ကော့မာ, *n.* the devil, ကလောင်မာ။ (Bur.) မာရ်နတ်။

ကော့နီ, *v. i. & v. t.* to work, to labor, to make ; (Bur.)
လုပ်သည်။

ကော့နီမိုတ်, *v. i.* to toil laboriously ; (Bur.) လုပ်ကိုင်သည်။

ကော့ဝံ, *a.* hungry, famishing ; (Bur.) ဆာမွတ်သော။

ကော့ဝံမျှင်, *v. i.* to be hungry, ကော့ဝံမျှင်ဝံ။ (Bur.) ဆာ
သည်။

ကော့ဝံ, *v. t.* to cross over, ကော့ဆံ။ as ကော့ဝံမီ။ *to cross a
river ;* (Bur.) ကူးသည်။

ကော့, *a.* dumb ; (Bur.) ဒေသော။

ကော့, *n.* a large species of tortoise ; (Bur.) လိပ်။

ကော့, *n. a.* one hundred, *pron.* ကုင်။ (Bur.) တရာ။

ကော့, *n.* a species of land-leech, ကုင်။ (Bur.) ကြွတ်။

ကော့ကလောင်, *a.* filthy, dirty, slovenly. See ကိုပင်။ (Bur.)
ညစ်ပတ်သော။

ကော့ဝံ, *n.* a dog ; (Bur.) ခွေး။

ကော့ဝံကိုင်, *n.* a wolf ; (Bur.) ဝံပုလွေ။

ကော့ဝံပိုင်, *n.* a wild dog, a wolf ; (Bur.) တောခွေး။ ဝံပုလွေ။

ကော့ဝံတီ, *n.* a fox ; (Bur.) မြေခွေး။

ကော့ဝံ, *v. t.* to penetrate, as a nail goes through a board ;
ကထိုင်။ (Bur.) ဖောက်သည်။

ကော့ဝံ, *v. i.* to be perforated, have a hole made into or
through ; (Bur.) ဖောက်သည်။

ကော့ဝံမိုတ်, *v. t.* to understand ; (Bur.) နားလည်သည်။

ကော့, *a.* distinct, plain ; (Bur.) ရှင်းသော။

ကော့, *v. t.* to redeem ; ကော့ပိုင်။ (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

ကူးဇွဲ, *adv.* distinctly ; (Bur.) ရှင်းလင်းစွာ။

ကူးခူး, *v. i.* to be clear, plain ; (Bur.) ရှင်းလင်းသော။

ကွ, *a.* low in stature, ကွဲ။ *v. i.* to be low in stature ;
(Bur.) ပုသော။ အရပ်နိမ့်သော။ ပုသည်။ အရပ်နိမ့်သည်။

ကွက်, *v. t.* to suspend, to hang up, to write as a subscript,
(Bur.) ဆွဲထားသည်။

ကွင်, *v. t.* to suspend ; (Bur.) ဆွဲထားသည်။

ကွတ်, *n.* a doctrine or precept, craft, နဲ့။ (Bur.) အတတ်
ဝညာ။

ကွတ်မိစ္ဆာ, *n.* sorcery ; (Bur.) မှော်အတတ်။ မိစ္ဆာအတတ်။

ကွပ်, *n.* a layer ; ထပ်။ (Bur.) အထပ်အဖွဲ့။

ကွပ်, *v. t.* to weave bamboos with ratan or cord ; (Bur.)
ကြမ်းကြောသည်။

ကွပ်, *v. i.* to walk, ကွပ်။ ကွပ်အာ။ (Bur.) လမ်းရှောက်သည်။

ကွပ်, (*pron.* ကဝါက်။) *n.* walking ; (Bur.) အသွား။

ကွပ်ကွပ်တရ, *v. i.* to journey, ကွပ်တရ။ (Bur.) ခရီးသွား
သည်။

ကွပ်တုန်ဆန်, *v. i.* to walk to and fro ; (Bur.) စကြွသွား
သည်။

ကွပ်တိုက်, *v. i.* to go afoot ; (Bur.) ခြေကျင်သွားသည်။

ကွပ်ဝေင်, *v. i.* to go about, for air or exercise ; (Bur.)
အလည်သွားသည်။

ကွပ်, *n.* bread ; (Bur.) မုန့်။

ကွပ်ကဒါတ်, *n.* bread made of coarse rice flour, jaggery
and a species of yam, and baked by steam ; (Bur.)
ကဒတ်မုန့်။

ကွပ်ကထာ, *n.* biscuit ; (Bur.) ချုံမုန့်ပြား။

ကွပ်ကွေင်, *n.* a fried cake ; (Bur.) မုန့်ဆီကျော်။

ကွပ်ကဝေက်, *n.* a pancake ; (Bur.) မုန့်ဖြစ်စလက်။

ကွပ်ခနိက်, *n.* flour ; (Bur.) မုန့်ညက်။

ကွာင်ခဗိုင့်ကို, *n.* bread made of coarse rice flour and jaggery, and baked by steam; (Bur.) မုန့်မိင်းပေါင်း။

ကွာင်ချိုင်း, *n.* wheat bread; (Bur.) ပေါင်မုန့်။

ကွာင်ထကို, *n.* soft bread, pudding; (Bur.) မုန့်နပ်။

ကွာင်ရံက်ကရက်, *n.* a thin cake, very light and brittle; (Bur.) မုန့်လေဘွေ။

ကွာန့်, *n.* a village, တွာန့်။ (Bur.) ရွာ။

ကွီ, *n.* a man of letters, ကဝိ။ (Bur.) ကဝိ။ ပညာရှိ။

ကွီက်, *n.* a pond that receives its supply of water from a neighbouring river, or some other large reservoir;—*comp.* ချိုင်း and ကမာ။ (Bur.) အင်းအိုင်။

ကွီတ်, *n.* the wood-apple; (Bur.) မှန်နီ။

ကွီ, *n.* a cart or carriage; (Bur.) ထည်း။ ခုထား။

ကွီကွတ်, *n.* a locomotive; (Bur.) မီးခုထား။

ကွီခရိုင့်, *n.* a hand-cart; (Bur.) ထွန်းထည်း။

ကွီချေင့်, *n.* a carriage; (Bur.) ခုထား။

ကွီရတ်, *n.* a carriage, a chariot, ကွီစက္ကရတ်။ (Bur.) ခုထား။

ကွတ်, *n.* a tenet, or precept; (Bur.) အယူဝါဒ။

ကွေ, *adv.* truly, verily, ကွေဆ်။ ကွေကြာန့်။ (Bur.) စင်စစ်။ အမှန်။

ကွေ, *n.* leaven; (Bur.) တဆေး။

ကွိုင်, *a.* weary; *v. i.* to be weary; (Bur.) ညောင်းသော။ ညောင်းသည်။

ကွါတ်, *n.* the back, as of a knife, or of the neck of an elephant; (Bur.) ထားနှောင့်။ ဆင်ကုပ်။

ကွါ, *n.* a spade or shovel; (Bur.) တူးရှင်းပြား။

ကွါသံထုံ, *n.* a crowbar, an iron bar; (Bur.) သံတူးရှင်း။

ကွေး, *v. t.* to coil, ကဝး။ (Bur.) ခွေသည်။ ခွေ၍ထားသည်။

ကွေ, *n.* a ship (Bur.) သင်္ဘော။

ကွင်ကွေ့ခတ်, *n.* a steam-vessel, ကွင်ကွတ် (Bur.) မီးသင်္ဘော။
 ကွတ်တဲ, *n.* the fist ; (Bur.) သက်သီး။
 ကွိုင်, *n.* the knee ; (Bur.) ခူး။

ခ

ခက်, *v. i.* to be caught by anything ; (Bur.) ညှိနေသည်။
 ခက်ဒဲ, *v. t.* to hit, to come in contact with, to strike
 against ; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
 ခဝ, *v. i.* to be a dependent ; (Bur.) ခစားသည်။
 ခစာန်ဝင်, *v. t.* to brace, to prop ; (Bur.) ကန်ထားသည်။
 ထောက်ခံထားသည်။
 ခစဲ, *v.* to separate ; (Bur.) ခွဲထားသည်။
 ခစေပ်, *n.* the red roselle ; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။
 ခစေင့်, *n.* the scales of a fish, (ခစေင့်က,) or other
 animals ; (Bur.) အကြေး။
 ခစေင့်, *v. t.* to scrape, as the scales from a fish ; (Bur.)
 ငါးကြေးထိုးသည်။
 ခစေင့်ချဲ့, *v. t.* to remove the grass from the ground with a
 shovel or spade, to weed ; (Bur.) မြက်ရှင်းသည်။
 ခစဲ, *n.* a species of laurus, producing a hard wood ; (Bur.)
 ခစွယ်ပင်။
 ခစိုက်, *n.* a cluster of fruit, as of grapes ; (Bur.) အမြွတ်။
 ခစိုင်, *n.* the fork used in setting out rice-plants ;
 (Bur.) ကောက်စိုက်တံ။
 ခစိုင်စပုင်, *n.* a table-fork ; (Bur.) ခက်ရင်း။
 ခစုင့်, *v. i.* to set on, as dogs to fight ; (Bur.) ကိုက်စေရ
 အောင်တိုက်သည်။
 ခညက်, *v. i.* to snarl, to snap, to speak petulantly ; (Bur.)
 ငေါက်၍ပြောသည်။

ခညောန့်, *v. i.* to be disfigured in face, as when crying;
(Bur.) မဲ့သည်။

ခညောဆီ, *v. i.* to be wrinkled; (Bur.) ထွန့်သည်။

ခညွက်, *v. i.* to hang down the head, as an ear of grain;
(Bur.) ငိုက်သည်။

ခညွက်စေတ်, *adv.* hanging down the head; (Bur.)
ငိုက်ဆိုက်။

ခခုက်, *v. i.* to cough; (Bur.) ခြောင်းဆိုးသည်။

ခခုင်ရာ, *n.* cinnamon; (Bur.) သစ်ကြံပိုး။

ခခုတ်, *n.* a pimple or pustule; (Bur.) အဗု။

ခခုတ်, *v. t.* to hatch; (Bur.) ဥကပေါက်စေသည်။

ခခုဆီ, *n.* a cylindrical box with cover; (Bur.) အပ်။

ခခုာ်, *n.* a raven or crow; (Bur.) ကျီးကန်း၊ ကျီးအ။

ခခုာ်, *v. t.* to water, as plants; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

ခခုုတ်, *v. t.* to joke, to tease, ခမက်၊ (Bur.) ကျီစားသည်။

ခခုေက်, *n.* a lamp, ဝခုေက်၊ (Bur.) မီးခွက်။

ခခုေပ်, *n.* a small cymbal, ဆခုေပ်၊ (Bur.) ထင်းကွင်း။

ခခုေင်, *n.* the brinjal; (Bur.) ခရင်းထီး။

ခခုေင်ခေ, *n.* the tomato; (Bur.) ခရင်းကျဉ်း။

ခခုေင်ဇိုင်ကျီ၊ *n.* the wild tomato; (Bur.) မြေပုံခရင်း။

ခခုေင်တာ, *n.* a large variety of the egg-plant; (Bur.)
ဆင်ခရင်း။

ခခုေပ်, *v. i.* to close, as a flower; (Bur.) ပိတ်သည်။

ခခုက်, *v. t.* to spell aloud; (Bur.) စာလုံးပေါင်း၍အံသည်။

ခခုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ခခုင်ဟုံခုာ်, *n.* a bathing garment; (Bur.) ရေလဲ။

ခခု, *a.* round, ခခုင်၊ (Bur.) လုံးသော။

ခခုိုက်ဝဝ, *v. t.* to put to shame; (Bur.) အရှက်ခွဲသည်။

ခဏ, (Pali), *n.* an instant, a short time; a measure of time equal to 4 *naras*, or $\frac{5}{16}$ of a second; (Bur.)

ခဏ။

ခဏသို့, *n.* the wall-plate of a building; (Bur.) ထွောက်။

ခဏဟ်, *n.* a drop; (Bur.) အဝက်။

ခဏဟ်စေ့, *v. i.* to drop, as water; (Bur.) တစက်ပြီးတစက် ကျသည်။

ခဏာ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခဏါင်, *n.* a kind of plant, which is eaten in a pickled state; (Bur.) ဟင်းဂလာယဉ်။

ခဏာတ်, *n.* a scoop for baling water out of a boat; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခဏာတ်ကွင်, *n.* liquorice root; (Bur.) နွယ်ချို။

ခဏိင်, *n.* a bell; (Bur.) ခေါင်းလောင်း။

ခဏေပ်, *n.* tender leaves and plants used for food; (Bur.) ဟင်းထီးဟင်းရွက်။

ခဏိင်, *n.* a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။

ခဏေဲ, *n.* a brass wind instrument, that can be made longer or shorter at will, an oboe; (Bur.) နှဲ။

ခဏှ, *n.* a guitar; (Bur.) စောင်းတမျိုး။

ခတန်, *a.* barren, applied to animals; (Bur.) မြိုသော။

ခတ်ကုန်, *a.* scarce; *v. i.* to be scarce; (Bur.) ခေါင်းပါးသော။ ခေါင်းပါးသည်။

ခတ်ကြွေပ်, *n.* scissors; (Bur.) ကတ်ကြေး။

ခတင်, *n.* a window; (Bur.) ဂြတင်းပေါက်။

ခတတ်, *n.* the sand lizard; (Bur.) ဂတတ်။ *pron.* ဝဒတ်။

ခတပ်, *n.* a grasshopper; (Bur.) နှံကောင်။

ခတပ်, *v. i.* to tremble; (Bur.) တုန်သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ခတပ်ခွင်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါလောနေသည်။

ခတ်, *v. t.* to snatch ; (Bur.) ဆတ်ခဲယူသည်။ in eating,
ဟတ်သည်။

ခတ်, *n.* a crab ; (Bur.) ဂနန်း။

ခတ်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။

ခတ်ေက်, *n.* a mallet ; (Bur.) လက်ရိုက်။

ခတ်, *v. i.* to begin to form fruit ; (Bur.) ကင်းသည်။

ခတ်, *n.* fruit just forming ; (Bur.) အကင်း။ ဘီးစ။

ခတ်ိုက်, *n.* a cluster, bunch ; (Bur.) အမြွတ်။

ခတ်ိုက်, *n.* a saw ; (Bur.) ဣ။

ခတ်ိုက်ေွေံ, *n.* a kind of creeper, ခတ်ိုက်ေွေံဆီ။ (Bur.)
မြင်းခွါနွယ်။

ခတ်ိုက်မတ်, *n.* the eyelid ; (Bur.) မျက်ခင်း။

ခတ်ိုက်, *n.* a board or plank ; (Bur.) ပျည်ပြား။

ခတ်ိုက်ေွေံ, *n.* a spelling-book ; (Bur.) သင်ပုံးကြီး။

ခတ်ိုက်ထွေံ, *n.* a slate ; (Bur.) ကျောက်သင်ပုံး။

ခတ်ေံ, *n.* a priest of the second rank in a monastery ;
(Bur.) လက်ထောက်ဆုန်းကြီး။

ခတ်ေံ, *n.* a bridge or wharf ; (Bur.) တန်တား။

ခတ်ေံကျိုက်ေွေံ, *n.* a jetty ; (Bur.) တန်တားဦးတို။

ခတ်ေံ, *n.* an apartment, a room in a house, ဝန်း။ (Bur.)
အခန်း။

ခတ်ေံမြတ်, *n.* the calf of the leg ; (Bur.) ခြေသလုံး။

ခတ်ေံမြတ်, *n.* the large bud, whence the fruit of the
plantain is developed ; (Bur.) ဌက်ပျောပူး။

ခတ်ေံ, (Pali), *n.* patience ; (Bur.) သည်းခံခြင်း။

ခတ်ေံ, *a.* thick, as applied to fluids ; *v. i.* to be thick ;
(Bur.) ပျပ်သော။ ပျပ်သည်။

ခတ်ေံ, *n.* a threshing-floor, ခတ်ေံပျိုန်ေွေံ။ (Bur.) ကောက်
နယ်တလင်း။

ခတ်ေံ, *n.* a humming-moth ; (Bur.) ဒေါ်ယင်း။ နတ်ညှင်း။

ခနပ်, *n.* a shoe, ခနောပ်။ ခနောပ်ဇိုင်။ see ဂနပ်ဇိုင်။ (Bur.)
ခြေနင်း။ ဘိနပ်။

ခနပရက်, *n.* a lamp-wick; (Bur.) မီးစာ။

ခပါ, *v. i.* to dazzle, ခပါတွဲ။ (Bur.) မျက်စိဖန်သည်။

ခနပူင်, *n.* a candle-wick; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်စာ။

ခနပွတ်, *n.* a flame; (Bur.) မီးတောက်။ မီးပွင့်။

ခနံပန့်, *v. t.* to build, to make, ခနပ်ပနဟ်။ (Bur.) ဆောက်
တည်သည်။

ခနာတ်, *n.* a baler; (Bur.) ပက်ခွံ။

ခပက်ရပ်, *v. t.* to foment with herbs; (Bur.) ကြပ်ထုပ်
ထိုးသည်။

ခမီထပ်, *n.* a yellow pumpkin; (Bur.) ရွှေဖရုံ။

ခမီးဖြာပ်, *n.* the white gourd; (Bur.) ကျောက်ဖရုံ။

ခပူ, *n.* a gimlet or auger; (Bur.) လွန်ပူ။

ခပေင်, *n.* a certain preparation of glutinous rice; (Bur.)
ခေါပျည်။

ခပေ, *n.* a hat; (Bur.) ဦးထုပ်။ ခမောက်။

ခပိုင်, *n.* the lower garment of a Buddhist priest;
(Bur.) သင်းပိုင်။

ခပိတ်, *n.* a black book prepared for writing on with
a soapstone pencil; (Bur.) ဂရပိတ်။

ခပိတ်, *v. i.* to flounder, as a fish out of water; also to
tremble and twitch, as a dying animal; (Bur.)
ဖြောင်းဆန်ထွင်သည်။

ခပို, *n.* a young priest, or probationer for the Bud-
dhist priesthood, also a term used in address-
sing younger persons; (Bur.) မောင်ရှင်။

ခပိုင်, *n.* a trumpet; (Bur.) တံပိုး။

ခပိုင်, *n.* lime, ဂပိုင်။ (Bur.) ထုံး။

- ခပြု, *n.* the water dillenia; (Bur.) သပြု။
 ခဇေဝ်, *n.* a coarse mat made of reeds; (Bur.) ကျူကပိုင်။
 ခမဆီ, *v. t.* to meet with; (Bur.) ဆုံမိသည်။
 ခမက်, *v. i.* to hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။
 ခမက်ခမက်, *adv.* hastily; (Bur.) မြန်မြန်။
 ခမာန်, *n.* a board band around a house level with the floor; (Bur.) ခါးပန်း။
 ခမိ, *n.* the scaly ant-eater; (Bur.) သင်းခွေချပ်။
 ခမေင်, *n.* the vessel in which the Buddhist priest collects his food; (Bur.) သပိတ်။
 ခမံက်, *n.* a small table; (Bur.) စားပွဲ။
 ခမိုက်, *n.* dust; (Bur.) အမှုန့်၊ ဖုံး၊ ဖုတ်။
 ခမိုက်သွဉ်, *n.* the fine dust of rice; (Bur.) ဖွဲနွဲ။
 ခမိုင်, *v. t.* to fell; (Bur.) ခုတ်ထွည်းသည်။
 ခမိုန်, *n.* a large drum; (Bur.) သုံကြိုး။
 ခမက်, *v. t.* to joke, to tease, ခမုတ်။ (Bur.) ကျီစားသည်။
 ခမက်, *v. t.* to snatch in eating; (Bur.) ဟပ်သည်။
 ခမင်, *n.* a fish-net made of bamboos; (Bur.) ဒမင်း။
 ခမင်, *n.* the jaw; (Bur.) မေးရိုး။
 ခမင်ခိုင်, *n.* lockjaw; (Bur.) မေးခိုင်ခြင်း။
 ခမင်ခုင်, *n.* the rainbow; (Bur.) သက်တံ့။
 ခမင်သို, *n.* a beam of a house, a tie-beam; (Bur.) ယုပ်။
 ခမာ, *v. i.* to creep; (Bur.) တွားတွားသည်။
 ခမာ, *a.* Burmese, ဗမာ။ as မိုင့်ခမာ *a Burmese man, a Burman*; (Bur.) မြဗ္ဗာ။
 ခမာ, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။
 ခမာတ်ထပ်, *n.* a goldsmith; (Bur.) ပန်းတိပ်သမား။
 ခမာတ်ပထ, *n.* a blacksmith; (Bur.) ပန်းပဲ။
 ခမာတ်ပထခုင်, *n.* a tinman; (Bur.) သံပြုလုပ်တွား။
 ခမာန်, *n.* a son-in-law; (Bur.) သမက်။

- ခမဲ, *n.* a cooking-pot ; (Bur.) အိုး။
 ခမဲဝုန်ဝုန်, *n.* a kettle, ခွဲဝုန်ဝုန်။ (Bur.) ခေဇူးအိုး။
 ခမဲတဲ, *n.* a spittoon ; (Bur.) ထွေးအင်း။
 ခမဲလွဲ, *n.* a copper-pot ; (Bur.) ကြေးအိုး။
 ခမဲပထ, *n.* an iron pan, whether for frying or boiling ; (Bur.) ဒယ်အိုး။
 ခမိပ်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးစေ့။
 ခမုင်, *n.* bellows ; (Bur.) မို။
 ခမုယန်, *n.* a loom ; (Bur.) ဂုက်ကန်းစင်။
 ခမောက်, *n.* an ant ; (Bur.) ပရွက်ဆိတ်။
 ခမောံ, *n.* a bud, ခမောင်။ (Bur.) အင်္ဂု။
 ခမောင်, *n.* the myrobalam ; (Bur.) ပန်ခါးသီး။
 ခမံက်, *n.* a large hat, worn by Chinese and Shans, as well as Peguans and Burmese ; (Bur.) ခမောက်။
 ခမံက်ပထ, *n.* a helmet ; (Bur.) သံခမောက်။
 ခမးမး, *a.* useless, without advantage ; *v. i.* to be useless ; (Bur.) အလကား။ အချည်းနှီး။ အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ခမ္မ, *n.* an insect, ခမ္မဟန်။ See စွ or စမ။ (Bur.) မိုးကောင်။
 ခမ္မင်, *a.* barren, childless ; (Bur.) မြိုသော။
 ခမ္မာတဂန်, *n.* an actor ; (Bur.) ဇာတ်သမား။
 ခမ္မာလေဟ်, *n.* a dancer, male or female ; (Bur.) ကခြေသည်။
 အကသမား။
 ခမ္မဲ, *n.* an egg ; (Bur.) ဥ။
 ခမ္မဲစဲ, *n.* a nit ; (Bur.) သန်းဥ။
 ခမိုင်ကွိုက်, *n.* a turban ; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။
 ခမ္မောင်, *n.* mucus of the nose ; (Bur.) နှလ်။
 ခမ္မ, *n.* the bill of a bird ; (Bur.) နှုတ်သီး။
 ခယာ, *n.* the urine ; (Bur.) ဆီး။ သေး။
 ခယာ်, *n.* the yellow varnish tree ; (Bur.) တောင်သလဲ။

ခယိက္ခေင်, *v.* to anoint the head with oil; (Bur.) ဆီလိမ်း
သည်။

ခယုတ်, *n.* a lever used in spreading the hull of a boat;
(Bur.) မောင်းတချိုး။

ခယောင်, *a.* dark, in the phrase, အခိုင်တွဲခယောင်။ (Bur.)
မှောင်သော။

ခယိုင်, *n.* a post; (Bur.) တိုင်။

ခယိုင်ဂျိုင်, *n.* a sacred flag-staff; (Bur.) တံခွန်တိုင်။

ခရ, *n.* a coarse, brown earthen basin; (Bur.) အင်ထုံ။

ခရ, *n.* a sore, an ulcer; (Bur.) အနာအဆာ။

ခရက်, *v. t.* to scratch as a match; (Bur.) ခြစ်သည်။

ခရက်ဋ္ဌတ်, *n.* a match; (Bur.) မီးခြစ်။

ခရင့်, *n.* used in the plur., ခရင့်တံ the laity; (Bur.)
ဓမ္မဆရာမဟုတ်သောလူရ။

ခရာ, *n.* a crooket trumpet; (Bur.) တံဒိုး။ ခရာ။

ခရာ, *n.* a spool for winding yarn; (Bur.) တညင်းလုံး။

ခရာ, *n.* a measure of time equal to 12 *khanas*, or $3\frac{3}{4}$
seconds; (Bur.) ခရာ။

ခရာ, *v.* to spread out; (Bur.) ကားသည်။

ခရိတ်, *v.* to strike against; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ခရင်, *n.* a still, (Bur.) ပေါင်းခံ၊ ပေါင်းအိုး။

ခရပ်ထပ်, *v. t.* to put into confinement; (Bur.) ချုပ်ထား
သည်။

ခရက်, *v. i.* to hasten; (Bur.) အလျင်အမြန်ပြုသည်။

ခရေင်, *n.* a swing cradle, သရေင်။ (Bur.) ဂုခက်။

ခရေင်မိင်, *n.* an elephant howdah, ကျွတ်မိင်။ (Bur.) ဆင်
ပေါင်းကား။

ခရေတ်, *n.* (Greek), Christ; (Bur.) ခရစ်။

ခရေတ်ဝင်, *n.* a gospel, an historical narrative of the
life of Jesus Christ; (Bur.) ခရစ်ဝင်။

ခရေတ်ယာန်, *a. Christian*; (Bur.) ခရစ်ယာန်။

ခရေ, *n. the pierardia, the heritiera attenuata*; (Bur.) ကနရီးသီး။

ခရေတ်, *n. a hollow between two hills or mountains*; (Bur.) တောင်ကြားချိုင့်။

ခရေတ်, *v. t. to snuff*; (Bur.) ရှသည်။

ခရင်ခရ, *p. a. confused, tangled*; (Bur.) ရောနှောရှုပ်ထွေးသော။

ခရံ, *n. a pledge, ခရမ်* (Bur.) စားရန်။

ခရး, *n. a comb for the hair*; (Bur.) သီး။

ခရး, *n. a rake of any kind*; (Bur.) ထွန်ခြစ်။ ထွန်တုံး။

ခရိုက်, *v. t. to shake*; (Bur.) ထုပ်သည်။

ခရိုင်, *n. a fold for cattle*; (Bur.) ခြံ။

ခရိုင်ဂဗေ, *n. a cage, ခရိုင်ဂဗေ*။ (Bur.) ဌာနထောင်အိမ်။

ခရိုင်တွေက်, *n. lattice*; (Bur.) ကျက်တုရွေးအိမ်။

ခရိုင်သိုဝ်, *n. a sheep-fold*; (Bur.) သိုးခြံ။

ခရို, *n. mud, သရို*။ (Bur.) ရွှံ့။

ခရိုဟ်တာ, *v. t. to push away with the hand*; (Bur.) လက်နှင့်ထွန်းသည်။

ခလပ်အာ, *v. i. to fail of counting*; (Bur.) အရေထွဲသွားသည်။

ခလပ်, *v. t. to wear, as a hat; to carry, as an umbrella*; (Bur.) ဆောင်းသည်။

ခလာ, *v. i. to slant, be off the perpendicular*; (Bur.) စောင်းသည်။ တိမ်းသည်။

ခလာန်, *v. i. to be false; deceitful*; (Bur.) ပလီသည်။

ခလာတ်, *v. i. to be open, clear; n. a clearing; an open space*; (Bur.) ပြောင်နေသည်။ ပြောင်သောနေရာ။

ခလာပ်, *n. glutinous rice, (ပလိုင်း) cooked in joints of bamboos*; (Bur.) ခဲယံ။

ခယိန်, *a. slimy, mucilaginous*; (Bur.) ချိုသော။

ခလုထေဝံ, *v. t. to rinse, as a dish is rinsed*, ခလုထောအ်။

(Bur.) ကျင်းသည်။ ဆေးသည်။

ခလှ, *v. t. to push lengthwise*; (Bur.) ထိုးထုတ်သည်။

ခလေအ်ခဏင်, *v. t. to borrow*, ဂွံကေတ်။ (Bur.) ချေးငြါးသည်။

ခလဲ, *n. the three leaved caper tree*; (Bur.) ကတတ်။

ခလောတ်, *v. i. to slip out, as a knife from the handle*;

also, *v. t. to slip off*; thus ဂနောင်ဇိုင်မူးခလောတ်ရ

slip off thy sandals; (Bur.) ကျွတ်သည်။ ချွတ်သည်။

ခလောတ်တိတ်, *v. i. to slip off, to fall off*; (Bur.) ကျွတ်ထွက်သည်။

ခလောန်တောင်, *n. a stick for rolling cotton preparatory to spinning*; (Bur.) ခြည်လှိုင့်တံ။

ခလှ, *v. t. to mix, mingle*; (Bur.) ရောနှောသည်။

ခလှဇိုင်, *v. t. to salt*, ဇဲ။ *see* ဇိုင်။ (Bur.) ဆားနယ်သည်။

ခလံက်, *n. a valley, a bay*; (Bur.) ချိုင့်။ တောင်ကြား။ ချောင်။

ခလံက်ခနက်, *a. uneven*; (Bur.) မညီမညာသော။ ချိုင့်မြစ်သော။

ခလး, *v. i. to be at leisure, to have leisure; to be vacant, as a house*; (Bur.) အားလပ်သော။

ခလိုင်စေင်, *v. i. to sink into or through, as through a floor*; (Bur.) ကွဲကျသည်။

ခလိုင်လောန်, *v. t. to transgress*, ခလိုင်အာ။ (Bur.) ထွန်ကျူးသည်။

ခလီ, *adv. in what manner, how*; (Bur.) အဘယ်သို့။ ဘဲနယ်။

ခလိတ်, *a. silly, foolish; v. i. to be silly*; (Bur.) မိုက်မဲသော။ မိုက်သည်။

ခလှာ, *n. arrow-root*; (Bur.) အာရိုင်ရွတ်ပင်။

ခတ္တာ, *n.* a wheel ; (Bur.) ဘိန်း။

ခတ္တာကွီ, *n.* a wheel of a cart, or carriage ; (Bur.) ထည်း
ဘိန်း၊ ရထားဘီး။

ခတ္တောတ်, *v. t.* to take off ; (Bur.) ချွတ်သည်။

ခရုတ်, *n.* a mill or machine for cleaning paddy ; (Bur.)
ကြိတ်ဆုံ။

ခရုတ်ထွံ, *n.* a mill for grinding grain ; (Bur.) ကျောက်
ကြိတ်ဆုံ။

ခဝေါ, *n.* a species of luffa ; (Bur.) ခဝဲ။

ခစ, *v. t.* to bear up in the hand ; (Bur.) မထားသည်။

ခစဗဇ, *v. t.* to offer to an evil spirit ; (Bur.) ပသည့်။
နတ်တင်သည်။

ခစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။

ခမိတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled ; (Bur.) ပိန်ကြွေသွား
သည်။

ခစေတ်, *v. t.* to suck ; (Bur.) မျိုသည်။ စုတ်သည်။

ခစေ, *v. t.* to move from the square, to turn to one
side ; (Bur.) ရွှေ့အောင်လုပ်သည်။

ခစေံ, *numeral auxiliary*, sometimes applied to long
round things, ခစေဝံ as နုန့်ပွဲခစေံ *one bamboo* ;
(Bur.) အလုံး။

ခစံက်, *n.* an iron hook, used by elephant drivers ;
(Bur.) သံမြွန်း။

ခစံ, *v. t.* to inclose, shut up, as in the mouth, ခစဝံ။
(Bur.) ငုံသည်။

ခမိုင်ချင်, *n.* a moat ; (Bur.) ကျုံး။

ခမိုတ်, *v. i.* to stick, adhere ; (Bur.) စေးကပ်သည်။

ခမိုတ်, *n.* the gum of a tree ; (Bur.) အစေး။

ခမိုတ်, *a.* sticky ; (Bur.) စေးကပ်သော။

ခမိုတ်, *n.* foam, froth ; (Bur.) အမြှုတ်။

ခအင့်, *v. i.* to sneeze; (Bur.) ချေဆတ်သည်။

ခအာပ်, *v. i.* to yawn; (Bur.) သမ်းသည်။

ခအီ, *n.* a cucumber; (Bur.) သခွါး။

ခအီ, *n.* a mortar; (Bur.) ဆုံ။

ခအီ, *v. i.* to smell rank, as fish; (Bur.) ညှိသည်။

ခအုင့်, *v. i.* to be rising up; (Bur.) ခိုသည်။ မောက်သည်။

ခအေတ်, *v. i.* to be close, niggardly; (Bur.) ခြွေတာသော။

စေးနဲ့သော။

ခအိုဆ်, *n.* the rafters of a house; (Bur.) အခြင်။

ခါ, *adv.* when, ခါရ။ (Bur.) သောအခါ။

ခါ, *n.* spinach, spinage; (Bur.) ဟင်းကနွတ်။

ခါက်, *v. i.* to hawk; (Bur.) သလိပ်ဟက်သည်။

ခါတ်, *n.* a cot, bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ခါန်ကွက်, *v. t.* to appoint, ခါန်ကွက်လက်။ as duties and persons, သမေ့။ (Bur.) ခန့်သည်။

ခါသီ, *n.* a father-in-law, or mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမ။

ခါသီတြီ, *n.* a father-in-law; (Bur.) ယောက္ခမယောက္ခိယာ။

ခါသီတြီ, *n.* a mother-in-law; (Bur.) ယောက္ခမမိမ္မိယ။

ခါယုဗန်, *n.* a priest's girdle; (Bur.) ရဟန်းခါးပန်း။

ခါသီ, *n.* a belt, a girdle; (Bur.) ခါးစည်း။ ခါးပန်း။ ခါးပတ်။

ခါ, *v. t.* to dig; (Bur.) တူးသည်။

ခါဒုတ်, *n.* leprosy; (Bur.) နို့နာ။

ခု, *v. t.* to prop by a short prop or fulcrum; (Bur.) ခုခံသည်။

ခုင်စွံဇိုင်, *n.* a footstool; (Bur.) ခြေထင်ခုံ။

ခုတ်ယူ, *v. t.* to name; (Bur.) နာမည်မှည့်သည်။

ခုံမာတ်, *n.* the deck of a ship or boat; (Bur.) တုန်းပတ်။

ခု, *n.* a whitlow or felon, ယဲခု။ (Bur.) ခူနာ။

- ခေပ်, *v. t.* to shear, ခေပ်သေပ်။ (Bur.) ညှပ်သည်။
 ခေံ, *v. i.* to be lame, ခေခ်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသည်။
 ခေါ်, *n.* a small cup; (Bur.) ခွက်ကလေး။
 ခေါ်ဖါနီ, *n.* a tumbler; (Bur.) ဖန်ခွက်။
 ခေါ်မှင်, *n.* an ink pot, or bottle, ဗီမှင်။ (Bur.) မှင်အိုး။
 ခေါ်ဗိုဝ်, *n.* a salt-celler; (Bur.) ဆားခွက်။
 ခံတ်, *n.* a rug, a carpet; (Bur.) ကော်ဇော။
 ခံက်, *n.* a plat of ground in a paddy field; (Bur.) လတ်
     ခွက်။ လတ်ကွက်။
 ခံ, *n.* a small basket used to place offerings to demons
     in, ခပ်။ ခပ်။ (Bur.) ခေါ်ခွက်။
 ခိုင်ကျိက်, *a.* firm, stable, ခိုင်ခံ့။ *v. i.* to be firm; (Bur.)
     ခိုင်ခံ့သော။ ခြံမြဲသော။ ခိုင်ခံ့သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* firmly, fast, (Bur.) ခိုင်ခံ့စွာ။ ခိုင်ခိုင်။
 ခိုင်, *a.* good; *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းသော။ ကောင်း
     သည်။
 ခိုင်ခိုင်, *adv.* well; (Bur.) ကောင်းကောင်း။
 ခိုင်ခိုင်ခိုင်ခိုင်, *adv.* nicely; (Bur.) ကောင်းမွန်စွာ။
 ခိုင်စ, *v. i.* to be prospered; (Bur.) ကောင်းစားသည်။
 ခိုင်ပိက်, *a.* tolerable; *v. i.* to be tolerable; (Bur.) အထော်
     အတန်ကောင်းသော။ အထော်အတန်ကောင်းသည်။
 ခိုင်ခိုင်, *v. i.* to be good; (Bur.) ကောင်းမွန်သည်။
 ခိုခ်, *v. t.* to prop with a fulcrum; (Bur.) ခုသည်။
 ချါ, *v. i.* to be shallow; (Bur.) တိမ်သည်။
 ချိုက်, *n.* a lamp, ပွတ်သုံ။ (Bur.) မီးခွက်။
 ချိုက်, *numeral auxiliary*, what is ridden upon;
     as ဝင်မွဲချိုက် *one elephant*, col.; (Bur.) အစီး။
 ချက်, *v. t.* to pound, as with a pestle or the elbow;
     (Bur.) ထောင်းသည်။
 ချါ, *v. t.* to fry; (Bur.) ကျော်သည်။

ခွဲရင်, *n.* the Indian horse-radish tree ; (Bur.) ခန့်သ
လွန်။

ခွက်, *v. t.* to kick, ခဏိက်။ (Bur.) ကန်သည်။

ခွေန်, *n.* a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှား။

ခွဲ, *n.* vermicelli, ခွင်။ (Bur.) မုန့်တီ။

ခွဲကြက်, *n.* vermicelli of Chinese manufacture ; (Bur.) မုန့်
ကြာဆံ။

ခွက်, *v. t.* to snatch in eating ; (Bur.) ဟပ်သည်။

ခွင်, *n.* a jaw ; (Bur.) မေး။

ခွါက, *n.* the gill of a fish ; (Bur.) ပါးဟက်။

ခွာထူ, *n.* an archer ; (Bur.) လေးသမား။

ခွဲ, *n.* stakes to trap deer, etc ; (Bur.) ဆူးသုံးခွ။

ခွဲခွက်, *n.* a singer ; (Bur.) သီခြင်းသည်။

ချပ်, *v. t.* to consider, to contrive, to intend ; (Bur.) ဝဉ်း
စားသည်။

ချပ်ဝန့်, *v. t.* to consult, to consult together ; (Bur.)
ကြံစည်သည်။ ဝိုင်ဝင်သည်။

ချပ်ပြင်, *v. t.* to detect, to discover ; (Bur.) တွေ့မြင်သည်။

ချတ်, *v. t.* to spit ; (Bur.) ထွေးသည်။

ချဆ်, *v. t.* to put into ; (Bur.) သွင်းသည်။

ချာ, *a.* lithe ; (Bur.) ပျော့သော။ ချောင်းသော။

ချာ, *n.* split bamboo for tying ; (Bur.) နှီး။

ချာန်, *v. t.* to leave over ; (Bur.) ချန်ထားသည်။

ချီ, *v. i.* to tremble, to shake, ချီတံ။ ချီတင်။ (Bur.) ထုပ်
သည်။ တုန်ထုပ်သည်။

ချူ, *v. t.*, to write, ချူထင်။ (Bur.) ရေးသည်။

ချူ, *v. t.* to whet, to sharpen ; (Bur.) သွေးသည်။

ချူ, *n.* a bamboo for poling a boat ; (Bur.) ထိုးဝါး။

ချူလေ, *v. i.* to stagger like a drunken man ; (Bur.) က
တိမ်းကပါးသွားသည်။

- ချေတ်, *n.* a horse, a pony; (Bur.) မြင်း။
 ချေင့်ဥာဝ်, *n.* a zebra; (Bur.) မြင်းကျား။
 ချေင့်ဓွေဝ်, *n.* a mare; (Bur.) မြင်းမ။
 ချောတ်, *v. i.* to whistle; (Bur.) လေချွန်သည်။
 ချောံချး, *n.* fine bits of coal that remain after a fire, cinders, ချောဝ်ချး။ (Bur.) ပြာမဖြစ်သေးသောပီးသွေးနွဲ့။
 ချေဝဲ, *n.* grass, weeds; (Bur.) မြက်။
 ချီတ်, *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။
 ချီတ်ပျီတ်, *adv.* definitely, accurately; (Bur.) သေချာစွာ။
 ချီန့်, *v. t.* to knead with the hands; (Bur.) နယ်သည်။
 ချီန့်ခန့်, *n.* an instant, a moment; (Bur.) ခဏချင်းတွင်။
 ချီဝ်, *v. i.* to be rotten as cloth; (Bur.) ယိသည်။
 ချီဆီတာ, *v. t.* to push along; (Bur.) တွန်းထိုးသည်။
 ချီဆီထဝ်, *v. t.* to obstruct (an aperture or hole, by thrusting in something;) (Bur.) ဆို့သည်။
 ချ်, *v. t.* to curse, ချ်ထက်။ (Bur.) ကျိန်ဆဲသည်။
 ချ်, *v. t.* to solder; (Bur.) ဂဟေနှင့်ဆော်သည်။
 ချင်, *a.* lame, ဖိုင်ချင်။ ဖိုင်မချင်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။
 ချး, *n.* charcoal; (Bur.) ပီးသွေး။
 ချးထွံ, *n.* mineral coal, anthracite; (Bur.) ကျောက်ပီးသွေး။
 ခြာဇိုင်ခဉ်, *n.* the mark of a cross, or any mark resembling a fowl's foot, ခြာဇိုင်စာဝ်။ (Bur.) ကြက်ခြေ။
 ခြာထဝ်, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲထားသည်။ ခွဲခွါသည်။
 ခြံ, *n.* a temporary fence; (Bur.) ခြံ။
 ခြို, *n.* a thicket; (Bur.) ခြို။
 ခြေတ်, *n.* a jingle, a small round bell; (Bur.) ချူ။
 ခြး, *v. t.* to scratch as a fowl; (Bur.) ယက်သည်။
 ခြိုင်, *n.* an enclosure; (Bur.) ထောင်အိမ်။ ခြံ။
 ခုန်ထဝ်, *v. t.* to leave vacant; (Bur.) ချန်၍ထားသည်။

ခွဆိ, *v. i.* to be curled, bent up, as boards with heat ;
(Bur.) ကော့၍နေသည်။

ခွပ်ရန်, *v.* to return a favor, ခွပ်ရော်ရန်။ (Bur.) ကျေးဇူး
ပြန်ဆပ်သည်။ ကျေးဇူးပြန်ပြုသည်။

ခွပ်ရော်, *v. t.* to repay ; (Bur.) ပြန်ပေးသည်။

ခွပ်သင့်, *v.* to reply to, to answer ; (Bur.) ဖြေသည်။

ခွါင်, *n.* a pond, lake ; (Bur.) ရေအိုင်။

ခွက်, *n.* a cup ; (Bur.) ခွက်။

ခွက်, *n.* a flat wooden dish, platter, tray, trencher ;
(Bur.) ဗျပ်။

ခွက်, *pron.* ခဝက်။ *v. t.* to lift with the hands and carry
between two ; (Bur.) နှစ်ယောက်ကြားဆွဲသွားသည်။

ဂ

ဂကန်, *v. t.* to charge, to instruct ; *n.* instruction, a
message ; (Bur.) မှာသည်။ မှာစာ။

ဂကု, *n.* a kind, a race, species ; (Bur.) အမျိုး။

ဂကောံ, *n.* a company, congregation, ဂကောင်။ (Bur.) အ
ရအပေါင်း။

ဂကောံသင်, *n.* a church, ဂကောင်သင်။ (Bur.) အသင်း
တော်။

ဂကး, *v. i.* to burst with a loud sound ; (Bur.) ပေါက်ကွဲ
သည်။

ဂကိုပ်, *n.* a cover or lid ; (Bur.) အဖုံး။

ဂကိုပ်, *n.* a chief ; (Bur.) အကြီးအကဲ။ အအုပ်အချုပ်။

ဂင်, *n.* an ape ; (Bur.) ချောက်မြို့။

ဂဝန်, *v. i.* to be disproportionately small ; (Bur.) သေး
သည်။

ဂရောင်အာ, *v. i.* to go from place to place ; (Bur.) တွည့်
ထည်သွားသည်။

ဂဝက်, *n.* the gecko ; (Bur.) အိမ်ချောင်။

ဝစတ်, *n.* a squirt, syringe, pump, any instrument which throws water with force; (Bur.) ဖြတ်။

ဝစဲ, *v. t.* to break off, to separate; (Bur.) ဖဲ့သည်၊ ဖဲ့သည်။

ဝရက်, *n.* any sharp thing sticking up or out; (Bur.) ဖြောင့်။

ဝရန်, *n.* a staff such as old men use; (Bur.) တောင်ဝေး။

ဝစေပ်, *n.* the roselle plant; (Bur.) ချဉ်ပေါင်။

ဝစေံ, *n.* a bird, ဝစေမ် (Bur.) ဌက်။

ဝစေံကလောင်, *n.* a screech-owl; (Bur.) ဌက်ဆိုး။

ဝစေံကွောက်, *n.* a tailor-bird; (Bur.) နှံပြည်ရက်။

ဝစေံခမာတ်ထပ်, *n.* a hoopoe; (Bur.) တောင်ဘီးရူးဌက်။

ဝစေံခရိုင်, *n.* an edolius; (Bur.) ဌက်တော်။

ဝစေံဝံက်ဂါ, *n.* the kingfisher; (Bur.) ဖိန်ညင်း။

ဝစေံခွန်မိတ်, *n.* an oriole, the mango-bird; (Bur.) ဌက်ဝါ။

ဝစေံထေပ်တောက်, *n.* a plover; (Bur.) တိတိထူး။

ဝစေံထေပ်တောက်ကလံ, *n.* the spur winged plover; (Bur.) ဌက်တထိုင်း။

ဝစေံထရုတ်, *n.* a quail; (Bur.) ငုံ့။

ဝစေံဒုတ်ချ, *n.* the large horned owl; (Bur.) တီးထုတ်။

ဝစေံခံင်ဒါင်, *n.* a swallow; (Bur.) ချိုလွှား။

ဝစေံပူ, *n.* the dove; (Bur.) မြိုးဌက်။

ဝစေံပံက်, *n.* a heron; (Bur.) ဥချိုင်း။

ဝစေံပံက်ကိုပ်, *n.* the brown paddy bird; (Bur.) ချိုင်းအောက်။

ဝစေံဖရို, *n.* the large wild pigeon; (Bur.) ငှက်

ဝစေံဖါစေါင်, *n.* the green pigeon; (Bur.) မြိုးမိင်း။

ဝစေံမာသွီ, *n.* a sparrow; (Bur.) စာဌက်။

ဝစေံသတ်ဖြဲ, *n.* a weaver-bird; (Bur.) စာပေါင်းသောင်း။

ဝစေံဟပြုခိ, *n.* the green bee-eater; (Bur.) ဂုဏ်းထိုး။

ဝစေံဟင်ကျိုင်း, *n.* an eagle; (Bur.) ဝံထိုဌက်။

ဂဓံမီ, *n.* a snipe ; (Bur.) ခေဋ်း။

ဂဓံဇံက်ဆု, *n.* a woodpecker ; (Bur.) သစ်တောက်။

ဂဓံအပြိက်, *n.* a wag-tail ; (Bur.) သပိတ်လွယ်။

ဂဓံအဗုက်, *n.* a night-jar ; (Bur.) ခြေဝပ်။

ဂဓံအုတ်, *n.* an ostrich ; (Bur.) ဌက်ကုယားအုတ်။

ဂဓေဋ်, *n.* the scales of a fish, ဂဓေဋ်က။ (Bur.) ငါးကြေး။

ဂဗိုင်, *v. i.* to stoop down ; (Bur.) ငုံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဂဗိုတ်, *v. t.* to kill, ဂဗိုတ်ထောံ။ (Bur.) သတ်သည်။ သတ်
ဖြတ်သည်။ ညှစ်သတ်သည်။

ဂဗ္ဗိုတ်, *n.* a violent death ; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂဗို, *n.* a stick, used in transplanting the paddy plant ;
(Bur.) ကောက်ပျက်တံ။

ဂဇံ, *v. i.* to sit, ဂဇံနီ။ (Bur.) ထိုင်သည်။

ဂဇံထဝါ, *v. i.* to sit cross-legged, as do Burmans, Peguans
and other Asiatics ; (Bur.) တင်ပျဉ်ခွေထိုင်သည်။

ဂဇီ, *v. t.* to mince, chop ; (Bur.) စည်းသည်။

ဂဇိုက်, *v. t.* to jerk ; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဂဇိုတ်, *v. t.* to wipe ; (Bur.) သုတ်သည်။

ဂဇိုင်စာင်, *v.* to set gamecocks to fighting ; (Bur.) ကြက်
တိုက်သည်။

ဂညိုက်, *v. i.* to nod ; (Bur.) ခေါင်းညှိတ်သည်။

ဂညိုက်ကျိုပ်, *v. t.* to bow ; (Bur.) ဦးညွတ်သည်။

ဂညိုကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to be arrayed with ;
(Bur.) ဆင်ရင်သည်။

ဂိဉ္ဇိတ်, *v. t.* to adorn with ornaments ; (Bur.) ဝတ်ဆင်
သည်။

ဂဉ္ဇေယီ, *n.* the lunar month nearly corresponding to
August ; (Bur.) ဝါခေါင်ထ။

ဂဉ္ဇောင်ကနီ, *n.* the throat ; (Bur.) ထည်ခြောင်း။

ဂဉ္ဇောင်မတ်, *n.* the eye-ball ; (Bur.) မျက်လုံး။

ဂရောင်ထောင်, *v. t.* to close up, as in shutting an umbrella;
ဂရောင်ထောင်။ (Bur.) ရှပ်သည်။

ဂရောင်အာ, *v. i.* to close up, as an umbrella; (Bur.)
ထီးခရိုင်ရှပ်ဘိသကဲ့သို့ပိတ်သွားသည်။

ဂရိုင့်, *v. t.* to filter, to strain; (Bur.) စပ်သည်။

ဂတ, *prep.* before in point of time or place; as ဂတသို့
before the house;—*a.* next; as သူ့ဂတ *next year*;
ဂတဂတ *next month*, ဘဝဂတ *the future state*;
—*adv.* in future; as မကော်ခဂတဝံ့အိုတ်ရောင် *in*
future they shall call; (Bur.) ခွေ။

ဂတက်စေင့်, *v. i.* to tumble; (Bur.) ငြင်းထိုးကျသည်။

ဂတပ်, *v. t.* to straighten; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

ဂတပ်ဂတ, *v. t.* to make straight and level; (Bur.) ဖြောင့်
မတ်စေသည်။

ဂတင့်, *n.* a debt; (Bur.) ကြေး၊ ခြံ။

ဂတပ်, *v. i.* to float; (Bur.) ပေါ်လာနေသည်။

ဂတာ, *n.* the under part of a thing; (Bur.) အောက်ပိုင်း။

ဂတာဇိုင်, *n.* the sole of the foot; (Bur.) ခြေဖဝါး။

ဂတာဝဲ, *n.* the palm of the hand; (Bur.) လက်ဖဝါး။

ဂတာပ်, *v. i.* to be in season, to reach; (Bur.) မှီသည်။
အချိန်တွင်ရောက်သည်။

ဂတိ, *n.* a promise; (Bur.) ဂတိ။

ဂတ, *n.* the moon, a month; (Bur.) ထ။

ဂတစွက်, *n.* the waning of the moon; (Bur.) ထပြည့်
ကျော်။

ဂတပေင်, *n.* the full moon; (Bur.) ထပြည့်။

ဂတမံက်, *n.* a waxing of the moon; (Bur.) ထဆန်း။

ဂတအိုတ်, *n.* the day on which the moon entirely dis-
appears; (Bur.) ထကွယ်။

ဂတုဇာန်ဝါရီ, (Eng.), *n.* January, nearly corresponding to the lunar month ဂုဟ် (Bur.) ငြာသိုလ။

ဂတုဖေဖရဝါရီ, (Eng.), *n.* February, nearly corresponding to the lunar month မင်္ဂလာ (Bur.) တပို့တွဲလ။

ဂတုမာတ်, (Eng.), *n.* March, nearly corresponding to the lunar month ဖဒ်ရဂိုနီ (Bur.) တပေါင်းလ။

ဂတုအာပြီ, (Eng.), *n.* April, nearly corresponding to the lunar month စင်္ကြာ (Bur.) တံကူးလ။

ဂတုမေ, (Eng.), *n.* May, nearly corresponding to the lunar month ပဿာ (Bur.) ကဆုန်လ။

ဂတုဇွန်, (Eng.), *n.* June, nearly corresponding to the lunar month ဇေတု (Bur.) နယုန်လ။

ဂတုဇူလိုင်, (Eng.), *n.* July, nearly corresponding to the lunar month ခရိုင် (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဂတုအဂတ်, (Eng.), *n.* August, nearly corresponding to the lunar month ဂဠုန် (Bur.) ဝါခေါင်လ။

ဂတုသေပ်တော်စင်, (Eng.), *n.* September, nearly corresponding to the lunar month ဘတ် (Bur.) တော်သလင်းလ။

ဂတုအောက်တိုဘာ, (Eng.), *n.* October, nearly corresponding to the lunar month ဝတ် (Bur.) သိတင်းကျွတ်လ။

ဂတုနိုဝင်ဘာ, (Eng.), *n.* November, nearly corresponding to the lunar month ဝါဆို (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဂတုဒီဇင်ဘာ, (Eng.), *n.* December, nearly corresponding to the lunar month ခြောက်စွယ် (Bur.) နတ်တော်လ။

ဂတု, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည့်။

ဝတံစေင့်, *v. i.* to fall down; (Bur.) အောက်သို့ကျသည်။

ဝတေဝ်, *v. i.* to cry aloud; (Bur.) အော်ဟစ်သည်။

ဝတေင့်, *numeral affix*, applied to flat things; (Bur.)
အပြား။

ဝတေဲ, *n.* a newly formed fruit; (Bur.) အကင်း။ သီးဝ။

ဝထး, *v. t.* to turn back, turn over; (Bur.) တွှန်သည်။

ဝထး, *v. i.* to turn around or over; to turn aside; (Bur.)
တွည့်သည်။

ဝတိုင်မောတ်, *n.* the eyelid; (Bur.) မျက်ခွံ။ မျက်ဖွား။

ဝထိုန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to
November; (Bur.) တန်ဆောင်မုန်းလ။

ဝဒင်ဗြီ, *n.* an assistant; (Bur.) လက်ထောက်။

ဝခု, *v. t.* to pound by a hammer or hand; (Bur.)
ထုသည်။

ဝခုင်, *n.* a point of land, a cape, or promontory; (Bur.)
အင်္ဂု။

ဝဒေင့်, *v. i.* to be acquainted with, ဝဒေင့်ဝယင့်။ (Bur.)
ကျွမ်းဝင်သည်။

ဝဒေင့်, *a.* tame; (Bur.) ယည်ကျေးသော။

ဝခံင်, *n.* a shield; (Bur.) ခိုင်း။ ဖွား။

ဝခံ, *n.* a chamber, ဝဒင်။ ခဒင်။ (Bur.) အခန်း။

ဝခံဟင်ခင်, *n.* a bathing room; (Bur.) ဂေချိုးခန်း။

ဝခိုင်ကြောင်, *v. t.* to cover up, ဝခိုင်ထပ်။ (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဝခိုင်ထပ်, *v. t.* to conceal; (Bur.) ဖုံးထားသည်။ ထိန်ဌက်
သည်။

ဝဗ္ဗ, (Pali), *n.* the body; (Bur.) ခန္ဓာ။

ဝနီရိုက်, *n.* brimstone; (Bur.) ကန့်။

ဝနက်, *n.* a ridge, ခလံက်ဝနက် uneven land; (Bur.) ချိုင့်။
မညီမညာသောကုန်းတန်း။

- ဝတ်, *v. t.* to bind, tie together ; (Bur.) ဝည်းသည်။
 ဝနန်, *n.* a digit, a numeral, a figure, ဝုန်။ (Bur.) ဝဏန်း။
 ဝနပ်ဇိုင်, *n.* a shoe, sandal ; (Bur.) ခြေနင်း။ ဘိနပ်။
 ဝနီလပ်, *v. t.* to take hold of, ခုပ်သပ်။ (Bur.) ဆုပ်ထားသည်။ ကိုင်ထားသည်။
 ဝန္တက, *n.* a stranger, a pilgrim ; (Bur.) ဧည့်သည်အာဂန္တု။
 ဝနီ, *n.* the *queen lagerstræmia* ; (Bur.) ဖျင်းမ။
 ဝနောင်, *n.* the inga tree ; (Bur.) တညင်း။
 ဝနောဆီ, *n.* the entada bean ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a queen, တလတ်ဖြူ (Bur.) မိဖုရား။
 ဝနောဆီကျပ်, *n.* a princess ; (Bur.) မင်းသမီး။
 ဝနောဆီကွံင်, *n.* the knee-pan ; (Bur.) ခန့်ညင်း။
 ဝနောင်, *n.* a ladder formed of a single bamboo ; (Bur.) မောင်းတက်။
 ဝနောင်, *n.* a desire ; (Bur.) အလိုရှိခြင်း။ ဆန္ဒ။
 ဝနး, *n.* a fence ; (Bur.) ခြံ။
 ဝပ်, *a.* sufficient ; (Bur.) လောက်သော။ လုံလောက်သော။
 ဝပ်ဂေါပ်, *a.* proper, fit ; *v. i.* to be proper, fit ; (Bur.) တော်သင့်သော။ တော်သင့်သည်။
 ဝပ်လံ, *n.* a long time, ဝပ်လဆီ။ ဝပ်မလံ။ (Bur.) ကြာခြင်း။
 ဝပ်ဝံအာ, *v. i.* to go around ; (Bur.) ဟည့်၍သွားသည်။
 ဝပေါ, *n.* a bird's nest ; (Bur.) အသိုက်။
 ဝပိုင်, *n.* lime, ခပိုင်။ (Bur.) ထုံး။
 ဝပင်ခိုင်, *n.* a hill or mountain, of which the ascent is gradual ; (Bur.) အဆင်းအတက်လွယ်သောတောင်။
 ဝပုတ်, *n.* a deed, anything done ; (Bur.) အမှု။ အပြုအမူ။
 ဝပုတ်ဂလာန်, *n.* a law-suit ; (Bur.) တရားမှု။ တရားငွေမှု။
 ဝပိုတ်, *v. t.* to throw ; (Bur.) ပြစ်သည်။
 ဝပိုတ်, *n.* a stone's throw ; (Bur.) ခဲတပြစ်။

ဂဗိတ်ကျာ, *n.* a tornado, ကျာဂဗိတ် (Bur.) ပြင်းထန်စွာသော
မုလ်းသက်မုန်ထိုင်း။

ဂဗိတ်ပတိုန်, *v. t.* to throw up, toss; (Bur.) မြှောက်သည်။

ဂဗိန်ဂညောန်, *v. t.* to make firm; (Bur.) ခိုင်ခံ့စေသည်။

ဂဗး, *v. t.* to strike with the palm of the hand; (Bur.)
ရိုက်ပုတ်သည်။ ပါးပုတ်သည်။

ဂမာမိင်, *n.* an elephant keeper, a mahout, ပွင်မိင် (Bur.)
ဆင်ထိန်း။

ဂမ, *v. t.* to suckle; (Bur.) နို့တိုက်သည်။

ဂမ္ဘိတ်, *n.* a violent death; (Bur.) အသေသတ်ခြင်း။

ဂမ္ဘင်, *a.* bitter; *v. i.* to be bitter; (Bur.) ခါးသော။
ခါးသည်။

ဂမ္ဘ, *a.* hot, ၾဗ် *v. i.* to be hot; (Bur.) ပူသော။ ပူသည်။

ဂမိတ်, *n.* a mosquito, ဒမိတ် (Bur.) ခြင်။

ဂမီ, *n.* the lid of a pot; (Bur.) စထောင်း။

ဂမီဂမာနာင်, *n.* soot; (Bur.) ကြပ်ခိုး။

ဂမုက်, *v. t.* to pound, as with a pestle; (Bur.) ထောင်း
သည်။

ဂမုင်ဂထောင်, *n.* the human fetus; (Bur.) ကိုယ်ဝန်။

ဂမုင်, *n.* a bamboo texture set up in a rivulet to inter-
cept fish; (Bur.) ယင်း။

ဂမူတ်, *a.* sweet, (found in books), ထမူတ်။ *v. i.* to be
sweet; (Bur.) ချိုသော။ ချိုသည်။

ဂမ္ဘီ, *a.* poisonous, venomous; (Bur.) အဆိပ်ရှိသော။

ဂမ္ဘိုင်, *a.* living; *v. i.* to be living, ဂျိုင် (Bur.) အသက်
ရှင်သော။ အသက်ရှင်သည်။

ဂမြ, *n.* sediment; ဂမြ (Bur.) အနပ်။ အနည်း။ အဖတ်။

ဂမြိုင်, *n.* a confused noise of a multitude of people;
(Bur.) ဗရုန်းဗရင်းအသံ။

ဂဗိုလ်, *a. many; as မိုင့်ဂဗိုလ် men in general, the many; v. i. to be many; (Bur.)* များစွာသော။ များသည်။

ဂဗ္ဗိ, *n. a Buddhist priest; (Bur.)* ပညွှင်း။

ဂဃိ, *v. t. to anoint; (Bur.)* ဆီထိမ်းသည်။

ဂဃး, *n. the morning, နံနက်။ (Bur.)* နံနက်။

ဂယိုင်, *n. a husband or wife, a consort, သမ္ဘာ။ (Bur.)* ခင်ပွန်း။

ဂယိုင်လမျို, *v. i. to live, ဂျိုင်လမျို။ n. life; (Bur.)* အသက်မွေးသည်။

ဂရင်စ, *v. t. to beg, အာတ်စ။ (Bur.)* တောင်းစားသည်။

ဂရင်စာင်, *n. a cock's spur; (Bur.)* ကြက်တက်။ အတက်။

ဂရင်တိုန်, *v. i. to tremble, to quake, to shake; (Bur.)* တုန်ယှုပ်သည်။

ဂရင်, *n. a frame for creepers; (Bur.)* နွယ်ပင်တက်မျှစင်။

ဂရိပ်အရေပ်, *n. a hint; (Bur.)* စကားရိပ်။

ဂရင်, *n. a vessel of any kind, with a perforated bottom, used in baking by steam; (Bur.)* ပေါင်းချောင်။

ဂရေတ်, *n. a pump; (Bur.)* ငိုပိုင်။

ဂရေပ်, *n. a cover; (Bur.)* အဖုံး။

ဂရိုက်, *v. t. to shake; (Bur.)* ယှုပ်သည်။

ဂရိပ်ပဝေင်, *v. i. to play, to sport; (Bur.)* ကစားသည်။

ဂရိုင့်, *v. i. to gleet; (Bur.)* ယိသည်။

ဂရိုတ်, *v. t. to push, to shove, ဂရိုင့်တာ; (Bur.)* ထွန်းသည်။

ဂရိုတ်, *v. i. to fall down into pieces; (Bur.)* ပြိုသည်။

ဂရိုခ်ဂတေပ်, *v. i. to mourn; (Bur.)* ညည်းတွားမြည်တမ်းသည်။

ဂလန်, *n. a turn, အလန်။ (Bur.)* အတွည့်။

ဂလာ, *n. a native of any country west of Burma; (Bur.)* ကုလား။

- ဝလာဝဇံ, *n.* a chair, ဝလာဝဇံ။ (Bur.) ကုလားထိုင်။
 ဝလာနီ, *n.* a word, အရေဝါ။ (Bur.) စကား။
 ဝလာနီဝကနီ, *n.* a word, အရေဝါ။ (Bur.) မှာစကား။
 ဝလုံ, *n.* the *thalia cannaeformis*; (Bur.) သင်။
 ဝလေင်, *n.* a stick upon which burdens are borne across
 the shoulder, a porter's yoke; (Bur.) ထမ်းပိုး။
 ဝလေင်, *v. t.* to strike backwards, as with the elbow;
 (Bur.) ဆောင်းသည်။
 ဝလေံ, *v. t.* to shorten; to lend, ဝလေံ။ (Bur.) တိုစေ
 သည်။ ချေးငြိုးသည်။
 ဝလောင်, *n.* a forked pole; (Bur.) တံချူ။
 ဝလိက်တ္တိဝါ, *v. i.* to rise, or spring up quickly; (Bur.)
 အလျင်အမြန်ထသည်။
 ဝလိုင်, *a.* much; thus, ဝလိုင်၌ *so much*; ဝလိုင်လို့ *how*
much? (Bur.) ဤမျှ မည်မျှ။
 ဝလို့, *n.* the monitor, (Bur.) ဖွတ်မိကျောင်း။
 ဝလို့ဇာတ်, *n.* one kind of varan; (Bur.) ဖွတ်တမျိုး။
 ဝလို့, *v. i.* to be wild, uncivilized, uncultivated; (Bur.)
 ရိုင်းသည်။
 ဝလို့ခဏ်, *v. i.* same, (most common.)
 ဝလို့ဆီ, *v. i.* to stammer, to stutter; (Bur.) စကားထစ်
 သည်။
 ဝဝ, *n.* shame; (Bur.) အရှက်၊ ရှက်ခြင်း။
 ဝဝင်, *v. i.* to be blown away; (Bur.) လွင့်သည်။
 ဝဝိမိ, *n.* the womb, ဝံဝိမိ၊ ဝုင်ဝိမိ။ (Bur.) သားအိမ်။
 ဝဝိင်, *v. t.* to sling; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဝဝီ, *n.* a bundle, ဝီ။ (Bur.) အထုပ်။
 ဝဝဲ, *v. t.* to swing; (Bur.) ထွဲသည်။
 ဝဝေင်, *v. t.* to blow away; (Bur.) ဖွင့်သည်။
 ဝဝိုက်, *v. t.* to wag; (Bur.) နှံ့သည်။ ခါသည်။

- ဂယောင်, *v. i.* to be sloping ; (Bur.) လျှောနေသည်။
 ဂဟ်, *pro. a.* that, *ဂ်*, as မှီၚ် *that man* ; (Bur.) ထို။
 ဂ်ထေ, *conj.* also ; (Bur.) ထည်း။
 ဂ်ထေကို, *conj.* also ; (Bur.) ၎င်း။ ထိုနည်းတူ။
 ဂဟ်, *v. t.* to threaten, ဝရဂဟ်။ (Bur.) ခြိမ်းသည်။ ခြိမ်း
 ခြောက်သည်။
 ဂဟောင်, *v. i.* to go from place to place, လန့်ဂရောင်။ (Bur.)
 တရပ်မှတရပ်သို့လှည့်လည်သွားသည်။
 ဂစင်, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ချီသည်။ ပင့်သည်။
 ဂမိၚ်ဂစဲ, *v. t.* to break off, as bread is broken ; (Bur.)
 ဖဲ့သည်။
 ဂအဋ်, *n.* a daughter-in-law ; (Bur.) ငြိုးမ။
 ဂအာင်, *n.* land pertaining to a town or city ; (Bur.)
 ခြေကွက်။ အိမ်ရာ။
 ဂအာင်သွို, *n.* a house-lot ; (Bur.) အိမ်ရာ။
 ဂအုံ, *v. t.* to heap, pile, ဂအုင်။ (Bur.) ဝံ့သည်။
 ဂဆဲ, *n.* medicine, tobacco ; (Bur.) ဆေး။
 ဂဆဲခနိက်, *n.* medicinal powder ; (Bur.) ဆေးမှုန့်။
 ဂဆဲဂပိတ်ဇွင်, *n.* quinine ; (Bur.) အဖျားဖြတ်ဆေး။
 ဂဆဲဗရုန်, *n.* worm medicine ; (Bur.) သံချဆေး။
 ဂဆဲမ, *n.* a pill ; (Bur.) ဆေးလုံး။
 ဂဆဲပိတ်, *n.* chloroform ; (Bur.) မေ့ဆေး။
 ဂဆဲသေဏာတ်, *n.* gun-powder ; (Bur.) ယင်း။
 ဂဆဲမိတ်, *n.* salts ; (Bur.) ဆားဆေး။
 ဂအေင်, *v. i.* to hem ; (Bur.) ခြောင်းသံပြုသည်။
 ဂါ, *n.* a clog put upon the neck of criminals ; (Bur.)
 ထိတ်တုံး။
 ဂါထာ, (Pali), *n.* a stanza of Pali verse consisting of
 four lines, each containing eight syllables ; (Bur.)
 ဂါထာ။

ဂါနိ, *n.* (Eng.), a guard-house ; (Bur.) ဂါတ်တဲ။
 ဂါဝ်ဆု, *n.* the fork of a tree ; (Bur.) သဝ်ခွ။
 ဂါ, *v. i.* to step, ဂါဝ်။ (Bur.) ထမ်းသည်။
 ဂါကွပ်, *v. i.* to walk, ဂါကွပ်ကံ။ (Bur.) ရှောက်သည်။
 ဂါသရင်, *v. t.* to step over ; (Bur.) ကျော်သွားသည်။
 ဂိ, *v. i.* to ache, to be in pain ; (Bur.) ကိုက်သည်။ နာ
 သည်။

ဂိဇကုတ်, *n.* Gijakût, the name of a rock or crag, which
 is said to have furnished shelter to the blind
 parents of Gotama, when being an Embryo Buddha
 he was a vulture.

ဂုက်, *n.* a prison, jail, ထိုင်။ (Bur.) ထောင်။
 ဂုနိ, *n.* grace, favor, kindness, profit, ဂုနိဖို။ (Bur.) ကျေး
 ဇူး။

ဂုနိစရဲ, *n.* honor, glory ; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။ သုန်း။

ဂုံ, *v. t.* to winnow, ဂုံကြော့။ ဂုံသွါ။ (Bur.) မြာသည်။

ဂုဏ်, *v. i.* to swell ; (Bur.) ရောင်သည်။ ဖောင်းသည်။

ဂု, *n.* a garden ; (Bur.) ဥယျာဉ်။

ဂု, *v. i.* to rain, မြီဂု။ (Bur.) ရွာသည်။

ဂေဝ်လန်, *v. i.* to move about, as in a place to which
 one is accustomed ; (Bur.) ထည့်ဝတ်၍သွားသည်။

ဂေတ်, *v. i.* to turn around ; (Bur.) ထည့်သည်။ လည်သည်။

ဂေတ်ဂဠေင်, *v. i.* to go around from place to place ;
 (Bur.) ထည့်လည်သွားသည်။

ဂေါက်ခွဲ, *n.* a pot-kiln ; (Bur.) အိုးဖို။

ဂေါက်ဂပိုင်, *n.* a lime-kiln ; (Bur.) ထုံးဖို။

ဂေါက်ခိုတ်, *n.* a brick-kiln ; (Bur.) အုတ်ဖို။

ဂေါတမ, *n.* the fourth Buddha of the present cycle ;
 (Bur.) ရှင်ဂေါတမ။

ဂေါင်, *a.* handsome, beautiful, ဂေါင်ဆဲ။ *v. i.* to be handsome; (Bur.) ထွပသော။ ထွပသည်။

ဂံက်, *v. i.* to shiver; as ဂံက်ဖြဲ *to shiver in the rain*; (Bur.) ချင်း၍တုန်သည်။

ဂံက်ဂါ, *n.* a king-fisher; (Bur.) ဝိနည်း။

ဂံင်, *a.* bold, daring, venturesome, ဂံင်ကြဲ။ also *v. i.* to be bold, to make bold; (Bur.) ရဲရင့်သော။ ရဲရင့်သည်။

ဂဲး *v. i.* to speak, to say, သွး။ ဟို။ (Bur.) ဆိုသည်။ ပြောဆိုသည်။

ဂိုင်ကေတ်, *v. t.* to take; (Bur.) ဆင်းယူသည်။

ဂိုင်စ, *v. t.* to take to eat, to receive; (Bur.) ယူ၍စားသည်။

ဂိုင်တာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ချီယူသွားသည်။

ဂိုင်တိုက်, *v.* to row a boat; (Bur.) ထက်ခတ်သည်။

ဂိုင်ဖျ, *v. t.* to bring; (Bur.) ချီပြန်သည်။

ဂိုင်ထပ်, *v. t.* to take possession of; (Bur.) ဆင်းထားသည်။

ဂိုတ်, *v. t.* to put forth effort; (Bur.) အားထုတ်သည်။

ဂိုန်, *n.* a collection, assemblage, sect; (Bur.) အရအရုံး။ ဂိုဏ်း။

ဂိုပ်, *v. t.* to cover; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။

ဂို, *n.* a fire balloon; (Bur.) မီးပုံးပျံ။

ဂို, *a.* warm; (Bur.) နွေးသော။

ဂို, *v. i.* to be happy, ဂိုက်။ (Bur.) ပျော်စရာကောင်းသည်။

ဂိုဂို, *adv.* rather; (Bur.) ခပ်။

ဂိုဝ်, *v. i.* to shine, to glow like coals of fire; (Bur.) ထောက်သည်။

ဂိုဝ်လဟိုဝ်, *v. i.* to glitter, to glisten, ဂိုလဟို။ (Bur.) အရောင်လျှပ်သည်။

ဂိုဝ်သလံင်, *v. i.* to blaze up; (Bur.) တောက်တက်သည်။

ရိင်, *v. t.* to regret the loss of a thing; (Bur.) နှစ်ခြေ
သည်။

ရိင်, *n.* an arched place for images, open on one side, a
niche, a grotto; (Bur.) ဝတ်ကျောင်း။

ဂူကျပ်, *n.* a queen; (Bur.) မိဖုရား။

ဂူက်, *v. i.* to sink deep in the mire, ဒုနက်။ (Bur.) ကွဲ
သည်။

ဂူန့်, *n.* a numeral, a figure, ဝန့်။ (Bur.) ဝဏန်း။

ဂူပ်, *v. t.* to regard, to desire; (Bur.) အထိုရှိသည်။ လိုချင်
သည်။

ဂူာ, *n.* a shell, as of a cocoanut; (Bur.) အခွံ။

ဂူာကျိပ်, *n.* the skull; ဂူာကျိပ်။ (Bur.) ဥက္ခောင်းခွံ။

ဂူါင်, *v. i.* to be loose, not tight; (Bur.) ချောင်ဆည်။

ဂူါ, *n.* a rat or mouse, ကို။ (Bur.) ကြွက်။

ဂူါယျန်, *n.* a shrew mouse, ကိုယျန်။ (Bur.) ကြွက်ရစ်။

ဂူိုင်, *n.* the small of the back, the loins, the waist;
(Bur.) ခါး။

ဂူိုင်ဟတ်, *n.* the crank of a spinning-wheel; (Bur.) ထက်
တွည့်။

ဂူိန်, *n.* a native woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်။

ဂူီ, *n.* a pillow; (Bur.) ခေါင်းအုံ။

ဂူီဝလဲ, *n.* a cushion; (Bur.) မြိအုံ။

ဂူိုင်, *n.* the inga tree; (Bur.) တညင်း။

ဂူိုင်, *n.* a tusk, an eye-tooth; (Bur.) အစွယ်။

ဂူဲ, *n.* the comb of a fowl; (Bur.) အမောက်။

ဂူောက်, *n.* a stick to stir rice with; (Bur.) ယောက်မ။

ဂူောင်, *n.* a ladder made of a single bamboo; (Bur.)
မောင်းတက်။

ဂူံ, *n.* the abdomen; (Bur.) ဝမ်း။

ဂူံကိတ်, *n.* the dysentery; (Bur.) ဝမ်းကိုက်နာ။

ငှမိန်, *a. costive*; (Bur.) ဝမ်းချုပ်သော။

ငှလိ, *n. diarrhea*; (Bur.) ဝမ်းကျနာ။

ရီ, *n. poison, venom*; (Bur.) အဆိပ်။

ချင်, (Bengali,) *n. wheat*; (Bur.) ဝျံစပါး။

ရှင်, *a. living*; *v. i. to be living*; (Bur.) အသက်ရှင်သော။
အသက်ရှင်သည်။

ရှင်တိုန်, *v. i. to rise to life*; (Bur.) အသက်ရှင်သည်။

ရှင်လချီ, *v. i. to live, ဂယိုင်လချီ။ n. life*; (Bur.) အသက်
ရှင်သည်။

ငြိ, *a. narrow, generally combined with, ကွန်; v. i. to be narrow*; (Bur.) ကျည်းသော။ ကျည်းသည်။

ငြင်, *n. the horn of an animal*; (Bur.) ဦးမြို။

ငြင်, *v. t. to understand, to comprehend, ငြင်တိ။ (Bur.)*
သိမြင်သည်။

ငြင်ရန်, *v. i. to be grateful*; (Bur.) ကျေးဇူးကိုသိတတ်သည်။

ငြင်မိင်, *n. the tusk of an elephant*; (Bur.) ဆင်စွယ်။

ငြင်ထွံ, *n. an anchor, ငြင်ထွန်။ (Bur.)* ကျောက်ဆူး။

ငြင်အောက်, *n. the Indian trumpet-flower*; (Bur.) ကြောင်
ဈာ။

ငြာတ်, *v. t. to sow as seed; to cast; as ငြာတ်ဖိုက် to cast a fish-net*; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ငြာပ်, *v. t. to put up a barrier*; (Bur.) အကာအဆီးကိုထည့်
သည်။

ငြဲ, *n. a deer, ခြဲ။ (Bur.)* ဒရယ်။

ငြိပ်, *prep. during*; (Bur.) ဝတ်လုံး။

ငြါန်, *n. a white-ant*; (Bur.) ခြံကောင်။

ငြါ, *a. lean*; (Bur.) ပိန်သော။

ငြါငြေငံ, *v. i. to be lean, thin*; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။ မဝ။

ငြေငံ, *v. t. to chew the cud*; (Bur.) စားမြုံ့မြန်သည်။

ငြေခက်, *v. t. to bind*; (Bur.) ချည်နှောင်သည်။

- ဂြ, *v. t.* to draw, to pull; (Bur.) ဆွဲသည်။
 ဂြ, *v. i.* to fight, quarrel; (Bur.) ရန်ဖြစ်သည်။ ရန်ရှာသည်။
 ဂြဏာ, *v. t.* to draw away, to entice; (Bur.) ပါ အောင်ဆွဲသည်။
 ဂြောင်, *v. t.* to cover up, to conceal; (Bur.) ဖုံးအုပ်သည်။
 ဂြောင်ပို့, *pron.* ဂရောင်ပို့, *n.* a pillow-case; (Bur.) ခေါင်းအုံးစွပ်အိတ်။
 ဂြောင်ဂတာ, *n.* a family; (Bur.) အိမ်သူအိမ်သားတရ။
 ဂြ, *v. i.* to crow; (Bur.) ထွန်သည်။
 ဂြး, *v. t.* to comb; (Bur.) ဘီးသည်။
 ဂြးဝပ်, *n.* an eclipse of the sun or moon; *v. i.* to be eclipsed; (Bur.) ကြတ်ခြင်း။ ကြတ်သည်။
 ဂြိုက်, *v. t.* to sift; (Bur.) ဆန်ခါနွဲ့ချသည်။
 ဂြိုင်, *v. i.* to laugh; (Bur.) ရယ်သည်။
 ဂြိုင်စ, *v. t.* to ridicule; (Bur.) ပျက်ရယ်ပျက်မြယ်ပြုသည်။
 ဂြိုင်, *n.* a forest, jungle; (Bur.) တော။
 ဂြိတ်, *n.* the liver; (Bur.) အသည်း။
 ဂြိတ်စာ, *a.* harsh, cruel, unmerciful; *v. i.* to be harsh; (Bur.) ရက်စက်သော။ ရက်စက်သည်။
 ဂြိတ်ပထန်, *v. i.* to retaliate; (Bur.) လက်စားချေသည်။
 ဂြိတ်, (Pali ဂြဟ), *n.* a planet; (Bur.) ဂြိဟ်။
 ဂြိတ်တိဇောက်, *n.* the earth, (Bur.) ပထဝီဂြိဟ်။
 ဂြိတ်နတ္တန်, *n.* Neptune; (Bur.) နက်ထွန်ဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗာဟိရ, *n.* Uranus; (Bur.) ဗာဟိရဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Mercury; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးဂြိဟ်။
 ဂြိတ်ဗြဟ္မာ, *n.* Jupiter; (Bur.) ကြာသပတေးဂြိဟ်။
 ဂြိတ်သိုက်, *n.* Venus; (Bur.) သောက်ကြာဂြိဟ်။
 ဂြိတ်သွီသပ်, *n.* Saturn; (Bur.) စနေဂြိဟ်။
 ဂြိတ်အွာ, *n.* Mars; (Bur.) အင်္ဂါဂြိဟ်။

ဂုတ်, *v. t.* to starboard ; to lift up with a lever ; (Bur.)
ကော်သည်။ ခိုင်းသည်။

ဂုန်, *v.* to be mischievous ; (Bur.) ဆော့သည်။

ဂုမ်, *v. t.* to feel, feel of, as with the hand ; (Bur.) စမ်း
သည်။

ဂွဲ, *v. t.* to seek, to search for, ဂျှိုက်ဂွဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ဂွီ, *a.* immovable, ခိုင်ဂွီ။ *v. i.* to be immovable ; (Bur.)
ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဂိုက်, *n.* the principal garment of a Peguan or Burman ;
(Bur.) ဂချိုး။

ဂိုင်, *a.* long ; *v. i.* to be long ; (Bur.) ရှေ့သော။ ရှေ့သည်။

ဂိုင်သွေ, *a.* distant in regard to time ; *v. i.* to be long
and distant ; (Bur.) ကြာမြင့်သော။ ကြာမြင့်သည်။

ဂျ, *a.* dark ; *v. i.* to be dark ; (Bur.) မှောင်သော။ မှောင်
သည်။

ဂျွှတ်, *a.* benighted, foolish ; *v. i.* to be foolish ; (Bur.)
မိုက်မဲသော။ မိုက်မဲသည်။

ဂျသဝါ, *v. i.* to become darkened ; (Bur.) မှန်သည်။

ဂျင်, *n.* a boat ; (Bur.) ဇွေ။

ဂျင်ခိုခို, *n.* a ferry-boat ; (Bur.) ကုတိုဇွေ။

ဂျင်တဲ, *n.* a dry measure containing about one quar-
ter of a pint ; (Bur.) တထမြူ။

ဂျောင်, *v. t.* to carry as a burden swung upon a pole,
across the shoulder ; (Bur.) ထမ်းသည်။

ဂျော့, *a.* short, ဂျော့။ *v. i.* to be short ; (Bur.) တိုသော။
တိုသည်။

ဂျော့ကတ်, *v. t.* to borrow, ခယော့ခယောင်။ (Bur.) ချေးသည်။
ငှါးသည်။

ဂျောင်, *v. t.* to thrust, as with a bamboo in plucking

fruit, or as in forcing anything into the bowel,
 ဂောင်ထိမှံ ဂောင်ဝံ (Bur.) ချံသည်။

ဂောင်နီ, *v. i.* to pass through a low place stooping; (Bur.)
 ဂပ်၍သွားသည်။

ဂုံ, *n.* an ox or a cow; (Bur.) ခွား။

ဂုံမွဲ, *n.* an ox; (Bur.) ခွားသင်း။

ဂုံဗဆီ, *n.* a bull; (Bur.) ခွားသိုး။

ဂုံမွေဝံ, *n.* a cow; (Bur.) ခွားမ။

ဂုံမွေဝံဝတ်, *n.* a heifer; (Bur.) ခွားမတန်း။

ဂုံတ်, *v. t.* to take out by hand-fuls from a bag, or from
 a hole in the ground; (Bur.) နှိုက်ယူသည်။

ဂုံင်, *n.* a road; (Bur.) လင်း။

ဂုံင်ကရတ်, *n.* a cross way; (Bur.) ဖြတ်လင်း။

ဂုံင်ကရေပ်, *n.* a lane; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံင်ကွီ, *n.* a cart-rut; (Bur.) ထည်းဘီးကြောင်း။

ဂုံင်ကွီကျွေတ်, *n.* a railroad, railway; (Bur.) မီးရထား
 လင်း။

ဂုံင်ကွီကွာ, *n.* a cart-way; (Bur.) ထည်းသွားရာလင်း။

ဂုံင်ဆီ, *n.* a vein, or artery; (Bur.) သွေးကြော။

ဂုံင်ဇွေင်, *n.* a highway, a main road; (Bur.) လင်းမကြီး။

ဂုံင်ချ်, *n.* the current of a stream or river; (Bur.) ခေ
 ကြောင်း။

ဂုံင်တရ, *n.* a journey; (Bur.) လင်းခရီး။

ဂုံင်ပါင်, *n.* the cavity of the mouth; (Bur.) ဝစပ်ပေါက်။

ဂုံင်သမောနီ, *n.* a border road, a boundary road; (Bur.)
 အစွန်းအနား၌ရှိသောလင်း။

ဂုံင်ထြော်, *n.* a narrow road or path; (Bur.) လင်းကြား။

ဂုံဝင်, *n.* the womb, ဂုံဝင်ဝင် ဝင် (Bur.) သားအိမ်။

ဂုံမတ်မြီ, *n.* a cloud, ဂုံမတ်မြီ (Bur.) တိမ်၊ မုတ်တိမ်။

၇, *adv.* throughout; as ၇:တိဇွန် *throughout the earth*,
အလုံဇွန်တိဇွန်။ (Bur.) တရှောက်လုံး။

၇, *n.* an expanse; thus ဇွန်အကာဝ *in the expanse of*
heaven; (Bur.) မြန်မြန်သောအရာ။

၇:ဩဇာ, *n.* the breast, bosom; (Bur.) ခင်ခွင်။

၇:ကြ, *v. i.* to choke with water, ၇:ကြခုပ်။ (Bur.) မွန်းသည်။

၇:ကြ, *v. i.* to be stifled, suffocated, as with smoke; (Bur.)
မွန်းသည်။

၇:ကြခုပ်, *v. t.* to seek, to search for; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

၇:ကြခုပ်, *a.* confused in mind; *v. i.* to be confused in
mind; (Bur.) ရှုပ်ထွေးသော၊ ရှုပ်ထွေးသည်။

၇:ကြ, *a.* many or much; *v. i.* to be many or much, ၇:ကြ
တံ။ (Bur.) များသော၊ များသည်။

၇:ကြတန်, *v. i.* to multiply, to increase; (Bur.) ပွားများသည်။

၇:ကြလေ့, *adv.* often, many times, ၇:ကြဝါ။ (Bur.) ကြိမ်ဖန်
များစွာ။

၇, *v. i.* to be ashamed; (Bur.) ရှက်သည်။

၇:ကြ, *n.* a song or hymn, ဇွန်။ (Bur.) သီခြင်း။

၇:ကြ, *v. t.* to scratch as a cat; (Bur.) ခြစ်သည်။

၇:ကြ, *v.* to climb; (Bur.) သစ်ပင်တက်သည်။

၇, *n.* a large species of tortoise; (Bur.) ထိပ်ကြီးတမျိုး။

၇:ကြ, *a.* fearful, timid; (Bur.) စိုးရိမ်တတ်သော၊ ကြောက်
တတ်သော။

၇, *v. t.* to wrap, to tie up in a bundle; (Bur.) ထုပ်သည်။

၇, *a.* white, applied to cloth; *v. i.* to be white; (Bur.)
ဖြူသော၊ ဖြူသည်။

၇:ကြို, *a.* white, as applied to the albino elephant;
v. i. to be white; (Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။

၇, *v. t.* to obtain. With other verbs it implies power
or permission; (Bur.) ရသည်။

ဝှံဂယိုင်ယချို, *v. i.* to live; (Bur.) အသက်မွေးသည်။
 ဝှံသန်ဟိသန္ဓ်, *v.* to conceive, to become pregnant; (Bur.)
 ပဋိသန္ဓေစွဲသည်။

ဝှံ, *v. t.* to scratch, as a dog scratches, or digs the earth
 with his paws; (Bur.) ယက်သည်။

ဝှံငါဆု, *n.* the cavity in a hollow tree; (Bur.) သစ်ခေါင်း။

ဃ

ဃဇေ, *n.* a wizard; (Bur.) ဝုန်း။

ဃော, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်း၊ အချိန်တွင်း။

ဃံက်, *n.* a hook; (Bur.) ချိတ်။

ဃံက်, *v. t.* to knock; (Bur.) ခေါက်သည်။

ဃံက်တဲ, *n.* the wrist; (Bur.) လက်ကောက်ဝတ်။

ဃံင်, *n.* a sub-collector; (Bur.) သူကြီး။

ဃံင်ကျိက်, *n.* a chief of other chiefs; (Bur.) ခေါင်းချုပ်။

ဃိုတ်, *a.* blunt, not pointed; *v. i.* to be blunt; (Bur.)
 တုံးသော၊ မထက်သော၊ တုံးသည်၊ မထက်စဲရှိသည်။

ဇ

ဇိုင်, *n.* the pincers of a crab or lobster; (Bur.) ဂနန်း
 လက်မ။

ဇိုတ်, *v. t.* to swallow; (Bur.) မျိုသည်။

ဇိုင်, *n. a.* a thousand, *col.* See တွဲ။ (Bur.) တထောင်။

ဇို, *v. t.* to seek, search for, only used in seeking lice,
 as, ဇိုဝဲ။ (Bur.) ရှာသည်။

ဇိုအာင်, *v.* to gather fuel; (Bur.) တင်းရွှေသည်။

ဇု, *n.* asafoetida; (Bur.) ရှိန်းခို။

ဇုင်, *v. i.* to be lost in thought, dull; (Bur.) မှိုင်းသည်။

ဇုင်, *n.* value, price; (Bur.) အဘိုး။

ဇုင်လိင်သွိ, *n.* house rent; (Bur.) အိပ်ငှါးခ။

ဇုင်, *v. i.* to wake out of sleep; (Bur.) နိုးသည်။

- ရဲ၊ *n.* a shrimp; (Bur.) ဝုဇွန်ဆိတ်။
 ရဲ(ဒဂေါင်း၊ *n.* a lobster, a prawn; (Bur.) ဝုဇွန်တုပ်။
 ရှေ့၊ *n.* a tooth; (Bur.) သွား။
 ရှေ့ကံခရီး၊ *n.* the tooth of a harrow; (Bur.) ထွန်သွား။
 ရှေ့ကံတုတ်တုတ်၊ *n.* a weaver's reed; (Bur.) ရည်သွား။
 ရှေ့ကံထော့၊ *n.* a ploughshare; (Bur.) ထယ်သွား။
 ရှေ့၊ *a.* dirty; (Bur.) ညစ်သော။
 ရှေ့ရံင်၊ *v. i.* to look askant; (Bur.) စောင်းကြည့်သည်။
 ရှေ့တံစေ့၊ *v. i.* to diminish as in swelling; (Bur.)
 ထော့ကျသည်။
 ရှု၊ *n.* a frog; (Bur.) ဖား။
 ရှုဂဇေဆိ၊ *n.* a kind of frog; (Bur.) ဖားချန်ညင်း။
 ရှုပဏိန်၊ *n.* a toad; (Bur.) ဖားပြိုက်။
 ရှုဓမ္မာ၊ *n.* one kind of frog, eatable; (Bur.) ဖားပေါင်
 စင်း။
 ရှု၊ *n.* the small crumbs left after eating; အရူး။ (Bur.)
 ဖားနုတ်စားပေါက်။
 ရှု၊ *v. t.* to level, ရှုထား။ (Bur.) ရှင်းလင်းစေသည်။ ညီညာ
 စေသည်။

စ

- စ၊ *v. t.* to eat, စဝတ်။ (Bur.) စားသည်။
 စခိုင်၊ *n.* the person who receives the revenue of a
 city, by a grant from the king; (Bur.) မြို့စား။
 စကစ၊ *n.* food, စုစ၊ အဟာရ။ (Bur.) စားစရာ။ အစာအာ
 ဟာရ။
 စကစတွဲ၊ *n.* a tiffin; (Bur.) သားရေစာ။
 စကယွံလိလောင်၊ *n.* indigestion; (Bur.) အစာမကြေနိုင်
 ခြင်း။
 စပေန်သေန့်၊ *v.* to enjoy a pension; (Bur.) အငြိမ်းစားသည်။

- စမြိမြိ, *v. t.* to feed; (Bur.) ကျွေးမွေးသည်။
- စလိင်, *v.* to live by hire or wages; (Bur.) အခစားသည်။
- စကြန့်, *v.* to accept a bribe; (Bur.) တံဖိုးစားသည်။
- စအိက်ကြန့်, *v.* to lend money at interest; (Bur.) ငွေတိုးစားသည်။
- စက်, (Pali စက္က), *n.* a wheel, machine or machinery; (Bur.) စက်။
- စက်ကပ်, *n.* a lieutenant general, a magistrate; (Bur.) စက်ကပ်။
- စက္ကဝါ, (Pali စက္ကဝဠာ), *n.* the universe; (Bur.) ဖြစ်လေသမျှသောအရာ။
- စက်မိင်စ, *n.* a sewing machine; (Bur.) ချုပ်စက်။
- စက်ပွတ်, *n.* a steam-engine; (Bur.) ဖီးစက်။
- စက်ရာသီ, *n.* the zodiac; (Bur.) ရာသီစက်။
- စကာ, *v. t.* to use, make use of; (Bur.) သုံးသည်။
- စက္ခွာ, *n.* paper; (Bur.) စက္က။
- စက္ခွာပဲ့, *n.* wax-paper; (Bur.) ဖယောင်းစက္က။
- စင်, *v. t.* to thread as a needle; (Bur.) ခြည်နှင့် (အပ်နာ) ဖားကို ယှိုသည်။
- စင်, *v. t.* to make a hole in or through; (Bur.) ဖောက်သည်။
- စင်ကထောင်, *v. t.* to bore the ears; (Bur.) နားဖောက်သည်။
- စင်, *n.* a frame or stage raised for any purpose; (Bur.) စင်။
- စင်ကြီ, (Pali စင်္ဂါ), *v. i.* to walk back and forth, တွင်စင်ကြီ (Bur.) ဝင်ကြွှောက်သည်။
- စင်ခထောက်, *n.* a frame for sawing timber; (Bur.) ဖွဲ့စင်။
- စင်ခြင်, *v. i.* to consider, to meditate on, စင်ခြင်စေ (Bur.) ဆင်ခြင်သည်။

ဝင်ဂဗဲ, *n.* the hole through the nose of a bullock,
through which a cord is passed for driving;

(Bur.) (ကျွဲခွား)နဖားပေါက်။

ဝင်ဂေဝ်, *n.* the scarab beetle; (Bur.) နောက်ချေးပိုး။

ဝင်ဂိုတ်, *n.* a cricket; (Bur.) ဝဂ်။

ဝင်္ဂေဝ်, *v. i.* to conquer; (Bur.) ခိုင်သည်။ အောင်မြင်
သည်။

ဝင်္ဂေဝ်ကေတ်, *v. t.* to take by conquest; (Bur.) အနိုင်ယူ
သည်။

ဝဏ၊ *prep.* instead of, for the sake of, for, on behalf
of; (Bur.) အတွက်။ အတွက်ကြောင့်။

ဓဏ၊ *n.* a substitute; (Bur.) အစား။

ဝဏးနာဝ်, *n.* a pronoun; (Bur.) နာမ်စား။

ဝတ်, *v. t.* to sting, to prick with a pin or needle;
(Bur.) ထုပ်သည်။ ထိုးသည်။

ဝတုတ္ထ, (Pali), *o. a.* fourth; (Bur.) ဝတုတ္ထ။

ဝတုဒသမ, (Pali), *o. a.* fourteenth; (Bur.) ဝတုဒသမ။
ဆယ်လေးခုမြောက်သော။

ဝန်, *v. i.* to bind together as a sheaf; (Bur.) ဝဉ်းသည်။

ဝန်, *n.* Monday; (Bur.) တနင်္ဂလာနေ့။

ဝန်ဝာ, *v. t.* to deliberate upon, ဝနွာ။ (Bur.) ဝဉ်းဝား
သည်။

ဝန်ဒက်, *v. t.* to bind as a prisoner, to tie as the hands
and feet; (Bur.) ထုပ်နှောင်သည်။

ဝနန်ထဓး, *v. t.* to point out, ဝတောန်ထဓး။ ဝနောန်ထဓး။
(Bur.) ဖွင့်၍ပြသည်။

ဝပ်, *v. t.* to adjoin; (Bur.) ဝပ်သည်။

ဝပ်ရှင်, *n.* the wash-board of a boat; (Bur.) ငွေဝပ်။

ဝပ်ဇဏေန်, *v. t.* to cleave to, to adhere to; (Bur.) စွဲကပ်
သည်။

စမဟန်, *n.* the moth, the larva of the moth miller,
စမဟန်။ (Bur.) မိုးတုံးလုံး။

စမြ, *v. t.* to threaten; (Bur.) မြိမ်းခြောက်သည်။

စရင်, *n.* a register, or record, a bill; (Bur.) စာရင်း။

စရင်တောင်ဒတောင်, *n.* a genealogy; (Bur.) ဆွေစဉ်မျိုး
ဆက်စာရင်း။

စရဲ, *n.* glory, renown, honor; (Bur.) ဂုဏ်အသရေ။

စရိုင့်, *v. t.* to pour, shed; (Bur.) လောင်းသည်။ သွန်သည်။

စရိုင့်ဦး; *v.* to drop water on the ground as a witness
of having done a deed of merit; (Bur.) ဂေဓက်
ချသည်။

စလန်, *n.* sandal-wood; (Bur.) စန္ဒကူး။

စလိုက်, *n.* the shaking of water in a vessel; (Bur.)
ရေထုတ်ခြင်း။

စဝ်, *v. t.* to pour liquids, စရိုင့်စဝ်။ (Bur.) လောင်းသည်။

စဝ်, *v. i.* to be erect, upright; (Bur.) မတ်သည်။

စဝ်စရိုတ်, *v. t.* to pour upon; (Bur.) သွန်းလောင်းသည်။

စဝ်ဦး, *v.* to water; (Bur.) ရေလောင်းသည်။

စဝ်ခောက်, *adv.* in an upright posture; (Bur.) မတ်တတ်။

စငါ, *n. a.* ten; (Bur.) တဆယ်။

စငါတရ, *n. a.* sixteen; (Bur.) တဆယ်ခြောက်။

စငါထဝငါ, *n. a.* seventeen; (Bur.) တဆယ်ခုနှစ်။

စငါဒဝံ, *n. a.* eighteen; (Bur.) တဆယ်ရှစ်။

စငါဒဝိတ်, *n. a.* nineteen; (Bur.) တဆယ်ကိုး။

စငါပန်, *n. a.* fourteen; (Bur.) တဆယ်လေး။

စငါဝိ, *n. a.* thirteen; (Bur.) တဆယ်သုံး။

စငါပွဲဝံ, *n.* tenth; (Bur.) ဆယ်ဝံတဝံ။

စငါပွဲ, *n. a.* eleven; (Bur.) ဆယ်တစ်။

စငါသုန်, *n. a.* fifteen; (Bur.) တဆယ်ငါး။

စငါစါ, *n. a.* twelve; (Bur.) တဆယ်နှစ်။

- ဝာသင်, *n.* a physician ; (Bur.) ဆေးသွား။
 ဝိ, *n.* a great-grandchild ; (Bur.) မြစ်။
 ဝိ, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။
 ဝိစူး, *v. t.* to tear asunder, to tear apart ; (Bur.) ဆုတ်
 ဖြတ်သည်။
 ဝိအာ, *v. i.* to be torn, rent ; (Bur.) ခုတ်သည်။
 ဝင်, *n.* a fowl, cock or hen ; (Bur.) ကြက်။
 ဝင်ကျိုက်, *n.* a pheasant ; (Bur.) ရစ်။
 ဝင်ကွ, *n.* a bantam fowl ; (Bur.) ကြက်ကွ။
 ဝင်မိင်, *n.* a turkey ; (Bur.) ကြက်ဆင်။
 ဝင်စို, *n.* a kind of water-fowl ; (Bur.) ရေကြက်။
 ဝင်ခေတ်, *n.* a jungle-fowl ; (Bur.) တောကြက်။
 ဝင်မွှေး, *n.* a capon ; (Bur.) ကြက်သင်း။
 ဝင်အုက်, *n.* a cock ; (Bur.) ကြက်ဖ။
 ဝင်ခွေပ်, *n.* a hen ; (Bur.) ကြက်မ။
 ဝပ်, *n.* a switch, a collection of human hair made into
 a false tail ; (Bur.) ဆံစု။
 ဝပ်ရိုင်, *n.* a fetter ; (Bur.) သံခြေချင်း။
 ဝဲ, *v. t.* to strike with the fist ; (Bur.) လက်သီးနှံ့ထိုး
 သည်။
 ဝဲ, *v. t.* to eat ; (Bur.) စားသည်။
 ဝဲ, *v. t.* to fill up a vacancy ; (Bur.) ဖြည့်သည်။
 မိင်, *n.* an elephant ; (Bur.) ဆင်။
 မိင်ဂွာတ်, *n.* an antelope, a wild goat ; (Bur.) တောဆိတ်။
 မိင်ဂြိုင်, *n.* a full grown male elephant ; (Bur.) ဆင်ပြောင်။
 မိင်စို, *n.* a tapir ; (Bur.) တရုရှ။
 မိင်သို, *n.* the ridge of a roof ; (Bur.) အိပ်ခေါင်။
 မိရံ, *a.* complete, perfect ; *v. i.* to be complete ; (Bur.)
 စေ့စုံသော။ စုံလင်သော။ စုံလင်သည်။
 မိန့်, *n.* arsenic ; (Bur.) မိန့်။

မိန့်, *v. i.* to be thoroughly cooked, also to be healed as a wound; (Bur.) ကျက်သည်။

မိန့်, *n.* a diamond, မတ်မိန့်။ (Bur.) မိန့်ကျောက်။

မိပ်, *v. i.* to faint, become weak; (Bur.) ပျောသည်။ အားလျော့သည်။

မိတ်, *v. t.* to search; (Bur.) ရှာဖွေသည်။

မိဖျား, *v. i.* to flash as lightning, to glitter; (Bur.) အရောင်လျှပ်စေသည်။

မီခင်, *v. t.* to arrange; (Bur.) စီရင်သည်။

မီခင်သွေဝ်, *v.* to judge, to decide a case; (Bur.) တရားစီရင်သည်။

မုက်, *n.* a sharp tattooing iron; (Bur.) မုတ်။

မုက်, *v. t.* to push with the horns as an ox; (Bur.) နွှဲသည်။

မုက်, *v. t.* to collide, come in contact with; (Bur.) ခိုက်သည်။

မုတ်, *v. t.* to put into, to put on, as a shoe; (Bur.) ထည့်သည်။

မုတ်, (Pali), *v. i.* to die; (Bur.) သေသည်။ ခုတေ့သည်။

မုတ်, *v. i.* to be complete; (Bur.) စုံသည်။

မူ, *v. t.* to pierce, to make a hole with an awl; (Bur.) ရူးသည်။

မူ, *v. i.* to be vertical; မူအာ, to be nearer the perpendicular than is wanted; (Bur.) မတ်တတ်ရှိသည်။

စေတဏာ (Pali), *n.* good will; (Bur.) စေတနာ။

စေတီ, (Pali), *n.* a pagoda; (Bur.) စေတီ။

စေပ်, *v. t.* to taste; (Bur.) မြည်းသည်။

စေင့်, *v. i.* to descend, စေင့်ဒေက်တံ (Bur.) သင်းသည်။

စေင့်, *n.* a jar, smaller than ခရီး (Bur.) စည်အိုးကလေး။

စေင့်မိတ်, *v.* to conclude, to be convinced; (Bur.) သဘောကျသည်။

စေင့်စား, *v. t.* to resist; (Bur.) ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုသည်။

စေင့်ခို, *v. i.* to be settled; (Bur.) နေရာကျသည်။

စေင်, *n.* a cask; (Bur.) စည်။

စဲ, *v. t.* to dry by spreading out in the sun; (Bur.)
ထွန်းသည်။

စဲ, *n.* a louse; (Bur.) သန်း။

စဲကျိုက်, *n.* a flea; (Bur.) ခွေးသန်း။

စဲ, *n.* the lunar month nearly corresponding to April;
(Bur.) တံကူး။

စောဒနာ, *v. t.* to revile; (Bur.) ကဲ့ရဲ့သည်။

စောဒနာတီလိဒိန်, *v.* to blaspheme; (Bur.) ဘုရားကိုပြစ်
မှားသောစကားနှင့်ပြောသည်။

စောင်, *n.* the unshelled seeds in white rice; (Bur.)
စပါးလုံး။

စောတ်, *n.* a sled; (Bur.) စွပ်ပါးအိပ်။

စောန်ကျိ, *a.* bespattered with dirt; *v. i.* to be bespat-
tered; (Bur.) စွန်းကွက်သော။ စွန်းကွက်သည်။

စောန်ပိုတ်, *a.* envious; (Bur.) ငြူစူသော။

စေါင်, *n.* a small inlet from a tidal creek; (Bur.)
ချောင်းကလေး။

စဲ, *v. i.* to return; as စဲချင် *return to the city*; (Bur.)
ပြန်သည်။

စဲ, *n.* a grandchild; (Bur.) ငြေး။

စဲဗွာ, *n.* an hereditary prince, doing homage to some
King or Emperor; (Bur.) စော်ဘွား။

စံ, *v. t.* to try, to prove; (Bur.) စမ်းသည်။

စံပုင်, *v.* to sound, to fathom; (Bur.) ခေစမ်းချသည်။

စံပယ်, *n.* the date, the fruit; သက်စံပယ်။ (Bur.) စွန်ပထွံသီး။

စံတို, *v. t.* to examine, to try; (Bur.) စစ်ဆေးသည်။ စုံ
စမ်းသည်။

ဝံင်, *v. t.* to burn, to consume with fire; (Bur.) ငီးရှို
သည်။

ဝံင်ဒန်ကော့, *v. t.* to burn, as a body on a pyre, ဝံင်ဒန်
ကော့၏။ (Bur.) ရှိုပြစ်သည်။

ဝံင်, *n.* a harp; (Bur.) စောင်း။

ဝံင်, *numeral auxiliary*, applied to writings; as လိက်ဝံင်
ဝံင် *three books or writings*, col.; (Bur.) စောင်။

ဝး, *v. t.* to oppose, to go against, as the tide or wind;
(Bur.) ဆန်သည်။

ဝး, *n.* the back; (Bur.) ကြော။

ဝးတဲ, *n.* the back of the hand; (Bur.) လက်ဖျား။

ဝိုက်, *v. t.* to put into a cloth for carrying, to bunch;
(Bur.) ထုပ်သည်။

ဝိုက်, *n.* a bundle or bunch; (Bur.) အထုပ်။

ဝိုတ်, *n.* the mind, disposition; (Bur.) မိတ်။

ဝိုတ်တ္တ, *v. i.* to be distressed in mind; (Bur.) မိတ်ပူ
သည်။

ဝိုတ်တ္တီ, *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ထသည်။

ဝိုတ်ဝိ, *v. i.* to have the feelings wounded; (Bur.) မိတ်
နာသည်။

ဝိုတ်ဝိုင်, *a. patient; v. i.* to be patient; forbearing,
(long mind;) (Bur.) မိတ်ရှေ့သော၊ မိတ်ရှေ့သည်။

ဝိုတ်ဝှေ့, *a. irritable, quick-tempered, (short mind,)* ဝိုတ်
ဝှေ့၏။ *v. i.* to be irritable; (Bur.) မိတ်တိုသော၊
မိတ်တိုသည်။

ဝိုတ်ဝှေ့က်, *v. i.* to be out of temper; (Bur.) မိတ်ကောက်
သည်။

ဝိုတ်ဝေငံ, *v.* to settle the mind; (Bur.) မိတ်ချသည်။

ဝိုတ်ဝေန်ဒြဲ, *n.* envy; (Bur.) ငြူသောမိတ်။

ဝိုတ်ဝှေ့တ်, *v. i.* to be dispirited; (Bur.) မိတ်ဝေသည်။

ပိုတ်ထတ်, *v. i.* to be resolute; (Bur.) ပိတ်အားသန်သည်။

ပိုတ်ဖြင့်, *v. i.* to be quick in thought and feeling;

(Bur.) ပိတ်မြန်သည်။

ပိုတ်ပြေ, *v. i.* to be appeased; (Bur.) ပိတ်ပြေသည်။

ပိုတ်ဖောက်, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်သောစိတ်။

ပိုတ်မခိုင့်, *n.* soberness, goodness; (Bur.) ကောင်းသော

စိတ်။ ပိတ်ကောင်းခြင်း။

ပိုတ်မပြေချဲ့အာ, *v. i.* to disagree; (Bur.) ပိတ်ကွဲပြားသည်။

ပိုတ်ထို, *v. i.* to give out, to be discouraged from further

effort; (Bur.) ပိတ်ပျက်သည်။

ပိုတ်သာ, *v. i.* to be slightly deranged; (Bur.) ပိတ်ပေါ့သည်။

ပိုတ်အောန်, *v. i.* to be sorry, အောန်ပိုတ်။ (Bur.) ဝမ်းနည်း

သည်။

ပိုတ်အိုတ်, *v. i.* to lose regard for; (Bur.) ပိတ်ကုန်သည်။

ပိုန်ညှို, *a.* complete, perfect; *v. i.* to be perfect; (Bur.)

ရုံလင်သော။ ရုံလင်သည်။

ပိုပ်, *v. i.* to arrive; (Bur.) ရောက်သည်။

ပို့, *v. t.* to conceal with a screen or curtain; (Bur.)

ကွယ်သည်။ ကာသည်။

ပို့ဒင်, *v.* to put up a partition; (Bur.) ထရံကာသည်။

ပို့ဒန်, *v. t.* to conceal to cover up; (Bur.) ကွယ်ကာ

သည်။

ပိုဆ်, *v. a.* imperative pl., ပို; as အာပို *let us go*; (Bur.)

ပို့။

ဝူးအာ, *v. i.* to go from, to separate from, သူးအာ။

(Bur.) ခွဲခွါသည်။

မွ, *n.* an insect, ဝမ။ ခမ။ (Bur.) ပိုးကောင်။

မွဒုတ်, *n.* the water-skipper; (Bur.) ရေပိုး။

မွကြော့, *n.* a weevil; (Bur.) ဝပါးပိုး။

ရွာဟီဟောင်, *n.* the golden beetle, or chameleon beetle ;
(Bur.) ဖိုးမင်းထောင်တာ။

ရွာအပြင်, *n.* a locust ; (Bur.) ဂျိုင်းကောင်။

ရွတ်, *v. t.* to discern ; (Bur.) စစ်ကြည့်သည်။

ရွှံ့ရွှောတ်, *v. t.* to examine, to question ; (Bur.) စစ်ဆေး
မေးမြန်းသည်။

* ရွံ, *v. t.* to place, to put down, ရွံထပ်။ (Bur.) ထားသည်။
သိမ်းထားသည်။

ရွံ, *n.* a part ; thus *ဝိရွံ three parts* ; (Bur.) အပိုင်း။ အပုံ။

ရွံ့စိုတ်, *v.* to settle the mind ; (Bur.) စိတ်ချသည်။

ရွက်, *n.* the waning of the moon, reckoned from the
full moon ; as *ပွဲရွက်*။ *စါရွက် the first day of the*
waning, second day of the waning ; လပြည့်ကျော်။

ဆ

ဆ, *adv.* only ; as *ဆည်းမွဲဝံ့အာ only one can go* ; (Bur.)
သာ။

ဆ, *pro. a.* whatever ; as *ဆမနွံ whatever there is* ; (Bur.)
သမျှ။

ဆင့်ဟုံသေင်, *adv.* moreover ; (Bur.) ထိုမျှမက။

ဆဂး, *conj.* but ; (Bur.) သို့သော်။

ဆညိည, *adv.* least, in the least ; (Bur.) မျှသာ။

ဆညး, *pro. a.* whoever ; as *ဆညးမဂ္ဂေင် whoever believes* ;
(Bur.) အဘယ်သူမဆို။

ဆ, *n.* fold ; as *ဝိဆ three fold* ; (Bur.) အဆ။

ဆက်, *v. t.* to join ; (Bur.) ဆက်သည်။

ဆက်ဆေန်, *v. i.* to be connected, as a race or lineage ;
(Bur.) ထော်စပ်သည်။ ဆင်းသက်သည်။

ဆက်ဆံ, *v. t.* to enjoy in common, ဆက်ဆမ်။ (Bur.) ဆက်
ဆံသည်။

ဆခေင်, *n.* a small cymbal, ခခေင်။ (Bur.) ထင်းကွင်းက
လေး။

ဆက်ပါင်, *v. t.* to salute, to accost; (Bur.) နှုတ်ဆက်
သည်။

ဆက်မွှိန်, *v. t.* to offer, to present to a superior; (Bur.)
ဆက်ကပ်သည်။

ဆင်, *v. i.* to descend (as running water over a fall; (Bur.)
ဆင်းသည်။

ဆန်, *v. t.* to write, compose, (Bur.) စီကုံးသည်။

ဆန်ဒ, *n.* literature, poetry; (Bur.) ထင်္ဂာ။ ဗတ်စာ။

ဆဋ္ဌမ (Pali), *o. a.* sixth, ဆတ္တမ။ (Bur.) ဆဋ္ဌမ။

ဆာ, *a.* thin, applied to liquids; (Bur.) ပျော့သော။

ဆာ, *v. t.* to scratch in anger; (Bur.) ခြစ်သည်။ ကုပ်
သည်။

ဆာထေဝံ, ဆာထေဝာနိ, *v. t.* scratch out; (Bur.) ခြစ်ထုတ်
သည်။

ဆာင်, *n.* a large cymbal; (Bur.) ထင်းကွင်းကြီး။

ဆာန်, *v. i.* to love, ဆာန်ကျိန်။ (Bur.) ချစ်သည်။ ချစ်ခင်သည်။

ဆာန်ချူ, *v. t.* to pity; (Bur.) သနားသည်။

ဆာပ်ပျာ, *n.* soap; (Bur.) ဆပ်ပြာ။

ဆာပ်ပျာဋ္ဌိ, *n.* natron; (Bur.) မြေဆပ်ပြာ။

ဆာဲထေဝံ, ဆာဲထေဝာနိ, *v. t.* to pour out, empty; (Bur.)
သွန်ပြစ်သည်။

ဆိ, *n.* the *labia pudenda*, (Bur.) မိဗ္ဗအင်္ဂါဇာတ်။ ဣတ္ထိလိင်။

ဆိ, *n.* blood; (Bur.) သွေး။

ဆီ, *v. i.* to move, shake; (Bur.) ထုပ်သည်။

ဆီဒနာ, *v. t.* to prevent, to hinder, ဒနာ။ (Bur.) ဆီးတား
သည်။

ဆု, *n.* wood, timber; (Bur.) သစ်။ သစ်သား။

ဆုကဝါနိ, *n.* Martaban camphor wood; (Bur.) ကရဝေး။

ဆုကြက်ပြင်, *n.* ebony; (Bur.) ယင်းတိုက်။

ဆုကွ, *n.* teak timber; (Bur.) ကျွန်းပင်။ ကျွန်းသား။

ဆုကွေ့, *n.* *thengan*, the *Hopea odorata*. This is a very hard timber; the fibre is so interwoven as to split with difficulty; and it is on that account much prized by the natives for canoes; (Bur.) သက်နိုး။

ဆုခေံ, *n.* a log, ဆုခေံင်။ (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဂ္ဂီ, *n.* the queen lagerstœmia; (Bur.) ပျင်းမ။

ဆုတင်ပူတ်, *n.* the chisel-handle tree; (Bur.) ဆောက်ရိုးသစ်။

ဆုဒကုတ်, *n.* a log; (Bur.) သစ်တုံး။

ဆုဒီအဒါ, *n.* pine, ဆုပွင်သေင်။ (Bur.) ထင်းရှူးသား။

ဆုပြာနီ, *n.* iron-wood; (Bur.) ပျင်းကတိုး။

ဆုမာဇူ, *n.* *paduk*, the gum-kino tree; (Bur.) ပိတောက်ပင်။

ဆုအနာင်, *n.* the *fragræa*; (Bur.) အနန်းပင်။

ဆုင်, *v. t.* to smell, to kiss; (Bur.) အနံ့ခံသည်။ နန်းသည်။

ဆုတ်တိတ်, *v. i.* to break wind, (vulgar.) ကျာဝှံလိုင့်။ (Bur.) အီးပေါက်သည်။ လေသည်သည်။

ဆုတ်အာ, *v. i.* to go backward, to backslide; (Bur.) ဆုတ်သွားသည်။

ဆုလေ, *n.* a thistle, or some kind of bramble; (Bur.) ဆူးလေ။

ဆဲ, *v. i.* to move a little, to give room to another; (Bur.) ရွှေ့သည်။ ရွှေ့သည်။

ဆေင်ကျီ, *a.* pertaining to, belonging to, ဆေင်စပ်။ (Bur.) ဆိုင်သော။

ဆေတ်, *v.* to slant, be oblique, not parallel; to deflect, deviate from a right line; (Bur.) ယိမ်းသော။

ဆော်ပလဲ, *v. i.* to flash as lightning; (Bur.) အရောင်
လျှပ်သည်။

ဆံက်, *n.* straw; (Bur.) ကောက်ရိုး။

ဆံင်ဝက်, *v. t.* to attend to, to perform; (Bur.) ဆောင်
ရွက်သည်။

ဆေါ, *numeral auxiliary.* applied to things in pairs,
as ခယွာက္ခိမ္မေဆော *one pair of cart-wheels*; (Bur.)
အဝံ့။ အရံ။

ဆော့ဖွက်, *n.* a companion, a mate; (Bur.) အပေါင်း။ အ
ဖော်။

ဆောင်လ, *adv.* sometimes, လဆောင်။ (Bur.) တခါတလေ။

ဆောင်လဆံ, *adv.* when? ဆောင်လံ။ (Bur.) ဘယ်သောအခါ။

ဆာ, *n.* a trap made with a pole and spear; (Bur.) ထောင်
ချောက်တမျိုး။ ဂျမ်း။

ဆိုက်, *adv.* near to, ဆိုက်ညောန်။ (Bur.) လနီး။

ဆိုက်တန်, *v. i.* to be near, to be at hand; (Bur.) တည်လု
နီးသည်။

ဆိုက်ပွက်, *v. t.* to approach, to draw near to; (Bur.)
အနားသို့ချဉ်းကပ်သည်။

ဆိုင်ဝပ်, *v.* to concern, to be connected with, (followed
by ကျီ) See ဆောင်ဝပ်။ (Bur.) စပ်ဆိုင်သည်။

ဆိုင်ပံင်, *n.* a pawn shop; (Bur.) အပေါင်ဆိုင်။

ဆိုန်, *v. t.* to squeeze with the hands; (Bur.) နှပ်သည်။

ဆိုပ်, *v. t.* to find, ဆို။ (Bur.) တွေ့သည်။

ဇ

ဇ, *n.* a great-grandfather; (Bur.) အဘေး။

ဇက်, *v. t.* to draw, to drag, ဇက်ထား။ to contract; as
ဇက်ဝတင့် *to contract a debt*; to play; as ဇက်ဂြပ်
to play on a violin; to march; as ဇက်ဝှာန် *to*
march an army; (Bur.) ဆွဲသည်။ စစ်ချီသည်။

ဇကု, *n.* person ; as ဇကုမွဲ *one person*; *num. aux.* applied either to God or man; (Bur.) လူကိုယ်။ ကိုယ်တော်။

ဇကု, *n.* a body ; (Bur.) ကိုယ်အကောင်အထည်။

ဇကုကတ်, *n.* inflammation ; (Bur.) ကိုယ်ပူရောဂါ။

ဇကုကာယျ, *n.* the body ; (Bur.) ကိုယ်ကာယ။

ဇကုကိုဇကု, *adv.* mutually, one with another ; (Bur.) အချင်းချင်း။

ဇကုညး, *pro.* himself, herself ; (Bur.) သူကိုယ်တိုင်။

ဇကုညးတံ, *pro.* themselves ; (Bur.) သူတို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုဝိုဝိုက်တံ, *pro.* ourselves ; (Bur.) ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင်။

ဇကုမူး, *pro.* thyself, yourself ; (Bur.) သင့်ကိုယ်တိုင်။

ဇကုသွေး, *a.* naked ; *v. i.* to be naked ; (Bur.) အဝတ်အချည်းစည်းရှိသော။ အဝတ်အချည်းစည်းရှိသည်။

ဇကုဆဲ, *pro.* myself ; (Bur.) ငါကိုယ်တိုင်။

ဇင်ရဲ, *n.* a small species of horse-fly ; (Bur.) မှက်။

ဇွဲ, *a.* distant, ဇွဲ။ သွဲ။ သွေ့။ *v. i.* to be distant ; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။

ဇွဲခလိုင်, *v. i.* to be long ; as တရုဇွဲခလိုင်ရဲ *the journey is long* ; (Bur.) ဝေးလွန်းသည်။

ဇတ်, *v. i.* to dry away, as water in a stream ; (Bur.) ခန်းခြောက်သည်။

ဇတပ်, *v. i.* to tremble, to shake, to quake ; (Bur.) လှန်သည်။ ထုပ်သည်။

ဇနး, *n.* victory. See ဇူး။ (Bur.) အောင်မြင်ခြင်း။

ဇနံ, *n.* a spoon. See ယံက်။ (Bur.) ဇွန်း။

ဇနံ, *n.* a string of beads ; (Bur.) ဂုတီးတို့ကြိုးသေး။ သိတံ။

ဇနံစပုင်, *n.* a table-spoon ; (Bur.) စားပွဲဇွန်း။

ဇနံစုင်လက်ဖက်, *n.* a tea-spoon ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဇွန်း။

ဇနံအပြက်, *n.* a glazed spoon, (Bur.) ကြွေဇွန်း။

ဇပျော်, *n.* a grape, သတ်ဇပျော်။ (Bur.) စပျစ်။

- ဇေ့၊ *n.* betel, the leaves of which are chewed along with the areca-nut; (Bur.) ကွမ်း။
- ဇေ့ကွပ်, *a.* definite; *v. i.* to be definite; (Bur.) သေချာသော။ သေချာသည်။
- ဇေ့ဇေ့ကွပ်ကွပ်, *adv.* definitely; (Bur.) သေသေချာချာ။
- ဇေ့ငို, *a.* dry; (Bur.) ခြောက်သော။
- ဇေ့မိတ်မိတ်, *n.* a foot-mat; (Bur.) ခြေထုတ်ဖျာ။
- ဇေ့မော်, *a.* great, ဇေ့။ (Bur.) ကြီးသော။
- ဇေ့မော်, *n.* an elder; (Bur.) အသက်ကြီးသောသူ။ အကြီး။
- ဇေ့မော်ဂုက်, *n.* a jailer; (Bur.) ထောင်မှူး။
- ဇေ့မော်ဂြိုဟ်, *n.* a forester; (Bur.) ထောခေါင်း။
- ဇေ့မော်ဇေ့မော်, *n. pl.* rulers, ဇေ့မော်သမိုင်း။ (Bur.) အကြီးအကဲ။
- ဇေ့မော်ကွာန်, *n.* the head-man of a village, ဇေ့မော်ကွာန်။ (Bur.) ရွာသူကြီး။
- ဇေ့မော်ဗာဇာ, *n.* a steward, a treasurer; (Bur.) ဘဏ္ဍာစိုး။
- ဇေ့မော်, *n.* the ridges that rise on the body from severe blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။ ဒါဏ်ချက်။
- ဇေ့ရေ, *prep.* in the presence of; (Bur.) ထံသို့။ မျက်မှောက်။
- ဇေ့, *n.* a thorn; (Bur.) ဆူး။
- ဇေ့လိင်, *n.* length; (Bur.) အရှည်၊ အထူး။
- ဇေ့လိင်ပတ်, *v. t.* to lengthen; (Bur.) ရှေ့အောင်ပြုသည်။ ရှေ့စေသည်။
- ဇေ့ဝေါ, *v. i.* to flow, ဇေ့ဝေါ။ (*commonly pron. fwo.*) (Bur.) စီးသည်။
- ဇေ့ဝေါဇေ့, *v. i.* to flow down, ဇေ့ဝေါဇေ့။ (Bur.) စီးဆင်းသည်။
- ဇေ့ဝေါဇေ့, *v. t.* to lower, to let down; (Bur.) စီးကျစေသည်။

အ, *n.* a drag-net; netting, net-work, lace; (Bur.)

ပိုက်ကွန်၊ ဈာန။

အင်က, *v.* to fish with a scoop; (Bur.) ငါးသွဲသည်။

အင်ဂ္ဂ, *n.* vermilion; (Bur.) ဟင်းသပတာ။

အတ်, *n.* race, caste, kind; (Bur.) အမျိုး၊ ဇာတိ။

အာတိ, (Pali), *n.* nature; (Bur.) အာတိ။

အဒိယိုင်, *n.* a lion; (Bur.) ခြင်္သေ့။

အဒိယိုင်ဌေဝံ, *n.* a lioness; (Bur.) ခြင်္သေ့မ။

အပ်, *v. t.* to sip, to taste, စေ့။ (Bur.) စုတ်သည်။

အမဏီ, *a.* German; (Bur.) အမန်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

အလ္လောဝ်, *n.* a brook, a small mountain stream; (Bur.)

ချောင်းကလေး၊ စင်း။

အိတ်တိ, *v.* to plow or harrow; (Bur.) လယ်ထွန်သည်။

အိင်, *v. t.* to sew; (Bur.) ချုပ်သည်။

အိပ်ပိုင်, *a.* meek; (Bur.) နူးညံ့သိမ်မွေ့သော။

အီ, *v. i.* to transude; (Bur.) စိန်သည်။

အီ, *a.* complete, wanting nothing; *v. i.* to be complete;

(Bur.) စေ့သော၊ စေ့သည်၊ စေ့စပ်သည်။

အီဇောတ်, *n.* a species of *anethum*; (Bur.) ဝပြိတ်။

အီယျာ, *n.* cumin; (Bur.) အီယာ။

အု, *n.* a great-grandmother; (Bur.) အဘေးမ။

အုဇာလ, *n. pl.* ancestors; literally, great-grandmother,

great-grandfather, grandmother, grandfather;

(Bur.) ထီး၊ ဘေး။

အုက်, *n.* a rope or cord; (Bur.) ကြိုး။

အုက်ကို, *n.* a rope made of bark; (Bur.) ဂျော်ကြိုး။

အုက်ခရေတ်, *n.* a chain; (Bur.) သံကြိုး။

အုက်ခွင်, *n.* the ridges between the plats in a paddy-field;

(Bur.) ကန်စင်းရိုး။

ခုက်ပြိုပ်, *n.* any kind of jungle creeper, used for tying;
(Bur.) နွယ်ကြိုး။

ခုက်တယပ်, *n.* a species of linden-bloom; (Bur.) တရော
နွယ်။

ခုက်ပွေနီ, *n.* a chalk-line for marking timber; (Bur.)
ချည်းကြိုး။

ခုက်ထလီ, *n.* chain lightning; (Bur.) ယျပ်စစ်နွယ်။

ခုက်လဟေက်, *n.* a bridle-rein; (Bur.) ဇက်ကြိုး။

ခုက်လောတ်, *n.* a wire; (Bur.) နန်းကြိုး။

ခုက်သွပ်, *n.* a thong; (Bur.) သားရေကြိုး။

ခုက်ဟတ်, *n.* the band of a spinning-wheel; (Bur.) ခပ်နှံ
ပတ်ထားသောကြိုး။

ခုက်စပ်, *n.* a ratan; (Bur.) ကြိမ်ကြိုး။

ခုတ်, *n.* a bone; (Bur.) အရိုး။

ခုတ်ထကဲ, *n.* a rib; (Bur.) နံရိုး။

ခုတ်ခွင်, *n.* a jaw-bone; (Bur.) မေးရိုး။

ခုတ်နော်တဲ, *n.* a shoulder-blade; (Bur.) ထက်ပြင်ရိုး။

ခုတ်ကြိုငါစင်, *n.* the wish-bone; (Bur.) ကြက်ညှပ်ရိုး။

ခုန်ဇာ, *n.* a swing; (Bur.) ဒန်း။

ခု, *v. i.* to rest; (Bur.) နားသည်။

ခုနီ, *v. i.* to lodge; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဇေင်မံင်, *n.* a pelican; (Bur.) ဝံပိ။

ဇေတ်, *v. i.* to be true; (Bur.) စစ်သည်။ မှန်သည်။

ဇေနီ, *n.* (Eng.) drill; (Bur.) ဇဉ်။

ဇေတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to June;
(Bur.) နယုန်ထ။

ဇေ, *v. i.* to slant, be oblique, not straight; (Bur.) ဣ
သည်။ ယွဲ့သည်။

ဇေင်ခတ်က်, *n.* a bedstead; (Bur.) ခုတင်။

ဇေင်ခတ်င်, *n.* a litter; (Bur.) ထင်းစင်။

ခံင်ပံင်ဂကျ, *n.* a thing made of bamboo shaped like a tree, on which all kinds of offerings for priests are hung ; (Bur.) ပဒေသာပင်။

ခံသပ်, *v. i.* to crouch, to bow down, ခဆံသပ်။အောင်မာ။
(Bur.) ဝပ်တွားသည်။

ခိုင်, *n.* the leg including the foot ; (Bur.) ခြေ။

ခိုင်တွပ်, *n.* a multiplier ; (Bur.) မြှောက်ခြေ။

ခိုင်ချံ, *n.* a candle-stick ; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်ချံ။ မီးချံ။

ခိုင်ခေဆိ, *a.* lame, ခိုင်ညှိပ်။ (Bur.) ခြေမစွမ်းသော။

ခိုင်ဂယု, *n.* the eaves of a house ; (Bur.) အမိုးစွန်း။ တံစက်။

ခိုင်ဂြိုပ်, *n.* the end of a wood ; (Bur.) ထောစွန်း။

ခိုင်စ, *n.* a divisor ; (Bur.) စားခြေ။

ခိုင်စာင်, *n.* a brace in the roof of a house ; (Bur.)
ကြားကန်။

ခိုင်ဒိုင်, *n.* the foot of a mountain ; (Bur.) ထောင်ခြေရင်း။

ခိုင်နွက်, *n.* a subtrahend ; (Bur.) နှုတ်ခြေ။

ခိုင်မှာသမိတ်, *n.* the seaside ; (Bur.) ပင်လယ်ကမ်းနား။

ခိုင်ဝါ, *n.* the beginning of a plain ; (Bur.) တွင်းစ။

ခိုင်မီ, *n.* a low bank of a river or ocean ; (Bur.) ကမ်းနား။

ခိုင်, *num. aux.* applied to nets ; as ဇိုက်ခွဲခိုင် *one net*, col.
(Bur.) အဆူ။

ခိတ်, *v. t.* to wipe with a towel ; (Bur.) သုတ်သည်။

ခိန်ကိုပ်, *v. t.* to vouchsafe, to condescend to grant ; (Bur.)
အပ်ပေးသည်။

ဇို, *v. t.* collide, strike, dash against ; (Bur.) တိုက်ခိုက်
သည်။

ဇို, *n.* a marsh ; (Bur.) ချောင်းရာအရပ်။

ဇိုချေငို, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဇိုဝ်တွာ, *n.* an embankment of a tank or pond ; (Bur.)
ကန်ပေါင်မိုး။

ငိုဝ်ခွေန်, *n.* a fishing rod ; (Bur.) ငါးမျှားတံ။

ငိုဝ်ချင်, *n.* the wall of a city, ထွာင်ချင်။ (Bur.) မြို့ရိုး။

ငိုဝ်နဲ့, *n.* a curved stick to keep the cloth straight in a loom ; (Bur.) ရက်ကန်းလေး။

ဇွဲ, *n.* a species of lobster ; (Bur.) ပုစွန်ထုပ်ကြီးတချို့။

ဇွဲ, *v. t.* to grind, as with the teeth, to gnash ; (Bur.) ခဲကြိတ်သည်။

ဇွက်, *n.* a cast-net for catching fish ; (Bur.) ကွန်။

ဇူ, *n.* a resting-place ; (Bur.) နားစရာနေရာ။

ဇောင်, *a.* large, great, big, ဇာဇောင်။ *v. i.* to be large ; (Bur.) ကြီးသော။ ကြီးသည်။

ဇောင်ဂေါင်, *v. i.* to grow up ; (Bur.) ကြီးပွားသည်။

ဇောင်မောင်, *v. i.* to increase in stature ; (Bur.) တိုးတက်သည်။ တိုးပွားသည်။ ကြီးပွားသည်။

ဇူး, *v. t.* to overcome, to conquer ; (Bur.) အောင်မြင်သည်။

ဇူးထ, *v. t.* to prevail over ; (Bur.) နိုင်သည်။ အောင်မြင်သည်။

ဇွာပ်, *a.* every ; (Bur.) တိုင်း။

ဇွံ, *a.* stable, firm ; *v. i.* to be stable, ဇွမ်။ ခိုင်ခံ့။ (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဇွဲ, *n.* surf ; (Bur.) သောင်ပေါ်မှာရှိကံသောမျှင်းချုပ်။

ဇြဲ, *a.* withered, ဇြဲကြောင်။ *v. i.* to be withered ; (Bur.) ခွမ်းသော။ ညှိုးခွမ်းသည်။ ခွမ်းသည်။

ဇြဲက္ကင်, *a.* dried ; *v. i.* to be disfigured ; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။

ဇြပ်, *n.* a building for public worship, or for strangers to lodge in ; (Bur.) ဇရပ်။

ဇြပ်ထွဲ, *n.* an inn ; (Bur.) ညှော်ခံရာဇရပ်။

ဇြပ်ဝပ်, *n.* a synagogue, a chapel, a *zayat* ; (Bur.) တရားဇရပ်။

ခြင်, *n.* a chasm or gulf, ခြောက် (Bur.) ချောက်။

ခြဟတ်, *n.* strength, ခြဟတ် (Bur.) ခွန်အား။

ဗြဟာန်, *n.* love, ဗြဟာန်မေတ္တာ (Bur.) ချစ်ခြင်း။ ချစ်ခြင်း
မေတ္တာ။

ဗြဲ, *a.* lean; thin in flesh; *v. i.* to be thin in flesh;
(Bur.) ပိန်သော။ ပိန်သည်။

ဗြိ, *n.* a serpent, ဗြိ (Bur.) ခြွေ

ဗြိဂကဒကင်, *n.* one kind of green snake; (Bur.) အဖြိုး
ခြောက်ခြွေပိင်း။

ဗြိဂချိ, *n.* a venomous serpent; (Bur.) အဆိပ်ရှိသောခြွေ

ဗြိစက်ပိင်, *n.* the blind worm; (Bur.) ခြွေဆင်ပျက်။

ဗြိဆာတ်ခဲ၊ *n.* the *laticauda scutata*; (Bur.) ဂြင်ဂြင်း။

ဗြိဆာတ်နပ်, *n.* the *hydrus* or *hydrophis*; (Bur.) ဂြင်လုံး။

ဗြိဇာတ်, *n.* the *cobra de capello*; (Bur.) ခြွေဟောက်။

ဗြိဇာတ်ကွာင်ကျိပ်, *n.* the hamadryad; (Bur.) ခြွေငန်း။

ဗြိဇာတ်ဂယာင်, *n.* one kind of cobra; (Bur.) ဟောက်ကြီး
ခြွေဟောက်။

ဗြိဇာတ်တင်, *n.* the yellow banded *bungarus*; (Bur.) ငန်း
ထောင်ကျား။

ဗြိဇာတ်ပွတ်, *n.* a fiery serpent; (Bur.) မီးခြွေဟောက်။

ဗြိဇာတ်ထိုက်, *n.* the dusky hamadryad; (Bur.) ငန်းရပ်။

ဗြိဇိုဗွ, *n.* the common green serpent; (Bur.) ခြွေပိင်း။

ဗြိဇုင်, *n.* a water snake; (Bur.) ချေခြွေ။

ဗြိဇုတ်ခွါစာင်, *n.* the carpet-snake; (Bur.) ကြက်ဥခိုးခြွေ။

ဗြိဗဲ, *n.* a viper; (Bur.) ခြွေဗွေး။

ဗြိဗျောင်, *n.* a kind of snake; the rat snake; (Bur.)
ထင်းခြွေ။

ဗြိသံသောတ်, *n.* the black striped *tropidonotus*; (Bur.)
မြက်လျှောခြွေ။

ခြစ်, *a.* over ripe, applied to grains; *v. i.* to be over ripe; (Bur.) အမှည့်လွန်သော၊ အမှည့်လွန်သည်။

ဖြိုက်, *v. t.* to bake; (Bur.) ပေါင်းသည်။

ကြွတ်, *num. aux.* a circle or ring; as ကမိန်စါကြွတ် *two rings*, col.; (Bur.) အကွင်း။

ဇြဲ, *n.* a banyan tree; (Bur.) ညောင်ပင်။

ဇြဲဗောဓိ, *n.* the Bo-tree; (Bur.) ဗောဓိညောင်။

ခြောက်, *v. t.* to absorb, to suck; (Bur.) စုတ်သည်။

ခြောက်, *n.* a chasm or gulf, ခြိုင်း (Bur.) ချောက်။

ခြိုင်, *n.* a stand for pots or jars, composed of a ratan or rope, curved and intertwined into a ring; (Bur.) ကရုတ်။

မြိုက်, *a.* deep; *v. i.* to be deep; (Bur.) နက်သော၊ နက်သည်။

မြိုက်နက်, *a.* deep, hard to be understood; *v. i.* to be hard to be understood; (Bur.) နက်နဲသော၊ နက်နဲသည်။

ဇွဲ, *n.* a corpse, pron. *fwě*; (Bur.) အထောင်းကောင်။

ဇွင့်, *n.* fever, (commonly pron. *fwawh*), ယဲဇွင့် (Bur.) အဖျားရောဂါ။

ဇွင့်ချပ်, *n.* a fever occasioned by a cold, ဇွင့်ချပ်။ (Bur.) နှာစေးဖျား။

ဇွင့်ဇောင်, *n.* fever and ague; (Bur.) ထုန်ဖျား။

ဇွါ, *n.* an intimate friend; (Bur.) သူငယ်ချင်း။

ဇွဲ, *a.* left; (usually pron. *fwě*), as ပူးဇွဲ *the left shoulder*; (Bur.) ဘယ်နှင်ဆိုင်သော။

ဇွီဇွီ, *a.* Swiss; (Bur.) ဇွီဇွီ။

ဇွတ်, *v. t.* to feel, rub gently; (Bur.) သပ်သည်။

ဇွက်, *v. t.* to cause to purge, ဇွက်ရှု (Bur.) ဝမ်းနှုတ်သည်။

ဧွေဝံ, *n.* provisions, provision for a journey, ဧွေခမ်။
(Bur.) အစာရိက္ခာ။

ဇွဲ, *n.* a marsh clearing, ဇွဲခမ်။ ဗာဇွဲ။ (Bur.) ရှင်းလင်းထား
သောမြေရာနိဋ်။

ဇွဲနီဇွဲကံ, *n.* the gums; (Bur.) သွားဖုံး။

ည

ညာနီ, (Pali ညာဏ), *n.* the intellect; (Bur.) ညာဏ်။

ညာတ်, *v. t.* to see; (Bur.) မြင်သည်။

ညာတ်ကေတ်, *v. t.* to behold, to take notice of; (Bur.)
ကြည့်ရှုသည်။

ညာတ်မုက်, *v. t.* to beget; (Bur.) မျက်နှာမြင်သည်။ ပွား
မြင်သည်။

ညိ, *v. a.* supplicatory. See Gram. §17.2, (c.); (Bur.)
ဝါ။

ညိ, *v. a.* euphonic, an expletive, occasionally used in
formal, solemn style. See Gram. §17.2, (f.); (Bur.)
တော်မူ။

ညိ, *a.* small in quantity; *v. i.* to be small in quantity;
(Bur.) နည်းသော။ နည်းသည်။

ညိည, *adv.* a very little; (Bur.) တဆိတ်တပေါက်။ အနည်း
ငယ်။

ညိညိ, *a.* very small in quantity; also *adv.* a little;
(Bur.) နည်းနည်း။

ညီသာ, *a.* even, သတတ်ညွှန်း။ *v. i.* to be even; (Bur.) ညီ
ညာသော။ ညီညာသည်။

ညီသာ, *v. i.* to agree; to be straight; *v. t.* to make
straight; (Bur.) ညီညာစေသည်။

ညောနီ, *a.* tight, မောနီ။ *v. i.* to be crowded; (Bur.) ကျပ်
သော။ ကျပ်သည်။

ညောန်ကီ, *adv.* near to, almost, ကြပ်။ (Bur.) နီးလျှီ။
လျှီ။

ညောန်ခြက်, *v. i.* to be full of, have an abundance of ;
(Bur.) ပြည့်ဝသည်။

ညောန်ငြက်, *a.* very narrow ; *v. i.* to be very narrow ;
(Bur.) ကျည်းကျပ်သော။ ကျည်းကျပ်သည်။

ညှင်, *conj.* as ; (Bur.) ကဲ့သို့။

ညှင်ဝံ, *v. p.* in order to ; thus ညှင်ဝံ့မဂ်ထိက်မာန်ဒးမတောန်
in order to be able to read, you must learn ; (Bur.)
ရအောင်။ အလိုငှါ။

ညှင်နဲ့, *adv.* in like manner ; also *conj.* as ; (Bur.) ငှင်
နည်း။ ထိုနည်းတူ။

ညး, *pers. pro.* he or she ; as ညးဂ်ရော *who is he? or who*
is she? (Bur.) သူ။

ညးတံ, *pers. pro. pl.* they, ညးဂ်မိုင်း။ See Gram. §15 ;
(Bur.) သူတို့။

ညးခွင်ပွာန်, *n.* a soldier, ညးပွာန်။ (Bur.) စစ်သူရဲ။ စစ်သား။
ညးဗိုက်, *n.* a merchant ; (Bur.) ကုန်သည်။

ညးတထတထိုက်, *n.* the rich ; (Bur.) သူဌေး။ သူကြွယ်။

ညးတထေဒိုက်, *n.* the poor ; (Bur.) ဆင်းရဲသား။

ညးဗွ, *n.* a cultivator ; (Bur.) လယ်သည်။ လယ်ယာလုပ်
သောသူ။

ညးမကလင်, *n.* a listener, hearkener ; (Bur.) နားထောင်
သောသူ။

ညးမကလင်ဝံ့, *n.* one who misses the way ; (Bur.) လမ်း
လွဲသူ။

ညးမကုတ်စ, *n.* a thief ; (Bur.) သူခိုး။

ညးမကောန်, *n.* a maker ; (Bur.) လုပ်သောသူ။

ညးမကောန်ခိုတ်, *n.* a toiler ; (Bur.) ပင်ပန်းစွာလုပ်ဆောင်ရ
သောသူ။

ညးမကွးဂြိုတ်, *n.* a Redeemer; (Bur.) ရွေးနှုတ်ကယ်တင်
သောအရှင်။

ညးမကွာ်တရ, *n.* a traveller; (Bur.) ခရီးသည်။

ညးမပြာတ်မ, *n.* a sower; (Bur.) မျိုးစေ့ကြဲသောသူ။

ညးမဖိင်ဂှော်, *n.* a shoe-maker; (Bur.) ခြေနင်းလုပ်သမား။

ညးမဖိင်စ, *n.* a tailor; (Bur.) အချုပ်သမား။

ညးမတုတ်တုတ်, *n.* a weaver; (Bur.) ဂျက်ကန်းသည်။

ညးမထစးဝှံင်, *n.* a guide, one who leads the way; (Bur.)
လင်းမြို့။

ညးမဒုင်ဖထွာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

ညးမဒုင်သက်သီ, *n.* a witness; (Bur.) သက်သေ။

ညးမဒုင်အဘဲ, *n.* an heir; (Bur.) အမွေခံ။

ညးမသုင်အရက်, *n.* a drunkard; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

ညးမမြိုင်ဂဗုတ်, *n.* an adversary, an opponent in a law-
suit; (Bur.) တရားမြိုင်သောသူ။

ညးမဗဂူဂျိမြိ, *n.* a rain-maker; (Bur.) မိုးလင်းရွာစေသောသူ။

ညးမရတ်ချေဘဲ, *n.* a grass-cutter; (Bur.) စာရိတ်။

ညးမစံက်ကျိပ်, *n.* a leader; (Bur.) ဦးဆောင်သောသူ။

ညးမအာတ်စ, *n.* a beggar; (Bur.) သူတောင်းစား။

ညှာဝိုတ်, *v. t.* to regard the feelings of another, to fear
giving offence; (Bur.) ညှာသည်။

ညှာဒည, *a.* reverential; (Bur.) ကြောက်ရွံ့သော။ မိုသေ
သော။ *v. t.* to respect, to regard the feelings of;
(Bur.) အားနာသည်။

၃

ခု, *n.* a span; (Bur.) အထွာ။

ခု, *v. t.* to measure with a span; (Bur.) ထွာသည်။

ခုအာ, *v. i.* to crawl, as a land-leech does; (Bur.) ထွား
ရွှံသွားသည်။

ခုန်, *v. t.* to catch, used more particularly with regard to catching fish; thus ခုန်က *to fish with hook and line*; (Bur.) ဖွားသည်။

ခုာ, *a.* shallow; (Bur.) တိမ်သော။

ခုင်, *n.* water; (Bur.) ဇေ။

ခုင်တ္တီ; *n.* the spring tide; (Bur.) ဇေထ။

ခုင်ကရင်, *n.* cold water; (Bur.) ဇေဇေ။

ခုင်ကထေဝံ, *n.* ice, ခုင်ကထေဝံ (Bur.) ဇေခဲ။

ခုင်ကို, *n.* toddy, the fermented juice of the nipa or dwarf-palm tree; (Bur.) ဒန်ရည်။

ခုင်ကွာ, *n.* an artificial pond; (Bur.) ဇေကန်။

ခုင်ကျွန်, *n.* an artificial pond; (Bur.) တမံနှင့်ဆည်သောဇေ။

ခုင်ချိုတ်, *n.* the neap tide; (Bur.) ဇေထ။

ခုင်ဂဝင်, *n.* a bitter medical preparation; (Bur.) တင်းခါးခဲး။

ခုင်ဂဝင်ခွံ, *n.* a preparation of vermicelli, ခုင်ဂဝင်ခွံ (Bur.) မုန့်တီဟင်းခါး။

ခုင်ဂဝာ, *n.* the prepared water drunk on taking an oath of allegiance; (Bur.) သစ္စာဇေ။

ခုင်ဂဇ, *n.* warm water; (Bur.) ဇေနွေး။

ခုင်ဇဗျေတ်, *n.* wine; (Bur.) စပျစ်ရည်။

ခုင်ဇဝေါင်, *n.* running water, a current; (Bur.) ဇေစီး။

ခုင်ဇွေ, *n.* a flood; (Bur.) ဇေလွှမ်းမိုးခြင်း။

ခုင်ဆု, *n.* the sap of a tree; (Bur.) သစ်ရည်။

ခုင်ခိုဝ်, *n.* congee; (Bur.) ထမင်းရည်။

ခုင်တရံက်, *n.* a trough placed under the eaves of a roof; (Bur.) ဇေတရောက်။

ခုင်တင်, *n.* milk; (Bur.) နို့။

ခုင်ထဂေါင်, *n.* a water goglet; (Bur.) ဇေထကောင်း။

ခုင်ခွင်, *n.* a water-pot, "chatty;" (Bur.) ဇေခိုင်း။

ခုင်ဒို၊ *n.* a water-pot, used for drinking water; (Bur.)
သောက်ရေအိုး။

ခုပ်တေက်၊ *n.* fresh water; (Bur.) ရေချို။

ခုပ်လင်ကာ၊ *n.* a vessel with a spout, as a tea-pot;
(Bur.) ရေကရား။

ခုပ်ထိုင်၊ *n.* a well; (Bur.) ရေထွင်း။

ခုပ်ပါင်၊ *n.* spittle; (Bur.) တံထွေး။

ခုပ်ဇလုင်၊ *n.* salt-water; (Bur.) ရေငံ။

ခုပ်ဗလဲ၊ *n.* a spring, a fountain; (Bur.) ဝိဉ်ရေ၊ စင်းရေ။

ခုပ်ဗောတ်၊ *n.* a wide mouthed water jug; (Bur.) ဗျတ်အိုး။

ခုပ်ဗြီ၊ *n.* rain water; (Bur.) ခိုဗင်းရေ။

ခုပ်မိတ်၊ *a.* yellow; *v. i.* to be yellow; (Bur.) ဝါသော၊
ဝါသည့်။

ခုပ်မှင်၊ *n.* ink; (Bur.) မှင်ရည်။

ခုပ်ရမတ်၊ *n.* tears, ရမတ်၊ (Bur.) မျက်ရည်။

ခုပ်ရင်ဒါနီ၊ *n.* a stand for a water-pot; (Bur.) ရေအိုးစင်။

ခုပ်ထတိုပ်၊ *n.* dew; (Bur.) နှင်းရေ။

ခုပ်ထက်ဗက်၊ *n.* a decoction of tea leaves, tea-water;
(Bur.) ထက်ဗက်ရည်။

ခုပ်ထဂေါင်၊ *n.* a brook, or small mountain-stream; (Bur.)
စင်းရေ။

ခုပ်သဲ၊ *n.* honey; (Bur.) ဖျားရည်။

ခုပ်ထိအရက်၊ *n.* any intoxicating liquor; (Bur.) သေရည်
သေရက်။

ခုပ်သံ၊ *n.* vinegar, ခုပ်သမ်၊ (Bur.) ဖုံးရည်။

ခုပ်မီ၊ *n.* river water; (Bur.) မြစ်ရေ။

ခုတ်၊ *a.* sweet; *v. i.* to be sweet; (Bur.) ချိုသော၊ ချို
သည့်။

ခုတ်နီ၊ *n.* a foot-path; (Bur.) ထမ်းကလေး။

ခုတ်, *v. t.* to take up water with a cloth, or sponge ;
(Bur.) ခေါက်သုတ်ယူသည်။

ခုတ်, *v. t.* to make a circle or round spot ; (Bur.) ဝိုင်း
ကွက်သည်။

ခုတ်, *n.* a spot, a mark on an animal ; (Bur.) အကွက်အ
ကျား။

ခုတ်, *a.* true, *col.* ; *v. i.* to be true, ခုတ်။ (Bur.) မှန်သော။
မှန်သည်။

ခုတ်, *a.* red hot ; *v. i.* to be red hot ; (Bur.) ရဲရဲနီသော။
ရဲရဲနီသည်။

ခိုက်, *n.* a slave ; (Bur.) ကျွန်။

ခိုက်ပုက်, *n.* a slave born of a slave ; (Bur.) သားပေါက်ကျွန်။

ခိုက်ခွဲခွဲ, *n.* a fellow-servant ; (Bur.) ကျွန်ချင်း။

ခိုတ်, *a.* silent, of few words ; (Bur.) စကားနည်းသော။

ခိုတ်, *v. i.* to revolve, turn round (itself), as a top ;
(Bur.) ထည်သည်။

ခုက်, *a.* green, full of sap ; *v. i.* to be green ; (Bur.)
စိမ်းသော။ စိုသော။ စိမ်းသည်။ စိုသည်။

ခုင်, *n.* a city ; (Bur.) မြို့။

ခုင်သွင်, *n.* the heavenly world ; (Bur.) ကောင်းကင်ရွှေ
ပြည်တော်။

ခုတ်, *n.* the tail of a bird ; (Bur.) ငှက်၏အမြီး။

ခုန်, *v. i.* to alight, as a bird ; (Bur.) နားသည်။

ခုန်, *a.* ripe ; *v. i.* to be ripe ; (Bur.) မှည့်သော။ မှည့်သည်။

ခုက်, *a.* wet ; *v. i.* to be wet ; (Bur.) စွတ်သော။ စွတ်သည်။

ခုင်, *v. i.* to be full of water, as a field ; (Bur.) ခေတ္တမ်း
မိုးသည်။

ခုန်, *v. i.* to take fire, to kindle ; (Bur.) မီးညှိသည်။ *v. t.*
to cause to take fire ; (Bur.) မီးညှိသည်။ မီးထွန်းသည်။

ခုန်, *n.* a small, shallow basket, ခခုန်။ (Bur.) ဘန်း။

ဒေနာရီ, (Greek), *n.* a denarius ; (Bur.) ဒေနာရီ။

ဧဝံ, *pers. pro.* he, she (disrespectful), or it, ဧဝံ။

(Bur.) ဟိုဟာ။ ထိုအရာ။ သင်း။ See Gram. § 15.

ဧဝင်, *a.* weary, exhausted ; (Bur.) မောသော။ မောသည်။

ဧဝင်က, *n.* a blossom ; (Bur.) ပန်းပွင့်။

ဧဝင်ပိုက်, *a.* discouraged ; *v. i.* to be discouraged ; (Bur.)

အားလျော့သော။ အားလျော့သည်။ စိတ်ပင်ပန်းသော။

စိတ်ပင်ပန်းသည်။

ဧဝင်စိုက်, *a.* weary, weak, fatigued ; *v. i.* to be fatigued ;

(Bur.) မောပန်းသော။ မောပန်းသည်။

ဧဝတ်, *a.* small ; *v. i.* to be small ; (Bur.) ငယ်သော။

ငယ်သည်။

ဧဝတ်ဧဝတ်, *a.* very small ; (Bur.) ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်

သော။

ဧ, *v. i.* to cease, applied only to rain ; (Bur.) ဖြတ်

သည်။ စဲသည်။

ဧက, *v. t.* to ride ; as ဧကချေတ် *to ride a horse ;*

ဧကကွင် *to sail in a ship ;* (Bur.) စီးသည်။

ဧကချန်, *v. t.* to oppress ; (Bur.) ခြိတ်စက်သည်။

ဧကပင်, *a.* complete, fulfilled ; *v. i.* to be complete ;

(Bur.) ပြည့်စုံသော။ ပြည့်စုံသည်။

ဧက, *n.* a brick ; (Bur.) အုတ်။

ဧက, *v. i.* to be powdered ; (Bur.) ညက်သည်။

ဧကဧက, *adv.* fine, as powder ; (Bur.) ညက်ညက်။

ဧနီ, *a.* soft, flexible ; *v. i.* to be soft ; (Bur.) ပျော့သော။

ပျော့သည်။

ဧနီဧကတ်, *a.* meek, humble ; *v. i.* to be meek ; (Bur.) နူးညံ့

ထိပ်မွေ့သော။ နူးညံ့ထိပ်မွေ့သည်။

ဧကင်, *v. i.* to be green ; (Bur.) မိန်းလန်းသည်။

ဧက, *a.* blue ; *v. i.* to be blue ; (Bur.) ခြာသော။ ခြာသည်။

နှိပ်, *v. t.* to press; (Bur.) နှိပ်သည်။

နှိပ်ပုံ, *v. t.* to print; (Bur.) ပုံနှိပ်သည်။

က

ကပ်, *n.* urine, ကုံ။ ကွပ်။ (Bur.) သေး။ ကျင်ငယ်။

ကပ်ထောင့်, *v.* to pass urine, after a suppression, ကပ်ထောင့်။ (Bur.) ဆီးပေါက်သည်။

ကပ်, *pro. a.* this, ကံ for နှုတ်, col.; (Bur.) ဤသည်။ သင်း။

ကာ, *v. a.* signifying away; as ကောတ်ကာ to carry away; ကော်ကာ to call away; (Bur.) အခြားတပါးသို့။

ကိ, *adv.* yet, still; as ညးယွံအာကိ he is not yet gone; ညးနွံကိ he is still here; (Bur.) သေး။

ကောရိ, *n. and a.* south-west, နေရိ။ (Bur.) အနောက်တောင်။

ကောင်, *n.* the forehead; (Bur.) နဖူး။

ကောင်, *adv.* certainly; as အဲအာကောင် I shall certainly go; (Bur.) အမှန်အကန်။

ကံင်, *n.* a summer, the principal timber of a floor ကံင်။ (Bur.) ရက်မ။

ကံင်ကောတ်, *n.* the musical instrument also called ဗာတ်ကောန်စုံ။ (Bur.) ကြေးပိုင်း။

က

ကကောတ်, *n.* the anus; (Bur.) ဝအို။

ကကဲ, *v. i.* to droop, as a branch of a tree, ကကဲ။ (Bur.) တွဲနေသည်။

ကကောင်, *n.* an ear or spike of grain, ဒကောင်။ (Bur.) အနှံ။

ကကံက်, *n.* a ring; (Bur.) ကွင်း။ အကွင်း။

တကံက်တ, *n.* a bracelet ; (Bur.) ထက်ကောက်။

ကွံ, *n.* an island, ကွံ၊ ကွံခါ။ (Bur.) ကျွန်း။

တကး, *n.* the sky ; (Bur.) မိလင်းကောင်းကင်။

တကး, *v. i.* to burst, to crack, ထကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

တက်, *v. t.* to strike, တက်ထပ်။ (Bur.) ရိုက်သည်၊ တီးသည်။ ထိုးသည်။

တက်, *n.* a stroke, used especially of the stroke, which indicates the time of day ; thus ပယံတက်ဝိ *three o'clock* ; (Bur.) တီးခြင်း။

တက်ကျာ, *v. i.* to converse, discourse familiarly ; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်စကားစမည်ပြောသည်။

တက်ပွေန်, *v.* to mark with lines by a ruler ; (Bur.) မျဉ်းသားသည်။

တက်စုင်, *v. t.* to beat ; (Bur.) ရိုက်ပုတ်သည်။

တကိုတ်, *v. i.* to be frightened, to be terrified ; (Bur.) လန့်သည်။

တကိုတ်တို့, *v. i.* to startle, be frightened ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

တခဲ, *v. t.* to beckon with the hand ; (Bur.) ထက်ယပ်ခြင်းဖြင့် အမှတ်ပေး၍ခေါ်သည်။

တခီ, *n.* a writer or clerk ; (Bur.) စာရေး။

တဂင်, *n.* ginger ; (Bur.) ချင်းမင်း။

တင်, *v. i.* to remain, as unblighted fruit ; to remain as a general result ; thus မူရန်မတင်ရော *what favor remains?* i. e. *what reward have ye?* (Bur.) တင်သည်။

တင်, *n.* the joint of a bamboo ; (Bur.) အဆစ်။

တင်, *n.* pith ; (Bur.) ဖေါ့။

တင်ကာ, *n.* a coin ; (Bur.) ဒင်္ဂါး။

- တင်ကွပ်, *n.* the knee-joint; (Bur.) ခူးဆစ်။
 တင်ဂုက်, *n.* a shed for cattle; (Bur.) တင်းဂုတ်။
 တင်ပွန်, *n.* the red cloth, which is joined to the upper part of a Peguan petticoat; (Bur.) ရှာထည်။ အထက်ဆင့်။
 တင်ထဲ, *n.* the elbow; a carpenter's square; (Bur.) တံတောင်ဆစ်။ ကျင်တွယ်။
 တင်ထပ်, *v. t.* to build up by placing one thing upon another, as a brick wall; (Bur.) ထပ်ဆင့်သည်။
 တင်ဒုန်, *n.* a bamboo joint; (Bur.) ဝါးဆစ်။
 တင်ထဲ, *n.* molasses, treacle; (Bur.) တင်ထဲ။
 တင်္ဂါ, *n.* a garden rake; (Bur.) ထွန်ခြစ်။
 တင်္ဂါတ်, *v. t.* to shave; (Bur.) ဆံပင်ရိတ်သည်။
 တင်္ဂါတ်, *v. i.* to choke; (Bur.) နင်သည်။
 တင်္ဂါန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။
 တင်္ဂေက်, *n.* a parrot; (Bur.) ကျက်တူရွေး။
 တင်္ဂက်, *a.* crooked; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်သော။ ကောက်သည်။
 တင်္ဂါ, *v. t.* to thrust at; (Bur.) ထိုးသည်။
 တဆိပ်, *n.* a seal a signature; (Bur.) တံဆိပ်။ ထက်မှတ်။
 တဆေပ်, *v. i.* to slip, to be slippery; (Bur.) ချောသည်။
 တညှင်, *n.* the dry season, ကညှင်။ (Bur.) နွေကာလ။
 တဏ, *num. aux.* applied to land, col.; as တိမ္မတဏ *one piece of ground*; (Bur.) အခင်း။
 တဏာ, *a.* other, another, တဏာဝိညာဉ်။ (Bur.) အခြား။ တခြား။
 တဏာတဏာ, *adv.* apart piecemeal; (Bur.) တခြားစီ။
 တဏာဆီ, *n.* an ant-hill, ကဏာဆီ။ (Bur.) တောင်ပွို။
 တဏှင်, *n.* a needle or pin, ကဏှင်။ (Bur.) အပ်။
 တဏှင်ကွပ်, *n.* a pin; (Bur.) ထွယ်အပ်။

တလံနိ, *n.* a ladder, a staircase တလံနိ (Bur.) ထွေကား။

တလံ, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်သည်။

တလံဗြိုက်, *v. i.* to be submerged ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။

တလျင်, *num. aux.* is applied to long things, တလျင် as

စွဲတလျင် *cne sugar cane* ; (Bur.) အချောင်း။

တလျင်, *n.* the end, or point, as of a stick or needle ;

(Bur.) အပျား။

တတ်, *v. t.* to cut off, to amputate ; to make a straight

course across, တတ် (Bur.) ဖြတ်သည်။

တတိယ, (Pali), *o. a.* third ; (Bur.) တတိယ။

တနိ, *n.* an interval, intervening space ; (Bur.) အကြား။

တနိ, *v. i.* to be able ; to stand, to have validity ; (Bur.)

တတ်နိုင်သည်။ တည်သည်။

တနီ, *a.* cheap ; *v. i.* to be very cheap, ဒူးငူငူ (Bur.) အထိုး

ချိုသော၊ အထိုးချိုသည်။

တနိတြနိ, *a.* stable, firm, applied to the mind ; *v. i.* to be

firm ; (Bur.) တည်ကြည်သော၊ တည်ကြည်သည်။

တနိရောတိယံတိ, *adv.* perhaps ; (Bur.) ဖြစ်ကောင်းဖြစ်လိမ့်

မည်ကိုမသိသည်နှင့်။

တနိန္ဒိ *v. i.* to remain stationary ; (Bur.) တည်နေသည်။

တနာ, (Pali တဏှာ), *n.* appetite, passion ; (Bur.) တဏှာ။

တနီ, *a.* of different kinds ; (Bur.) အမျိုးမျိုးသော။

တပ်, *v. t.* to place one after another in a row ; (Bur.)

စီသည်။

တပ်ဝတ်, *v. t.* to put one after another into a box, or

anything hollow ; (Bur.) စီတည့်သည်။

တမ္ဘဝ, *n.* a humming confused noise of a multitude ;

(Bur.) ညံ့သံ။

တမာ, *a.* of the size of, as large as, as small as ; (Bur.)

မျှထောက်။

တမိ, *a. new*; *v. i. to be new*; (Bur.) သစ်သော။ သစ်သည်။

တမံက်ထစး, *v. t. to point out*, တမော်ထစး။; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

တမး, *v. i. to shine*; (Bur.) ထင်းသည်။

တမိင့်, *v. i. to run over, as boiling milk*; (Bur.) မိသည်။ ဝေကျသည်။

တမိင့်ပိုတ်, *v. t. to make happy*; (Bur.) ဝမ်းမြောက်စေသည်။

တမ္ဘာ, *n. a fisherman*; (Bur.) တံငါ။

တမြိုင်, *n. hardness*; (Bur.) မာခြင်း။

တမြိန်, *a. insane, foolish*, တမြိ။ *v. i. to be foolish*; (Bur.) ရူးသော။ ရူးသည်။

တမှာ, *adv. anciently, formerly*; (Bur.) ရှေးက။ အရင်က။

တမှူး, *a. free, not in bondage*; *v. i. to be free*; (Bur.) လွတ်သော။ ကင်းလွတ်သော။ လွတ်သည်။

တမှော်, *v. t. to preach*, တွံတမှော်။ (Bur.) ဟောပြောသည်။ ဟောကြားသည်။

တမှောင်, *n. weariness, exhaustion*; (Bur.) မောပန်းခြင်း။

တယူ, *n. a maggot*, ကယူ။ (Bur.) ထောက်ကောင်။

တယျ, *n. the heddles of a loom, through which the warp is passed for weaving*, ကယျ။ (Bur.) ခွပ်။

တရင်, *n. a door, gate*, ပါင်တရင်။ (Bur.) တံခါး။ တံခါးပေါက်။

တရောက်, *v. t. to split, to divide*, ကရောက်။ (Bur.) ခွဲသည်။

တရေ, *a. old, not new*, တရော်။ *v. i. to be old*; (Bur.) ဟောင်းသော။ ဟောင်းသည်။

တရ, *n. a journey*; (Bur.) ခရီး။

တရ, *n. a. six*; (Bur.) ခြောက်ခု။

တရစောဟ်, *n. a. sixty*; (Bur.) ခြောက်ဆယ်။

- တရးဂစဲ, *v. t.* to give in charity; (Bur.) စွန့်ကြဲသည်။
- တထ, *n.* a lord, master, owner; *num. aux.* applied to men; (Bur.) အရှင်။ သခင်။ တယောက်။
- တထကာ, *n.* a washerman; (Bur.) ခဝါသည်။
- တထယျ, *n.* a person of distinction; (Bur.) နာမည်ကျော် စောသောလူ။
- တထက္ကီ, *n.* a cart owner; (Bur.) ထွည်းထွား။
- တထက္ကဉ်, *n.* a ship-owner; (Bur.) သင်္ဘောပိုင်သောသူ။
- တထဂယိုင်, *n.* a family; (Bur.) အိမ်ထောင်။
- တထဂုန့်, *n.* a benefactor, တဂုန့်။ (Bur.) ကျေးဇူးရှင်။
- တထဂူ, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျဉ်ရှင်။
- တထဂုဉ်ခန့်ခန့်, *n.* a ferry-man; (Bur.) ကုတိုထွား။
- တထတထိုက်, *n.* the rich; (Bur.) သူဌေး။
- တထတိ, *n.* a king; (Bur.) ရှင်ဘုရင်။
- တထဒုက္ခိ, *n.* the poor; (Bur.) ဆင်းရဲသား။
- တထဒြပ်, *pron.* တထဌပ်, *n.* a proprietor; (Bur.) ဥစ္စာရှင်။
- တထထောင်, *n.* a judge; (Bur.) တရားသူကြီး။
- တထဲ *v. i.* to droop, as a branch of a tree, တထဲ။ (Bur.) တွဲတွဲနေသည်။
- တထိတ်, *v. i.* to be slippery, smooth; (Bur.) ချောသည်။
- တထဲဉ်, *v.* to swim with the hands put together; (Bur.) ရေကူးသည်။
- တထောတ်, *n.* a flute or fife; (Bur.) ဂုလွေ။
- တထွေ, *n.* expanse, extent; (Bur.) အကျယ်အဝန်း။
- တထန်, *adv.* straight; (Bur.) တည့်တည့်။
- တထင်, *n.* a religious saying, or sermon; (Bur.) ဟောသောဒေသနာအချက်။
- တထင်ပါင်, *n.* a word, an utterance; as တထင်ပါင်ကျော်ဂမျှင် *the word of the living God*; (Bur.) ဟောပြောသောအချက်။ နှုတ်ကပတ်တော်။

တဝင့်ထိက်တမော်ထေး, *n.* a superscription; (Bur.) ကမ္ပည်း
ထိပ်စာ။

တဝိဝါရ, *n. pl.* relatives; (Bur.) ဆွေမျိုးညာတကာ။

တဝိုက်, *adv.* continually; (Bur.) အစည်။

တဝိုနွှဲ, *adv.* from that time, henceforth, thenceforward,
ထို့နွှဲ။ (Bur.) ထိုကာလကစ၍။ ဟိုကတည်းက။

တဝ်, *n.* a handle; (Bur.) လက်ကိုင်အရိုး။

တဝ်ကဏိက်, *n.* a lath; (Bur.) အုတ်ကြွပ်တန်း။

တဝ်ကမး, *n. pl.* the sticks that pass through the yoke
each side of a bullock's neck; (Bur.) ထင်းပိုး
ကျည်း။

တဝ်ကြွတ်ကိုက်, *n.* a screw-driver; (Bur.) ဝက်အူဖွည့်။

တဝ်ခေး, *n.* the curved handle of a harrow; (Bur.)
ထွန်ကိုင်။

တဝ်စရင်, *a.* most excellent, exalted; *v. i.* to be excel-
lent; (Bur.) မြင့်မြတ်သော။ မြင့်မြတ်သည်။

တဝ်ဒင်္ဂေဝ်, *n.* the tongue of a cart; (Bur.) ဖွည်းသန်။

တဝ်ဒရာ, *n.* the pin of a spool; (Bur.) ဟောက်လည်တံ။

တဝ်ဖကောဝ်, *n.* a pencil; (Bur.) ခဲတံ။

တဝ်မှင်, *n.* a pen-holder; (Bur.) မှင်တံ။

တဝ်သုက်, *n.* the navel-string; (Bur.) ချက်ကြိုး။

တဝ်ရန်, *n.* the handle of a knife; (Bur.) ထားရိုး။

တဝ်စံင်, *n.* a torch; (Bur.) မီးတိုင်။

တသော်, *n.* the hair or fur of animals, and the fine
hair on the body; (Bur.) အမွေး။

တသော်ကဆိ, *n.* the mane; (Bur.) လည်ဆံမွေး။

တသော်ကွေင်မတ်, *n.* the eyebrow; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

တသော်ခွေပ်, *n.* the beard of the face; (Bur.) မုဆိတ်။

တသော်ပါင်, *n.* the moustache; (Bur.) နှုတ်ခင်းမွေး။

တသော်မတ်, *n.* an eyelash; (Bur.) မျက်တောင်။

- တဆော်သိုဝ်, *n.* wool ; (Bur.) သိုးမွေး။
- တသိုက်, *n.* the place or state of happiness ; (Bur.)
သုခ။ ချမ်းသာ။
- တသိုက်စိုတ်, *a.* happy, joyful ; *v. i.* to be happy ; (Bur.)
ဝမ်းမြောက်ဖွယ်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။
- တသိုဝ်, *v. t.* to straighten out (the legs,) တသိုဝ်နိုင်။
ခြေဆင်းသည်။
- တင်, *n.* the breasts, the udder ; (Bur.) နို့၊ နို့အုံ။ သားမြတ်။
- တစူတဆူ, *a.* intoxicated, တစူတဆူ။ *v. i.* to be intoxicated ; (Bur.) မူးဝေသော။ မူးဝေသည်။
- တာ, *n.* the toddy-palm, the palmyra palm ; (Bur.) ထန်း။
- တာ, *n.* a measure of length equal to seven cubits,
အတာ။ (Bur.) တာ။
- တာ, *v.* to beckon to stop, တာတဲ။ (Bur.) လက်ထားသည်။
- တာနီ, *v. t.* to weave as mats and baskets ; (Bur.) ဂုက်
သည်။
- တဲ, *n.* a tent, or temporary building ; (Bur.) တဲ။
- တဲညးမမင်ကင်, *n.* a watch-house ; (Bur.) ကင်းတဲ။
- တဲဗျာ, *n.* a bazaar stall ; (Bur.) ဈေးဆိုင်။
- တဲဖြဲ, *n.* magic ; (Bur.) မှော်အတတ်။
- တဲမဒင်ဖတ္တာ, *n.* a toll-house ; (Bur.) အခွန်ခံသောတဲ။
- တိ, *n.* earth, တိဇောင်။ (Bur.) မြေကြီး။
- တိဒအုန်, *n.* a small hillock like an ant-hill ; (Bur.)
ကုန်းမြေ။
- တိပထေတ်, *n.* clay ; (Bur.) မြေစေး။
- တိဗ္ဗ, *n.* paddy-land ; (Bur.) ထယ်မြေ။
- တိထမာန်, *n.* a potter's field ; (Bur.) အိုးထိန်းထွား၏မြေ
ကွက်။
- တိယု, *n.* chalk ; (Bur.) မြေဖြူ။
- တိထမူး, *n.* a level land, a plain ; (Bur.) မြေပြန့်၊ လွင်ပြင်။

တိတြန်ခေါ၊ *n.* the globe, the whole earth, the world ;
(Bur.) ပထဝီမြေကြီး။

တိက်၊ *v. i.* to lie down ; (Bur.) လျောင်းသည်။ အိပ်သည်။

တိင်၊ *v. t.* to play on a stringed instrument with the
fingers ; (Bur.) တီးသည်။

တိတ်၊ *v. i.* to go out, တိတ်အာ။ (Bur.) ထွက်သည်။

တိ၊ *v. t.* to know, တိတ်။ (Bur.) သိသည်။

တိရန်၊ *v.* to be sensible of a favor, (the only word in the
language for gratitude ; (Bur.) ကျေးဇူးသိသည်။

တိညာတ်၊ *v. i.* to be acquainted with ; (Bur.) သိကျွမ်း
သည်။

တိရုတ်ဆာန်၊ *n.* an animal, a brute, a beast, တိရစ္ဆာန်။
(Bur.) တိရိစ္ဆာန်။

တိလရန်၊ *n.* lord, or master, lit. lord of wealth ; (Bur.)
ကျေးဇူးရှင်။

တိလဝိန်၊ *n.* a lord, or master, lit. lord of grace ; (Bur.)
ဥစ္စာရှင်။

တု၊ *n.* a snail ; (Bur.) ပက်ကီခရ။

တုက်၊ *v. t.* to dip up, or out of, as water ; (Bur.) ခပ်
သည်။

တုက်၊ *v. t.* to dig or root up the earth, as a hog ;
(Bur.) နှုတ်ဆီးနှင့်ထိုး၍ကော်သည်။

တုက်ကိုက်၊ *n.* epilepsy ; (Bur.) ဝက်ရူး။

တုင်၊ *v. t.* to soak ; (Bur.) မိပ်သည်။

တုတ်ယာတ်၊ *v.* to weave cloth ; (Bur.) အဝတ်ရက်သည်။

တုန်၊ *n.* a mole, a small, insect eating mammal ; a bam-
boo-rat ; (Bur.) ငွေ။

တုန်၊ *v. a.* sometimes used in place of ရ in making an
assertion or in closing a sentence ; (Bur.) ဟုံ။

တုန်ဆန်, *adv.* to and fro, backwards and forwards;
(Bur.) ဟိုကိုသည်ကို။

တုန်ထပ်, *v. i.* to stop, remain; (Bur.) ရပ်သည်။

တုပ်, *a.* like, resembling, တုပ်သွင်။ (Bur.) တူသော။

တုပ်ညှင်, *v. i.* to be like unto, to resemble; (Bur.) တူသည်။

တုပ်ညှင်, *adv.* perhaps; (Bur.) ဖြစ်မည်မဖြစ်မည်ကိုမသိသည်။

တုဂ်, *v. t.* to scrub; (Bur.) ဝှတ်သည်။ ဝှတ်တိုက်သည်။

တူ, *v. i.* to burn; (Bur.) လောင်သည်။

တူ, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking;
(Bur.) တူးသည်။

တူခုပ်ဝတ်, *v. t.* to scald; (Bur.) ချေပူလောင်သည်။

တူလောင်, *v. t.* to burn to a coal; (Bur.) ကျွမ်းလောင်သည်။

တူ, (Pali တူလာ), *n.* Libra, the 7th sign of the zodiac;
(Bur.) တူရာသီ။

တု, *v. a.* denoting past tense; (Bur.) ဖြိ။

တောင်, *a.* stretched tight, not slack; (Bur.) တင်းသော။

တောင်, *n.* a box-trap; (Bur.) ထောင်ချောက်။

တောင်ပို, *n.* a mouse-trap; (Bur.) ကြွက်ထောင်ချောက်။ သံညှပ်။

တေရသမ, (Pali), *o. a.* thirteenth; (Bur.) တေရသမ။

တေဝ်, *v. t.* to set out for sale; (Bur.) ဆိုင်တည်သည်။

တေဂ်, *v. t.* to hew; (Bur.) ရွှေသည်။

တေဝ်, *adv.* yonder, there, တေခါ။ (Bur.) ဟိုမှာ။ ဟိုကို။

တေဝ်, *a.* that, တေခါ။ (Bur.) ထို။

တေခါ, *v. t.* to kick, as in the national game of ratan foot-ball; (Bur.) (ခြင်းလုံး)ခတ်သည်။

တဲ, *n.* the hand; (Bur.) ထက်။

တဲဖွဲ, *n.* the left hand, တဲဝါ။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ဘယ်လက်။

တဲဖွဲ, *n.* the right hand, တဲဝင်။ (Bur.) လက်ဝဲလက်။ ညာလက်။

တော, *v. i.* to increase ; (Bur.) တိုးသည်။

တောတက်, *v. i.* to increase in number or quantity ; (Bur.) တိုးတက်သည်။

တော်, *v. t.* to reckon, to add up figures ; (Bur.) တွက်သည်။

တောံ, *v. t.* to cook by boiling, တောင်။ (Bur.) ချက်ပြုတ်သည်။

တောရော, *v. t.* to steer towards an object ; (Bur.) တူရှုသွားသည်။

တောင်, *n.* cotton ; (Bur.) ဝါ။

တောင်ကောင်, *n.* a spindle of thread ; (Bur.) ခြည်ဝင်။

တောင်ကောင်, *n.* the woof of cotton cloth ; (Bur.) ခက်ကန်းဖောက်။

တောင်ကုံး, *n.* cotton rolls prepared for spinning ; (Bur.) ဗိုင်း။

တောင်ချိုက်, *n.* cotton with the seeds taken out ; (Bur.) ဝှမ်း။

တောင်ခရာ, *n.* a spool of thread ; (Bur.) တညင်းလုံးခြည်။

တောင်ပလဲ, *n.* cotton thread ; (Bur.) အပ်ခြည်။

တောင်ပလောန်, *n.* a skein or hank of thread ; (Bur.) ခြည်ခင်။

တောင်လောန်, *n.* a shuttle used in weaving cotton cloth ; (Bur.) ခြည်လွန်း။

တ, *v. a.* euphonic ; (Bur.) သတည်း။

တင်, *v. t.* to pull, to draw ; (Bur.) ဆွဲသည်။

တံ, *n.* the beginning, pron. *tawm* ; (Bur.) အရင်း။ မူးထ။

တံခိုင်း, *adv.* at the feet of, in the presence of, တံခိုင်း။

(Bur.) ခြေရင်းတွင်။ ဖျက်မှောက်။

တံ, *affix*, denoting the plural, တံ။ (Bur.) တို့။

တံင်ကေတ်, *v. t.* to catch, to seize; (Bur.) ဖမ်းသည်။ ဆွဲယူသည်။

တံင်ကိုတ်, *n.* the venereal disease; (Bur.) လူပျို့နာ။

တံင်ယူ, *n.* the shin; (Bur.) ညှိတ်ကျည်း။

တး, *a.* level, smooth, as a road; *v. i.* to be level; (Bur.) ညီညာသော။ ညီညာသည်။

တးပါ, *v. t.* to transgress; to set aside; (Bur.) ပယ်ရှားသည်။

တိုက်, *n.* a brick building; (Bur.) တိုက်အိမ်။

တိုက်ပွာနီ, *n.* a fort; (Bur.) ရဲတိုက်။

တိုက်သွံမှိုက်, *n.* a shop, a brick building used as a house of merchandise; (Bur.) ဆိုင်ထည်သောတိုက်။

တိုက်, *n.* a continent, လွင်ဇော်။ (Bur.) တိုက်ကြီး။ ကျွန်းကြီး။

တိုက်, *adv.* by land; (Bur.) ကုန်းကြောင်း။ ခြေကျင်။

တိုင်, *n.* a measure of distance equal to about 2½ miles; (Bur.) တိုင်။

တိုင်ကန်, *n.* a long slender basket which a fisherman carries swung over his shoulder to deposit fish in; (Bur.) အဝကျည်းသောပရိုင်း။

တိုင်က, *n.* a goal; (Bur.) ပန်းတိုးတိုင်။

တိုင်ခေက်, *n.* the stem post or stern-post of a boat; (Bur.) ရှာတိုင်။

တိုင်ခေတ်, *n.* the short post to which the movable mast of a boat is hinged; (Bur.) ဂွေခေါင်းတိုင်။

တိုင်ဝတာထ, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။

တိုင်မိင်, *n.* the long post that supports the ridge-pole of the roof; (Bur.) ခေါင်တိုင်။

တိုင်ဆု, *n.* a post; a mile-post; (Bur.) သစ်တိုင်။
 တိုင်ဇုက်လောတ်, *n.* a telegraph post; (Bur.) နန်းကြိုးတိုင်။
 တိုင်ညးမဒင်, *n.* a cross; (Bur.) လက်ဝါးကပ်တိုင်။
 တိုင်ဗွံ, *n.* a mile-stone, တိုင်ဗွံဆစ်။ (Bur.) ကျောက်တိုင်။
 တိုင်ပယို, *n.* a post set up for a mark; (Bur.) မှတ်တိုင်။
 တိုင်ပွတ်, *n.* a lamp-post; (Bur.) ဖီးတိုင်။
 တိုင်ဗဒါ, *n.* a thermometer; (Bur.) ဂြိထားတိုင်။
 တိုင်ဗဟို, *n.* a centre post; (Bur.) ဗဟိုတိုင်။
 တိုင်ဗို, *n.* a large basket, used in catching fish; (Bur.)
 ပလိင်းကြိုး။

တိုင်ယာ, *n.* a mast; (Bur.) ရွက်တိုင်။
 တိုင်အလောင်, *n.* a flag-staff; (Bur.) အလံတိုင်။
 တိုင်အင်ကလိတ်, *n.* an English mile; (Bur.) အင်္ဂလိတ်တိုင်။
 တိုန်, *v. i.* to ascend; (Bur.) တက်သည်။
 တိုပ်, *v. t.* to bury in the earth; (Bur.) မြုပ်သည်။
 တို, *n.* a dead-fall; (Bur.) ထောင်ချောက်တမျိုး။ သိ။
 တို, *a.* thick, applied to flat things; *v. i.* to be thick;
 (Bur.) ထူသော။ ထူသည်။

တိုက်, *a.* thick; *v. i.* to be thick; (Bur.) ထူထပ်သော။
 ထူထပ်သည်။

တိုပ်, *v. t.* to plant; (Bur.) ပိုက်သည်။ ပျိုးသည်။
 တိုပ်ပတ်, *v. t.* to transplant, တိုပ်ပွဲ။ တိုပ်ပတ်။ (Bur.)
 ပြောင်း၍ပိုက်သည်။

တိုပ်, *n.* the wild mangosteen; (Bur.) သစ်တို။
 တိုဆ်ဇုတ်, *v. t.* to imitate; (Bur.) ထူသည်။ ထူပသည်။
 တွ, *n.* a bow for shooting arrows; (Bur.) လေး။
 တွပြင်, *n.* a cross-bow; (Bur.) တူးလေး။
 တွပန်တောင်, *n.* a bow used for beating cotton; (Bur.)
 ဝှမ်းကိုချသောလေး။

တွ, *n.* the sun, sunshine, a day; (Bur.) နေ။ နေ့။

တွဲကွာယံတမးကိုတမး, *n.* twilight of the morning ; (Bur.)
ဝေဝီဝေဝင်း။

တွဲကွာယံပျိုတ်ကိုပျိုတ်, *n.* evening twilight ; (Bur.) နေဝင်
ရိုးရိုး။

တွဲဝေင်, *n.* the afternoon ; (Bur.) နေစောင်း။ မွန်းထွဲအချိန်။

တွဲကံ, *adv.* to-day, တွဲကဆ် (Bur.) လနေ့။ ခုနေ့။

တွဲတိင်, *n.* the day before worship-day ; (Bur.) အဖိတ်နေ့။

တွဲတိန်, *n.* the sun-rising, sunrise ; (Bur.) နေထွက်။

တွဲဝင်, *n.* noon, တွဲကတဝင် (Bur.) မွန်းတည့်။

တွဲပျိုတ်, *n.* the setting-sun, sunset ; (Bur.) နေဝင်။

တွဲဗုဒ္ဓဝါ *n.* Wednesday ; (Bur.) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

တွဲဖြဲတိ, *n.* Thursday ; (Bur.) ကြာသပတေးနေ့။

တွဲမယး, *n.* day-break ; (Bur.) မိုးစင်းလင်းစ။

တွဲသင်သင်, *n.* the latter part of the afternoon, သင်တွဲ။
(Bur.) ညနေခင်း။

တွဲသီ, *n.* a worship-day, the sabbath ; (Bur.) ဥပုသ်နေ့။

တွဲထိုက်, *n.* Friday ; (Bur.) သောကြာနေ့။

တွဲသွိသင်, *n.* Saturday ; (Bur.) ဝနေ့နေ့။

တွဲအင်္ဂါ, *n.* Tuesday ; (Bur.) အင်္ဂါနေ့။

တွေတ်, *v. t.* to crush for the purpose of expressing
juice or oil, as sugar-cane and oil-seed are
crushed in the mill ; (Bur.) ကြိတ်သည်။

တွေိုင်, *n.* a yoke or pair, as ၎်တွေိုင် *one yoke of oxen* ;
(Bur.) တရှင်း။

တွှိုက်, *n.* an oar ; (Bur.) ခတ်တက်။

တွှင်, *n.* a small spool put into a weaver's shuttle, on
which is wound the thread ; (Bur.) ခက်ကန်း
ဖေါက်ထံ။

တွှ်န, *conj.* that, as တွှ်နညးဂပျိုတ်ယံဂင်ဂေါင်ရ *it is not*

right, that he should be killed, or it is not right to kill him ; (Bur.) ထို့ရန်။

တုံ့နုသွက်, adv. in order to, for the purpose of, တုံ့နုသွက်။
conj. that, in order that ; as တုံ့နုသွက်ကိုခြေ၍ in
order that ye may escape ; (Bur.) ခြင်းငှါ။ အလိုငှါ။
ရအောင်။

တူငြ, num. aux. applied to long things. See Gram.
§ 16.3. ; (Bur.) အချောင်း။

တောင်ဝဲ, n. a species of soapberry tree, red sapindus
sometimes တောင်မဲ။ (Bur.) ဆိတ်ချေးသီး။

တောင်ခတောင်, n. lineal succession ; (Bur.) အမျိုးအနွယ်။
တုံ, n. a mosquito curtain, တုံ။ (Bur.) ခြင်ထောင်။

တုံ, n. a plant or tree of any kind, တုံ။ (Bur.) အပင်။
တုံကမေတ်, n. the sonneratia apetala of Symms ; (Bur.)
ကမ္ဘာယပင်။

တုံကလတ်, n. the ornamental dillenia ; (Bur.) ဇင်ဖြန်းပင်။

တုံကသန်, n. a kind of tree, the leaf of which is used
in making cigars ; (Bur.) သနပ်ပင်။

တုံကာန်, n. flax ; (Bur.) ဖိုက်ဆန်ပင်။

တုံကောန်ကွင်, n. the mistletoe ; (Bur.) ကျိုးပေါင်းပင်။

တုံက, n. a flower tree or shrub ; (Bur.) ပန်းပင်။

တုံကဇာကလေ, n. the peacock's pride ; (Bur.) မိန်ပန်းပင်။

တုံကသွီတု, n. the fragrant screw-pine ; (Bur.) ဆတ်
သွားဖူး။

တုံကွီ, n. the nipa, or dwarf-palm ; (Bur.) ဒန်ပင်။

တုံကြိုက်, n. the red cotton tree ; (Bur.) ထက်ပုံပင်။

တုံကြိုက်, n. the mango tree ; (Bur.) သရက်ပင်။

တုံကွဲကစင်, n. the tapioca plant ; (Bur.) ပိထောပိန်ချောက်
ပင်။

တုံကွတ်, n. the wood-apple ; (Bur.) မှန်နီပင်။

- တုံခဝေပ်, *n.* the roselle ; (Bur.) ချဉ်းပေါင်ပင်။
 တုံခဒတ်, *n.* a kind of fig ; (Bur.) ကနွတ်ပင်။ သနွတ်ပင်။
 တုံခပြိုင်, *n.* the *sterculia foetida* tree ; (Bur.) ထက်ချပ်ပင်။
 တုံခယောင်, *n.* the wood-oil tree ; (Bur.) ကညင်ပင်။
 တုံချေင်, *n.* the *pongamia atropurpurea* ; (Bur.) ကျွဲထညင်းပင်။
 တုံဆု, *n.* a tree, in distinction from a shrub ; (Bur.) သစ်ပင်။
 တုံအပ်ပါဏ္ဍာင်, *n.* the *plumeria acuminata*, from the flowers of which *frangi-pani* is distilled ; (Bur.) တရုတ်ပိကားပင်။
 တုံဇုတ်, *n.* any kind of creeper or vine (Bur.) နွယ်ပင်။
 တုံဇိုင်ထဲကွေ့, *n.* a kind of parasite bearing bright red flowers ; (Bur.) အခြားသောအပင်၌ပေါက်တတ်သော အပင်တမျိုး။
 တုံဇြဲ, *n.* the banyan tree ; (Bur.) ညောင်ပင်။
 တုံတာ, *n.* the toddy palm, the palmyra palm tree, the *borassus flabelliformis* ; (Bur.) ထန်းပင်။
 တုံးတာင်, *n.* the castor-oil plant ; (Bur.) ကြက်ဆူပင်။
 တုံးတာင်, *n.* the cotton plant ; (Bur.) ဝါပင်။
 တုံဒဂါ, *n.* the *gardenia coronaria* ; (Bur.) ရင်ခတ်ပင်။
 တုံဒဋ်, *n.* the *sesamum* plant ; (Bur.) နှင်းပင်။
 တုံယောနီ, *n.* the olive tree ; (Bur.) သံလွင်ပင်။
 တုံပုဋ်, *n.* the jack-tree ; (Bur.) ပိန်းပင်။
 တုံပြိုင်, *n.* a kind of cotton tree ; (Bur.) ဒီးခူးပင်။
 တုံဒာ, *n.* the mountain jack tree ; (Bur.) ထောင်ပိန်းပင်။
 တုံဖြာတ်, *n.* the plantain tree, the banana ; (Bur.) ငှက်ပျောပင်။
 တုံဘိနီ, *n.* the poppy ; (Bur.) ဘိန်းပင်။
 တုံမကျီ, *n.* the *terminalia belerica* ; (Bur.) သစ်ဆိပ်ပင်။

- တုံမင်ဂွန်, *n.* the tamarind tree; (Bur.) မန်ကျည်းပင်။
 တုံမာင်ဂွေ, *n.* the lacoocha bread-fruit tree, *artocarpus lacoocha*; (Bur.) မျောက်လုပ်ပင်။
 တုံမဲ, *n.* the indigo plant; (Bur.) မဲနတ်ပင်။
 တုံမြိုင်, *n.* the marian tree; (Bur.) မရန်းပင်။
 တုံထွရိတ်, *n.* the book-palm tree; (Bur.) ပေပင်။
 တုံထွီ, *n.* the pride of India; (Bur.) ကမာခါးပင်။ တမာခါးပင်။
 တုံသ, *n.* the *nauclea cordifolia*; (Bur.) ထိန်ပင်။
 တုံသင်, *n.* the *salwen* tree, the linden; (Bur.) သံလွင်။
 တုံသတ်, the areca-nut tree; (Bur.) ကွင်းသီးပင်။
 တုံသတ်မြုံ, *n.* the cocoa-nut tree; (Bur.) အုန်းပင်။
 တုံသတ်မြုံခိုင်, *n.* the tree-fern; (Bur.) မူတိုင်ပင်။
 တုံသာနီ, *n.* the black varnish tree; (Bur.) သစ်စေးပင်။
 တုံသုတ်စ, *n.* the mulberry tree; (Bur.) ခိုးစာပင်။
 တုံဩဝင်, *n.* a species of spirical *costus*; (Bur.) ဗလံ
 တောင်ဝေးပင်။
 တုံအိန်, *n.* the paddy plant, တွင်ဩအိန် (Bur.) စပါးပင်။
 တုံဟံ, *n.* the coriander plant, တွင်ဟံဗမ် (Bur.) နံနံပင်။
 တုံစ, *n.* the sugar-cane plant; (Bur.) ကြံပင်။
 တုံအဟူတ်, *n.* the pine-apple plant; (Bur.) နာနတ်ပင်။
 တုံအီလင်, *n.* the cringe-tree; (Bur.) စောင်းလျားပင်။
 တူး, *n.* a leaf; (Bur.) အရွက်။
 တွံ, *n.* a bud, တွမ်။ ခမောင်။ (Bur.) အပွင့်။ အပုံ။ အဖူး။
 တွင်ကွီ, *n.* the tying of a bamboo floor with ratans;
 (Bur.) ကြမ်းကြော။
 တွံ, *n.* a stone, a rock, တွမ်။ (Bur.) ကျောက်။
 တွံကထန်, *n.* a flat level stone; (Bur.) ကျောက်ပျဉ်။
 တွံခဝတ်, *n.* a mill-stone; (Bur.) ကျောက်ကြိတ်ဆုံ။
 တွံခမိတ်ခိုင်, *n.* alabaster; (Bur.) ကျောက်ဖြူ။

- ထွံချူမြ၊ *n.* a whet-stone; (Bur.) ထားသွေးကျောက်။
 ထွံဝစး၊ *n.* alum; (Bur.) ကျောက်ချဉ်။
 ထွံဝပိုင်၊ *n.* lime-stone, ထွံခပိုင် (Bur.) ထုံးကျောက်။
 ထွံပသဲဗက်၊ *n.* loadstone; (Bur.) သံထိုက်ကျောက်။
 ထွံမဟူရာ၊ *n.* agate; (Bur.) မဟူရာကျောက်။
 ထွံမက်ကွပ်၊ *n.* the keystone of an arch; (Bur.) ဘီးသွား
 သပ်ကျောက်။
 ထွံထး၊ *n.* a flat stone, a flag-stone; (Bur.) ကျောက်ပြား။
 ထွံဝါနီ၊ *n.* laterite; (Bur.) ဝပ်ကျောက်။
 ထွံ၊ *a.* every, ထွံခမ် (Bur.) တိုင်း။
 ထွေင်ထွေင်၊ *a.* uncommon, rare, diverse, divers; (Bur.)
 ထူးခြားသော။
 ထွေ၊ *n.* a stranger, a guest; (Bur.) ဧည့်သည်။
 ထွေ၊ *a.* ready, prepared, နွံထွေ။ *v. i.* to be ready; (Bur.)
 အသင့်ရှိသော။ အသင့်ရှိသည်။
 ထွေး၊ *v. i.* to be light, clear; (Bur.) လင်းသည်။
 ထွေးဇး၊ *v. i.* to be clear, plain; (Bur.) ရှင်းလင်းသည်။
 ထွီဇင်၊ *n.* honor, glory; (pron. ငြီဇေ) (Bur.) ဂုဏ်အ
 သရေ။
 ထွါ၊ an *affix* denoting the male gender, pron. ငြီ။ See
 Gram. § 14-2. (Bur.) ယောက်ျား။
 ထွါထွေ၊ *n.* a widower; (Bur.) ခုဆိုးမိ။
 ထွါ၊ *a.* excellent; as ကျပ်ထွါ *excellent god*; (Bur.) မြင့်မြတ်
 သော။
 ထွပ်၊ *v. i.* to walk, ထွပ်အာ။ ထွပ် (Bur.) ရှောက်သည်။
 ထွပ်နီ၊ *n.* a village, ထွပ်နီ (Bur.) ရွာ။
 ထွိုင်ထွိုက်၊ *n.* a Mon musical instrument, about three
 quarters of a circle in form, provided with two
 cords, to which are fastened flatwise short bam-
 boo slats diminishing in size from left to right;

- (Bur.) တထိုင်းပတ်သာ။ It is usually pronounced, as if spelled ကွိုင်ကျွက်။ တက်တွင်တွက်, *v.* to play on the same; (Bur.) တထိုင်းပတ်သာတီး။
- တွိတ်မိင်, *n.* an elephant howdah, ခရေင်မိင်။ (Bur.) ခြင်းပေါင်းကား။
- တွံ, *v. t.* to sweep, တွင်။ (Bur.) တွင်းသည်။
- တွံဝေ, *v.* to preach, to give a religious discourse, တွင်။ pron. တွင်ဝေ။ (Bur.) တရားဟောသည်။
- တွေး, *n.* a disciple, follower, commonly pron. ကွေး။ (Bur.) တပည့်။
- တွေးဘာ, *n.* a scholar; (Bur.) ကျောင်းတပည့်။ ကျောင်းသား။
- တွန်တွဲ, *a.* interlaced, like branches of a tree in a forest; (Bur.) ရှင်နေသော။
- တွင်, *n.* marrow; (Bur.) ခြင်ဆီ။
- တွဲ, *a.* intoxicated, (pron. တွဲ,) the same as ဗရူ, only more bookish; *v. i.* to be intoxicated; (Bur.) မူးသော။ မူးသည်။
- တွေတ်, *v. t.* to insinuate; (Bur.) တိုးဝင်သည်။
- တွေင့်ထက်, *v. t.* to use abusive language to any one, to abuse, to revile; (Bur.) ဆဲရေးသည်။
- တွေတ်, *v. i.* to be cold, တွိုင်။ (Bur.) ချမ်းသည်။ နေသည်။

ဝ

- ထက, *v.* to push off a boat when getting near the shore; (Bur.) ငွေကိုကန်ထားသည်။
- ထကာ, *n.* a layman; (Bur.) ထကာ။
- ထကတ်, *v. t.* to tie up in the corner of a handkerchief or napkin; (Bur.) ထုံးသည်။
- ထကပ်, *n.* a mat; (Bur.) ပျာ။
- ထကဆီ, *n.* a flock, a herd; (Bur.) အဝု။ အအုပ်။

ထက်, *a.* gray, applied only to human hair, ထက်ဆံ။
v. i. to be gray; (Bur.) မွဲသော။ မွဲသည်။ ဆံပင်ဖြူစွဲ
 သော။ ဆံပင်ဖြူစွဲသည်။

ထကေဝ်, *a.* sore, painful to the touch; *v. i.* to be pain-
 ful to the touch; (Bur.) ကြိန်းသော။ ကြိန်းသည်။

ထကဲ, *n.* the side of the body; (Bur.) နံဖေး။

ထကဲပြင်, *n.* the cross timbers to which the boards of a
 partition are nailed; (Bur.) ကွဲနံ။

ထကောတ်, *n.* a species of guana; (Bur.) ဖွတ်။

ထကို, *v. t.* to stir, ဒကို။ (Bur.) မွှေသည်။

ထကိုဆံ, *num. aux.* is applied to guns, muskets, etc., as
 သေတာတ်မွဲထကိုဆံ။ *one musket*, col.; (Bur.) ထက်။
 ထထက်။ See Gram. § 16-3.

ထကး, *v. i.* to burst, to crack; (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ထဂါတ်, *v. i.* to be leafless; (Bur.) အရွက်မရှိ။

ထင်, *v. i.* to be thirsty, ထင်တံ။ (Bur.) ရေငတ်သည်။

ထညက်ထထန်, *v. i.* to grumble; (Bur.) မြည်တွန်သည်။

ထညောန်, *v. i.* to frown; (Bur.) မျက်နှာသုပ်သည်။

ထခိုက်, *v. t.* to knock, as at a door; (Bur.) ခေါက်သည်။

ထချိုန်, *v. t.* to render flexible; (Bur.) ပျော့အောင်လုပ်သည်။

ထတ်, *a.* well, healthy, strong; (Bur.) ကျန်းမာသော။
 ခွန်အားရှိသော။

ထတ်ထတ်, *adv.* loudly; (Bur.) ကျယ်ကျယ်။ ကြပ်ကြပ်။

ထတ်ယုက်, *a.* healthy; (Bur.) ကျန်းမာသော။

ထန့်ငို, *n.* a drop of any liquid, ထုတ်။ (Bur.) အဝက်။

ထပ်, *n.* a fold, a plait; (Bur.) အခေါက်။

ထပ်, *v. t.* to exchange, barter, ထွဲ။ (Bur.) ထပ်သည်။
 လဲသည်။

ထပ်, *v. t.* to place one on another; (Bur.) ထပ်သည်။

ထပ်ကျီထပ်, *adv.* over and over, again and again ; (Bur.)
အထပ်ထပ်။

ထပ်တဲ, *v. t.* to marry ; (Bur.) ထက်ထပ်၍ရံဖက်သည်။

ထပ်လံင်, *v. t.* to add more to ; (Bur.) ထပ်လောင်းသည်။

ထပ်ကံ, *v. t.* to stab ; (Bur.) ထိုးဖောက်သည်။

ထပ်ငါး, *n. a.* seven ; (Bur.) ခုနစ်။

ထပ်ငါးစောင့်, *n. a.* seventy ; (Bur.) ခုနစ်ဆယ်။

ထမုတ်, *v. i.* to be trodden smooth as a path, ခုနစ်ထမုတ်။
(Bur.) ဖုံသည်။ ထင်းဖုံသည်။

ထမိုက်, *n.* dust ; (col.) ခမိုက်။ (Bur.) ဖုတ်။ ဖုံ။

ထမအး, *a.* pure, used with reference to gold ; *v. i.* to
be pure ; (Bur.) စင်သော။ စင်သည်။

ထမိင်, *n.* the chin ; (Bur.) မေးရေ။

ထမုဒ်မြဲ, *v. i.* to start with horror ; (Bur.) ထိတ်လန့်သည်။

ထမုက်, *v. t.* to ram ; as ညးထမုက်ဂဇုသေကာတ် *he rams
down the powder* ; (Bur.) ထောင်းသည်။

ထမုန်တဖွန်, *v. i.* to utter falsehood, to deceive ; (Bur.)
လိမ်လည်သည်။

ထမူ, *v. t.* to roll together, to roll up ; *n.* a roll ; (Bur.)
လိပ်သည်။ အလိပ်။

ထမူ, *num. aux.* is applied to rolls of mats ; as ထကပ်မဲ့
ထမူ *one roll of mats* ; See Gram. § 16-3. Note.
(Bur.) အလိပ်။

ထမူတ်, *a.* sweet, ဂမူတ်။ *v. i.* to be sweet ; (Bur.) ချို
သော။ ချိုသည်။

ထလဲ, *v. t.* to recline ; (Bur.) လျောင်းသည်။ မြိသည်။

ထဝ်, *n.* gold ; *a.* golden ; (Bur.) ၫ။

ထဝ်ပရော်, *n.* tinsel ; (Bur.) ကုလားၫ။ ခပ်ပျာ။

ထဓ, *v. t.* to sustain, to hold up, to exalt ; (Bur.)
မသည်။

- ထစညှော်, *v. i.* to assist, ထစသတော်။ (Bur.) မစသည်။
 ထစင်, *v. t.* to lift up, ထစင်ပျိုနီ။ (Bur.) ပင့်သည်။ ကြွပင့်သည်။
 ထရုတ်, *v. t.* to build, used with reference to sacred edifices; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။
 ထစေါတ်, *v. i.* to close up, as a flower; (Bur.) ပိတ်သွားသည်။
 ထစး, *v. t.* to point out; (Bur.) ပြသည်။
 ထစးကိုက်, *v. t.* to present, to exhibit to view or notice; (Bur.) ပြသည်။
 ထစးပွာ, *v. t.* to figure, to represent by figure; (Bur.) ဖွဲ့သည်။ ပမာပြသည်။
 ထစး, *n.* a bamboo cymbal; (Bur.) ဝါးလက်ချပ်။
 ထစိုင်း, *n.* a moat; (Bur.) ကျုံး။
 ထစိုတ်, *n.* the gum of a tree, စခိုတ်။ (Bur.) အဝေး။
 ထစိုင့်, *n.* scum, froth; (Bur.) အမြှုတ်။
 ထအဆ်, *v. t.* to vomit; (Bur.) အန်သည်။ အေ့သည်။
 ထအီ, *v. i.* to snore; (Bur.) ဟောက်သည်။
 ထအုင်, *a.* heaped up; *v. i.* to be heaped up; (Bur.) မိုနေသော။ မိုမောက်နေသည်။
 ထအိုန်ခရ, *n.* an abomination, abhorrence, အိုန်ခရ။ (Bur.) ရွံ့ချီအိခြင်း။
 ထာင်က, *n.* the petals of a flower; (Bur.) အထွပ်။ ဝှင့်ချပ်။
 ထာင်တကေတ်, *n.* the breach, the buttock, ထာင်ဒီ။ (Bur.) ထင်ပါး။
 ထာင်ထဲ, *n.* the arm from the elbow to the shoulder; (Bur.) မောင်းရင်း။
 ထာင်ဖြုံ, *n.* the slanting corner-ridge-pole of a roof, ထာင်သတ်ဖြုံ။ (Bur.) အုန်းလက်။

ထာနိ, *n.* the presence, (of a person of respectability);
(Bur.) အထံ၊ ထံ။

ထာပဏာလဝ်, *v. t.* to enshrine, (Pali ဌာပနာ) (Bur.) ဌာပ
နာသွင်းသည်။

ထာဝရ, (Pali), *a.* eternal; (Bur.) ထာဝရ။

ထုပ်ဂ္ဂိ, *v. t.* to wrap around with cloth or paper; (Bur.)
ထုပ်သည်။

ထေင်, *v. t.* to think; (Bur.) ထင်သည်။

ထေင်, *v. i.* to be visible, ထေင်ထော၊ (Bur.) ထင်သည်။
ထင်ပေါ်သည်။

ထဲကြာနိ, *a.* confused, tangled; *v. i.* to be confused;
(Bur.) ရှုပ်ထွေးသော၊ ရှုပ်ထွေးသည်။

ထဲခရဲ, *a.* confused, disordered; (Bur.) ဖရိုဖရဲပယင်းပတာ
ရှိသော။

ထဲ, *a.* angry; *v. i.* to be angry; (Bur.) မိတ်ဆိုးသော၊
မိတ်ဆိုးသည်။

ထဲပဏောတိ, *n.* anger, ထဲပူတိ (Bur.) မိတ်ဆိုးခြင်း။

ထော, *v. t.* to entice; (Bur.) ဖြားယောင်းသွေးဆောင်သည်။

ထောင်, *n.* a rent, a hole; (Bur.) အပေါက်။

ထေဝဲ, *n.* a plow; (Bur.) ထယ်။

ထေဝဲတိ, *v.* to plow the earth; (Bur.) ထယ်တုံးနှင့်မြေကြီး
ကိုထွန်သည်။

ထောင်, *n.* a species of hornet; (Bur.) ပျားတူ။

ထောံ, *v. t.* to cast away, to forsake, ထောဆီအာ၊ ထောံ
ကောံ၊ ထောံလဝ် (Bur.) ပြစ်လိုက်သည်။ စွန့်ပြစ်သည်။

ထောံပျေင်, *v. t.* to cast down, to throw down; (Bur.)
ပြစ်ချသည်။

ထောံမဲ, *v.* to cast lots; (Bur.) မဲချသည်။ စာရေးတံချသည်။

ထောံသွင်, *v. t.* to temper (a blade); (Bur.) (ထားကို)ဆေး
သည်။

- ထ်, *a.* old, often prefixed to the names of married men; (Bur.) အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်သော (လူယောက်ျား။)
 ထိက်, *v. t.* to brace, to prop with an upright support; (Bur.) ထောက်သည်။
 ထိက်ကွင်း, *v.* to kneel; (Bur.) ချီးထောက်သည်။
 ထိင်, *n.* a jail, a prison, ဂုက်။ (Bur.) ထောင်။
 ထး, *n.* a flat metal dish or plate; (Bur.) ထင်ပန်း။
 ထိုက်, *a.* worthy, ဩိုက်။ *v. i.* to be worthy; (Bur.) ထိုက်တန်သော။ ထိုက်တန်သည်။
 ထိုက်ကံ, *n.* the petals of a flower; (Bur.) ဝွင့်ချပ်။
 ထိုက်သွပ် *v.* to take off the skin of an animal, သိက်သွပ်။ (Bur.) အရေကိုခွာသည်။
 ထိုင်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။
 ထိုင်ခိုင်, *n.* a stocking; (Bur.) ခြေစွပ်။
 ထိုင်ပထောင့်, *n.* a pocket, ထိုင်ပထောင့်။ (Bur.) အင်္ကျီအိတ်။
 ထိုင်ထမ္ပဲ, *n.* a wallet; (Bur.) လွယ်အိတ်။
 ထိုင်လိက်, *n.* an envelope; (Bur.) စာအိတ်။
 ထိုင်သး, *v. t.* to praise; (Bur.) ချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သးရန်, *v.* to return thanks; (Bur.) ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းသည်။
 ထိုင်သွပ်, *n.* a leather bag; (Bur.) သားရေအိတ်။
 ထိုင်သွပ်ခုပ်, *n.* a leathern bottle; (Bur.) သားရေဘူး။
 ထိုင်ဖြန့်, *n.* a purse; (Bur.) ငွေအိတ်။
 ထိုင်, *n.* a cave, ထို။ (Bur.) ဥမုင်။
 ထွက်, *v. t.* to beat with the elbow; to pound in a mortar with a pestle; (Bur.) ထောင်းသည်။
 ထွန်, *n.* a drop of fluid, ထွန်ဟ်။ (Bur.) အစက်။
 ထွန်စေ့, *v.* to drop, စေ့ထုတ်။ (Bur.) အစက်စက်ကျသည်။

ထွ, *n.* a beetle or insect. See ခမ္မ၊ ခမ္မဟန်၊ စွ or စမ။
(Bur.) ဖိုးကောင်။

ထွကထွန်, *n.* a large grub found in the marsh-date palm,
of which the natives are very fond as an article
of food ; (Bur.) ဖိုးတုံးလုံး။

ထွတတ, *n.* a grass-hopper ; (Bur.) နှံ့ကောင်။

ထွခခေ, *n.* a cockroach ; (Bur.) ဖိုးဟပ်။

ထွလဲလိပ်, *n.* a fire-fly ; (Bur.) ဖိုးရန်းပျံ။

ဒ

ဒက်, *v. t.* to tie, ဒက်ထပ်။ (Bur.) ချည်သည်။ ချည်နှောင်
သည်။

ဒက်မိတ်, *v.* to become friends ; (Bur.) မိတ်ဖွဲ့သည်။

ဒက်, *v. t.* to build with brick or stone, ဒက်ပွန်။ (Bur.)
တည်သည်။

ဒက်ဒန်, *v. i.* to lament, to murmur, ဒက်ဒေါန်။ (Bur.)
မြည်တမ်းသည်။

ဒကတ်, *v. t.* to tie in a knot ; as ဒကတ်သော်။ *to tie up*
the hair in a knot ; (Bur.) ထုံးသည်။

ဒကင်, *n.* a species of water-lily ; (Bur.) ကြာပခုံမာ။

ဒကံ, *n.* a company, herd, ဒကန်၊ (Bur.) အပေါင်းအဖော်
တရ။ တအုပ်။

ဒကာ, (Pali ဒါနကာ), *n.* a layman ; (Bur.) တကာ။

ဒကုတ်, *n.* a piece, a fragment, ကပ်ဒကုတ်။ (Bur.) အပိုင်း။

ဒကုတ်, *v. t.* to cut anything long into pieces ; (Bur.)
ဖြတ်သည်။

ဒကုတ်သွောင်, *v. t.* to judge, to decide a case in law ;
(Bur.) စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒကော်, *n.* tweezers; tongs, a blacksmith's tongs.; (Bur.)
သံညှပ်။

ဒကေဝ်, *n.* a tical, a weight a little less than half an ounce; the hundredth part of a viss; a rupee; (Bur.) ကျပ်ချိန်။ အကျပ်။

ဒကး, *v. i.* to burst, to crack open, ထကး။ တကး။ (Bur.) ပေါက်ကွဲသည်။

ဒကွေ, *a.* sleepy, drowsy; *v. i.* to be sleepy; (Bur.) အိပ်ချင်သော။ အိပ်ငိုက်သော။ အိပ်ငိုက်သည်။

ဒကွေ, *n.* the blood sucker, a kind of chameleon; (Bur.) ဂုတ်သင်။

ဒကွေ့သွင်, *n.* the flying lizard; (Bur.) ဂုတ်သင်လျံ။

ဒကောင်, *n.* an ear of any kind of grain, တကောင်။ (Bur.) အနှံ။

ဒက, *n.* a corner; (Bur.) အထောင့်။ ထောင့်။

ဒကိပ်, *n.* a cover; (Bur.) အဖုံး။

ဒကိပ်ကွင်, *n.* a commander of a ship; (Bur.) သင်္ဘောသူကြီး။

ဒကိပ်ချင်, *n.* a governor of a city; (Bur.) မြို့ဝန်။

ဒကိပ်ပွာန်, *n.* the general of an army; a military officer; (Bur.) စစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီး။ စစ်ဘုရင်။

ဒကိပ်ပွာန်ဥးမအုပ်လဲခံမိုတ်တို့, *n.* a colonel; (Bur.) စစ်သူရဲ ၁၀၀၀ ပါသောတပ်ကိုအုပ်သောဗိုလ်။

ဒကီ, *v. t.* to stir, ထကီ။ (Bur.) ရွှေသည်။

ဒါတွဲ, *n.* midnight, သွာတွဲ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ဒါတွဲလောန်, *n.* after midnight; (Bur.) သန်းခေါင်ကျော်။

ဒွေတ်, *v. t.* to observe, to do; *n.* an observance, a deed; (Bur.) ကျင့်သည်။ အကျင့်။ အပြုအမူ။

ဒဂိုန်, *n.* the lunar month nearly corresponding to July, ဇဂိုန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဒဂိုန်သီ, *v.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မင်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

ဒဂေါင်, *n.* a tree or log lying across a road or stream ;
a beam, a bar; an impaling stake; (Bur.) တံကျင်။

ဒဂိုင်, *n.* a double tooth, a grinder; (Bur.) ဆံသွား။

ဒဂေါင်, *n.* a mirror, or glass of any kind; (Bur.) မှန်။

ဒဂေါင်တကိုဟ်, *n.* a microscope; (Bur.) မှန်ဘီလူး။

ဒဂေါင်မတ်, *n.* spectacles; (Bur.) မျက်မှန်။

ဒဝံ, *n.* a. eight; (Bur.) ရှစ်ချ။

ဒဝံလောဟ်, *n.* a. eighty; (Bur.) ရှစ်ဆယ်။

ဒမိတ်, *n.* a. nine; (Bur.) ကိုးချ။

ဒမိတ်လောဟ်, *n.* a. ninety; (Bur.) ကိုးဆယ်။

ဒစေင်, *v. i.* to lean, to be out of square; (Bur.) စောင်း
သည်။

ဒပိုင်, *v. i.* to stoop; (Bur.) နှံ့သည်။ ကုန်းသည်။

ဒစးဒင်, *v. i.* to go to meet another; (Bur.) ဆီး၍ကြို
သည်။

ဒဇက်, *v. t.* to drag, to pull, ဇက်။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဒဇန့်, *v. i.* to be harsh; (Bur.) ကြမ်းတမ်းသည်။ ယက်ဇက်
သည်။

ဒဇဝ်ဇတဝ်, *v. i.* to tremble, to shake; (Bur.) တုန်ထုပ်
သည်။

ဒဇု, *v. i.* to leak, as a roof; (Bur.) ယိုသည်။

ဒည, *v. t.* to regard with respect or reverence; (Bur.)
ရွံ့သည်။ ရိုသေသည်။

ဒဇေင်, *v. t.* to pursue; (Bur.) လိုက်သည်။

ဒတိတ်ဒန့်, *n.* a subject for consideration or discussion ;
(Bur.) အဖြစ်အပျက်။ အကြောင်းအရာ။

ဒတုံ, *v. i.* to fall; (Bur.) ကျသည်။

ဒတံ, *v. i.* to stand; (Bur.) ရပ်သည်။

ဒထဲကွပ်, *n.* advantage, profit; (Bur.) စီးပွားအကျိုး။

ဒက်ဝ်, *v. i.* to dwell, applied to exalted personages, as kings and the deity; (Bur.) ကျိန်းဝပ်သည်။

ဒန္တိ, *v. i.* to be, to become, ဒတ်။ ဒိ။ ဒိတ်။ When used before verbs, they become nouns, especially with the help of the verbal formative မ။ See Gram. § 14; (Bur.) ဖြစ်သည်။

ဒန္တိဝိတ်မဂ္ဂင်, *n.* long-suffering; (Bur.) ဝိတ်ရှည်ခြင်း။

ဒန္တိဝိတ်မချိန်သောတ်ဇိဝ်ဂ္ဂင်, *n.* meekness; (Bur.) ဝိတ်နူးညံ့သိပ်မွေ့ခြင်း။

ဒန္တိဇိုင်တဲမချိတ်, *n.* the palsy; (Bur.) ထက်ခြေသေသောရောဂါ။

ဒန္တိမချိတ်, *n.* death; (Bur.) သေခြင်း။

ဒန္တိမခူး, *n.* leisure, ဒန္တိမခလး။ (Bur.) အားလပ်ခြင်း။

ဒန္တိမကျိုင်တိန်, *n.* the resurrection; (Bur.) ထမြောက်ရှင်ပြန်ခြင်း။

ဒန္တိမဝံအပီ, *n.* government, the exercise of authority; (Bur.) အစိုးရခြင်း။

ဒန္တိမရတ်ဂဆဲကိုညး, *n.* witchcraft; (Bur.) သူတပါးကိုပြုစားခြင်း။

ဒန္တိမဇွေင်ကိုပိတ်, *n.* zeal; (Bur.) ဝိတ်အားကြီးခြင်း။

ဒန္တိမတက်ကျာ, *n.* a conversation; (Bur.) စကားစမည်ပြောခြင်း။

ဒန္တိမတိ, *n.* knowledge; (Bur.) သိခြင်း။

ဒန္တိမတိညာတ်, *n.* an acquaintance; (Bur.) သိကျွမ်းခြင်း။

ဒန္တိမနုက်, *n.* subtraction; (Bur.) နှုတ်ခြင်း။

ဒန္တိမဂ္ဂိန်ထပ်နွံကွာတေ, *n.* predestination; (Bur.) ရှေးမဆွဲကခွဲခန့်မှတ်သားခြင်း။

ဒန္တိမပိတ်ကာမဂုန်, *n.* temperance, *i. e.* the restraint of one's passions; (Bur.) ကာမဂုဏ်ချုပ်တည်းခြင်း။

ဒန္တိမပျူ, *n.* old age, senility; (Bur.) အိုခြင်း။

ဒန္တိမယံ, *n.* sickness ; (Bur.) နာခြင်း။

ဒန္တိမလဇ္ဇေ, *n.* lateness ; (Bur.) နောက်ကျခြင်း။

ဒန္တိမဟ္တေ, *n.* an exchange ; (Bur.) လဲခြင်း။

ဒန္တိမသောက်ဇီ, *n.* variance ; (Bur.) ရန်တွေ့ခြင်း။ မသင့်မတင့်
ဖြစ်ခြင်း။

ဒန္တိမဟံင်ဂြိ, *n.* salvation ; (Bur.) ကယ်တင်ခြင်း။

ဒန္တိမဓိတ်တြိဋ္ဌိ, *n.* peace ; (Bur.) ငြိမ်သက်ခြင်း။

ဒန္တိမအိဋ္ဌိတဓိတ်, *n.* joy ; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်း။

ဒန္တိယံဝေဝတ္တိ, *n.* the wrong ; (Bur.) မတရားသဖြင့်ငြူခြင်း။

ဒေဒေ, *a.* tame ; (Bur.) ယဉ်သော။

ဒေဒေဟိယဋ္ဌိ, *v. t.* to be acquainted with ; *n.* an acquaintance ; (Bur.) သိကျွမ်းသည်။ အသိအကျွမ်း။

ဒမ္မိကံ, *n.* misery, (Pali ဒုက္ခ), (Bur.) အတ္တန်ဆင်းရဲခြင်း။ ဒုက္ခ။

ဒမ္မိကံပိတံ, *n.* mental suffering ; (Bur.) ပိတ်ဒုက္ခ။

ဒန်, *v. t.* to mince, chop, ဒန်ခလိုက်။ (Bur.) စည်းသည်။

ဒန်, (Pali ဒဏ္ဍော,) *n.* punishment ; (Bur.) ဒါဏ်။

ဒန်ထောဝံ, *v. t.* to cut off and cast away, ဒန်ထောဆ်။ (Bur.)
ချတ်ပြစ်သည်။

ဒနကံ, *n.* a snare ; (Bur.) ကျော့ကွင်း။

ဒနကံ, *v. i.* to sink deep in the mire, ဝှက်။ (Bur.) ကျုံ့သည်။

ဒနာ, *v. t.* to hinder, သီဒနာ။ (Bur.) တားသည်။ ဆီးတား
သည်။

ဒပိတံ, *v. i.* to break away by pulling ; (Bur.) လွတ်
အောင်ရုံးသည်။

ဒဗတံဒေ, *v. t.* to strike against ; (Bur.) တိုက်မိသည်။

ဒပ်, *n.* a fence ; a camp ; (Bur.) ဝင်းထရံ။ တပ်။

ဒပ်ဂနံ, *n.* a hedge ; (Bur.) စောင်ရန်း။

ဒပ်ဒပ်, *v. t.* to inclose with a fence ; (Bur.) ခြံကာသည်။

ဒရန်သက်သီ, *n.* the testimony of a witness, ဒန္တိမဒုင်သက်
သီ။ (Bur.) သက်သေခံချက်။

ဒမံင်, *n.* a place, a place of residence; (Bur.) နေရာ။
 ဒမံင်ဂတိက်, *n.* a place for sleeping; (Bur.) အိပ်ရာ။
 ဒမံင်ဝံ့အုပ်ထံ, *n.* a place of authority; ဒမံင်ဝံ့အုပ်ထံဒပ်။
 (Bur.) အုပ်စိုးရသောအရာ။

ဒမြာတ်, *a.* violent, used in reference to the wind;
v. i. to be violent; (Bur.) ဖြင်းထန်သော။ ဖြင်းထန်
 သည်။

ဒမြိပ်, *n.* a twinkling of the eye, ခမြိပ်။ (Bur.) မျက်စိ
 ဒိတ်ခြင်း။

ဒမြ, *n.* sound; (Bur.) အသံ။

ဒမြ, *v. i.* to start with fear; (Bur.) ကြောက်လန့်သည်။

ဒမြိတ်, *a.* wicked, violent; *v. i.* to be violent; (Bur.)
 ကြမ်းသော။ ကြမ်းသည်။ ချေခင်းသော။ ချေခင်းသည်။

ဒမျှ, *n.* darkness; *v. i.* to be dark; (Bur.) မှောင်မိုက်။
 မှောင်သည်။

ဒမျှမတ်, *v. i.* to be blind; (Bur.) မျက်စိကန်းသည်။

ဒဟ်ကမြ, *v. i.* to be famous, to acquire notoriety or
 fame; (Bur.) ကျော်စောသည်။

ဒယေင်, *v. t.* to sing; (Bur.) သီခြင်းဆိုသည်။

ဒယိုန်, *v. t.* to carry on the shoulder; (Bur.) ထမ်းသည်။

ဒယိုန်ကာ, *v. t.* to take away; (Bur.) ယူသွားသည်။

ဒယို, *v. t.* to swing anything around with the hand;
 to estimate weight with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်
 ချိန်သည်။

ဒရက်, *v. i.* to be in a hurry; (Bur.) အလျင်အမြန်ဆိုသည်။

ဒရာ, *n.* a spool; (Bur.) တညင်းလုံး။

ဒရာထောင်, *v. t.* to wind thread upon a spool; (Bur.) ခြည်
 ချသည်။

ဒရံ, *n.* a public granary, ခရံ။ (Bur.) စပါးကျို။

ဒရေင်, *v. i.* to run, ခြေပ်။ (Bur.) ပြေးသည်။

ဒရော်တာ, *v. t.* to drive on the run; (Bur.) ယူဌေး
သည်။

ဒရိုင်, *n.* a dorsal fin; (Bur.) ကြောနှင့်ဆိုင်သောဆူးတောင်။

ဒရိုတ်, *v. t.* to push, shove with the hand; (Bur.) တွန်း
သည်။

ဒရိုတ်ပှောတ်, *v. t.* to push down; (Bur.) တွန်းတွင်းသည်။

ဒရိုတ်ဗကပ်, *v. t.* to push upside-down; (Bur.) တွန်း
မှောက်သည်။

ဒလန်, *v. i.* to stare, ဒလန်မောတ်။ (Bur.) မိန့်မိန့်ကြည့်သည်။

ဒလာင်, *n.* an altar near pagodas for offerings; (Bur.)
သင်ဂုတ်ပစ္ဆင်။

ဒလိင်, *v. t.* to carry upon a pole between two persons;
(Bur.) လိန်နှင့်ထမ်းသည်။

ဒလောင်, *n.* a long bamboo split at one end, to pick
fruit or flowers with from a tree; (Bur.) တံချူ။

ဒလဲ, *v. i.* to recline; (Bur.) လျောင်းသည်။ မှီသည်။

ဒလောံဋ္ဌောန်, *v. t.* to teach, to instruct, ဒလောခ်ဋ္ဌောန်။
(Bur.) သွန်သင်သည်။

ဒလို, *v. t.* to cover the head with a cloth or veil;
(Bur.) ချုံသည်။

ဒလို, *n.* heavy black clouds; (Bur.) တိမ်ဝပ်။

ဒပ်, *v. t.* to shut, as a door; (Bur.) ပိတ်သည်။

ဒပဲ, *v. i.* to swing back and forth; (Bur.) ထုပ်၍နေသည်။
ခါသည်။

ဒသမ, (Pali), *o. a.* tenth; (Bur.) ဆယ်ချမြောက်သော။
ဒသမ။

ဒဓိက်မတ်, *v.* to shut the eyes; (Bur.) မျက်စိမှိတ်သည်။

ဒအိုန်, *v. t.* to loathe, ဒအိုန်ဒရ။ (Bur.) အိသည်။ စက်ဆုပ်
သည်။ ရွံ့ရှာသည်။

ဒါက်, *v. i.* to spread out, as the horns of a buffalo;
(Bur.) ကား၍နေသည်။

ဒါင်, *a.* outstretched, as the arms, or as the wings of
a bird flying; *v. i.* to be outstretched; (Bur.)
ကား၍နေသော။ ကား၍နေသည်။

ဒါတ်, *v. t.* to strike with the flat hand; (Bur.) ဂုတ်
သည်။

ဒါနီ, (Pali ဒါန), *n.* an offering; (Bur.) အလှူ။

ဒါ, *n.* a belt, in which money is put and worn around
the body; (Bur.) ခါးစည်းငွေအိတ်။

ဒိင်, *n.* a sharp quick sound, as the report of a gun;
(Bur.) ဒိန်းဒိန်းသံ။

ဒိဒေ, *v. t.* to hit, to come into collision with, ဒိဒိဒေ။
(Bur.) တိုက်မိသည်။ တိုက်ခိုက်သည်။

ဒီ, *n.* the thigh; (Bur.) ပေါင်။

ဒီကိုက်, *n.* a ham; (Bur.) ဝက်ပေါင်။

ဒီ, *n.* the tide; (Bur.) ဒီရေ။

ဒီတိုနီ, *n.* a bore, a tidal wave; (Bur.) ဒီလုံး။

ဒီ, *v. t.* to drive, as animals into a snare; (Bur.) မောင်း
သည်။

ဒုက္ခ, (Pali), *n.* pain, misery, ဒဒိုက်။ (Bur.) ဒုက္ခ။

ဒင်, *v. t.* to bear, sustain; to endure; (Bur.) ခံသည်။

ဒင်ကေတ်, *v. t.* to receive; (Bur.) ခံယူသည်။

ဒင်ကိုပ်, *v. t.* to present, to reach out for another to
take; (Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဒင်ကျောင်, *v.* to endure hunger, to be famished, ဒင်
အောင်။ အောင်စ။ (Bur.) အငတ်ခံသည်။

ဒင်ဂုနီ, *v.* to ask pardon, to entreat, to beseech; (Bur.)
ထောင်းပန်သည်။ ဝန်ချသည်။

ဒင်စ, *v. t.* to partake of; (Bur.) ခံစားသည်။

ခုင်စကာ, *v. t.* to serve another; (Bur.) အစေခံသည်။
 ခုင်တက်တဆိပ်, *v.* to be sealed; (Bur.) တံဆိပ်ခတ်ခံသည်။
 ခုင်ထဲ, *v. t.* to receive; (Bur.) လက်ခံသည်။
 ခုင်ထင်ခုတ်, *v.* to endure thirst; (Bur.) ရေအငတ်ခံသည်။
 ခုင်ပါင်, *v.* to assent, engage for, ခုင်ကဆိပ်ပါင် (Bur.) ဝန်ခံသည်။

ခုင်လယိုင်, *v.* to assent; to become surety. See လယိုင်။
 (Bur.) အာမခံသည်။

ခုင်လအိုင်, *v.* to endure, to bear with, ခုင်လအောင် (Bur.) သည်းခံသည်။

ခုင်သက်သီ, *v.* to bear testimony; (Bur.) သက်သေခံသည်။

ခုင်သွှေ, *v.* to take an oath; (Bur.) ကျိန်ဆိုသည်။

ခုစရိတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin; (Bur.) ခုစရိတ်။

ခုတ်ဒေါ, *v. i.* to excite a quarrel; (Bur.) ဂုံးတိုက်သည်။

ခုတ်ယျ, (Pali), *o. a.* second; (Bur.) ခုတ်ယ။

ခုန့် *n.* a bamboo; (Bur.) ဝါး။

ခုန့်ကရာပ်, *n.* pincers made of bamboo; (Bur.) ဝါးညှပ်။

ခုန့်ကရေက်, *n.* split bamboo; (Bur.) ဝါးခြင်း။

ခုန့်ကလိ, *n.* the elephant bamboo; (Bur.) ဝါးမိုး။

ခုန့်ချူ, *n.* a bamboo pole; (Bur.) ထိုးဝါး။

ခုန့်ဇလ, *n.* a kind of thorny bamboo; (Bur.) ကြခတ်ဝါး။

ခုန့်ဂျိုင်, *v.* to paddle a boat; (Bur.) ထွေထွော်သည်။

ခုတ်, (Pali ခုစရိယ), *n.* sin; (Bur.) အပြစ်။

ခဲ့, *n.* an old bachelor, or an old maid; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
 အပျိုဟိုင်း။

ဒေင်, *v. i.* to be dazed; (Bur.) ငေးသည်။

ဒေင်ထွင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍ထွေဝေသည်။

ဒေဝတြိယကံ, *v. to commit adultery, applied to women;*
(Bur.) မျောက်မထားသည်။

ဒေဝထင်, *v. t. to treasure up, to lay by in store; (Bur.)*
သိမ်းထားသည်။ သိုထားသည်။

ဒေဝတ, (Pali ဒေဝ), *n. pl. genii; celestial beings; (Bur.)*
နတ်သင်္ကြားတို့။

ဒေသ, (Pali), *n. a place; (Bur.)* ဒေသ။

ဒေသ္မာ, (Pali), *n. a precept or doctrine, ဒေသကာ။*
(Bur.) ဒေသနာ။

ဒေ, *n. a younger brother or sister, ဒေဆိ။ (Bur.)* ညီ။
မောင်။ နှစ်မ။

ဒေသောတိ, *n. the youngest brother or sister; (Bur.)*
ညီငွေ့။ နှစ်မငွေ့။

ဒေဗြ, *n. a younger sister; (Bur.)* ညီမ။ နှစ်မ။

ဒေသိနီ, *n. a brother-in-law or sister-in-law, younger*
than a husband or wife; (Bur.) မတ်။ ယောက်ဖငယ်။
ခပ်မ။ ယောက်မငယ်။

ဒေါနိ, *v. i. to scold; (Bur.)* ထောက်တီးမြည်ထွန်သည်။

ဒေါ, *v. i. to fall, applied to tall things as trees or*
houses, ဒေါင်။ (Bur.) လဲသည်။

ဒေါစေငို, *v. i. to fall down, ဒေါင်စေတ်။ (Bur.)* လဲကျသည်။

ဒေါသ, (Pali), *n. anger, wrath, ပေါ့တ်။ (Bur.)* ဒေါသ။
အမျက်။

ဒိ, *v. i. to flee, to run away, ဒိအာ။ ဒိတိတ်။ (Bur.)* ထွက်
ပြေးသည်။

ဒိထောဝံ, *v. t. to quit, ဒိထောဆိ။ (Bur.)* စွန့်ပြစ်သည်။

ဒိဗညာ, *n. a nobleman, a person of rank; (Bur.)* မူးမတ်။

ဒိအာ, *v. i. to run away; (Bur.)* ထွက်ပြေးသည်။

ဒိင်သထိ, *v. i. to jump; (Bur.)* ခုန်ပေါက်သည်။

ဒဲ, *v. p.* implying necessity; as ဒဲအာရောင် *must go* ;
(Bur.) ရမည်။

ဒဲ, *v. i.* to be right, true; (Bur.) ဟုတ်သည်။ မှန်သည်။
တည့်သည်။

ဒဲ, *v. t.* to come in contact with, to hit; (Bur.) ထိသည်။

ဒဲချပ်, *n.* catarrh, ဒဲချပ်။ (Bur.) နှာစေးနာ။

ဒဲပိုတ်, *v. t.* to be pleased with, to like; (Bur.) ကြိုက်
သည်။ နှစ်သက်သည်။

ဒဲဗေဝ်, *a.* timely, opportune; *v. i.* to be timely; (Bur.)
အဆင်သင့်သော။ အဆင်သင့်သည်။

ဒဲရေဝတ်, *v.* to suffer the penalty of law for crime;
(Bur.) ရေဝတ်သင့်သည်။

ဒဲရဲ, *a.* suitable, proper; *v. i.* to make a good hit;
to meet an emergency; to do well; (Bur.) တော်
သင့်သော။ တော်သင့်သည်။

ဒဲအိုက်, *v. i.* to chance; (Bur.) အကြောင်းမရှိဘဲအမှတ်တ
မဲ့ဖြစ်သည်။ အခန့်သင့်သည်။

ဒိုက်, *a.* scarce; (Bur.) ရှားပါးသော။ ဆင်းရဲသော။

ဒိုင်, *n.* the adjutant, a kind of bird, ဒိုင်ယူ။ (Bur.) နုံးဝပ်။
ဌက်ကြီး။

ဒိုင်ကဏု, *n.* the pelican ibis; (Bur.) ဌက်ကျား။

ဒိုင်ဂလာ, *n.* the jabiru; (Bur.) ဌက်ကုလား။

ဒိုဒက်, *v. i.* to make a temporary stay on the road, or
at a house; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ဒိုပ်, *v. i.* to get aground, as a ship or boat; (Bur.) တင်
သည်။

ဒိုယိုင်, *v. i.* to sleep as a bird; (Bur.) နား၍အိပ်ပျော်သည်။

ဒိုပ်, *n.* a mountain, a hill, rising-ground; land as seen
from the sea; (Bur.) တောင်။ ကုန်းမြေ။

ဒို့, *prep.* to, unto; as နွဲ့ချင်မတ်ပွဲထိုဒို့ချင်ကျပ်ခမီ *from the town of Maulmain to the town of Amherst*; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒို့ထို, *prep. and conj.* until; (Bur.) တိုင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်, *adv.* to the end; (Bur.) ကုန်စင်အောင်။

ဒိုင်ဒိုတ်ညွးဇ္ဇ, *adv.* completely, wholly; (Bur.) အကုန်အစင်။ အကြွင်းမဲ့။

ဒိုင်, *n.* a point of compass; as ဒိုင်ပလိုတ် *the west*; ဒိုင်အမှတ်ကျာ *the north*; (Bur.) ချက်နှာ။

ဒိုတ်, *num. aux.* applied to things in pairs; as မတ်ပွဲဒိုတ် *one eye*; တဲဓါဒိုတ် *both hands*; (Bur.) အဖက်။

ဒိုင်, *a.* ignorant, foolish; (Bur.) မိုက်သော။

မိုခ်, *v. i.* to cease going or doing; to touch, as a ship touching at a sea-port; (Bur.) ရပ်သည်။ ခဏဆိုက်ရောက်သည်။

ခွဲ, *n.* a place, an office, ဒေသ။ (Bur.) နေရာ။

ခွဲကလုတ်, *n.* the apostleship; (Bur.) တမန်တော်အရာ။

ခွဲခလး, *n.* a vacancy, empty place; (Bur.) အားလပ်သောနေရာ။

ခွဲဂဇံ, *n.* a seat, ခွဲဂဇံ။ (Bur.) ထိုင်ရာ။ ထိုင်ခုံ။

ခွဲဇိုင်, *n.* a footstep; (Bur.) ခြေရာ။

ခွဲမမံင်, *n.* a lodging; (Bur.) တည်းခိုသောနေရာ။

ခွဲအစာ, *n.* the ministry; (Bur.) ဓမ္မဆရာအရာ။

ခွင်မတ်, *n.* the eyebrows; (Bur.) မျက်ခုံးမွေး။

ခွင်, *v. i.* to remain, to dwell, ခွင်။ ခွင်တံ။ (Bur.) နေသည်။ တည်းနေသည်။

ခွင်ကေတ်, *v. i.* to stay, to stay behind; (Bur.) နေရပ်သည်။

ခွင်ဝံ့ဒိုက်, *n.* a lodging-place, a roost, ခွင်ဝံ့ဒိုက်။ (Bur.) တည်းခိုရာအရပ်။

ချော့ချော့, *a. Siamese*; (Bur.) ယိုးဝှေးလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

ခြံ (Pali ဗ္ဗ), *n. property*; (Bur.) ဥစ္စာ။

ခြံ, *n. a violin*, ဂြံ။ (Bur.) တယော။

ဇြဟတ်, *n. strength*, ဇြဟတ်။ (Bur.) ခွန်အား။

ခြင်, *v. i. to roar, as a lion*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

မြတ်စွာ, *a. harsh, abusive*; *v. i. to be harsh*; (Bur.)

ကြမ်းတမ်းသော။ ကြမ်းတမ်းသည်။

မြှော်, *v. i. to run*, ဒရော်။ usually *pron. ငြော်*။ (Bur.)

ပြေးသည်။

ခွက်, *n. a song, a hymn*, ဝွက်။ (Bur.) သီခြင်း။

ခွက်, *n. a bond*, တထောင်ခွက်။ (Bur.) အနှောင်အဖွဲ့။

ခွက်သော်, *n. the knot of hair worn on a woman's head*;

(Bur.) ဆံထုံး။

ခွင်မတ်, *n. the depression around the eyes*; (Bur.) မျက်

ထွင်း။

ခွဆိ, *v. t. to come into collision with*, ခွဆိဒ်း။ (Bur.) ထိ

ခိုက်သည်။

ခွင်, *v. i. to be afraid, to be anxious*, ဝွင်။ (Bur.) စိတ်ပူ

ပန်သည်။ စိုးရိမ်သည်။

ခွင်ခွဲ, *a. anxious, fearful*, ဝွင်ဝွဲ။ *v. i. to be anxious*;

(Bur.) စိုးရိမ်ဘွယ်ဖြစ်သော။ စိုးရိမ်သည်။

ဝ

ဝေါတ်, *a. leafless*; (Bur.) အရွက်မရှိသော။

ဝေတ်, *n. a bed-bug*; (Bur.) ကြမ်းပိုး။

ဝေီ, *n. a centipede*; (Bur.) ကင်းခြေများ။

ဝေက်, *n. a kind of water-serpent*; (Bur.) ကုလားကုတ်။

ဝေတ်, *v. t. to cheapen, to offer to give a lower price*;

(Bur.) ဆစ်သည်။

ဝေိန်, *n. the lunar month nearly corresponding to July*,

ဒေိန်။ (Bur.) ဝါဆိုလ။

ဝေန်သီ, *v. to attend to religious duties*; (Bur.) ဥပသ်
စောင့်သည်။

ဝေင်, *n. thunder*; (Bur.) ခိမ်းကြိုးသံ။

ဝေင်ဝထးပန်, *v. i. to thunder in loud claps*; ခိမ်းကြိုးထစ်
သည်။

ဝေင်ဆု, *n. the upper part of the stump of a tree*;
(Bur.) သစ်တုတ်။

ဝေင်မြ, *v. i. to thunder*; (Bur.) ခိမ်းမြန်းသည်။

ဝေဝ, *n. sugar*; (Bur.) သကြား။

ဝေဝွံ, *n. sugar-candy*; (Bur.) သကြားခဲ။

ဝေတ်, *v. t. to drag, to pull*, ခေတ်။ (Bur.) ဆွဲသည်။

ဝေ, *n. a carpenter, or any worker in wood*; (Bur.)
ထက်ထွား။

ဝေညာန်, *v. i. to growl*; (Bur.) ဟိန်းသည်။

ဝေတ်, *n. physical energy, or constitution*; (Bur.) အား။

ဝေိဝ်, *v. i. to shirk*; (Bur.) တိမ်းရှောင်သည်။ အလုပ်ခိုသည်။

ဝေံ, (Pali), Sagittarius, the 9th sign of the zodiac;
(Bur.) ခနုရာသီ။

ဝေေင်, *n. the heel of the foot*; (Bur.) ဗနောင့်။

ဝေြ, *n. sediment*; (Bur.) အနပ်။ အနည်။

ဝေြိုက်, *v. i. to be collected in a cluster*; (Bur.) ငြိတ်၍
နေသည်။

ဝေွ, (Pali), *v. i. to accord with moral law, to be right,*
equitable, just; (Bur.) သမ္မာသည်။

ဝေွတာ, *n. the established nature or order of things*;
(Bur.) ဝေွတာ။

ဝေွသတ်, (Pali ဝေွသတ္တ), *n. statute law*; (Bur.) ဝေွသတ်။

ဝေြိပ်, *n. a twinkling of the eye*, ခြိတ်။ (Bur.) မျက်စိ
မှိတ်ခြင်း။

ဝေြိတ်, *n. brass*; (Bur.) ကြေးဝါ။

- ဓမ္မ, *n.* a robber ; (Bur.) ထားမြဲ
 ဓမ္ပိတံ, *a.* noised abroad ; (Bur.) ကျော်စောသော။
 ဓယိ, *v. t.* to lift, in order to determine the weight ;
 (Bur.) ထက်နှံ့ချိန်ကြည့်သည်။
 ဓရာ, *v. t.* to spin, ဓရာထောင်။ (Bur.) ခြည်ချသည်။
 ဓရံ, *n.* a public granary, ဒရံ။ (Bur.) စပါးကျီ။
 ဓရီ, *n.* a large earthen jar, holding as much as one
 hundred or two hundred viss ; (Bur.) စည်အိုးကြီး။
 ဓရိက်, *v. t.* to shake ; (Bur.) ထုပ်သည်။
 ဓလ, *v. i.* to reel, as a drunken man ; (Bur.) ယိမ်းဘိ
 ယိမ်းပါးသွားသည်။
 ဓလ, *v. t.* to shove things in a place too low for a per-
 son to enter ; (Bur.) ထွန်းထိုးသည်။
 ဓဝ, *n.* the divine law ; (Bur.) တရား။
 ဓဝ, *v. i.* to be straight forward, direct from one point
 to another, ညွှပ်, ယွဲမဲး ; to be straight up, not
 inclined ; ဓဝ, ယွံဝထာ, ယွံမဲး ; to be even, set level,
 ယွံဝစင် ; to be in the centre, ဒးအဒေါင်။ (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝဏီ, *prep.* over against ; (Bur.) ဖျက်နှာချင်းဆိုင်။
 ဓဝဝ, *adv.* straight, with a straight course ; (Bur.)
 တည့်တည့်။
 ဓဝသ္မတ်, *a.* right, true ; *v. i.* to be true ; (Bur.) မှန်ကန်
 သော။ မှန်ကန်သည်။
 ဓဝဇံဝင်ဂေထိ, *n.* the gospel ; (Bur.) ဇံဝင်ဂေထိတရား။
 ဓဝ, *n.* a one-headed drum ; (Bur.) အိုးစည်။
 ဓဝ, (Pali ဓါတု), *n.* a relic ; (Bur.) ဓါတ်။
 ဓဝ, *n.* a bundle of herbs, or anything else, used for
 fomenting to relieve pain ; (Bur.) ကြပ်ထုပ်။

ခုတ်, *n.* presents for the priests, arranged in the form of a cone or pyramid; (Bur.) ကန်တော့ဝွဲ။

ခုတ်ပြကာ, *n.* the bulging part of a graduated steeple under the "umbrella" of Buddhist temples; (Bur.) ခုဝိကာ။

ဗိုဇိ, *a.* stupid; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။

န

န, *n.* a basket, containing about one bushel; (Bur.) တောင်း။

နသွော, *n.* a measuring basket; (Bur.) ခြင်တောင်း။

န, *prep.* by means of, နာယီ။ နာကိုပ်။ (Bur.) အားဖြင့်။

နက်, *v. t.* to sink into or through, as into mud; (Bur.) ကျိသည်။

နက်ဝပ်, *n.* a weapon; (Bur.) ထက်နက်။

နက်သတ်, *n.* a planet; (Bur.) ပြိုတ်။ See ပြိုတ်။

နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ယူထားသည်။

နင်ခင်, *v. t.* to accuse, to blame; (Bur.) အပြစ်တင်သည်။

နတ်, *n.* asparagus; (Bur.) ကညွတ်။

နနီ, *n.* a palace; (Bur.) နနီ။

နရ, (Pali), *n.* a measure of time equal to 10 winks of the eye, or $\frac{5}{64}$ of a second; (Bur.) နရ။

နရက်, (Pali နိရိ), *n.* hell; (Bur.) ငရဲ။

နဝမ, (Pali) *o. a.* ninth; (Bur.) နဝမ။ ကိုးရောက်သော။

နပ်, *n.* a fabulous serpent, a dragon; (Bur.) နဂါး။

နာင်, *n.* a shelf over a cooking-place for depositing cooking utensils; (Bur.) ကြပ်ခိုးဝင်။

နာသို, *a.* Pwo, as ကရင်နာသို Pwo Karen; (Bur.) ထလိုင်း ကရင်။

နာသို, (Pali နာသို), *n.* in classic usage, a measure of time

equal to 4 *pats*, or 24 minutes; in modern usage, one hour; a watch or clock; (Bur.) နာရီ။

နာရီ, *n.* the *padauk*, the gum-kino; (Bur.) ပိတောက်။

နာရီ, *n.* parched rice mixed with sugar formed into balls or cakes; (Bur.) ထမင်းခြောက်ထွပ်ကိုထောင်း၍ရသောအမှုန့်ကို ထန်ထွက်ဖြစ်စေ၊ သကြားဖြစ်စေ၊ ရော၍လုပ်သောမုန့်မျိုးတမျိုး။

နာမ, (Pali နာမ), *n.* a name, ယူ။ (Bur.) နာမည်။

နာမ်, (Pali နာမ), *n.* a noun; (Bur.) နာမ်။

နတ်, (Pali နာမ), *n.* spirit, soul, ပိညာန်။ (Bur.) နံ၊ ပိညဉ်။

နတ်ထိုင်, *n.* a water-bucket; (Bur.) ရေပုံး။

နဲ့, *n.* a lord, a master, Mr.; (Bur.) သခင်၊ ပိုင်သောသူ။

ဥစ္စာရှင်။

နဲ့ဂျင်, *n.* a boat-owner; (Bur.) ထွေသူကြီး။

နဲ့နတ်, *n.* a helmsman; (Bur.) ထက်မကျိင်။

နဲ့ဒင်, *n.* a general; (Bur.) စစ်သူကြီး။

နဲ့ဗြ, *n.* a lady, Mrs.; (Bur.) သခင်မ။

နိစ္စ, (Pali), *a.* unchangeable, eternal; (Bur.) နိစ္စ။

နိတိ, *n.* riches, wealth; (Bur.) ချားစွာသောဥစ္စာ။

နိတိသြ, *v. t.* to trust in, usually preceded by ဝ။ (Bur.)

ခိုယုံသည်။

နိဗ္ဗာန်, (Pali နိဗ္ဗာန်), *n.* annihilation; (Bur.) နိဗ္ဗာန်။

နိမိတ်, (Pali နိမိတ္တံ), *n.* a sign, a prodigy; (Bur.) နိမိတ်။

နိမိတ်ထက်သန်, *n.* a miracle; (Bur.) နိမိတ်ထက္ခဏာ။

နိမ္မိတ္တ, (Pali), *a.* created; (Bur.) နိမ္မိတ္တ။

နိမ္မိတ္တသတ္တံ, *n.* a created being, a creature; (Bur.) နိမ္မိတ္တသတ္တဝါ။

နိလဟုတ်, *n. a.* ten millions; (Bur.) တကုဇေ။

နိလဟုတ်တိုင်, *n. a.* one hundred millions; (Bur.) ဆယ်တုဇေ။

နိလိယ, *n.* Nīliyā, the name of a hunter in Mon legendary lore ; (Bur.) နိလိယတည်းဟူသောမုဆိုးတယောက်၏အမည်။

နိဿရ, (Pali), *n.* a superior religious teacher ; (Bur.) နိဿရည်း။

နိဂီ, (Pali နိဂမ), *n.* a country, a kingdom ; (Bur.) နိုင်ငံ။

နိဒါနိ, *n.* an introduction ; (Bur.) နိဒါနိး။

နှက်, *v. t.* to take from, or out of ; to subtract ; (Bur.) နှုတ်သည်။

နှက်ကူး, *v. t.* to redeem ; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

နှက်ဂြိုဟ်, *v. t.* to take out of, as a person out of jail ; (Bur.) နှုတ်ထုတ်သည်။

နှင်, *n.* a water-pot, a "chatty;" (Bur.) ခေအိုး။

နှင်, *n.* any medicinal odoriferous powder or drug ; (Bur.) နှာကောင်း။

နှဲ, *prep.* from, နှဲလို့ (Bur.) က။ ကတည်းက။ မှ။

နှဲဝလး, *n.* the morning ; (Bur.) နံနက်။

နှဲလို့, *inter. pro.* whence ? ; (Bur.) ဘယ်က။ ဘယ်ဆီက။

နှဲအရဲ့, *prep.* out of, from among, from within ; (Bur.) အထဲက။ အတွင်းက။

နောင်က, *n.* a fin ; (Bur.) ငါးဆူး။

နောင်ခွေန်, *n.* the barb of a fish-hook ; (Bur.) ငါးမျှားထစ်။

နောင်, *n.* an eye-tooth ; *col.* ; (Bur.) အစွယ်။

နောင်တိ, *n.* and *a.* south-west, ယောင်တိ။ (Bur.) အနောက်တောင်။

နဲ, (Pali နယ), a precept ; (Bur.) နည်း။

နဲကဲ, *n.* a rule ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲပက္ကရ, *n.* a precept, doctrine ; (Bur.) နည်းနာ။

နဲဥပဒေသ, *n. pl.* doctrines, precepts ; (Bur.) နည်းဥပဒေသ။

နောတ်, *n.* a sickle for reaping ; (Bur.) တံစည်း။

ခွံ, *v. i.* to be, ခွံ (Bur.) ရှိသည်။

ခွံဝိုက်, *v. i.* to become willing; (Bur.) ဖိတ်ပါသည်။

ခွံပိန်, *n.* the head priest of a monastery; (Bur.) သုန်းကြီး
အကြီး။

ခွာ, *n.* a coarse mat, made of the inner part of the
bamboo; (Bur.) နှိုးသားပျာ။

ခွာ, *v. t.* to stir backwards and forwards; (Bur.) ထွေပ်
သည်။

ခွင်, *n.* a royal dirk; (Bur.) ရာဇသန်ချက်။

ခွင်, *n.* a scoop for catching fish; (Bur.) ယက်သွေ။

ခွင်, *n.* rust; (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌တက်တတ်သောအချေး။

ခွီ, *v. i.* to spill over; (Bur.) ဖိတ်သည်။

ခွေက်, *n.* cylindrical ear ornaments; (Bur.) နားတောင်း။

ခွေပ်, *n.* a hoof; (Bur.) ခွာ။

ခွေပ်, *n.* a rudder or helm, သွေပ် (Bur.) တက်မ။

ခွေက်, *v. i.* to itch; (Bur.) ယားသည်။

ခွေတ်, *v. t.* to foment; (Bur.) ကြပ်လုပ်ထိုးသည်။

ခွေပ်, *n.* a bolt, or bar of a door or window; (Bur.)
ကန့်သန့်ချင်။

ခွေပ်, *n.* a line, as the ruling on paper; (Bur.) အ
ကြောင်း။

နှံ, *v. i.* to mix; (Bur.) ရောနေသည်။

နှံ, *v. t.* to mingle, to mix; (Bur.) ရောနှောသည်။

ဝ

ဝ, *v. t.* to do, to make, to cause; (Bur.) ပြုသည်။ လုပ်
သည်။

ဝကတ်, *v. t.* to learn; (Bur.) သင်သည်။ သင်ကြားသည်။

ဝကတ်ကို, *v. t.* to instruct, teach; (Bur.) သင်ချသည်။ သင်
ပေးသည်။

ပကင်ရင်. *v. t.* to govern, to rule, as a city or country;
(Bur.) အုပ်စိုးသည်။

ပကပ်, *v. t.* to break, applied only to stiff things, as sticks; (Bur.) ချိုးသည်။

ပကာဂိုတ်, *v. i.* to die, ပကော့ကာဂိုတ်။ spoken of royal personages and sacred animals; (Bur.) အနိစ္စရောက်သည်။ မှားသည်။

ပကာဝါမင်္ဂီ, *n.* marriage; (Bur.) လက်ထပ်မင်္ဂလာဆောင်ခြင်း။

ပကေင်, *v. t.* to practise, ပကေင်တဲ။ (Bur.) အကျင့်လုပ်သည်။

ပကေဝံ, *v. t.* to bring together, ပကေဝံ။ (Bur.) စုသည်။ စုဆင်းသည်။

ပကေဝံခရီ, *v. i.* to assemble, ငြိမ်းခရီ။ ပကေဝံဒရီ။ (Bur.) စည်းဝေးသည်။

ပဂဗုတ်, *v.* to engage in a law-suit; (Bur.) အမှုလုပ်သည်။

ပဂုန်, *v.* to do a favor; (Bur.) ကျေးဇူးပြုသည်။

ပဂေတ်, *v. t.* to turn, to cause to turn around, ငွေတ်။ (Bur.) ထွဋ်ဝေသည်။

ပရုတ်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပွင့်၊ ပွေင်၊ (Bur.) မှိုးသည်။

ပစိုတ်, *v. i.* to boast; (Bur.) ဟန်ချိသည်။

ပရိတ်, *v. i.* to be careful; (Bur.) သတိပြုသည်။

မ္မိ, *v. t.* to make level; (Bur.) ညီညာစေသည်။

မ္မိဉ်, *v.* to consult with a view to union of sentiment; (Bur.) သဘောညီညွတ်စေရအောင်ပြုသည်။

မ္မင်ထွဲ, *v. t.* to point out, to show, မ္မင်ထစး။ (Bur.) ဩန်၍ပြသည်။

ပချင်, *v. i.* to be salt; (Bur.) ငန်သည်။

ပခုန့်, *v. t.* to cause to take fire, to light; (Bur.) ဟိသည်။
ထွန်းသည်။

ပ္ပန့်, *v. t.* to build. See ဩဉ် (Bur.) တည်သည်။

ပတန်ဇုဟ်, *v.* to appraise, to fix a price; (Bur.) အဘိုး
ပြတ်သည်။

ပတံ, *v. i.* and *v. t.* to begin, ပ္တံ။ ပတမ်။ (Bur.) အစပြုသည်။

ပတလဒယိုင်, *v. t.* to marry, ပတလဂယိုင်။ (Bur.) အိမ်
ထောင်ပြုသည်။

ပွိတ်, *v. t.* to take out, to put out, to issue; thus
ပွိတ်အသံ *to issue an order*; (Bur.) ထုတ်သည်။
ထုတ်ပြန်သည်။

ပွိတ်ထောံ, *v. t.* to pluck out and cast away, ပွိတ်ထောမ်။
(Bur.) ထုတ်ပြန်သည်။

ပွိတ်ခြံဟတ်, *v.* to exert one's self, to put forth strength;
(Bur.) အားထုတ်သည်။ အားပိုက်သည်။

ပွိတ်သက်သေ, *v.* to give proof; (Bur.) သက်သေထုတ်ပေး
သည်။

ပွိ, *v. t.* to speak to, to address a superior; to petition;
(Bur.) ကြားပြောသည်။ လျှောက်သည်။

ပတုင်, *v. i.* to compare, ပ္တို။ ပ္တိုဇတ်။ (Bur.) နှိုင်းရှည်
သည်။

ပွဲ, *v. t.* to do, to finish, ပတဲ။ (Bur.) ပြီးစေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to confuse, ပထဲ။ (Bur.) ရှုပ်ထွေးစေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to let fall, to drop, ပ္တုပျေဟ်။ See ဗဒေါင်။
(Bur.) ချသည်။

ပတောပ္ပက်, *v. t.* to cause to increase; (Bur.) တိုးတက်
စေသည်။

ပွဲ, *v. t.* to set up as a post, ပတု။ (Bur.) ထောင်သည်။ ထု
သည်။

ပွဲထင်မာန, *v. i.* to become haughty, to be proud; (Bur.)
မာနထောင်ထားသည်။

ပထား, *v. t.* to cause to be level; (Bur.) ညီစေသည်။

ထိန်း, *v. t.* to raise up, to lift, to put up higher, ပတိုင်း
(Bur.) ထင်သည်။

ထိန်းခို, *v. t.* to elevate to office, ပတိုင်းခို။ (Bur.) ချီးမြှောက်
သည်။

ထိန်းထင်နှုတ်ကတေ, *v. t.* to predestinate; (Bur.) ရှေးမဆွက
ခွဲခန့်မှတ်ထားသည်။

ပွဲ, *v. t.* to make, to cause, ပွင့်။ (Bur.) ပြုလုပ်သည်။ ဖြစ်စေ
သည်။ to build, to found; as ပွင့်ချင် to found a
city; (Bur.) တည်ထောင်သည်။

ပွဲလိုက်, *v.* to assume the marriage relation, whether
husband or wife, သပ်။ (Bur.) အိပ်ထောင်ပြုသည်။

ပဒတ်, *v. i.* to dwell for a short period; (Bur.) တည်းခို
သည်။

ပပတ္တက, *v.* to pray; (Bur.) ပဌာနပြုသည်။

ပပရေ, *v. t.* to put down, degrade, ပပရေခင်း။ (Bur.) ရှုတ်
ချသည်။

ပပြတိုက်, *v.* to partake of food; (Bur.) အစာကိုသုံးဆောင်
သည်။ ဖုံးပေးသည်။

ပဗ္ဗ, *v. t.* to trust in; (Bur.) အမှီပြုသည်။ ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိပ်, *v. i.* to stay for a time; (Bur.) တည်းခိုသည်။

ပဗ္ဗိန်, *v.* to trust in the merits of another; (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဗ္ဗိက်, *v.* to trade, to buy and sell; (Bur.) ကုန်ကူးသည်။

ပမာနသက်ကရ, *v. t.* to regard, to respect; (Bur.) ပမာဏ
ပြုသည်။ ထောက်သည်။ လေးမြတ်သည်။

ပထဝိထာန, *v.* to swear, to take on oath; (Bur.) မိဋ္ဌာန်
ပြုထားသည်။

ပလိုက်ထောံ, *v. t.* to make a hole through, ပလိုက်ထောဆ်။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပလို, *v. t.* to destroy ; (Bur.) ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုပထာ်, *v. t.* to destroy, to spoil, to pervert ; (Bur.)
ဖျက်ဆီးသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole into or through; to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလ္လိရယျ, *v.* to be diligent, industrious ; (Bur.) ပိရိယပြု
သည်။

ပလ္လေင့်, *v.* to pretend ; (Bur.) တန်ဆောင်သည်။

ပဝတိ, *v.* to discharge duty, to worship ; (Bur.) ဝတ်ပြု
သည်။

ပသကသီ, *v. t.* to call to witness ; (Bur.) သက်သေလုပ်
စေသည်။

ပသတိ, *v.* to be cautious, careful; to take heed, ပသ္မိ
(Bur.) သတိပြုသည်။

ပသမတ်သစ္စ, *v.* to make a solemn asseveration ; to
swear ; (Bur.) သစ္စာပြုသည်။

ပသ္မိထာန်, *v.* to marry ; (Bur.) အိမ်ထောင်ပြုသည်။

ပသ္မ, *v.* to harbor a spirit of malice or enmity ; (Bur.)
ရန်ငြိုးထားသည်။

ပဟ, *v. t.* to pacify, to appease ; (Bur.) ငြိမ်းစေသည်။

ပအမိထာန်, (Pali အမိဋ္ဌာန်), *v.* to make a vow ; (Bur.)
မိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

ပအနိုင်အပိုင်, *v. t.* to compel ; (Bur.) အနိုင်အထက်ပြုသည်။

ပွပ်, *v. t.* to deliver up, to commit to, ပွပ်ပြောင်။ (Bur.)
အပ်သည်။ အပ်နှံသည်။

ပအရိ, (Pali အာရမ္မဏ), *v.* to dwell upon in mind, to
make an object of thought or desire ; (Bur.) အာ
ရုံပြုသည်။

ပအဟာရ, (Pali အာဟာရ), *v.* to have food, to feed ;
(Bur.) အာဟာရသုံးဆောင်သည်။

ပအံသဝ်, *v. i.* to wonder, to be astonished ; (Bur.) အံ
သြောသည်။

ပ or လွ, *v. p. prohibitory*, not, လပ။ See Gram. § 17-1 ;
(Bur.) မ—နှင့်။

ပဏ္ဏတိ, (Pali ပကတိ), *n.* nature ; (Bur.) ပကတိ၊ နဂို၍။

ပကဲ, *v. t.* to trap with a weapon, ပကဲသေ့နတ်။ (Bur.)
ကျင်းကပ်သည်။

ပကောတ်, *n.* a leach ; (Bur.) မျှော့။

ပကောတ်တိ, *n.* the earth-worm ; (Bur.) တိကောင်။

ပွဲမောနီ, *n.* a garland ; (Bur.) ပန်းကုံး။

ပကသ်, *n.* a carver in wood ; (Bur.) ပန်းခု။

ပကံက်, *n.* the hog-plum ; (Bur.) ဂွေးသီး။

ပကပ်, *v. t.* to join, unite, connect ; (Bur.) ဝပ်သည်။

ပဝိနီ, *v. t.* to offer respectfully (to a priest;) (Bur.) ကပ်
သည်။

ပင်, *v. t.* to bear up, as upon the hand ; (Bur.) ပင့်သည်။

ပင်ပွါနီ, *v. t.* to lift up ; (Bur.) ပင့်တင်သည်။ မတင်သည်။

ပင်မိုင်, *v. t.* to listen to, ပင်မိုင်။ (Bur.) နာသည်။ တရားနာ
သည်။

ပရုပ်, *n.* a joint ; (Bur.) အဆစ်။

ပရါ, *n.* the wild nutmeg ; (Bur.) ကျွဲသွေး၊ ထောင်စံကား။

ပရါနီ, *n.* a certain preparation of rice ; (Bur.) မုန့်ဆန်း။

ပရါနီ, *n.* a cup or earthen plate ; (Bur.) ဂုကနီ။

ပရါနီမိုင်မိုင်, *n.* a glazed earthen bowl ; (Bur.) ဇလုံဂုကနီ။

ပရါနီမိုင်ထက်ဖက်, *n.* a tea-cup ; (Bur.) ထက်ဖက်ရည်ဂု
ကနီ။

ပရါနီပုင်, *n.* a glazed earthen dish or bowl ; (Bur.)
ဂုကနီ။

ပရိနီလး, *n.* a plate ; (Bur.) ဝုကန်ပြား။

ပရိနီလး၊ ချပ်လက်ဖက်, *n.* a saucer ; (Bur.) လက်ဖက်ရည်ဝုကန်ပြား။

ပရိနီသွ, *n.* a cup ; (Bur.) ဝုကန်လုံးကလေး။

ပဋ္ဌေဝံ, *v. i.* to proceed directly, ပဋ္ဌေဝါနီ။ ပဋ္ဌေဝါ။ (Bur.) တန်း၍သွားသည်။

ပဋ္ဌေါနီဆာ, *v. i.* to strive to walk fast, to hurry ; (Bur.) တန်း၍သွားသည်။

ပဓေဂဗုတ်, (Pali ပဓေဂဗုဒ္ဓိ), *n.* a semi-Boddh, one that is said to appear between two Boddhs ; (Bur.) ပဓေဂဗုဒ္ဓိ။

ပစ္စုပ္ပန်, (Pali ပစ္စုပ္ပန်), *n.* the present time ; *adv.* now ; (Bur.) ပစ္စုပ္ပန်။

ပညမ, (Pali), *o. a.* fifth ; (Bur.) ပညမ။ ငါးခုမြောက်။

ပညပ်, (Pali ပညတ္တိ), *n.* a command ; (Bur.) ပညတ်။

ပညပ်လပ်, *v.* to give commands ; (Bur.) ပညပ်ထားသည်။

ပညာ, (Pali), *n.* wisdom, knowledge ; (Bur.) ပညာ။

ပညောနံ, *n.* the water-melon ; (Bur.) ပဲခူးသီး။

ပဏာနံ, *n.* the jack-fruit ; (Bur.) ပိန်းနဲး။

ပဏာင်, *n.* a pasture ; (Bur.) စားကျက်။ ကျက်စားရာမြေကွက်။

ပဏိက်, *n.* a fan ; (Bur.) ယပ်တောင်။

ပဏုက်, *v. t.* to conceal ; (Bur.) ဖွက်သည်။

ပဏေတ်, *n.* a scar, ဝှေ့တ်။ (Bur.) အနာရွတ်။ အမာရွတ်။

ပဏောက်, *n.* an aperture, an opening, as of a door or window ; (Bur.) အပေါက်။

ပဏောတ်, *n.* anger, ပနောတ်။ (Bur.) အမျက်။ ဒေါသ။

ပဏး, *n.* one kind of jack-fruit with a rather smooth rind ; (Bur.) စွန်မတတ်။

ပထမ, *v.* to transplant, ပထမ်မ။ (Bur.) ကောက်ပို့က်သည်။

ပတ်, *v. t.* to press with the hand, to squeeze; (Bur.)
နှိပ်သည်။ ညှစ်သည်။

ပတ်, *v. t.* to make a hole into, as by a chisel; (Bur.)
ထွင်းသည်။

ပတ်ချက်, *v.* to milk; (Bur.) နို့ညှစ်သည်။

ပတ်ဩ, *n.* urine; (Bur.) ကျင်ငယ်။ သေး။ ဆီး။ အပေါ့။

ပတ္တကာ, (Pali ပဌာန), *n.* prayer; (Bur.) ပဌာန။

ပွင်, *a.* white, ပွင် (Bur.) ဖြူသော။

ပတိသန္ဓိ, (Pali ပဋိသန္ဓေ), *n.* pregnancy; (Bur.) ပဋိသန္ဓေ။

ပတိသန္ဓိလို့, *v.* to miscarry; (Bur.) ကိုယ်ဝန်ပျက်သည်။

ပတ္တိမာရုပ်, *n.* an idol, an image; (Bur.) ရုပ်တု။ ဆင်းတု။

ပတုက်, *n.* the *Barringtonia racemosa*; (Bur.) ကျည်းပင်။

ပထောက်, *a.* fresh, not salt; (Bur.) ချိုသော။ မငန်သော။

ပွေင်, *n.* ashes; (Bur.) ပြာ။

ပွေတ်, *v. t.* to believe; (Bur.) ယုံကြည်သည်။

ပွိုင့်, *n.* purulent matter; (Bur.) ပြည်။

ပွိုင့်, *n.* a mushroom; (Bur.) မှို။

ပွိုင့်ချပ်, *n.* a sponge; (Bur.) ရေမှို။

ပွိုင့်နုနု, *n.* the fungus that forms on decaying bamboo,
used by the natives as a vermifuge; (Bur.) ဝါးမှို။

ပထမ, (Pali ပဌမ), *o. a.* first; (Bur.) ပဌမ။

ပထဝီ, (Pali), *n.* the earth; (Bur.) ပထဝီ။ မြေကြီး။

ပထောင်, *n.* a hole through anything; (Bur.) အပေါက်။

ပထောင်ထောင်, *v. t.* to make a hole into or through, ပထောင်
ထောင်။ (Bur.) ဖောက်သည်။

ပထောင်ရင်, *n.* the nostril; (Bur.) နှာခေါင်းပေါက်။

ပွဲ, *v. t.* to lean against; (Bur.) မှီသည်။

ပန်, *n. a.* four; (Bur.) လေးချ။

ပန်စောင့်, *n. a.* forty; (Bur.) လေးဆယ်။

ပန်, *v. t.* to discharge a gun or cannon, to shoot; (Bur.)
ပြင်သည်။

ပန်ထောင်, *v. t.* to beat up cotton with a bow; (Bur.)
ဝါဖတ်လေးနှင့်ချသည်။

ပန္နာရသမ, (Pali), *o. a.* fifteenth; (Bur.) ပန္နာရသမ။ ဆယ်
ငါးခုမြောက်။

ပပ်, *a.* dirty, filthy, ကိုပပ်။ *v. i.* to be dirty; (Bur.)
ညှပ်သော။ ညှပ်ပတ်သော။ ညှပ်ပတ်သည်။

ပမန်, *n.* a charm, an article that has had incantations
repeated over it; (Bur.) ထက်ဖွဲ့။ ခလဲ့ထက်ဖွဲ့။

ပမပ်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖုရောတ်။ (Bur.) ရွတ်
သည်။ ဖတ်ရွတ်သည်။

ပယတ်ပယတ်, *adv.* frequently, repeatedly; (Bur.) မကြာ
မကြာ။

ပယံ, *n.* time, ပယျံ။ as ပယံတွဲ *day-time*; ပယံတွဲတ္တ
midday; ပယံနွှုလး *morning time*; (Bur.) အချိန်။

ပယဲ, *v. t.* to persecute, ပယဲခရ။ (Bur.) ညည်းဆဲသည်။

ပယိုပ်, *n.* a boundary; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ပယျပ်, *n.* next to the lowest order of Buddhist priests;
(Bur.) ပညွင်း။

ပယျး, *n.* a bright shining light; (Bur.) ထင်းစေ့ခြင်း။

ပယျးဒိုင့်, *n.* a revelation; (Bur.) ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူချက်။

ပရဂဟိ, *v. t.* to threaten, ဂဟိ။ (Bur.) ကြိုင်းမောင်းသည်။

ပရင်, *n.* anything sent to another; (Bur.) ပေးလိုက်သော
အရာ။

ပရင်စီ, *n.* a river-bank; (Bur.) မြစ်ကမ်း။ ကမ်းပါး။

ပရန်, *n.* bait; (Bur.) ငါးဖျားစာ။

ပရင်ဖေတ်, *n.* a prophet; (Bur.) ပရောဖက်။

ပရင့်, *adv.* quickly, ပြင့်။ as ဇွဲပရတ် *very quickly*; (Bur.)
လျင်မြန်စွာ။

ပရဋိ, *v. i.* to abound, have in abundance, ပရဋိတိန္ဒြိယံ။
(Bur.) စည်ကားသည်။

ပရဇ္ဇိ, *v. t.* to distribute, ပရံ၊ ပရိဗ္ဗုဇ်။ (Bur.) ဝေသည်။
ဝေငှသည်။

ပရောဏ, *v. t.* to broil; (Bur.) ကင်သည်။

ပရုတ်, *v. i.* to splash, ပရုတ်ဒး။ (Bur.) စဉ်သည်။ ဖိတ်
စဉ်သည်။

ပရုန္ဒ, *n.* heat, as ပရုန္ဒမတ်တြိ *sultriness; i. e.* heat reflect-
ed from the clouds; (Bur.) အပူ။ အိုက်ခြင်း။

ပရုန္ဒထိ, *a.* French; (Bur.) ဖြင်သစ်။ ဖြင်သစ်။

ပရုတ်တာ, *v. t.* to conduct between two persons; (Bur.)
ညှပ်၍ယူသွားသည်။

ပရိက္ခရာ, (Pali), *n.* articles belonging to a Buddhist
priest; (Bur.) ပရိက္ခရာ။ ပရိဘောဂ။ အသုံးအဆောင်။

ပရိယာ, (Pali ပရိယာယော), *n.* deceit, guile; (Bur.) ပရိ
ယာယံ။

ပရေက်, *a.* smart, very quick; *v. i.* to be smart; (Bur.)
ကျမ်းကျင်သော။ ကျင်လည်သည်။

ပရေင်, *v. t.* to set in order, to prepare; (Bur.) စီစဉ်
သည်။

ပရေင်ဝိဝါဟ, *v.* to have sexual intercourse; (Bur.) ရံ
မက်ခြင်းပြုသည်။

ပရေင်, *n.* an open kind of basket; (Bur.) ဝလယ်တောင်း။

ပရေ, *a.* ugly, mean, used with regard to looks and the
disposition, ပရေဆိ။ (Bur.) အရုပ်ဆိုးသော။

ပရေ, *n.* profit, gain; (Bur.) အမြတ်။

ပရေပရာ, *n.* a consequence; (Bur.) အကြောင်းအရာ။

ပရေဝံ, *v. i.* to be crackingly brittle, as a dried leaf,
ပရေဝံ။ (Bur.) ကြွပ်သည်။

ပရေ, *v. t.* to separate; (Bur.) ခွဲခွာသည်။ ခွဲ၍ထားသည်။

ပရးဗွဲ, *v. t.* to scatter; (Bur.) ပြန့်ကြသည်။

ပရိုက်, *n.* capacity, as of any box or basket; (Bur.) ဆံခြင်း။

ပရိုက်, *n.* the citron fruit; (Bur.) ရှောက်သီး။

ပရိုက်ခဏာတ်, *n.* the sweet citron; (Bur.) ရှောက်ချိုသီး။

ပရိုင်, *n.* tidings, news; (Bur.) သိတင်း။

ပထက်, *n.* perspiration, sweat; (Bur.) ခြွေး။

ပထင်, *n.* a bottle; (Bur.) ပထင်း။

ပထတ်, *n.* a thief, ကမုတ်။ (Bur.) သူခိုး။

ပထန်, *v. t.* to take revenge upon; (Bur.) လက်စားကျေ
အောင်ရန်တုံ့ပြန်၍ပြုသည်။

ပထင်, *v. t.* to cut up, as the flesh of animals; to shell
as beans; (Bur.) ဖြီးထုတ်သည်။ ခြွေသည်။

ပထုတ်, *n.* a germ or sprout; (Bur.) အညှောက်။

ပထေပထံ, *v. i.* to make a noise; (Bur.) ညံသည်။

ပထေပ်, *v. t.* to mend, to repair, ပထေပ်ပထေတ်။ (Bur.)
ပျင်သည်။ ပြုပျင်သည်။

ပထေ, *n.* the act of rolling; (Bur.) ထိပ်ခြင်း။

ပထေန် *n.* the olive; (Bur.) သံလွင်။

ပထေဝံ, *n.* a coat, a shirt or jacket of any kind, ပထေဆံ၊
အင်္ကျီ။

ပထံင်တာ, *v. t.* to lead or carry away; to conduct; (Bur.)
ပို့ထိုက်သည်။

ပထံင်နင်, *v. t.* to bring; (Bur.) ပို့ထားသည်။

ပထိုက်, *n.* dust; (Bur.) ဖုတ်။ ဖံ။

ပထိုက်ထေဝံ, *v. t.* to make a hole through, ပထိုက်ထေဆံ။
(Bur.) ဖောက်ပြစ်သည်။

ပထိုင်, *n.* a well, ကမိုက်။ (Bur.) ချေထွင်း။

ပထိုတ်, *n.* the west, ပိုတ်။ (Bur.) အနောက်။

ပလိုတ်, *v. t.* to put out, to extinguish; thus ပလိုတ်ပွတ်
to put out a light; (Bur.) ငြိမ်းသည်။ မီးငြိမ်းသည်။

ပလိုင့်, *v. t.* to make a hole in or through, to perforate;
(Bur.) ဖောက်သည်။

ပလွေ, *v. i.* to glitter, to sparkle; (Bur.) အရောင်ထောက်
သည်။

ပဝ်, *v. i.* to fly. When a priest dies, they say လကျော်
ပဝ်အာ *the priest has flown*; (Bur.) ပျံသည်။ ပြန်တော်
မူသည်။

ပဝ်တူဂါ, *a.* Portuguese; (Bur.) ပေါ်တူဂါ။

ပဝါ, *n.* a towel or handkerchief; (Bur.) ပဝါ။

ပဝါ, *n.* a herd; (Bur.) အရအရပ်။

ပဝါ, *v. i.* to go for a walk with children; (Bur.) လမ်း
ရှောက်လည်သည်။

ပဝေဇီ, *n.* a custom; (Bur.) ထုံးစံ။ ဝေဇီ။

ပဝ, *n.* a stench, မဝ။ ပဝပဝောန်။ (Bur.) အနံ့အစေ့။

ပဝ, *v. i.* to stink; (Bur.) နံသည်။ နံစော်သည်။

ပဝလဲ, *v. t.* to trust, to have confidence in, ပဉ္စဲ။ (Bur.)
ကိုးစားသည်။

ပဝလဲလွှော်, *v. t.* to place reliance upon; (Bur.) ငြိမ့်သည်။

ပဝာ, *n.* a weight equal to $3\frac{65}{100}$ pounds, a viss; (Bur.)
ဝိသာ။

ပဝာ, *n.* the lunar month nearly corresponding to May;
(Bur.) ကဆုန်လ။

ပဝာ, *adv.* how; as ပဝာဆဲအာမာန်ရော *how can I go?*
(Bur.) အဘယ်ကဲ့သို့။

ပဝာန်, *n.* heat; as ပဝာန်ထွေ *the heat of the sun*; (Bur.)
ပူခြင်း။

ပသုန်, *n.* a. five; *col.* မသုန်။ (Bur.) ငါးခု။

ပသုန်စေတီ, *n.* a. fifty; *col.* မသုန်စေတီ။ (Bur.) ငါးဆယ်။

ပသေက်ပသဝ်, *n.* blessedness; (Bur.) ချမ်းသာ။

ပသဲ, *n.* iron; (Bur.) သံ။

ပသဲခွပ်, *n.* tin, *i. e.* sheet iron covered with tin; (Bur.)
သံဖြူ။

ပဟ်, *n.* the barking deer; (Bur.) ကျီ။

ပွဲလ်ထဝ်, *v. t.* to make up into a heap; (Bur.) ရုပ်ထား
သည်။

ပွဲဝ်ဝ်, *v. t.* to persuade; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ပွဲဝ်ဝ်ထာ, *v. t.* to draw away, to entice, ပွဲဝ်ဝ်ထာ။ (Bur.)
ဖြားယောင်းသည်။

ပအိုဟ်, *a.* decayed; in a good sense, ancient; (Bur.)
ဆွေးမြေ့သော။ ရှေးကာလနှင့်ဆိုင်သော။

ပါ, *v. i.* to be in company with others, to be in one's
company; (Bur.) ပါသည်။

ပါတ္တ, *n.* a hinge; (Bur.) ပတ္တ။

ပါ, *v. t.* to halve; (Bur.) ထက်ဝက်ခွဲသည်။

ပါ, *v. t.* to cut with an axe or cleaver; to split, ပါထကး။
(Bur.) ထက်ခြမ်းခွဲသည်။

ပါဝ်စဲ, *v. t.* to sever; to place apart; (Bur.) ခွဲခွာသည်။

ပါဝ်, *n.* the mouth; (Bur.) ပဝ်။ ခံထွင်း။

ပါဝ်ကွက်, *n.* the armpit; (Bur.) ဆက်ကလံ။

ပါဝ်ကွ, *n.* a vise; (Bur.) ပြုတ္တု။

ပါဝ်ဗတ်ထွင်ဝက်, *n. pl.* principalities and powers; (Bur.)
အာဏာစက်တို့။

ပါတ်, (Pali ပါဒ), *n.* a *pat*, a measure of time equal to
16 *bijanas*, or 6 minutes; (Bur.) ပါဒ်။

ပါနီ, *n.* a painter of pictures; (Bur.) ပန်းချီ။

ပါနီမက်, *n.* a sculptor, an engraver; (Bur.) ပန်းခုသမား။

ပါဝ်, *v. t.* to set a trap for; thus ပါဝ်က to set a
fish-trap; (Bur.) ထောင်သည်။

ဝါရမီ, (Pali), *n.* virtue, an accomplishment; (Bur.) ဝါရမီ။

ဝါရထိ, *a.* Persian; (Bur.) ဝေရထိ။

ဝါ, *v. t.* to reject, ဝါထေဝံ။ ဝါထောဆံ။ (Bur.) ဝယ်သည်။ ဝယ်ပြန်သည်။

ဝါကွံ, *v. t.* to reject, to refrain from, ဝါဝေင်။ (Bur.) ဝယ်ရှားသည်။

ဝိ, *n. a.* three; (Bur.) သုံးခု။

ဝိစောင့်, *n. a.* thirty; (Bur.) သုံးဆယ်။

ဝိဝါ, *adv.* thrice, ဝိဝလန်။ (Bur.) သုံးကြိမ်။ သုံးခါ။

ဝိက်, *n.* fine, nice, ခမိင်။ *v. i.* to be fine; (Bur.) ကောင်းသော။ ချောသော။ ကောင်းသည်။ ချောသည်။

ဝိက်, *n.* cotton cloth; (Bur.) ဝိတ်။

ဝိင်မှင်, *n.* a drum; (Bur.) ထုံ။ ဝတ်ထုံ။

ဝိဏ္ဍပါတ်, *n.* cooked rice given to the Buddhist priests; (Bur.) ဆွင်း။

ဝိန, *v. t.* to thresh with a stick or with the feet; (Bur.) စပါးကိုပုတ်သည်။ စပါးနုတ်သည်။

ဝု, *v. i.* to swell, as rice in cooking; to swell being inflated, to bloat, to puff up; (Bur.) ရောင်သည်။ ဝူသည်။

ဝုတ္တာ, *n.* a telescope satchel; (Bur.) ဝါ။

ဝုင်, *n.* cooked rice, ဝုင်ဂရဲ။ (Bur.) ထမင်း။

ဝုင်ကရုင်, *n.* cold cooked rice; (Bur.) ထမင်းကျန်။ ထမင်းအေး။

ဝုင်ခါင်ခံ, *n.* rice boiled soft, ဝုင်ခါင်ဒမ်။ ဝုင်မိင်။ (Bur.) ထမင်းပြုတ်။

ဝုင်တူ, *n.* rice slightly burnt and adhering to the bottom of the pot; (Bur.) ထမင်းမြီး။

ဝုင်မောင်, *n.* boiled rice dried; (Bur.) ထမင်းခြောက်။

ပုတ်, *v. t.* to mortise, to drill, to excavate, ပုတ်ထပ်။

(Bur.) ထွင်းသည်။ စရွေးဖောက်ထွင်းသည်။

ပုတ်ဂုတ်, *v. t.* to grave, to chisel; (Bur.) ထုသည်။ ထွင်းသည်။

ပုထုဇနိ, (Pali ပုထုဇ္ဇနော), *n.* one who has not attained to the state of an *ariya*; (Bur.) ပုထုဇဉ်။

ပုနိ, *v. i.* to rebel, ပသပုနိ။ (Bur.) ပုန်ကန်သည်။

ပုံ, *n.* a story, a narrative of past events; (Bur.) ပုံ။

ပုံသက်သီ, *n.* an example; (Bur.) ပုံသက်သေ။

ပုတ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to January; (Bur.) ပြာသိုသ။

ပူ, *n.* a dove; (Bur.) ပြူး။

ပူတိ, *n.* the ground-pigeon; (Bur.) ပြူးမြို့။

ပူပါ, *n.* the ring dove; (Bur.) ပြူးလင်းပြာ။

ပူ, *v. t.* to wind around with cord or cloth; (Bur.) ပုတ်စည်းသည်။

ပူဒက်, *v. t.* to wind around and tie; (Bur.) ပတ်စည်းသည်။

ပူခိုင်, *v. t.* to put around; (Bur.) ပိုင်းထားသည်။

ပူရေတ်, *v. t.* to put around, to bind about; (Bur.) ပတ်ရစ်သည်။

ပူရီ, (Pali ပုဂ္ဂလ), *n.* a rational being; (Bur.) ပုဂ္ဂိုလ်။

ပူဇ, (Pali ပုဇ္ဇော), *v. t.* to make an offering or sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သည်။

ပူဇသကာ, *n.* an offering, a sacrifice; (Bur.) ပူဇော်သကာ။

ပူမင်္ဂ, *a.* happy; *v. i.* to be happy; (Bur.) မွေ့လျော်သော။
မွေ့လျော်သည်။

ပူရိသာတ်, (Pali ပရိသာ), *n.* an assembly, a congregation; (Bur.) ပရိသာတ်။

ပေ, *n.* a foot, a measure; (Bur.) ပေ။

ပေင်, *a.* full; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သော၊ ပြည့်သည်။

ပေင်ကုတ်, *a.* brimful; *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်လျှမ်းသော၊ ပြည့်လျှမ်းသည်။

ပေင်တံ, *v. i.* to be full; (Bur.) ပြည့်သည်။

ပေင်အာ, *v. i.* to be completed; (Bur.) ပြည့်စုံသည်။ ပြည့်သွားသည်။

ပေတ်, *v. i.* to be empty, shrivelled; (Bur.) ပိန်ကြိုသည်။

ပေန်သေန်, *n.* (Eng.) a pension; (Bur.) အမှုထမ်းခြင်းမှ လွတ်၍ခံရသော အငြင်းစားစရိတ်။

ပေပ်, *n.* the mouth-piece of a clarionet; (Bur.) အခင်နှံခင်။

ပေတ်, *v.* to kick, used only with reference to horses; (Bur.) ကန်သည်။

ပေတ်, *n.* the chevrotain, a very small species of deer; (Bur.) ဝုလောပိန်ယုန်။

ပေါင်, *v. i.* to be raised; (Bur.) ဖောင်းသည်။

ပေါင်မဇွေင်, *n.* the *adenathera pavonina*; (Bur.) ရွေးကြိုး။

ပေါင်မဇောက်, *n.* the *abrus precatorius*; (Bur.) ချင်ရွေး။

ပေါင်လိုတ်, *n.* the navel; (Bur.) ချက်၊ ချက်မ။

ပေါန့်, *v. i.* to be worn away by friction; (Bur.) ဝှန်းသည်။

ပေါတ်ပွေတ်, *v. t.* to throw stones with a two stringed bow; (Bur.) ထောက်လေးနှင့်ပြစ်သည်။

ပေါ, *n.* a feast; a festival, public entertainment; (Bur.) ပွဲ။

ပေါချေင်, *n.* a horse-race; (Bur.) မြင်းပြိုင်ပွဲ။

ပေါဥင်, *n.* a boat-race; (Bur.) ဖွေပြိုင်ပွဲ။

ပေါဉ်, *n.* a bull-fight; (Bur.) ခွားတိုက်ပွဲ။

ပေါပြေင်, *n.* a foot-race; (Bur.) ခြေးပြိုင်ပွဲ။

- ဝေါစာင်, *n.* a cock-fight ; (Bur.) ကြက်တိုက်ပွဲ။
 ဝေါစာ, *n.* an exchanger, a broker ; (Bur.) ပွဲစား။
 ဝေါပသခါ, *n.* the feast of the Passover ; (Bur.) ပသခါပွဲ။
 ဝေါပန်တေကုတ္တေ, *n.* the feast of Pentecost ; (Bur.)
 ပင်တေကုတ္တေပွဲ။
 ဝေါမင်္ဂလ, *n.* the Lord's Supper, the communion ; (Bur.)
 ပွဲတော်။ မင်္ဂလာပွဲတော်။
 ဝေါမသုင်စ, *n.* an entertainment, wherein is eating and
 drinking ; (Bur.) စားသောက်ခြင်းပွဲ။
 ဝေါထက်ပွဲ, *n.* a boxing match ; (Bur.) ထက်ပွဲပွဲ။
 ဝေါသကေဇာ, *n.* the feast of Tabernacles ; (Bur.) သ
 ကေဇာပွဲ။
 ဝေါသွာန်ထိက်, *n.* an examination ; (Bur.) စာမေးပွဲ။
 ဝေါအဇမ, *n.* the feast of unleavened bread ; (Bur.) အဇ
 မပွဲ။
 ဝေါအင်ကဲနီ, *n.* the feast of the Dedication ; (Bur.)
 အင်ကဲနီပွဲ။
 ပံက်, *v. t.* to open, လပံက်။ thus ပံက်တရင် *to open the*
door ; ပံက်အဓိပါ, *to open the meaning, to explain* ;
 (Bur.) ဖွင့်သည်။
 ပံင်, *v. t.* to pawn ; (Bur.) ပေါင်သည်။
 ပံင်, *v. t.* to unite, to add ; (Bur.) ပေါင်းသည်။
 ပံင်, *n.* an arch ; (Bur.) ပေါင်း။
 ပံင်ဂျင်, *n.* the arched roof of a boat ; (Bur.) ငှေ့ပေါင်း။
 ပံင်ဖက်, *v. i.* to associate, to form a company ; (Bur.)
 ပေါင်းဖက်သည်။
 ပံင်မီ, *n.* pantaloons, trowsers ; (Bur.) ပေါင်းဘီ။
 ပံင်မေတ်, *n.* the thorn-apple, stramony ; (Bur.) ပုခိုင်းနီ။
 ပး, *n.* a snare, ပးဒန်က်။ (Bur.) ကျော့ကွင်း။
 ပးခမာတ်, *n.* an anvil ; (Bur.) ပေ။

ဝးဆု, *n.* the eye of a log ; (Bur.) သစ်နဖား။

ဝးတင်္ကင်, *n.* the eye of a needle, ဝးတင်္ကင်။ (Bur.) အပ်နဖား။

ပိုက်, *v. t.* to pull up by the roots, as grass ; to heave up ; thus ပိုက်ထွံး *to heave up an anchor* ; (Bur.) ဆွဲနှုတ်သည်။ ဆွဲတင်သည်။

ပိုက်, *v. i.* to blow, as the wind ; (Bur.) ငေတိုက်သည်။

ပိုက်ပိုက်, *v. t.* to fan ; (Bur.) ယင်ခတ်သည်။

ပိုင်, *v. t.* to own ; (Bur.) ပိုင်သည်။

ပိုင်ခြာ, *v. t.* to distinguish ; (Bur.) ပိုင်းခြားသည်။

ပိုင်အပိုင်, *v. t.* to have authority over ; (Bur.) အစိုးပိုင်သည်။

ပိုတ်, *v. i.* to break, as a cord or rope ; (Bur.) ပြတ်သည်။

ပိုတ်ဒကုတ်, *v. i.* to tear in pieces ; (Bur.) အပိုင်းပိုင်းပြတ်သည်။

ပိုတ်သွုတ်, *v. i.* to cease ; (Bur.) ပြတ်လပ်သည်။

ပိုတ်, *n.* a mark of punctuation ; (Bur.) အပိုက်။

ပိုတ်ဆိုက်, *n.* a paragraph ; (Bur.) ဂုဏ်။

ပိုတ်ဇော်, *n.* a period, full stop ; (Bur.) ပိုက်ကြိုး။

ပိုတ်ဇောတ်, *n.* a comma ; (Bur.) ပိုက်ကလေး။

ပိန်, *n.* property, wealth, possessions, ပိန်ခြံပ်။ ပိန်ဟာန်။ (Bur.) ဥစ္စာဝစ္စည်း။

ပိန်ဒိပ်, *n.* superior happiness, supposed by Buddhists to be enjoyed in the Nat countries ; (Bur.) ချင်းသာ။ သုခ။

ပိန်ဟာန်, *n.* property, possessions ; (Bur.) ဥစ္စာဝစ္စည်းပိပ်။

ပိုတ်, *v. t.* to pulverize by *rubbing* between two stones, or by rubbing with a pestle in a mortar ; (Bur.) ဝှုတ်ကြိတ်သည်။

ပိုတ်ထောင်, *v. t.* to take the seeds from cotton; (Bur.)
ဝါဝေကိုထုတ်သည်။

ဝို, *pers. pro.* we, ဝိုညးတံ၊ ဆဲညးတံ။ See Gram. § 15;
(Bur.) ငါတို့ကျွန်ုပ်တို့။

မွဲင်, *v. t.* to arouse, to awaken, ပရုတ်။ မွှေင်။ (Bur.)
နှိုးသည်။

ခွင်, *a.* salt; *v. i.* to be salt; (Bur.) ငန့်သော။ ငန့်သည်။

ခေန်, *v. t.* to kindle a fire, to set fire to, to light as a
lamp or cigar, ပခေန်။ (Bur.) ညှိသည်။

ဝဲ, *prep.* in, at, into, unto; (Bur.) အထဲ။ အထဲတွင်။ အ
တွင်းတွင်။ သို့။

ဝဲကာထွ်, *adv.* then; (Bur.) ထိုကာလ၌။ ထိုအခါ၌။

ဝဲကို, *prep.* unto, against, at, among; (Bur.) အထဲတွင်။

ဝဲကိုကွာ, *adv.* first; (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။

ဝဲဝတ, *prep.* before; (Bur.) ရှေ့တွင်။

ဝဲဇရေင်, *prep.* among; as ဝဲဇရေင်မိုဟ်ဂမိုင် among the
people; near; as ဝဲဇရေင်တရင်ချင် near the gate of
the city; (Bur.) တွင်။

ဝဲမသဂတတ်သဆိ, *adv.* before long, soon; (Bur.) မကြာခင်။

ဝဲမွဲ, *prep.* before; as ဝဲမွဲချင် before the city; (Bur.) အ
ပြင်၌။

ဝဲသတ, *prep.* upon; as ဝဲသတညးမပိင်အိုတ်သိုတ် upon all
the hearers; (Bur.) အပေါ်တွင်။

ဝူး, *v. t.* to pervade, as the perfume of flowers; (Bur.)
နံ့ပြားသည်။

ပွဲက်, *v. t.* to load, as a ship or cart; (Bur.) တင်သည်။

ပွဲက်ပွဲန်, *v. t.* to oppress; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပွဲင်, *a.* pale red; (Bur.) နီကျင်ကျင်။

ပွဲင်, *v. t.* to press down; (Bur.) နှိပ်သည်။ ဖိစီးသည်။

ပွဲင်ပွဲက် *v. t.* to crush, to oppress; (Bur.) နှိပ်စက်သည်။

ပု, *n.* personification; as ပု to *personify*; (Bur.) ဟန်
ဆောင်ခြင်း။

ပွင်, *n.* a throne; (Bur.) ရာဇပစ္ဆင်။

ပွင်ခပ်, *n.* a judgment-seat; a pulpit; (Bur.) တရားပစ္ဆင်။

ပွင်ယတ်, *n.* an altar for sacrifices; (Bur.) ယဇ်ပစ္ဆင်။

ပွင်, *n.* a candle; (Bur.) ဖယောင်းတိုင်။

ပွင်ပွဲ, *n.* candle-wax; (Bur.) ဖယောင်း။

ပွန်, *n.* an army; (Bur.) ချောက်ဗိုလ်ခြေ။ အလုံးအရင်း။

ပွဲ, *n.* a place for making salt; (Bur.) ဆားလုပ်သိုရန်
နေရာ။

ပွက်, *n.* a fan; (Bur.) ယပ်ထောင်။

ပွက်, *v. t.* to conceal, to hide, ပွက်ဗွန်။ (Bur.) ဖွက်ထား
သည်။

ပွတ်, *n.* a chisel; (Bur.) ဆောက်။

ပွတ်ခဝပ်, *n.* a circular edged chisel; (Bur.) ဆောက်ပိုင်း။

ပွတ်ဝဒဆိ, *n.* a gouge; (Bur.) ဆောက်ချိုး။

ပွတ်ဝပေင်, *n.* a flat chisel; (Bur.) ဆောက်ပြား။

ပွတ်, *n.* a scar, ပထေတ်။ (Bur.) အနာရွတ်။

ပွက်, *n.* a hole in a wall; (Bur.) အပေါက်။

ပွက်ကြွပ်, *n.* a window; (Bur.) ပြတင်းပေါက်။

ပွတ်, *n.* anger, wrath, ဒေါသ။ (Bur.) အမျက်ဒေါသ။

ပွန်, *n.* a ruler for ruling paper; (Bur.) မျဉ်းတံ။

ပွန်ပထေ, *n.* a round ruler; (Bur.) မျဉ်းလုံး။

ပွတ်, *n.* a bow for throwing stones or clay balls;
(Bur.) ထောက်ထေး။

ပွ, *n.* the lime fruit; (Bur.) သံပရာသီး။

ပူး, *n.* the shoulder; (Bur.) ပချိုး။

ပွင်, *n.* a keeper, a guard; (Bur.) ထိန်းသောသူ။ အထိန်း။

ပွင်ကိုက်, *n.* a wineherd; (Bur.) ဝက်ထိန်း။

ပွင်ပွဲ, *n.* a cowherd; (Bur.) ခွားထိန်း။

ပွင်မိင်, *n.* an elephant-keeper, a *mahout*, ဝမာမိင်။ (Bur.)
ဆင်ထိန်း။

ပွင်ဗဇေဓ်, *n.* a goat-herd ; (Bur.) ဆိတ်ထိန်း။

ပွင်သိုဝ်, *n.* a shepherd ; (Bur.) သိုးထိန်း။

ပွတ်, *n.* fire, တွတ်။ တွေ့တ်။ (Bur.) မီး။

ပွတ်သုံ, *n.* a lamp, ချိုက်။ ပွတ်ဝဇေဓ်။ ; (Bur.) မီးခွက်။

ပွပ်, *v. t.* to repeat, ပမပ်။ as ပွပ်ထဝဏ္ဏာ to repeat short
religious sentences ; (Bur.) ရွတ်သည်။ စီးဖြန်းသည်။

ပွာ, (Pali ဥပမာ), *n.* a comparison ; (Bur.) ဥပမာ။ ပမာ။

ပွိုက်, *n.* a desire or wish ; (Bur.) အလို။ အလိုဆန္ဒ။

ပွိုင်, *v. t.* to speak with authority, or send word, ပွိုင်ဏာ။
(Bur.) မိန့်တော်မူသည်။ ကြားပြောသည်။

ပျုတ်ဗွေက်, *v. t.* to slander, (Bur.) ရှုတ်ချသည်။

ပျး, *v. t.* to show, to point out ; (Bur.) ပြသည်။

ပျးကိုပ်, *v. t.* to explain ; (Bur.) ဖော်ပြသည်။

ပြ, *n.* a tower ; (Bur.) ပြအိုး။

ပြကာ, *n.* a precious thing, a jewel ; as ရတ် ၉ ပြကာ the
nine kinds of precious stones ; (Bur.) အဘိုးထိုက်
သောရတနာ။

ပြကောတိကိုတ်, *n. a.* one million ; (Bur.) တသန်း။
၁၀၀၀၀၀၀။

ပြကိုပ်, *n.* a sacred book ; (Bur.) ဘုရားတရားနှင့်ဆိုင်သော
စာအုပ်။

ပြက်ခ, *n.* the *acacia concinna* ; (Bur.) ဆူးဖုတ်။

ပြင်, *adv.* more than ; as ကံ့ပြင် more than a hundred ;
(Bur.) သာ၍။ သာသည်နှင့်။ ကျော်သည်နှင့်။

ပြင်, *v. t.* to send a message, to send anything ; (Bur.)
ပို့လိုက်သည်။

ပြင်ဏာ, *v. t.* to send from ; (Bur.) ပေးပို့လိုက်သည်။

ပြင်နင်, *v. t.* to send to ; (Bur.) ပေးခဲ့သည်။

- ငြင်, *n.* a bank, ဝရင် (Bur.) ကင်း၊ ကင်းပါး၊
 ငြင်ဖတ်, *n.* a beach; (Bur.) ကင်းခြေသောင်ငြင်၊
 ငြင်စီ, *n.* a shore; (Bur.) မြစ်ကမ်း၊
 ငြိတ်, (Pali ဘတ္တံ rice), *n.* cooked rice (used only of persons of note or of priests); (Bur.) ထမင်း၊ ဆွင်း၊
 ငြါ, *n.* a companion; (Bur.) အရ၊ အအုပ်၊
 ငြတ်, *adv.* quickly, fast, rapidly, ဝရတ် (Bur.) ယျင်မြန်စွာ၊
 ငြတ်, *v. i.* to fall off, as fruit from a tree, or hair from the head, ငြင့် (Bur.) ကြွေသည်။ ကျွတ်သည်။
 ငြင့်, *v. i.* to be early; (Bur.) စောသည်။
 ငြာကတ်, *v. i.* to appear; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
 ငြ်, *n.* a kind of cotton tree; (Bur.) တီးထုတ်ပင်၊
 ငြ်ဗလး, *v. t.* to save, to deliver; (Bur.) ကယ်ထွတ်သည်။
 ငြန်, *n.* an ancient measure of time equal to 10 kharas, or $\frac{1}{10}$ of a minute; (Bur.) ငြန်၊
 ငြာပ်ကျင်, *v. i.* to come, to draw near to; (Bur.) ချဉ်းကပ်လာသည်။
 ငြာပ်ဗဒါ, *a.* unlucky; as တွဲငြာပ်ဗဒါ, *an unlucky day*; (Bur.) ကံမကောင်းသော၊
 ငြာပ်အာ, *v. i.* to go, to depart; (Bur.) ငြိန်သွားသည်။
 ငြိပ်, *n.* a squirrel; (Bur.) ဂျဉ့်၊
 ငြိပ်သွေင်, *n.* the flying-squirrel; (Bur.) ဂျဉ့်ပျံ၊
 ငြုင်ြေင်, *v. t.* to prepare, to make ready; (Bur.) ငြုပျင်သည်။
 ငြုသ္တာ, *a.* Prussian; (Bur.) ငြုရှ၊
 ငြေ, *a.* appeased, pacified, ဝရေ၊ ဟဲ (Bur.) ငြေသော၊
 ငြေစိတ်, *pron.* ဝရေစိတ်, *v. t.* to comfort; (Bur.) နှစ်သိမ့်စေသည်။
 ငြေင်, *n.* buffalo; (Bur.) ကျွဲ။

ပြင်ပိဝါဟ, *v. t.* to give in marriage ; (Bur.) ဆောင်နှင်း
သည်။ ထိမ်းမြားပေးစားသည်။

ပြီ, *v. t.* to gain ; (Bur.) မြတ်သည်။

ပြီ, *a.* excellent, noble, precious ; *v. i.* to be excellent ;
(Bur.) ကောင်းမြတ်သော။ ကောင်းမြတ်သည်။

ပြီဇာ, *n.* a companion, a playmate ; (Bur.) အပေါင်းအဖော်။
သူငယ်ချင်း။

ပြောင်, *v. i.* to be splintered ; (Bur.) အလျားထိုက်ကွဲစိတ်
သည်။

ပြောင်ဒကး, *v. i.* to divide, to be divided, to be cleft
asunder, ပြောင်ဒကးအာ။ (Bur.) ကြေကွဲသည်။

ပြောင်, *a.* bruised, crushed, as a reed ; *v. i.* to be crush-
ed ; (Bur.) ကြေမူသော။ ကြေမူသည်။

ပြိုင်, *v. i.* to remove, to change one's place of abode ;
(Bur.) ပြောင်းသည်။

ပြိုင်တွဲ, *v. i.* to change ; (Bur.) ပြောင်းလဲသည်။

ပြီးချဲ့, *a.* scattered, dispersed, ပြီးဇး။ *v. i.* to be scattered ;
(Bur.) ပျံ့လွင့်သော။ ပျံ့လွင့်သည်။

ပြိုက်, *v. t.* to put into, ပြိုက်စုတ်။ (Bur.) ဆိပ်သည်။ ဆိပ်
ထည့်သည်။

ပြိုင်, *v. i.* to contend, as in a race ; (Bur.) ပြိုင်သည်။

ပြိုင်ပကာနီ, *v. i.* to contend in battle, ပြိုင်ပွဲနီ။ (Bur.) စစ်
ပြိုင်သည်။

ပြီ, *v. t.* to help, assist ; (Bur.) ကူညီသည်။

ပြိုင့်, *v. i.* to leak ; (Bur.) ယိုသည်။

ပွဲ, *v. t.* to show, as ပိင်ပူဇာကုရ *the elephant showed him-
self* ; (Bur.) ပြသည်။

ပွဲဒပ်, *v.* to practise on parade ; (Bur.) စစ်ရေးပြသည်။

ပွဲကိတ်, *n.* the part before and above the ear, the tem-
ple ; (Bur.) နားထင်။

ပွင်, *v. t.* to melt; (Bur.) အရည်ကြိုသည်။

ပွန်, *adv.* again; (Bur.) ပြန်။ တဖန်။

ပွန်ဝတး, *v. i.* to turn around; (Bur.) ဖောက်ပြန်သည်။

ပွဆီ, *v. t.* to loosen, to slacken as a rope, ပွး။ (Bur.)
လျော့သည်။

ပွာ, *n.* a large species of horse-fly; (Bur.) မှက်။

ပွါ, *v. t.* to break down; to dig down as a bank, ပွါ
ပျေငို (Bur.) ဖြိုသည်။ ဖြိုချသည်။

ပွံအာ, *v. i.* to creep in the manner of the measuring
worm; (Bur.) လိပ်လွန်၍သွားသည်။

ပွဲ, *v. t.* to mix, as medicine with fluid; (Bur.) ပျော်
သည်။

ပွဲဇက်, *n.* the strands of a rope; (Bur.) ကြိုးထွန်း။

ပွဲ, *n.* hail; (Bur.) မိုဗ်းသီး။

ပွဲတ်, *v. t.* to traduce; (Bur.) မဟုတ်မမှန်အပြစ်တင်သည်။

ပွဲပ်, *v. t.* to put into, to thrust; (Bur.) သွင်းသည်။

ပွဲ, *n.* wax; (Bur.) ဗယောင်း။

ပွင်, *v. t.* to blot out, ပွင်ကွဲ။ (Bur.) ဖျက်သည်။ ပ
ပျောက်စေသည်။

ပွင်ထော့, *v. t.* to waste; to exhaust, ပွင်ထော့ဆီ။ (Bur.)
ဖြုန်းတီးသည်။

ပွတ်, *v. t.* to smear, daub; (Bur.) လူးသည်။ ကျံသည်။

ပွာ, *v. t.* to roll over and over; (Bur.) ထိပ်သည်။

ပွတ်ပျေငို, *v. t.* to throw down; (Bur.) ထုတ်ချသည်။

ပွဲ, *v. t.* to entice; (Bur.) သွေးဆောင်သည်။

ပွဲက်ပွဲတ်, *v. t.* to take out; (Bur.) ယူထုတ်သည်။

ပွဲင်, *n.* a tube; (Bur.) ပြောင်း။

ပွဲင်တရောင်စွယ်, *n.* a telescope; (Bur.) မှန်ပြောင်းကြိုး။

ပွဲင်ဒုန်, *n.* a bamboo air-gun; (Bur.) ဝါးပြောင်း။

မှိုင်း, *v. t.* to snatch, to pull away by force; (Bur.) လှသည်။

မှိုင်းကော်, *v. t.* to spoil, to take by violence; (Bur.) လှယူသည်။

မှူး, *v. t.* to spread out, as a cloth or paper; to straighten out, as the arm or leg; (Bur.) ဖြန့်သည်။ ဆန့်သည်။

မှူးပျော်, *v. t.* to cast; as မှူးပျော်မှိုင်းကော် to cast nets; (Bur.) ဖြန့်ချသည်။

မှိုတ်, *v. i.* to be quenched, to be extinguished; See ပထိုတ်။ (Bur.) ငြိမ်းသည်။

မှိုန်, *v. t.* to tread with horses or cattle, as on a threshing-floor; (Bur.) နင်းနယ်သည်။

မှိုင်းတိုက်, *v.* to untwist a rope; (Bur.) လွန်းပေါင်းတင်ကို ဖြည်သည်။ ကြိုးဖြည်သည်။

မွှ, *n.* a deed, an action; (Bur.) အပြုအမူ။ အကျင့်။

မွှီမွှီ, *a.* surrounding, applied to a multitude, မွှီမွှီ (Bur.) ပတ်သည်။

မွှေကိုင်း, *n.* senna; (Bur.) မွှေကိုင်း။

မွှေ, *n.* play; (Bur.) သူငယ်ကစားခြင်းအရာ။

မွှေမွှေ, *n.* an associate, or companion. See မွှေမွှေ။ (Bur.) အပေါင်းအဖော်။

ဖ

ဖက်, *v. t.* to mix, as flour with water; (Bur.) နှောသည်။ ရောသည်။

ဖက်ကော်, *v.* to sharpen, ချဲ့ဖက်ကော်။ (Bur.) ထက်အောင် သွေးသည်။

ဖက်ကော်, *a.* red; *v. i.* to be red; (Bur.) နီသော။ နီသည်။

ဖက်ကော်, *n.* the terrestrial varan; (Bur.) ဖွတ်။

ဖက်ကော်ဖတ်, *n.* tin; (Bur.) ခဲမဖြူ။

ဖကောင်ဖယိုင်, *n.* lead; (Bur.) ခဲမဂုင်။

ဖကောတ်, *v. t.* to whittle; (Bur.) ချွန်သည်။

ဖကောတ်, *n.* a soap-stone pencil; (Bur.) ကန့်ကူဆန်။

ဖကောတ်ထွံ, *n.* a slate-pencil; (Bur.) ကျောက်တံ။

ဖကိုတ်, *v. t.* to frighten; to make afraid by shouting;
(Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။

ဖဂီ, *n.* a large species of wild pigeon; (Bur.) ငူ။

ဖဂိုတ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖွဲ့တ်။ (Bur.) မှုတ်
သည်။

ဖခုန်, *n.* the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗခုန်။
(Bur.) အဆန်။

ဖခုန်ထောံ, *v. t.* to make narrow; ဖခုန်ထောဆ်။ (Bur.)
ကျည်းအောင်ပြုသည်။

ဖခုဆ်တိုန်, *v. i.* to blister; to rise, as leavened dough;
(Bur.) ဖောင်းကြွသည်။

ဖခုန့်, *v. t.* to shield, to shelter; (Bur.) မိုးကာစေသည်။

ဖခုန့်တွဲ, *n.* a temporary shelter from the heat of the
sun; (Bur.) နေကာ။

ဖခုပ်သပ်, *v. t.* to make adhere; (Bur.) ကပ်စေသည်။

ဖခုက်, *v. t.* to wet, to moisten, ဖခုက်။ (Bur.) စိုစေသည်။

ဖခုောင်, *v. t.* to weary; (Bur.) မောစေသည်။ ပင်ပန်းစေရ
အောင်လုပ်သည်။

ဖခုောက်, *v. t.* to rehearse, to repeat, ဖခုောက်။ ပမပ်။
(Bur.) ရွတ်သည်။

ဖခုောက်, *v. t.* to make little; (Bur.) ငယ်အောင်ပြုသည်။

ဖခုိုက်, *n.* a burden, freight, load, ဖခုိုက်။ ဗခုိုက်။ (Bur.)
ဝန်။

ဖခုိုက်ဝွ, *v. t.* to make ashamed, ကျိုက်ဝွ။ (Bur.) အရှက်ခွဲ
သည်။

ဖခုိုက်မိင်, *n.* the ridge-pole of a roof; (Bur.) အိပ်ခေါင်။

ဖရိုန့်, *v. t.* to bend ; to make pliant; ဖရိုန့် (Bur.) ညွတ်
စေသည်။ ကိုင်းစေသည်။ ပျော့စေသည်။

ဖရိုဟ်, *v. t.* to filter, to strain ; to sift, as flour ; (Bur.)
စစ်သည်။ ဆန်ခါနှင့်ချသည်။

ဖတုန့်, *n.* a mediator, a go-between ; (Bur.) အမှုသည်နှင့်
ဦးကြားတွင်အမှုပြေအောင်ပြုသောသူ။

ဖွံ့ပျေငို, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချပြစ်သည်။ ပြစ်ချသည်။

ဖတိုက်ပွာန့်, *v.* to fight in battle ; (Bur.) စစ်တိုက်သည်။

ဖတိုက်ဖတုန့်, *v. t.* to instigate ; (Bur.) နှိုးဆော်တိုက်တွန်း
သည်။ ဂုံးချောသည်။

ဖဒင်, *n.* a partition, ဖဒင် (Bur.) ထရံ။

ဖဒန့်, *v. t.* to hide, to conceal, as ဖဒန့်ပွတ် *to hide the
fire* ; (Bur.) ကွယ်သည်။ ကွယ်စေသည်။

ဖန့်ဖက်, *v. t.* to arrange ; (Bur.) စီမံသည်။

ဖနီ, *v. t.* to spill ; (Bur.) ဖိတ်အောင်ပြုသည်။

ဖန့်, *v. t.* to mix ; (Bur.) နှောသည်။

ဖဝ်, *n.* a drum, or cask ; (Bur.) စည်။

ဖရပ်, *n.* a pigeon ; (Bur.) ခိုး။

ဖရဲ, *v. t.* to separate ; (Bur.) ခြား၍ထားသည်။

ဖရ, *n.* a sound ; (Bur.) အသံ။

ဖရဲ, *v. t.* to sprinkle ; (Bur.) ဖြန်းသည်။ ပျူးသည်။

ဖရောက်, *n.* a slight swelling of the feet or hands of a
sick person ; (Bur.) ဖောခြင်း။ ရောင်ခြင်း။

ဖရောက်, *n.* a kind of round grass used in making mats ;
(Bur.) ဖျာရက်သောမြက်တမျိုး။

ဖရောက်, *n.* a kind of bee ; (Bur.) သစ်ခေါင်းဖျား။

ဖရိုက်, *n.* a preparation of decayed fish ; (Bur.) ငါးပိ။

ဖရိုတ်, *n.* brass ; (Bur.) ကြေးဝါ။

ဖလဲ, *v. t.* to hold upon the limb of a tree or some other
object for support ; (Bur.) မှီတွယ်၍သွားသည်။

ဖလဲ, *n.* a hand-rail ; (Bur.) ထက်ရန်း။

ဖလဲကလိန်, *n.* a balustrade for a stair-case ; (Bur.) ထွဲ
ကားထက်ရန်း။

ဖလဲကာ, *v. t.* to support between two, as a person, who
is too weak to walk off alone ; (Bur.) ညှပ်၍ယူ
သွားသည်။

ဖထွာ, *n.* a tax, tribute ; (Bur.) အကောက်။ အခွန်။

ဖထွာင်ယး, *n.* the first dawn of day ; (Bur.) မိုးစင်းထင်းစ။

ဖထွေက်, *v. t.* to tear to fragments ; to reduce to small
particles ; (Bur.) ခြေသည်။

ဖဝရဂုတ်, *n.* the crow pheasant ; (Bur.) ဗုတ်။

ဖဝရဂိုန်, *n.* the name of the lunar month answering
nearly to March ; (Bur.) တပေါင်း။

ဖအင်, *v. t.* to toast, as bread, ဖအင်ကွာင်။ (Bur.) ကင်
သည်။

ဖအုတ်, *v. t.* to make sour, to make rancid ; (Bur.) ချဉ်
စေသည်။ သိုးအောင်ထားသည်။

ဖအုံ, *v. t.* to heap up, pile up ; (Bur.) ဝုံထားသည်။

ဖဆဲ, *v. t.* to cause to rot ; (Bur.) ယုပ်စေသည်။

ဖအောန်, *v. t.* to make less ; (Bur.) နည်းစေသည်။

ဖာ, *n.* the mountain-jack ; (Bur.) တောင်ပိန်းခဲ။

ဖာ, *prep.* with, *col.* (Bur.) နှံ့။

ဖာ, *n.* a side ; (Bur.) ဘက်။

ဖာတ်ထပ်, *v. t.* to appoint ; to fix, set a time ; (Bur.)
ချိန်းသည်။

ဖာပ်ဗွ, *v. t.* to feed, to provide with food, ဗွဖာပ်။ (Bur.)
ကျွေးမွေးသည်။

ဖဲ, *v. t.* to separate with the hands, as one would part
the high grass, or tall grain, if walking through
the field ; (Bur.) ဖယ်သည်။

ဖိက်, *v. t.* to invite ; (Bur.) ဖိတ်သည်။

ဖိတ်, *n.* a fathom ; (Bur.) အလံ။

ဖီ, *v. t.* to cause to float ; (Bur.) ချောသည်။

ဖီပိုင်, *v.* to fish with hooks attached to floats ; (Bur.)
ငါးမျှားဖေါ့ချောသည်။

ဖုန်, *n.* a bed, a mattress, ဖုန်ညှိက်။ ဖုန်သဏာ။ (Bur.)
မွေရာ။

ဖုန်ချေင့်, *n.* a saddle ; (Bur.) က။ ကုန်းနှီး။

ဖုင်, *v. t.* to bathe another ; (Bur.) ရေချိုးပေးသည်။

ဖုံ, *v. t.* to mix with various ingredients, as in making
cake ; to knead ; (Bur.) ရော၍နယ်သည်။

ဖဲမိင်, *v. t.* to salt, ဝှပ်မိင်။ (Bur.) ဆားနယ်၍ထားသည်။

ဖေက်, *v. t.* to fear, ဖေက်နွံက်။ (Bur.) ကြောက်သည်။
ကြောက်ရွံ့သည်။

ဖေင်, *n.* a robe or gown with broad sleeves ; (Bur.)
ဝတ်လုံ။

ဖေဆိ, *n.* an otter ; (Bur.) ဖျံကောင်။

ဖဲ, *a.* satisfied, full ; (Bur.) မိတ်ကြေနပ်သော။ ဝသော။

ဖဲလဲ, *v. i.* to be full ; (Bur.) ဝပြောသည်။

ဖောင်, *v.* to become soft as in water ; (Bur.) ဝွသည်။

ဖု, *n.* a fire-place, a forge ; (Bur.) ဖို။

ဖုပဲ, *n.* a stove ; (Bur.) သံမီးဖို။

ဖုမိင်, *n.* a salt-pan, saltern ; (Bur.) ဆားဖို။

ဖုရက်, *n.* a distillery ; (Bur.) အရက်ဖို။

ဖက်သေင်, *n.* a constant customer, whether for consump-
tion or export ; (Bur.) ဖောက်သည်။

ဖိုင်, *n.* a raft ; (Bur.) ဖောင်။

ဖိုင်, *n.* a beam fixed along the side of a boat ; (Bur.)
ဖောင်။

ဒိုဝ်, (Pali ဝထ), *n.* an effect; a good effect, an advantage,
 ဒို (Bur.) အကျိုး။

ဒိုက်, *v. t.* to put, or place upon; (Bur.) ဝန်တင်သည်။
 တင်သည်။

ဒိုဝ်ဇိုဝ်, *n.* a foot-stool; (Bur.) ခြေတင်ရာခုံ။

လှို, *v. t.* to make low; (Bur.) နှိပ်သည်။

လှိုဝိုတ်, *v.* to humble one's self; (Bur.) စိတ်နှိပ်ချသည်။

လှိုလှေ့, *v. t.* to bring down, keep down, to oppress,
 လှိုလှေ့ (Bur.) နှိပ်ချသည်။ နှိပ်ထားသည်။

လှေ, *n.* a market, a bazaar; (Bur.) ဈေး။

လှေ, *v. t.* to aim; (Bur.) ရှုယ်သည်။

လှေဝေ့, *v.* to administer medicine; (Bur.) ဆေးတိုက်
 သည်။

လှေခွပ်, *v.* to give drink; (Bur.) ချေတိုက်သည်။

လှေ, *n.* flesh; (Bur.) အမဲ။ အသား။

လှေကောန်, *n.* veal; (Bur.) နွားကလေးသား။

လှေကိုက်, *n.* pork; (Bur.) ဝက်သား။

လှေ, *n.* beef; (Bur.) အမဲသား။

လှေတုတ်, *n.* a web, cloth in a loom; (Bur.) ခက်ကန်း
 သား။

လှေပချ, *n.* a bruise; (Bur.) အသားကြေသောအနာ။

လှေမဂါ, *n.* a fire-cracker; (Bur.) မီးခိုး။

လှေထိုက်, *n.* mutton; (Bur.) သိုးသား။

လှေ, *v. t.* to move by shoving without lifting up;
 (Bur.) ရွှေ့သည်။

လှေကာ, *v. t.* to shove from; (Bur.) ရွှေ့သွာသည်။

လှေထော့, *v. t.* to move, to take away, လှေထော့ (Bur.)
 ရွှေ့ထိုက်သည်။

လှေခွပ်, *v. t.* to shove towards; (Bur.) ရွှေ့သွပ်သည်။

လှေကွေ့, *v. t.* to turn aside; to turn away; thus ကွေ့

မျိုင်ပျောင်ကေ့မုက်ခဝါရ *God turned away his face* ;
(Bur.) လွှဲသည်။ မျက်နှာလွှဲသည်။

ပျေး, *n.* the potato ; (Bur.) သင်္ဘောပျောက်ဥ။

ပျေး, *n.* the crop of a fowl ; (Bur.) စာလုပ်။

ပျေး, *n.* the prominent part of the throat called "Adam's
apple" ; (Bur.) ထည်စေ့။

ပျေတ်, *v. t.* to cast down ; (Bur.) ချသည်။

ပျေင်ကွိုက်, *v.* to bow down the head ; (Bur.) ဦးညွတ်
သည်။

ပျေတ်ကမ္ဘာသန်, *v.* to have a funeral ; to convey to the
burying-ground the body, whether it is to be
buried or burned ; (Bur.) မသာချသည်။

ပျေတ်ပိုတ်, *v.* to resolve, to determine ; (Bur.) မိတ်ချ
သည်။

ပျေတ်ထပ်, *v. t.* to gild ; (Bur.) ရွှေချသည်။

ပျေင်ထိုင်, *v. t.* to imprison ; (Bur.) ထောင်ထဲမှာထောင်
ထားသည်။

ပျေင်ဒပ်, *v.* to encamp ; (Bur.) တပ်ချသည်။

ပျေင်နှို, *v.* to settle ; (Bur.) နေရာချသည်။

ပျေတ်ခပ်, *v.* to explain and enforce divine law to indi-
viduals ; (Bur.) တရားချသည်။

ပျေတ်ဝှောန်, *v. t.* to rule with a ruler, or with a chalk
line ; (Bur.) မျဉ်းချသည်။

ပျေတ်မာန, *v. t.* to cast down one's pride ; (Bur.) မာနချ
သည်။

ပျေင်မဲ, *v. t.* to cast lots ; (Bur.) စာရေးတံချသည်။

ပျေတ်မေတ္တာ, *v.* to bless, to wish well ; (Bur.) မေတ္တာပို့
သည်။

ပျေင်သပ်, *v.* to make a present ; (Bur.) ဆုချသည်။

ပျော်အသံ, *v. to issue commands; v. t. to sentence;*
(Bur.) အမိန့်ချသည်။

ပျော့နီ, *v. t. to dye;* (Bur.) ဆေးဆိုးသည်။

ပျောင်, *n. the nigella sativa;* (Bur.) ဝမ်းနီနက်။

ပျိုတ်, *a. astringent in taste; v. i. to be astringent;*
(Bur.) ဖန်သော။ ဖန်သည်။

ပျိုက်ကီ, *v. t. to commit, deliver, hand over;* (Bur.) အပ်
ပေးသည်။

ပျို, *v. t. to feed, as a child is fed by putting food into
the mouth;* (Bur.) ခွံသည်။

ပျိုက်, *v. i. to tickle;* (Bur.) ကလိထိုး၍ယားသည်။

ပျိုတ်, *v. i. to be pale, faded, deficient in color;* (Bur.)
ပျော့သည်။

ပျံ, *v. t. to take home;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံကာ, *v. t. to take away home;* (Bur.) ယူသွားသည်။

ပျံနိုင်, *v. t. to bring home;* (Bur.) ယူလာသည်။

ပျိုး, *a. sour;* (Bur.) ချဉ်သော။

ဗ

ဗ, *v. i. to choke;* (Bur.) နှင်သည်။

ဗက်, *v. t. to follow;* (Bur.) ထိုက်သည်။

ဗက်ဂြိုတ်, *v. t. to cast out;* (Bur.) နှင်ထုတ်သည်။

ဗက်ဗွဲ, *v. t. to drive away;* (Bur.) နှင်ပြေးသည်။

ဗွဲနီ, *v. t. to send, or leave a message, ဗွဲနီလပ်။ ဗွဲနီကာ။*
(Bur.) မှာသည်။

ဗွဲ, *v. t. to turn over, upside down, ဗက်လပ်။* (Bur.) မှောက်
သည်။

ဗွဲတ်, *a. red, ဗွဲတ်။* (Bur.) နီသော။

ဗွဲတ်ယောင်, *a. purple, ဗွဲတ်ယောင်။* (Bur.) နီမောင်းသော။

ဗချီ, *v. t. to shake;* (Bur.) ထုပ်သည်။

ဗိုန့်, *v. t.* to offer ceremoniously anything to a priest ;
(Bur.) ကပ်သည်။

ဗဂုတ်ဗျေငို, *v. t.* to cheapen, offer a lower price; (Bur.)
(Bur.) ဆစ်သည်။

ဗဂု, *v. t.* to cause it to rain ; (Bur.) ရွာစေသည်။

ဗွေတ်, *v. t.* to cause to turn around, ပဂေတ်။ (Bur.) လည်
စေသည်။ တွည့်စေသည်။

ဗဝဲ, *n.* a cat ; (Bur.) ကြောင်။

ဗိုဟ်, *v. t.* to blow with the mouth, ဖဂိုတ်။ (Bur.) မှုတ်
သည်။

ဗွ, *n.* land used for rice cultivation, a rice-field, ဝါဗွ။
(Bur.) လယ်မြေ။ လယ်ပြင်။ လယ်တော။

ဗွ, *v. t.* to provide with food, ဗစ။ (Bur.) အစာကျွေးသည်။

ဗွဗာပ်, *v. t.* to feed, to provide with food. See ဗာပ်ဗွ။
(Bur.) ကျွေးမွေးသည်။

ဗွပ်, *v. t.* to join, as boards in a partition ; (Bur.) ကပ်
ထည့်သည်။ ဖက်စပ်သည်။

ဗွာရဏာ, *v.* to consider, to reflect, ဗစာရဏာ။ (Bur.)
စဉ်းစားသည်။

ဗစာ်, *v. t.* to tear, rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။

ဗစိပ်, *v. t.* to join by a union of parts; (Bur.) စေ့စေသည်။

ဗွီဝလး, *v. i.* to glisten, to shine ; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ဗစုက်ကျီ, *v. t.* to cause to touch ; (Bur.) မှီအောင်ပြုသည်။

ဗွတ်ဗွတ်, *v. t.* to backbite ; to give secret information
of another ; (Bur.) ကတိုက်သည်။ ဂုံးချောသည်။

ဗစိုပ်, *v. t.* to cause to arrive ; to conduct, to convey ;
(Bur.) ရောက်စေသည်။

ဗွဲ, *n.* property, ခြပ်ဗွဲ။ (Bur.) ပစ္စည်း။ ကြေးငွေ။

ဗစးဒုင်, *v.* to go to meet, in order to stop ; (Bur.) ကြို
ဆီးသည်။

- ဗဝးအာ, *v. to go to meet; advance towards one approaching; (Bur.)* ကြိုဆိုသည်။
 ဗဇင်, *n. a charm, ဗဇံ (Bur.)* ထက်ခွံ။
 ဗဉ်, *n. the kernel of grain, or the meat of a nut, ဗဉ်။ ဝဉ် (Bur.)* အဆန်။
 ဗဉ်တ, *v. t. to cause to turn around (itself); (Bur.)* ထည်စေသည်။
 ဗဉ်တံ, *v. t. to put or place upon; (Bur.)* တင်ထားသည်။
 ဗဉ်တံ, *v. t. to rehearse, to repeat, ဗဉ်တံ (Bur.)* ရှိသည်။
 ဗဉ်တံ, *n. a burden, freight, load, ဗဉ်တံ။ ဗဉ်တံ (Bur.)* ဝန်။
 ဗဉ်တံ, *v. t. to carry, bear (in the womb); (Bur.)* (ကိုယ်ဝန်) ဆောင်သည်။
 ဗဉ်, *n. the tail of an animal; (Bur.)* အမြီး။
 ဗဉ်တံ, *v. i. to exhibit feats of activity; (Bur.)* ငြိမ်းထိုးပြသည်။
 ဗဉ်, *v. t. to make straight; (Bur.)* မြောင့်စေသည်။
 ဗဉ်, *n. adhesiveness; (Bur.)* စေးကပ်ခြင်း။
 ဗဉ်, *verb. affix, as, like as; after the manner of; (Bur.)* သည်လို။ ဤကဲ့သို့။
 ဗဉ်, *a. white, ဗဉ်။ v. i. to be white; (Bur.)* ဖြူသော။
 ဗဉ်, *n. a rabbit; (Bur.)* သဘောယုန်။
 ဗဉ်, *v. t. to put to sleep; (Bur.)* သိပ်သည်း အိပ်စေသည်။
 ဗဉ်, *v. t. to throw down from an erect posture; (Bur.)* ထည်းချသည်။
 ဗဉ်, *n. sand, ဗဉ်။ (Bur.)* သဲ။

ကျွန်, *v. t.* to teach, to instruct; also, to learn; (Bur.)
သင်ချသည်။ သင်သည်။

ကျွန်ပျော်, *v. t.* to discipline; (Bur.) ဆုမွန်သင်သည်။

ဗတိုက်ပွန်, *v.* to fight in battle, ဗတိုက်ပွန်။ (Bur.) စစ်
တိုက်သည်။

ဗတိုက်ဗတုန်, *v.* to contend, strive; (Bur.) ပြိုင်၍နိုင်အောင်
အားထုတ်သည်။

ဗတိုန်, *v. t.* to cause to rise; (Bur.) တက်စေသည်။

ဗွီ, *n.* night, ဗတံ၊ ဗတမ်။ (Bur.) ည။ ညည့်။

ဗဒ, *v. i.* to take refuge in, adhere to; (Bur.) ခိုသည်။ ခို
သည်။ ကပ်သည်။

ဗဒင်, *n.* a partition, ဗဒင်။ (Bur.) ထရံ။ အကာအရံ။

ဗဒန်, *v. t.* to conceal, ဗွန်။ (Bur.) ကွယ်ကာသည်။

ဗွတ်, *n.* a kind of plum, jujube; (Bur.) ချီး။

ဗဒါ, *n.* quicksilver; (Bur.) ပြတား။

ဗွဲ, *v. t.* to lean upon; as ဗွဲကိုညး to lean upon him;
(Bur.) ခိုသည်။

ဗွီ, *v. t.* to touch; (Bur.) ထိစေသည်။

ဗွီ, *v. t.* to incite animals to fight, as in a buffalo fight;
(Bur.) ကျွဲစတ်စေရအောင်၊ နွားခွေစေရအောင်တိုက်တွန်း
သည်။

ဗွီ, *a.* rather large; *v. i.* to be rather large; (Bur.)
အတော်အတန်ကြီးသော။ အတော်အတန်ကြီးသည်။

ဗဒင်ကိုက်, *v. t.* to reach for a person to take, ဗွင်။
(Bur.) ကမ်းပေးသည်။

ဗဒုတ်ဗဒို, *v.* to deliberate in secret; (Bur.) တိတ်တဆိတ်
တိုင်ပင်သည်။

ဗဒက်ပျက်, *v. t.* to humble; *a.* humble; (Bur.) ခြိမ့်ချ
သည်။ ခြိမ့်ချသော။

ဗမ္မံ, *pers. pro. ye, O ye*, used in formal address ; (Bur.)

သင်တို့။ အချင်းတို့။

ဗလာဝမေတ္တာ, *v. to wish one well* ; (Bur.) မေတ္တာရှိသည်။

ဗယိ, *n. an accusation* ; (Bur.) အပြစ်တင်ခြင်း။

ဗယျိုဝ်, *n. a boundary* ; (Bur.) နယ်စပ်။ နယ်နိမိတ်။

ဗရန်ဇော်, *n. the confluent small-pox* ; (Bur.) ကျောက်

ကြီး။

ဗရန်ဇုတ်, *n. the chicken-pox* ; (Bur.) ကျောက်ဖြူနာ။ ရေ

ကျောက်။

ဗရန်ပုင်, *n. the small-pox, when the pustules are dis-*

tinct ; (Bur.) ကျောက်ရိပ်နံ။

ဗရ, *n. a noise or sound* ; (Bur.) အသံ။

ဗရပါင်, *v. i. to shout, to whoop* ; (Bur.) ဟစ်သည်။

အသံပြုသည်။

ဗရပါင်, *n. the voice, a shout, a whoop* ; (Bur.) ဟစ်သံ။

ဗရန်, *n. an intestinal worm* ; (Bur.) သိကောင်။

ဗရဲ, *v. t. to sprinkle* ; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ဗရဲဇျေတ်, *v. t. to sprinkle with any fine powder, as*

flour ; (Bur.) ဖြူးချသည်။

ဗရောန်, *a. spotted, as a leopard* ; (Bur.) ကွက်ကျားသော။

ဗရိုင်ဇုတ်, *n. any artificial water course, a ditch or canal* ;

(Bur.) ရေမြောင်း။

ဗလ, (Pali), *n. strength* ; (Bur.) ခွန်အား။

ဗလင်, *n. a porcupine* ; (Bur.) ဖြူကောင်။

ဗလာန်, *v. t. to singe, scorch, burn slightly* (Bur.) မှိုက်

သည်။

ဗလံ, *n. a fountain, a spring* ; (Bur.) စင်းရေပေါက်။

ဗလေတ်, *v. to dodge* ; (Bur.) ရှောင်သည်။ တိမ်းရှောင်သည်။

ဧညာဆိဧညာန်, *v. t. to instruct, discipline* ; (Bur.) ဆုံးမပဲ့

ချင်သည်။

- ဗလံက်, *n.* a cannon ; (Bur.) အမြောက်။
 ဗထိုက်, *v. t.* to immerse, to baptize ; (Bur.) နှစ်သည်။
 ဗထိုက်, *v. i.* to bathe in medicated or charmed water ;
 (Bur.) ခေါင်းပေါက်ကလောင်း၍ချိုးပေးသည်။
 ဗထေး, to let go, to forgive ; thus ဗထေးရင့်တံ့ *to forgive*
sins ; to utter ; thus, ဗထေးရမျှင် *to utter a sound* ;
 (Bur.) ဖွတ်သည်။
 ဗထေးလပ်, *v. t.* to let alone, to leave to one's self, ဗုး
 (Bur.) ဖွတ်ထားသည်။
 ဗပ်, *v. t.* to heap up, ဗပ်လပ် (Bur.) ပုံထားသည်။
 ဗပ်ခွတ်, *v. t.* to offer food to a pagoda, or idol ; (Bur.)
 ဆွမ်းတင်သည်။
 ဗပ်, *a.* much in quantity, or many in number ; *v. i.* to
 be many ; (Bur.) များသော။ များသည်။
 ဗပ်အပ်, *a.* plentiful ; *v. i.* to be plentiful ; (Bur.) ပေါ
 များသော။ များပြားသည်။
 ဗပ်, *v. t.* to read ; (Bur.) ဖတ်သည်။
 ဗတ်ပျတ်, *v. t.* to think of with interest ; (Bur.) အောင်း
 မေ့သည်။
 ဗတ်သွာ, *v. t.* to remember with affection, ဗင်္ဂသဏာ။
 (Bur.) အောင်းမေ့သည်။
 ဗဟောက်ဖိုတ်, *v. t.* to terrify, to alarm ; (Bur.) ထိတ်လန့်
 စေသည်။
 ဗဟိုက်, *n.* a measure of time equal to 6 hours ; (Bur.)
 ဗဟိုက်။
 ဗဇူ, *a.* dizzy ; (Bur.) မူးသော။
 ဗဇူ, *v. i.* to be intoxicated, တွူး (Bur.) မူးသည်။
 ဗဇေခိ, *n.* a goat ; (Bur.) ဆိတ်။
 ဗဇေခိကွက်, *n.* a he-goat ; (Bur.) ဆိတ်ထီး။
 ဗဇေခိရွှေခံ, *n.* a she-goat, ဗဇေခိရွှေခံ (Bur.) ဆိတ်မ။

- ဗမ္ဗိင်, *n.* the tiger-cat; (Bur.) တောကြောင်။
- ဗမ္ဗိင်ပလိုင်း, *n.* the Malacca civet; (Bur.) ကြောင်ကတိုး။
- ဗဆီ, *n.* the hump on the shoulders of a bull; (Bur.) လပျို။ နွားလည်ပျို။
- ဗဆုံ, *n.* a heap; (Bur.) အပုံ။
- ဗဆေ, *v. t.* to cause to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းစေသည်။
- ဗာ, *n.* a kind of long basket, used by Karens for carrying clothes, etc; (Bur.) ပို နောက်ထွယ်။
- ဗာ, *v. t.* to carry a burden slung across the shoulder, or over the forehead; (Bur.) လွယ်သည်။
- ဗာယပ်, *n.* the north-west; (Bur.) အနောက်မြောက်။
- ဗာ, *v. t.* to cut, to hew, ဗာက်။ (Bur.) ခုတ်သည်။
- ဗာဗွေဝ်, *v. t.* to fell, to cut down; (Bur.) ခုတ်ထွင်းသည်။
- ဗာတ်ကောန်ရှ်, *n.* a musical instrument, composed of a semicircular box, in which are arranged tengongs of different sizes; (Bur.) ဝတ်သော။
- ဗာတ်တလော, *n.* a semicircular musical box with bamboo slats of different lengths, strung upon two cords which follow the curve of the box; (Bur.) ဝတ်တလော။
- ဗာတ်ပိုင်, *n.* the circular frame, around the inside of which are suspended drums of various sizes; (Bur.) ဝတ်ပိုင်း။
- ဗာန, *v.* to adhere to, to stick; (Bur.) ကပ်သည်။
- ဗာနလပ်, *v. t.* to apply a plaster, or a poultice; (Bur.) ကပ်ထားသည်။
- ဗိစ္ဆာ, (Pali ဗြိစ္ဆာ a scorpion), *n.* Scorpio, the 8th sign of the zodiac; (Bur.) ဗြိစ္ဆာရာသီ။

ဝိန္နု, (Pali), *n.* the small circle (°), a dot; (Bur.) ဝိန္နု။

ဝိ, *n.* a small bottle; (Bur.) ဘူး။

ဝိသုဝံ, *n.* a leathern bottle; a vessel made from the stomach of an ox; (Bur.) သားရေဘူး။

ဝိ, *n.* the Bengal quince; (Bur.) အုပ်ရှင်။

ဝိဇနာ, *n.* an ancient measure of time equal to 6 *prans*, or $\frac{2}{3}$ of a minute; (Bur.) ဝိဇနာ။

ဝိတခါတ်, *n.* the *cassia florida*; (Bur.) ဝဲစဝီ။

ဝိမ္ဗင်, *n.* an inkstand; (Bur.) မှင်အိုး။

* ဝိလိုက်, *n.* the teredo borer, a worm which eats into wood in the water; (Bur.) ဒီမိုး။

ဝိတ္ထင်, *n.* an architect; (Bur.) ပိဿုကြာ။

ဗ, *a.* white, applied to paper or cloth, ဝူ (Bur.) ပြူ
သော။

ဗင်, *n.* the belly; (Bur.) ဝမ်းပိုက်။

ဗင်ဂိ, *n.* the stomach-ache; (Bur.) ဝမ်းနာခြင်း။

ဗတ်, *v. t.* to grind, as paddy; (Bur.) ကြိတ်သည်။

ဗတ်, *v. t.* to turn with a lathe; (Bur.) ဝှတ်ခံသည်။

ဗုဒ္ဓ, *n.* (Pali), Buddha; (Bur.) ဗုဒ္ဓ။

ဗုဒ္ဓဝါ, *n.* Wednesday, တွဲဗုဒ္ဓဝါ။ Mercury. See ပြိုဟ်ဗုဒ္ဓဝါ။
(Bur.) ဗုဒ္ဓဟူး။

ဗတ်ဝေတ်, *v. i.* to settle down as a loaded vessel, also, as the setting sun; (Bur.) နပ်ကျသည်။ စောင်းသည်။

ဗေတ်, *pers. pro.* you (contemptuous); (Bur.) မင်းမောင်
မင်း။

ဗေတ်သွဲ့, *n. pl.* companions from childhood; (Bur.) ခေတ္တ
မျိုး။

ဗောတ်, *n.* a very small pot or cup; (Bur.) အိုးကလေး။

ဗောဓိသတ်, (Pali ဗောဓိသတ္တော), *n.* one who is to become
a Boodh; (Bur.) ဘုရားလောင်း။

ဗောဓ်, *n.* the penis, သိုင်ဇေတု။ (Bur.) ထီး။ ယောကျ်ား၏ အင်္ဂါဇာတ်။

ဗံ, *n.* a vessel of basket work with cover, ဗမ်။ Some are made water tight for carrying oil; (Bur.) သစ်ဇေးပုံး။

ဗိုက်, *v. t.* to wear, as a garment, ဗိုက်လတက်။ (Bur.) ဝတ်ဆင်သည်။

ဗိုင်း, *n.* elephant-grass; (Bur.) ကိုင်းပင်။

ဗိုင်း, *v. t.* to surround; (Bur.) ဝိုင်းသည်။

ဗိုင်းကွေ့, *v. t.* to surround on every side, ဗိုင်းကွေ့၏။ (Bur.) ဝတ်လည်ဝိုင်းသည်။

ဗိုတ်, *n.* an emerald; (Bur.) မြဲ။

ဗိုတ်, *v. t.* to throw, as a stone; (Bur.) ပြစ်သည်။

ဗိုတ်ကာ, *v. t.* to carry away; as a chicken is carried away by a kite; (Bur.) ချီယူသွားသည်။ သုတ်သည်။

ဗိုတ်ထေဝံ, *v. t.* to throw away, ဗိုတ်ထေဝ၏။ (Bur.) ဖွင့် ပြစ်လိုက်သည်။

ဗိုတ်ပွါန်, *v. t.* to throw up; (Bur.) ပြစ်၍တင်သည်။

ဗိုတ်ပျေင်, *v. t.* to throw down; (Bur.) ပြစ်ချသည်။

ဗိုန်, *a.* firm, ဗိုန်စွဲ။ ဗိုန်စွဲ၏။ *v. i.* to be firm; (Bur.) ဗိုင်း ခံသော။ ခိုင်ခံ့သည်။

ဗိုန်စွန့်, *v. i.* to be secure; (Bur.) လုံချင်သည်။

ဗိုန်စွဲ, *a.* permanent; *v. i.* to be permanent; (Bur.) မြဲစွဲ သော။ မြဲသည်။

ဗိုန်စွဲ၏, *adv.* safely, securely; (Bur.) လုံချင်စွာ။

ဗိုန်ဗတ်, *a.* steady; (Bur.) ခိုင်ခံ့သော။

ဗိုန်ဗိုန်, *adv.* truly, certainly; searchingly, steadfastly; (Bur.) မှန်မှန်။ ခိုင်ခိုင်။

ဗိုန်သွတ်, *a.* true, certain; (Bur.) မှန်ကန်သော။

ဗို, *n.* a pattern; (Bur.) ပုံ။

ဗိုလ်တိုက်ခုံ၊ *n.* a spelling-book, ထိက်ဗိုလ်တိုက်ခုံ (Bur.)
သင်ပုံးကြီး၊ သင်ပုံးကြီးစာ။

ဗိုတိ၊ *n.* a map; (Bur.) မြေပုံ။

ဗိုပြင်၊ *n.* shape, form, appearance; (Bur.) ပုံပန်း။

ဗိုမီ၊ *n.* a chart; (Bur.) ပင်လယ်ပုံ။

ဗိုဝ်၊ *v. t.* to look at from curiosity or pleasure; (Bur.)
ကြည့်သည်။

ဗိုဝ်လဗ၊ (Pali ဗလ), *n.* an army; (Bur.) ရဲမက်ဗိုလ်ခြေ။

ဗ၊ *n.* a grand-mother, နွတ်တိုက် (Bur.) အဘွား၊ ဖွားအေ။

ဗွ၊ *n.* a rice-field; (Bur.) လယ်တော၊ လယ်ခြေ။

ဗွတ်၊ *prep.* about; as ဗွတ်ပိနာဦး *about three o'clock*; (Bur.)
လောက်။

ဗွပ်ပထ၊ *n.* a nail; (Bur.) သံချွန်၊ သံမျှိ။

ဗွိုက်၊ *n.* merchandise, ဗနိုက် (Bur.) ကုန်စည်၊ ကုန်စလယ်။

ဗွတ်၊ *n.* a spear; (Bur.) ဖွံ။

ဗွဲ၊ *n.* a species of white water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။

ဗွဲတတ်၊ *n.* the Tenasserim ichneumon; (Bur.) ခြွေပါ။

ဗွဲက်၊ *n.* the east; (Bur.) အရှေ့။

ဗွဲက်၊ *v. i.* and *v. t.* to appear, or to cause to appear;
(Bur.) ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာစေသည်။

ဗျတ်၊ *v. t.* to filter, examine; to purify; (Bur.) ခေတ်
အောင်မြင်သည်။

ဗျန်၊ (Pali ဗျန္တံ), *n.* a consonant; (Bur.) ဗျည်း။

ဗျ၊ *v. t.* to find fault with, to blame, ဗျိုဝှတ် (Bur.)
အပြစ်တင်သည်။

ဗျ၊ *a.* old, not young; (Bur.) အိုသော။

ဗျိုဝှတ်၊ *a.* hungry, ဗျို၊ *v. i.* to be hungry; (Bur.) ဆာမွတ်
သော၊ ဆာသည်။

ဗျိုဝှတ်၊ *v. t.* to incite enmity between persons; (Bur.)
ရုံးတိုက်သည်။

မျိုက်ညှင့်, *v. i.* to pine away with hunger; (Bur.) ချိုးသွား
သည်။

မြကောင်, *n.* a crown; (Bur.) ဦးရစ်။

မြတ်, *n.* the plantain, banana; (Bur.) ဌက်ပျော။

မြတ်ကွ, *n.* the dwarf plantain; (Bur.) ဌက်ပျော့ဝက်
မလွတ်ဌက်ပျော။

မြတ်ဂလာ, *n.* the kalah plantain; (Bur.) ကုထားဌက်ပျော။

မြက်ပြင်မိင်, *n.* a large kind with only two plantains
to a comb; (Bur.) ဆင်စွယ်ဌက်ပျော။

မြတ်ဆေရန်, *n.* a small sweet kind; (Bur.) မိတ်နို့ဌက်
ပျော။

မြတ်ချ်တွံ, *n.* the Aracan plantain, a very common
kind; (Bur.) ရခိုင်ဌက်ပျော။

မြတ်ချ်တွံကို, *n.* a very small variety; (Bur.) ကြွက်နို့ဌက်
ပျော။

မြတ်ချ်သဲ, *n.* the honey plantain, a large kind; (Bur.)
ပျားရည်ဆန်းဌက်ပျော။

မြတ်တာ, *n.* the traveller's palm; (Bur.) ထန်းဌက်ပျော။

မြတ်တွံ, *n.* a low growing kind, of which the fruit is
not edible; (Bur.) ကျောက်ဌက်ပျော။

မြတ်ထပ်, *n.* the golden plantain, a kind of banana, the
fruit of which has a beautiful red color when
ripe; (Bur.) ရွှေဌက်ပျော။

မြတ်ဂွေင်, *n.* a small kind with a bluish tinge
when ripe; (Bur.) ပြာသောအရောင်ရှိသောဖိုးကြမ်း
တမျိုး။

မြတ်ဗီတာ, *n.* a very useful kind, excellent for cooking;
(Bur.) ဖိုးကြမ်းဌက်ပျော။

မြတ်လာင်, *n.* a wild plantain full of seeds; (Bur.) တော
ဌက်ပျော။

ဖြာတ်ထွ, *n.* a choice kind with long fruit of a green color even when ripe; (Bur.) သီးမွှေးဌက်ပျော။

ဖြာန့်, *n.* a huntsman, လွှ။ (Bur.) မုဆိုး။

မြိုင်, *n.* abdominal dropsy, ယဲမြိုင်။ (Bur.) ရေပျဉ်းနာ။

မြဲ, *v. i.* to make a noise; (Bur.) မြည်သည်။

မြေန်ဂျေင်, *a.* Roman Catholic; (Bur.) ဖရင်ကျိ။

မြီ, *n.* rain; (Bur.) မိုးရေ။

မြီဂ, *v. i.* to rain; (Bur.) မိုးရွာသည်။

မြိုင်, *v. i.* to be dry, as the sky; not to rain in season; (Bur.) မိုးမရွာသည်။

မြီ, *n.* a woman; (Bur.) မိန်းမ။

မြီထွဲ, *n.* a widow; (Bur.) မုဆိုးမ။

မြီဒေါင်, *n.* a female possessed of an evil spirit; (Bur.) နတ်ကတော်။ နတ်ဝင်မိဗွ။

မြီဗတီ, *n.* Thursday, ထွဲမြီဗတီ။ Jupiter. See မြီဗတီ။ (Bur.) ကြာသပတေး။

မြီမိန့်, *n.* a nun; (Bur.) မတ်သီထရှင်။

မြီဂုတ်, *n.* a virgin; (Bur.) အပျိုကညာ။

မြီသမတ်, *n.* a damsel; (Bur.) အပျို။

မြီသွီ, *n.* the wife of a ruler; (Bur.) မင်းကတော်။

မြီခီဇီ, *n.* a courtesan, harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာမ။

မြီ, *v. i.* to be blasted, as young fruit, မြိုင်။ (Bur.) မအောင်၍ပျက်သည်။

မြီ, *v. i.* to capsize, as a ship or boat, မြိုင်။ (Bur.) မှောက်သည်။

မြီက်, *n.* a water-dipper, သုင်မြီက်။ သုင်ခွဲမြီက်။ (Bur.) ရေမှတ်။

မြိုင်, *n.* a ditch, moat; (Bur.) မြောင်း။

မြီ, (Pāli ဗြဟ္မာ), a Brahma, a being superior to men,

- and demons, inhabiting the higher celestial regions ; (Bur.) ဗြဟ္မာ။
- မြိတ်, (Pali ဗြိသ), *n.* Taurus, the 2nd sign of the zodiac ; (Bur.) ဗြိသရာဇ်။
- မြိန်, *n.* a boil ; (Bur.) အနာပိင်း။ သွေးရနာ။
- ဗွဲ, *n.* a young man. See မင်ဗွဲ။ (Bur.) လူပျို။
- ဗွဲဂဓလောင်, *n.* a lad of the age of puberty ; (Bur.) လူပျိုပေါက်။
- ဗွဲပရံင်, *n.* an old bachelor ; (Bur.) လူပျိုဟိုင်း။
- ဗွဲသွို, *n.* a petty officer, a constable ; (Bur.) မင်းလှောင်။
- ဗွဲတ်, *v. t.* to miss, go astray ; (Bur.) မှားသည်။ လွဲသည်။
- ဗွဲ, *n.* a pearl ; (Bur.) ဂုလဲ။
- ဗွဲာန်, *v. t.* to patch, to mend, ဗွဲန်။ (Bur.) ဖာသည်။
- ဗွဲင်မီ, *n.* an echo ; (Bur.) ပဲ့တင်သံ။
- ဗျိုက်, *v. i.* to sink ; (Bur.) နစ်မြုပ်သည်။
- ဗျိုင်, *n.* a young branch or shoot ; (Bur.) အတက်။
- ဗျိုပ်, *v. t.* to dive ; (Bur.) ဂုပ်သည်။
- ဗွဲး, *v. i.* to escape ; (Bur.) ထွက်သည်။
- ဗွဲးဝါ, *v. i.* to be one of a company, to be along ; (Bur.) ဝါဝင်သည်။
- ဗွဲးဖျို, *v. t.* to release, to free ; (Bur.) ပြန်ထွတ်သည်။
- ဗွဲးသွဲး, *v. i.* to be freed from, to escape ; (Bur.) ထွတ်ကင်းသည်။
- ဗွဲးအာ, *v. i.* to make a miss ; to stray away ; (Bur.) မှားသွားသည်။ ထွတ်သွားသည်။
- ဗွဲင်, *n.* a pile, a heap ; (Bur.) အင်္ဂ။
- ဗွဲ, *adv.* very ; as ဗွဲပရင် *very quickly* ; (Bur.) အထွန်။
- ဗွဲကြိ, *adv.* afterwards ; (Bur.) နောက်မှ။
- ဗွဲကြိယုံလံ, *adv.* before long ; (Bur.) မကြာမမြင့်မှီ။
- ဗွဲစုစောန်, *n.* a brief summary ; (Bur.) အချုပ်အချာ။

ဗွေခိုင့်, *prep.* toward, towards; (Bur.) သို့။ ကို။ မှ။
 ဗွေမထောန်, *adv.* exceedingly; (Bur.) အင်မတန်။ အထူးသ
 ဖြင့်။ အထွန်တရာ။
 ဗွေလွင်, *adv.* regularly; (Bur.) မှန်မှန်။
 ဗွေသရုပ်, *n.* an abridgment, an epitome; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်။
 ဗွေသွာ, *a.* easily understood; (Bur.) နားလည်လွယ်သော။

တ

တ, *v. t.* to frighten, တပူ။ (Bur.) ခြောက်စွန့်သည်။
 တင်, *a.* amazed; *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍
 တွေဝေသော။ ထိတ်လန့်၍တွေဝေသည်။
 တင်, *n.* ganja; (Bur.) တင်း။ ဆေးခြောက်။
 တတ်, *n.* the name of the lunar month nearly equivalent
 to September; (Bur.) တော်သလင်းလ။
 တတ်ခြံ, *n.* one's constitution; (Bur.) ခန္ဓာပညာ။
 တဝ, (Pali), *n.* a state of existence; (Bur.) တဝ။
 တဝက်, *n.* a follower of a man of rank; (Bur.) နောက်
 ထိုက်နောက်ပါ။
 တဝက်, (Pali တဝင်္ဂေါ), *n.* the summit of a *sekyah* sys-
 tem, or of the universe; the zenith; (Bur.)
 တဝက်။
 တဝိုက်, *n.* clothing, တဝိုက်လတက်။ (Bur.) အဝတ်။
 တဝိုက်, *n.* circumference; (Bur.) အဝန်း။
 တာ, *n.* a monastery, a school; (Bur.) စာသင်ကျောင်း။
 တာတွဲသီ, *n.* a Sabbath-school; (Bur.) ဥပုသ်နေ့စာဖြေ
 ကျောင်း။
 တာသာသဏာ, *n.* a mission school; (Bur.) သာသနာ
 ကျောင်း။
 တာဝဏာ, (Pali တာဝနာ), *n.* short religious sentences
 for repetition; (Bur.) တာဝနာ။

ဘာသာ, (Pali), *n.* a system of religion; language; mode of practice; (Bur.) ဘာသာ။

ဘာသာဒိဋ္ဌိ, (Pali ဘာသာဒိဋ္ဌိ), *n.* heresy; (Bur.) ဒိဋ္ဌာဒိဋ္ဌိ။

ဘက်, *n.* half; (Bur.) ထက်ဝက်။ ထဝက်။

ဘက်ဇိပ်, *n.* a dry measure containing about one peck; (Bur.) နှစ်ပြည်။

ဘက်န, *n.* a dry measure containing about one half-bushel; (Bur.) တစ်ခွဲ။

ဘိဝံသ, *a.* entranced, astounded; (Bur.) အနိအားသင့်သော။

ဘိန, *n.* opium; (Bur.) ဘိနး။

ဘိယောဓ, (Pali အဘိ excelling, and သေက pouring), *n.* an anointing; (Bur.) ဘိသိတ်သွန်းလောင်းခြင်း။

ဘုတ်, *n.* a ghost; (Bur.) ဗုတ်။

ဘုတ်, *n.* an idol-house; (Bur.) ဂျပ်တုဆင်းတုထားသောဗိတ်မှန်။

ထုံ, *n.* a division of the universe, of which there are said to be thirty-one; (Bur.) ထုံ။

ထုံပါရသီသု, *n.* Paradise; (Bur.) ပရဒီသုထုံ။

ထို, *prep.* for, *col.*; အထိုအနီ။ (Bur.) ထို။

ထဲ, *n.* a calamity; (Bur.) တေး။

မ

မ, *n.* a father. See ဧတ and မအံက်။ (Bur.) အဖ။ မမည်းတော်။

မ, *n.* seed of any kind; (Bur.) မျိုးစေ့။

မကြေတ်, *n.* a small stone; (Bur.) ကျောက်ခဲ။ ကျောက်စုရစ်။

မကြိုက်, *n.* a testicle; (Bur.) ငွေးစေ့။ ငွေးစေ့။

မ, *num. aux.*, what is round; as သတ်လိမ့်မ one orange, col.; (Bur.) အလုံး။

မ, *v. participial prefix* nearly equivalent to the relation pronouns who, which. See Gram. § 17-1. (Bur.) သော။

မက်ကု, *n.* the pomegranate; (Bur.) သလဲသီး။

မက်ကြုတ်, *n.* the lemon; (Bur.) ရှောက်ချဉ်ထွေတမျိုး။

မက်ဖီ, *n.* the benefits gained by deeds of merit; (Bur.) အကျိုး။ ကောင်းကျိုး။

မက်မတ်, *v. t.* to desire, to covet; (Bur.) တပ်မက်သည်။

မဝဝေင်, *n.* a pellet; (Bur.) ထောက်စာလုံး။

မဝံင်ကြဲ, *n.* boldness; (Bur.) ချေခံခြင်း။

မွး, *conj.* if; also used as a connective; (Bur.) လျှင်။

မွးဂ်, *conj.* as to, concerning, in regard to; (Bur.) အကြောင်းမှာ။

မင်, *v. t.* to wait for, မင်ထမ။ (Bur.) စောင့်သည်။ ဆိုင်းနေသည်။

မင်သီ, *v. t.* to observe the duty-day, to keep the Sabbath, မွိုန့်သီ။ (Bur.) ဥပုသ်စောင့်သည်။

မင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) စောင့်ရှုနေသည်။

မင်ကင်, *v. t.* to stand sentry, keep watch at a chokey station; (Bur.) ကင်းစောင့်သည်။

မင်မွဲ, *v. t.* to guard, to keep in safety; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။

မင်ဗု, *n.* a young man; (Bur.) လူမျိုး။

မင်, *n.* the red deer; (Bur.) သမင်။

မင်ကြေဆီ, *n.* the cactus; (Bur.) ရှားစောင်း။

မင်္ဂီလ, (Pali), *n.* blessedness; (Bur.) မင်္ဂီလာ။

မင်္ဂီလပ္ပိနိတ, *n.* ordination; the ceremony of ordaining by the laying on of hands; (Bur.) လက်တင်မင်္ဂီလာ။

- မင်ဂင်, *n.* the large black squirrel ; (Bur.) ရှဉ့်ပေါ။
 မင်ဂုတ်, *n.* the mangosteen ; (Bur.) မင်းကွတ်။
 မင်ဂုန်, *n.* the tamarind ; (Bur.) မန်ကျည်း။
 မဂ္ဂါ, *n.* a bead ; (Bur.) ဂုတီး။
 မဆောတ်ယုံမွဲ, *adv.* without fail ; (Bur.) ကေန်အမှန်။
 မဇ, *v. t.* to help, to assist ; (Bur.) မစသည်။
 မညပ်, *v. t.* to shake, shake off or out ; (Bur.) ခါသည်။
 မညောဆိ, *n.* the morinda ; (Bur.) ခဲရိသီး။
 မတ်, *n.* the eye ; (Bur.) မျက်စိ။
 မတ်ပိင်, *n.* the ankle-bone, lit. elephant's eye ; (Bur.)
   ဇမျက်။ ခြေမျက်စိ။
 မတ်, *n.* a precious stone ; as မတ်ပိန် *a diamond* ; မတ်မ
   နိတ် *a ruby* ; (Bur.) အဖိုးတန်သောကျောက်။
 မတ်ခိုတ်, *n.* an emerald ; (Bur.) မြဲ။
 မတ်, *n.* the edge of any cutting instrument ; (Bur.)
   သွား။
 မတ်မြိ, *n.* a cloud ; (Bur.) မိလင်းတိင်။
 မတွံဂး, *adv.* that is to say, *i. e.*, မိဂ္ဂး။ (Bur.) တည်းဟူ
   သော။ ဆိုလိုသည်နှင့်။
 မဒင်ရောက်တဏှင်သွံ, *p. a.* circumcised ; (Bur.) အရေဖျား
   လှီးခြင်းကိုခံသော။
 မန့်, *a.* Peguan, Mon, မောန့်။ (Bur.) မွန်ပြည်နှင့်ဆိုင်သော။
   မွန်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 မန့်, *v. t.* to repeat charms over water or medicine ;
   (Bur.) မန်းသည်။
 မနိက်, *n.* a ruby ; (Bur.) ပတ္တမြား။
 မနူဿ, (Pali), *n.* a man ; (Bur.) လူ။
 မနော, (Pali), *n.* the mind ; (Bur.) မနော။ စိတ်။
 မဟိ, *adv.* in the first place, မဟတင်။ (Bur.) ရှေ့ဦးစွာ။
 မဟိ, *n.* hail ; (Bur.) မိလင်းတိင်။

- မဇ္ဈိ, *n.* a seedling ; (Bur.) မျိုးပင်။
- မမာ, *n.* Job's tears ; (Bur.) ကျိတ်စေ့။
- မရေတ္တသိုဝ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to December ; (Bur.) နတ်တော်လ။
- မရိတ်, *n.* the custard apple ; (Bur.) ဩဇာသီး။
- မရိတ်ကွင်, *n.* the bullock's heart, or sour-sop fruit ; (Bur.) သင်္ဘောဩဇာ၊ ခူးရည်းဩဇာ။
- မရှာတ်, *n.* Sire, a term used by one king or governor in addressing another ; (Bur.) အရှင်ဘုရား။
- မထာ, *n.* a support for the back, when one is sitting ; (Bur.) တံကဲ။ အဖို့။
- မဝင်မတ်, *v.* to open the eyes, မှင်မတ်။ (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။
- မဝေ၊ *v. t.* to hate, ကျင့်မဝေ။ ကျင့်မေ့၊ ကျင့်မေ့၏။ (Bur.) ခန်းသည်။
- မဝောင်, *n.* an echo ; (Bur.) ပွဲတင်သံ။
- မဝံ, *n.* anything that gets into the eye, a mote, *pron.* မဝမ်။ (Bur.) အတ္တန်သေးနပ်သောအဝအနံ၊ ဖြောင့်ငယ်။
- မဝ, *n.* a stench, ပဝ။ (Bur.) အနံအစေ့။
- မဝ, *n.* a breed ; (Bur.) အမျိုး။
- မတ္တဝိဇ္ဇာ, *n.* righteousness ; (Bur.) ဖြောင့်မတ်ခြင်း။
- မသုန်, *n. a.* five, *col.*, ပသုန်။ (Bur.) ငါးခု။
- မသုန်စောတ်, *n. a.* fifty, *col.*, ပသုန်စောတ်။ (Bur.) ငါးဆယ်။
- မဟာ, (Pali), *n.* great, excellent ; (Bur.) မဟာ။
- မဟိရစက္ကောရနာ, Mahimūchōndōraṇā, the name of a rock or crag in Mon legendary lore ; (Bur.) မဟိရစက္ကောရနာဟုအမည်တွင်သောကျောက်ကြီး။
- မဟံမှာ, *n.* loss ; (Bur.) ပျောက်ဆုံးခြင်း။
- မအိတ်, *n.* a father, used only of persons of royal rank and of the deity ; (Bur.) ခမည်းတော်။

မာ, (Pali မာရေ), *n.* the devil, ကွေ့မာ။ (Bur.) မာရ်။
မာရ်နတ်။

မာ, *v. i.* to kneel, with the head bowed down; (Bur.)
ဦးချဝပ်သည်။

မာဂုတထပညာ, *n.* a Magian, one of the Magi; (Bur.)
မာဂုပညာရှိ။

မာဠု, *n.* the spotted *saccolabium*; (Bur.) မိုစင်းမခ။ သစ်
ခွပင်တမျိုး။

မာက်, *v. t.* to port, to put the helm to larboard; (Bur.)
မက်သည်။

မာ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to February; (Bur.) တပို့တွဲထ။

မာ်, *v. t.* to hook, catch with a hook; (Bur.) ချိတ်သည်။

မာ်, *n.* the plant which produces Job's tears; (Bur.)
ကျိတ်။

မာ်ဗတဝင်, *n.* millet; (Bur.) ဆပ်။

မာတ်, *v. t.* to shut up; (Bur.) ပိတ်သည်။

မာန, (Pali), *n.* pride; (Bur.) မာန်။

မာန, *a.* able; *v. i.* to be able, to have ability; (Bur.)
တတ်နိုင်သော။ တတ်စွမ်းသည်။ နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to overcome, to conquer; (Bur.) နိုင်သည်။

မာန, *v. t.* to work clay with the hands in making pottery; (Bur.) အိုးလုပ်သည်။

မာနဏ, (Hebrew), *n.* manna; (Bur.) မနူ။

မာရဏ, (Pali မရဏ), *n.* death; (Bur.) မရဏ။ မရဏာ။

မဲ, *n.* an ass; (Bur.) မြဲ။

မဲ, *n.* indigo; (Bur.) မဲနယ်။

မဲ, *n.* anything used in casting lots; (Bur.) မဲ။

မဲသုတ်, *n.* a silk handkerchief, or napkin, ဝဝါ။ (Bur.)
မိုးဝဝါ။

မဲသော, *n.* a torch made of bamboo splints, or of cloth saturated with oil, and tied to a bamboo; (Bur.)

မီးချိတ်။

မိ, *n.* a mother, ယာ။ (Bur.) အမိ။

မိမ, *n. pl.* parents; (Bur.) မိဘ။

မိက်, *v. t.* to dun; (Bur.) အပူအပြင်းတောင်းသည်။

မိက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, သွိုက်ဝံ့။ (Bur.) ထိုချင်သည်။

မိဂ္ဂ, *adv.* that is to say, မတူဝဲ။ (Bur.) ထိုသို့ဆိုသော်။

မိဂ်, *n.* a harpoon; (Bur.) မှိန်း။

မိဂ်, *v. t.* to hear; (Bur.) ကြားသည်။

မိစ္ဆာ, (Pali), *n.* falsehood, error, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (Bur.) မိစ္ဆာ။

မိတ်တူရ်, *n.* turmeric; (Bur.) နံနွင်း။ သနွင်း။

မိန့်, *v. t.* to take in the arms; (Bur.) ခိုက်သည်။ ဖက်သည်။

မိန့်, (Pali မိနော a fish), *n.* Pisces, the 12th sign of the zodiac; (Bur.) မိန့်ရာသည်။

မိဂ်, *a.* well, happy, comfortable; *v. i.* to be happy; to be well; (Bur.) ပျော်ပါးသော။ ပျော်သည်။ မာသည်။

မိဂ်ပိုတ်, *a.* joyful; *v. i.* to be joyful; (Bur.) ဝမ်းမြောက်သော။ ဝမ်းမြောက်သည်။

မိဂ်ဖြိတ်, *a.* full of joy; *v. i.* to be full of joy; (Bur.) ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသော။ ဝမ်းမြောက်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံသည်။

မိဂ်ဖြိတ်ရာင်ဆဲ, *a.* glad; *v. i.* to be glad; (Bur.) ဝမ်းသာသော။ ဝမ်းသာသည်။

မိသာဟဲယျ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) မိတ်ဆွေ။

မိတ်, *n.* a measure equal to the breadth of the hand with the length of the thumb; (Bur.) အမိုက်။

မိတ်, *n.* a crucible ; (Bur.) မိုက်။

မိတ်, *n.* dirt on one's person ; (Bur.) ဖျည်း။

မိဂ်, (Pali မိဿ a goat), *n.* Aries, the 1st sign of the zodiac ; (Bur.) မိဿရသီ။

မိမာနာင်, *n.* soot ; (Bur.) ကြပ်ခိုး။

မက်, *n.* the face ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက္ခဝါ, (Pali မုက္ခ a mouth), *n.* the countenance, royal or divine, မက်ခဝါ။ (Bur.) မျက်နှာတော်။

မက်မတ်, *n.* the countenance ; (Bur.) မျက်နှာ။

မက်ရင်, *n.* a porch, မက်ရေင်။ (Bur.) အိပ်ဦး။

မက်, *n.* the persimmon ; (Bur.) တည်။

မယဝ်, *n.* barley ; (Bur.) မယော။

မသာ, (Pali), *n.* a lie ; (Bur.) မသာစကား။

မတ်, *n.* the nose ; (Bur.) နှာခေါင်း။

မတ်, *n.* the end of a cape or promontory ; a fringe ; (Bur.) အစွန်း။ အင်္ဂု။ ပန်းပွား။

မင်္ဂဇင်, *n.* a cape ; (Bur.) အင်္ဂု။

မတ်ကျာ, *n.* the cold season ; (Bur.) ဆောင်းကာလ။

မဲ, *n.* an axe ; (Bur.) ဂုဆိန်။

မူ, *int. pro.* what ? thus မူဂ်ရော *what is this ?* မူနီရော *what is the matter ?* (Bur.) ဘာ။ ဘယ်အရာ။

မူခွါ, *int. pro.* and *adv.* where ? whither ? (Bur.) ဘယ်နေရာ။

မူရ, *a.* any ; (Bur.) အကြင်။

မူလ, *n.* origin, foundation ; (Bur.) မူလ။

မူပိုတ်, *adv.* why ? wherefore ? (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။

မူ, *n.* a *mû*, a small weight used by goldsmiths ; (Bur.) မူး။

မူဇော်, *n.* a weight equal to two great *boas*, (မဲဇော်) (Bur.) မူးကြီး။

မူဇောတ်, *n.* a weight equal to two small *boas*, (မဲဇောက်)
(Bur.) မူးငယ်။

မေက်, *v. i.* to be notched as an axe, or to be as a knife
with a notched edge; (Bur.) ပဲ့သည်။

မေတ္တာ, (Pali), *n.* love; (Bur.) မေတ္တာ။

မေဇုန်, (Pali မေဇုန်), *n.* Gemini, the 3rd sign of the
zodiac; (Bur.) မေဇုန်ရာသီ။

မေလံင်မမြာတ်, *n.* a hurricane, ကျာဒမြာတ်။ ကျာဒီလံင်။
(Bur.) ခုန်တိုင်း။

မောန်, *a.* Mon; (Bur.) မွန်တလိုင်း။ See မန်။

မောန်, *a.* tight, as a garment, or hard, as a knot; *v. i.*
to be tight; (Bur.) ကျပ်သော။ ကျပ်သည်။

မောန်ခရောန်, *adv.* safely; (Bur.) လုံချုံ့စွာ။

မောင်, *a.* fragrant, မြမောင်။ *v. i.* to be fragrant; (Bur.)
မွှေးသော။ မွှေးသည်။

မောင်တိုန်, *v. i.* to increase; (Bur.) မော်တက်သည်။

မောဟ, (Pali), *n.* darkness, ignorance; (Bur.) မောဟ။

မံက်, *v. i.* to appear, to come to light, မံက်ကျင်။ (Bur.)
ပေါ်လာသည်။

မံင်, *v. i.* to tarry, to dwell; to be; မံင်တံ။ မံင်ကေတ်။ *as*
မူးထတ်မံင်ရဟာ။ *Are you well?* (Bur.) နေသည်။ တည်
နေသည်။ ရှိသည်။

မံင်လွင်, *v. i.* to be on the side of, to defend; (Bur.)
တက်၍နေသည်။

မံင်, *n.* a gong; (Bur.) မောင်း။

မံင်, *n.* a lever; a lever that plays on a pivot; (Bur.)
မောင်း။

မိုဝ်မာ, *v. i.* to lie on the face, as one in great grief;
(Bur.) ဖြပ်ဝပ်သည်။

မ, *v. t.* to suck, as an infant; (Bur.) မို့သည်။

မး, *n.* a weight equal to one quarter of a tical, (ဒကေဝ်),
and to two great *mūs* (မူဇွေဝ်); in coinage, one
quarter of a rupee; (Bur.) မတ်။

မွဲ, *n.* a stockade; (Bur.) သတ်တပ်။

မွဲ, *n.* an ordinance, a rite; (Bur.) စီရင်ထုံးမွဲသောမင်္ဂ
လာ။

မွဲဗလိုက်, *n.* the rite of baptism; (Bur.) နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ။

မွဲ, *a.* royal, sacred; as မိင်္ဂမွဲ *the royal elephant*; (Bur.)
ထောင်။ ရှင်ဘုရင်နှင့်ဆိုင်သော။

မွဲတ်, *n.* to be hard. stiff; (Bur.) တောင့်သည်။

မွဲး, *prep.* without; *a.* outer; (Bur.) အပြင်။ အပြင်ဘက်မှာ။

မိုတ်, (Pali မနုဿ), *n.* man, a human being; (Bur.) လူ။

မိုင့်ကမ္မက်, *n.* the blind; (Bur.) လူကန်း။

မိုင့်ကးကျိုပ်, *n.* a barber; (Bur.) ဆတ္တာသည်။

မိုင့်ကွေ်ဒမြိုင်မသွေန်စပ်, *n.* a demoniac; (Bur.) နတ်ဆိုးစွဲ
သောလူ။

မိုင့်ဂိုင်ထွိုက်, *n.* an oarsman, မိုတ်ဂိုင်တဂ္ဂိုက်။ (Bur.) ခတ်
တက်ခတ်ထွား။

မိုင့်ဇိင်စ, *n.* a tailor, မိုင့်ပွိုင်။ (Bur.) အချုပ်သမား။

မိုင့်ဇိင်ထိက်, *n.* a book-binder; (Bur.) စာအုပ်ကျိချုပ်တတ်
သောသူ။

မိုင့်တတ်ကွီ, *n.* a cart-driver; (Bur.) ထွင်းမောင်းထွား။

မိုင့်ဒုင်ဂဇိုင်, *n.* an agent; (Bur.) ကိုယ်စားထွယ်။

မိုင့်ပမိုက်, *n.* a trader; (Bur.) ကုန်သည်။

မိုင့်ဗွဲ, *n.* a lad; (Bur.) လူပျို။ လူပျိုပေါက်။

မိုင့်ဗွဲ, *n.* a cultivator; (Bur.) ထယ်ယာလုပ်သောသူ။

မိုင့်မကြိုဝ, *n.* a boaster; (Bur.) ဝါကြွားသောသူ။

မိုင့်မင်ကင်, *n.* a watchman, a sentry; (Bur.) ကင်းစောင့်။

မိုင့်မထေးဝှံင်, *n.* a guide; (Bur.) လမ်းပြ။

မိုင့်မဒုင်ဇာ, *n.* a publican; (Bur.) အခွန်ခံ။

မှိုင့်မနုင်သက်သီ, *n.* one who bears testimony ; (Bur.)
သက်သေခံသောသူ။

မှိုင့်မရပ်အလေင်, *n.* a standard-bearer ; (Bur.) အသံကိုင်။

မှိုင့်မသုင်သုင်တဗျေတ်လောန်, *n.* a wine-bibber ; (Bur.) စပျစ်
ရည်သောက်ကြူးသောလူ။

မှိုင့်မင်ဉ်, *n.* a cow-herd (Bur.) နွားကျောင်းသွား။

မှိုင့်လယိုင်, *n.* a surety ; (Bur.) အာမခံ။

မှိုင့်လံက်သုင်ဂဆဲ, *n.* a-painter of a house ; (Bur.) သေး
သုတ်သောသူ။

မှိုင့်ဝေင်ဂြိုင်, *n.* a gambler ; (Bur.) ကစားသွား။

မှိုင့်သုင်စဝေင်ဂြိုင်, *n.* a drunkard ; (Bur.) ယစ်ထုပ်။

မှိုင့်သွံရာန်စ, *n.* a regular customer ; (Bur.) ဖောက်သည်။

မှိုင့်ဟေလေဇောတ်, *n.* a Hellenist ; (Bur.) ဟေလေနစ်လူမျိုး။

မှိုင့်ဇက်ကျိုက်, *n.* a leader ; (Bur.) ခေါင်းတည်သောလူ။

မှိုင့်အ, *n.* a mute ; (Bur.) လူအ။

မှိုင့်အရိုင်, *n.* a barbarian ; (Bur.) လူရိုင်း။

မှို, an abbreviated form of မနွဲ့။ See မ the *v. p.*
participial ; (Bur.) ရှိသော။

မှူး, *pers. pro.* thou ; (Bur.) သင်။

မှူးတံ, *pers. pro.* ye ; (Bur.) သင်တို့။

မြ, *n.* a large knife or cleaver ; (Bur.) ထား။

မြမောင်, *n.* fragrance ; (Bur.) မွှေးသောအနံ့။

မြင်, *n.* a peacock ; (Bur.) ဥဒေါင်း။

မြင်, *n.* red peppers ; (Bur.) ငရုတ်။

မြင်ခွိုင်, *n.* black pepper ; (Bur.) ငရုတ်ကောင်း။

မြာန်, *n.* the *marian*, a species of plum, the *mangifera*
oppositifolia ; (Bur.) မရန်း။

မြပတ်, *v. i.* to be destroyed, lost ; (Bur.) ပျက်စီးသည်။

မြမြန်, *v. t.* to take care of; to foster ; (Bur.) မွေးစားသည်။
မြရသည်။

မြိတ်, *n.* a wink, 10 of which are equal to one *nara* ;
(Bur.) မျက်စိတဖွတ်။

မြောက်တ္ထိုက်, *n.* the name of the lunar month nearly corresponding to December, မရေတ္တထိုက် (Bur.) နတ်တော်လ။

မြော, *n.* a fence made of small upright posts ; (Bur.) မျော။

မြိဝံ, *adv.* thus, after this manner ; (Bur.) ထိုသို့။ သည်အတိုင်း။

မြိမြိ, *v. i.* to renew strength after an illness ; (Bur.) ခွန်အားပြည့်လာသည်။

မှတ်မတ်, *v.* to open the eyes, မထိတ်မတ် (Bur.) မျက်စိဖွင့်သည်။

မွဲ, *n. a.* one ; (Bur.) တစ်။

မွဲချိုန်ခန့်, *adv.* suddenly ; (Bur.) တခဏချင်းတွင်။

မွဲဂကောံ, *adv.* in one company, မွဲဂကောင်။ (Bur.) တခု။

မွဲစွဲ, *adv.* together ; (Bur.) အတူတကွ။

မွဲစွဲ, *n.* a part ; thus မွဲစွဲ *one part*, မွဲစွဲ *another part* ; (Bur.) တပုံ။

မွဲဒမြိတ်, *adv.* immediately, *i. e.* in the twinkling of an eye ; (Bur.) တမှိတ်။

မွဲနဲတုန်, *adv.* again, moreover ; (Bur.) တနည်းကား။

မွဲပါင်, *n.* a mouthful ; (Bur.) တလုပ်စာ။

မွဲလင်္ဂိတ်, *n.* as much as is swallowed at once ; (Bur.) တကျိုက်။

မွဲလေင်, *adv.* ever ; used only in negative sentences, thus မူးတံဟွံမဂ်မွဲလေင်လီဟာ။ *Did you never read?* (Bur.) တခါမျှ။

မွဲဝါ, *adv.* once ; (Bur.) တခါ။

ဝါဝတ်, *adv.* all at once ; (Bur.) တခါတည်း။

မွဲသွင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။

မွဲဟာနီ, *adv.* together; (Bur.) တလုံးတဝတည်း။

မှာ, *n.* a lord; (Bur.) အရှင်။ သခင်။

မှာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* a sea, an ocean, မှာသ
မိတ်။ သွာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။

မှုက်, *n.* the measles; (Bur.) ဝက်သက်ရောဂါ။

မှုက်ရိုင်း, *v. t.* to peep out in order to see; (Bur.) ချောင်း
ကြည့်သည်။

မှောတ်ကေတ်, *v. t.* to endeavor; (Bur.) အားထုတ်သည်။

မွှေ့, *n.* a tick; (Bur.) မှူး။

ယ

ယ, *n.* The wax of the dammer-bee. This mixed with
earth-oil is used as a substitute for pitch; (Bur.)
မွဲလျက်။

ယဘာဂှ်, *n.* the gum of the "lard shorea" tree; (Bur.)
အင်တွဲ။

ယက်, *n.* smoke; (Bur.) မီးခိုး။

ယတ်, (Pali ယာဇန), *n.* a sacrifice; (Bur.) ယဇ်။

ယတ်ပရေဟိတ်, *n.* a Jewish priest; (Bur.) ယဇ်ပရေ
ဟိတ်။

ယတ်သွတ်, *n.* pleasure, enjoyment; (Bur.) ပျော်မွေ့ခြင်း။

ယရဲမွဲကာလမွဲ, *adv. or conj.* whenever; (Bur.) အကြင်
ကာလတချဉ်း။ အခါတပါး။

ယဝံ, *n.* weeping, lamentation, ယဝါမ်။ (Bur.) ဝိုခြင်း။

ယဝါ, *conj.* if, *col.*; (Bur.) ယျှင်။

ယာ, *n.* a sail of a boat or ship; (Bur.) ချွက်ထည်။

ယာ, *v. t.* to lift up; (Bur.) ပင့်သည်။ တွဲသည်။

ယာကြာကျင်, *v. i.* to come (respectful); (Bur.) တွေ့လာ
သည်။

ယာကြာအာ, *v. i.* to go (respectful); (Bur.) ကြွသွားသည်။
 ယာတ်, *n.* cloth, cotton cloth; (Bur.) အဝတ်။
 ယာတ်ကာနီ, *n.* linen; (Bur.) ပိုက်ဆန်ခြည်နှင့်ရက်သောအဝတ်။

ယာတ်ဂ, *n.* a shawl or blanket; (Bur.) အနံကြီးသောတပက်။
 ယာတ်ငိုတ်တဲ, *n.* a towel; (Bur.) လက်သုတ်ပဝါ။
 ယာတ်ငိုတ်ရက်, *n.* a handkerchief; (Bur.) လက်ကိုင်ပဝါ။
 ယာတ်ဇောက်, *n.* a narrow waist-cloth; (Bur.) ပုဆိုးနံငယ်။
 ယာတ်တသော်ထိုင်; *n.* a blanket; (Bur.) သက္ကလတ်စောင်။
 ယာတ်ပိက်, *n.* cotton cloth, ယာတ်ပြိုင်။ (Bur.) ပိတ်။
 ယာတ်ဥဲ, *n.* wax-cloth; (Bur.) ဖယောင်းပုဆိုး။
 ယာတ်ဖေင်, *n.* a cloak; (Bur.) ဝတ်လုံ။

ယာတ်မှို, *n.* a rag, duster; (Bur.) အဝတ်ရတ်။
 ယာတ်လတက်, *n.* a blanket, or sleeping-cloth; ချုံစောင်။
 ယာတ်လး, *n.* a sheet, ယာတ်စံင်။ (Bur.) အိပ်ရာခင်း။
 ယာတ်လးလွှက်, *n.* a table-cloth; (Bur.) စားပွဲခင်း။
 ယာမ, *n.* a sweet kind of drink; (Bur.) ယမကာ။
 ယဝံ, *v. i.* to weep, ယာမ်းယာဝံဂကပ်ယာဝံတ။ (Bur.) ငိုသည်။
 ယဝံရ, *conj.* if, ယာပ်ရ။ (Bur.) လျှင်။

ယဝဲ, *n.* a mother, မိ။ (Bur.) အမိ။
 ယဝဲတ, *n.* parents; (Bur.) မိဘ။
 ယဝဲပျို, *n.* a step-mother; (Bur.) မိထွေး။

ယုတ်, *a.* mean, depraved; *v. i.* to be mean, depraved;
 (Bur.) ယုတ်သော။ ယုတ်သည်။

ယုတ်မာ, *a.* low, vile, mean; *v. i.* to be mean, vile;
 (Bur.) ယုတ်မာသော။ ယုတ်မာသည်။

ယုတ်အာ, *v. i.* to decrease; (Bur.) ယုတ်သွားသည်။

ယဲ, *v. i.* to be ill; (Bur.) နာသည်။

ယဲကလေဝံကလေနီ, *n.* a tumor, ယဲကလေဆန်ကလေနီ။ (Bur.)
 အကျိတ်အခဲ။

- ယဲကသန္ဓ်, *n.* a lung disease ; (Bur.) အဆုတ်ရောဂါ။
 ယဲကာလ, *n.* pestilence ; (Bur.) ကာလနာ။
 ယဲကောန်တွံ, *n.* heart-disease ; (Bur.) နှစ်လုံးရောဂါ။
 ယဲကုန်, *n.* hernia ; (Bur.) မုတ္တ။
 ယဲဆုတ်ကိုက်, *n.* epileptic fits ; (Bur.) ဝက်ရှူးနာ။
 ယဲခါဒုတ်, *n.* the leprosy ; (Bur.) နို့နာ။
 ယဲခေါက်, *n.* the itch ; (Bur.) ယားနာ။
 ယဲခွင်ဂုတ်, *n.* the mumps ; (Bur.) ဝါးစေ့ရောင်နာ။
 ယဲဂယျာဂျိုင်, *n.* the diabetes ; (Bur.) ကျင်မြောသောရောဂါ။
 ယဲဂိုင်ဂိ, *n.* the lumbago ; (Bur.) ခါးကိုက်နာ။
 ယဲဂြိုင့်တဝတ်, *n.* palpitation of the heart ; (Bur.) နှစ်လုံး
 တုန်ရောဂါ။
 ယဲတလီ, *n.* a kind of leprosy ; (Bur.) သမင်လျက်။
 ယဲတံင်ကိုတ်, *n.* the venereal ; (Bur.) လူပျိုနာ။
 ယဲဒူထာ, *n.* rheumatism ; (Bur.) တူထာရောဂါ။
 ယဲပရုခ်, *n.* insanity ; (Bur.) အရူးရောဂါ။
 ယဲပူတံက်, *n.* a cutaneous disease ; a kind of leprosy ?
 (Bur.) သမင်လျက်တမျိုး။
 ယဲမှတ်, *n.* the asthma ; (Bur.) ပန်းနာ။
 ယဲရောဂါ, (Pali ရောဂါ), *n.* sickness, disease ; (Bur.) အနာ
 ရောဂါ။
 ယဲသွိက္ခောတ်, *n.* the menses ; (Bur.) မီးရပ်နာ။
 ယောဂီ, (Bengali), *n.* a fakir ; (Bur.) ဇော်ဂျီ။
 ယောင်ယာ, *a.* depraved ; (Bur.) ရွှေ့လျော့သော။ ယုတ်မာသော။
 ယောင်မှာ, *v. i.* to err, go astray ; (Bur.) ယောင်မှားသည်။
 ယောင်ဟောင်, *v. i.* to turn aside ; to be guilty of dereliction
 from the path of duty ; to be unfaithful ;
 (Bur.) လွဲသွားသည်။
 ယောင်အာ, *v. i.* to withdraw, degenerate ; (Bur.) ယိမ်း
 သည်။ ယိုယွင်းသည်။

ယောင်, *v. i.* to be over ripe, of fruit; (Bur.) ပြော်သည်။
အမှည့်လွန်သည်။

ယဇိုင်း, *n.* a spider; (Bur.) ပင့်ကူ။

ယဇိုင်းကူ, *n.* a tarantula; (Bur.) ပင့်ကူကျား။

ယံက်, *n.* a large spoon, or ladle; (Bur.) ယောက်။

ယိုက်, *v. t.* to carry, as a child in the arms, or a beam
on the shoulder, ယိုက်နင်း (Bur.) ချီသည်။

ယိုက်ခိုက်, *v. t.* to reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။ ရို
သေဆေးမြတ်သည်။

ယို, *v. t.* to breathe; (Bur.) ရှူသည်။

ယိုတိတ်, *v. t.* to breathe out; (Bur.) အသာသထုတ်
သည်။

ယိုလုပ်, *v. t.* to breathe in; (Bur.) ပသာသရှူသည်။ ဝင်သက်
ရှူသည်။

ယိုင်, *v. t.* to carry on the head; (Bur.) ရှိုက်သည်။

ယိုင်ခစာ, *v.* to take an oath on a sacred book; (Bur.)
ကျမ်းရှိုက်သည်။

ယိုတ်, *n.* fruits preserved in sugar; (Bur.) ယို။

ယိုဆ်သိုဆ်, *v. t.* to respect or reverence; (Bur.) ရိုသေသည်။

ယး, *v. i.* to shine, to give light; (Bur.) ထင်းသည်။

ယးဝထ, *n.* the morrow, လီယး။ (Bur.) နက်ဖန်။

ယးတမး, *v. i.* to be light; (Bur.) ထွန်းလင်းသည်။

ယွ, *n.* a name, နာမ။ (Bur.) နာမည်။ နာမ။

ဩ, *a.* any, ယရ; as ဩညးဗွဲ *any one*; (Bur.) အကြင်။

ယွံ, *adv.* yes; also used in introducing a formal, autho-
ritative address; (Bur.) ဟုတ်ကဲ့။

၇

၇, *v. a.* assertive, the closing letter of a sentence. See
Gram. § 17-2. (*a*), (*c*) and (*g*); (Bur.) ဧ။ ဖြီ။

ရသွံ, *v. a.* expressive of surprise, ရောင်သွံ (Bur.) တ
ကား။

ရင်တူင်, *v. t.* to go out to meet one, ရင်တလင်းဝါင်တူင် (Bur.) ကြိုဆိုသည်။

ရင်ညှိ, *adv.* mutually, one with another, ရင်ညှိ၏ (Bur.) အချင်းချင်း။

ရတ်, *n.* the hole in a house post, through which the summer used to be thrust, ပထောင်ရတ် (Bur.) ရက်မပေါက်။

ရတ်, *v. t.* to reap; (Bur.) ရိတ်သည်။

ရတ်ထွဲသင်္ဂ, (Pali ရတနာ), *n.* the seven kinds of wealth, including children, servants, cattle, etc.; (Bur.) ရတနာချွန်ပါး။

ရတ်ဒိတ်သင်္ဂ, *n.* the nine kinds of precious stones; (Bur.) အထိုးထိုက်သောကျောက်မြိတ်ကိုးပါး။

ရတ်ပိ, *n.* the three objects of worship, namely, Boodh, the law, and the priesthood; (Bur.) ရတနာသုံးပါး။

ရထ, *n.* an interpretation, အဓိပ္ပါ (Bur.) အနက်။ အဓိပ္ပာယ်။

ရန်ကိုဝ်, *v. t.* to have regard to; (Bur.) ထောက်ထားသည်။

ရန့်ကံဗွန်, *a.* concealed; (Bur.) ထိပ်ဖွက်သော။

ရပ်, *v. t.* to take hold of, to use; (Bur.) ကိုင်သည်။ အသုံးပြုသည်။

ရပ်စပ်, *v. t.* to make use of, to spend; (Bur.) သုံးစွဲသည်။

ရပ်ဖိုင်, *v. t.* to geld, castrate; (Bur.) သင်းသည်။ ခြေထိမ်းသည်။

ရပ်ထက်ဗန်, *v. i.* to wrestle; (Bur.) နှလုံးလုံးထွေးသည်။

ရပ်သွေ့, *v. t.* to direct the course of a vessel; (Bur.) ပဲ့ကိုင်သည်။ ပဲ့သည်။

ရမတ်, *n.* tears, ချစ်ရမတ်။ (Bur.) မျက်ရည်။

ရမျှာင်, *n.* the voice, also a sound, usually *pron.* ရာဇ်
သင်။ (Bur.) အသံ။

ရမျှာင်ကွဲ, *n.* distinct utterance, clear articulation;
(Bur.) စကားအပြောရှင်းခြင်း။ အသံပြတ်သားခြင်း။

ရဝိမ, *a.* Roman; (Bur.) ရောမနှင့်ဆိုင်သော။

ရထိ, *n.* a devotee; (Bur.) ရသေ့။

ရတ်, (Pali ရသ), *n.* flavor, quality; (Bur.) အရသာ။

ရာက်, *n.* a cabin or lodge built upon high posts;
(Bur.) တဲ။

ရာင်, *v. i.* to expand; (Bur.) ပြီးသည်။

ရာင်, *v. i.* to blossom, to open as a flower; (Bur.) ဝှင့်
သည်။

ရာဇ်ဆဲ, *v. i.* to flourish, to prevail, applied to religions;
(Bur.) ဝှင့်လင်းသည်။ စီးပွားတိုးတက်သည်။

ရာဇာ, (Pali), *n.* a king, a Raja; (Bur.) ရာဇာ။ မင်းကြီး။

ရာဇာဝင်, (Pali ရာဇာဝိသ), a history of kings, civil his-
tory; (Bur.) ရာဇဝင်။

ရာဇာဝတ်, (Pali ရာဇဝတ္ထု), *n.* a heavy penalty inflicted
by government; (Bur.) ရာဇဝတ်။

ရာဒနာ, *v.* to pray, ရာဒနာမိက်။ (Bur.) ဆုတောင်းသည်။

ရာနီ, *v. t.* to buy; (Bur.) ဝယ်သည်။

ရာဇ်, *v.* to leave the priesthood, ရာဇ်။ (Bur.) လူထွက်သည်။

ရာသီ, *n.* a season, ဥတု။ (Bur.) ဥတုရာသီ။

ရဲ, *n.* mustard, also radish; (Bur.) မုန့်ညင်း။ မုန့်လာ။

ရဲကြွက်, *n.* the cabbage; (Bur.) သင်္ဘောမုန့်လာ။

ရဲရှာတ်, *a.* uncommon, rare; (Bur.) ဖြစ်ခဲသော။ ရှားပါး
သော။

ရိက္ခီ, *n.* the axle of a carriage or cart; (Bur.) ဝင်ရိုး။

ရိတ်, *n.* a pestle; ကျည်မွေ။

ရိပူတ်, *n.* the stem that passes through the jack-fruit,
ရိပူတ်။ (Bur.) ဖိန်းနဲအူတိုင်။

ရိင်, *a.* hot, peppery ; *v. i.* to be hot; (Bur.) စပ်သော။ စပ်
သည်။ ပူသည်။

ရိပ်တိ, *v. t.* to have a slight knowledge of, also to con-
jecture; (Bur.) ရိပ်မိသည်။

ရင်, *n.* a court-house, ကွတ်။ (Bur.) ရုံး။

ရင်ကွီကွောက်, *n.* a railway station; (Bur.) ဖီးရထားရုံး။

ရင်ချေငို, *n.* a stable; (Bur.) မြင်းရုံ။

ရင်ပင်ဇော်, *n.* a hotel; (Bur.) ထမင်းဆိုင်ကြီး။

ရန်, *v. i.* to pull contrarily, of an animal trying to get
loose; (Bur.) ရုန်းသည်။

ရပ်, (Pali ရူပ), *n.* a picture, an image; (Bur.) အရပ်။

ရူပါရီ, (Pali ရူပါရုံ), *n.* an appearance, a vision; (Bur.)
ရူပါရုံ။

ရုပ်သိ, *n.* the countenance; (Bur.) အဆင်းသဏ္ဌာန်။

ရုပ်ဟိန်, *a.* ugly, not handsome; (Bur.) အရှုပ်ဆိုးသော။

ရုံ, *a.* enough, sufficient, ရုံဝပ်။ *v. i.* to be enough; (Bur.)
လုံထောက်သော။ လုံထောက်သည်။

ရုဗသံသံ, *n.* a tumult; *a.* tumultuous; (Bur.) အုတ်
အုတ်သဲသဲပြုခြင်း။ အုတ်အုတ်သဲသဲဖြစ်သော။

ရူ, *n.* the common house-fly; (Bur.) ယင်ကောင်။

ရူဝင်, *n.* a large kind of fly; (Bur.) ယင်ကောင်အကြီးမျိုး။

ရူ, *v. t.* to select, choose; (Bur.) ရွေးသည်။

ရူကေတ်, *v. t.* to take one's choice; (Bur.) ရွေးယူသည်။

ရူကံက်, *v. t.* to select, to choose, ရွှေ့။ (Bur.) ရွေးကောက်
သည်။

ရူနုက်, *v. t.* to redeem, ransom; (Bur.) ရွေးနှုတ်သည်။

ရေက်, *v. t.* to cut with a sliding motion, as in cutting
slices; ထိုးသည်။

ရေနီ, *n.* a sand-fly; (Bur.) ဖြိတ်ကောင်။

ရေတ်သေင်, *v. t.* to reverence, to worship, ရံ (Bur.)
ရိသေသည့်၊ ကိုးကွယ်သည်။

ရဲ, *n.* one of a race or tribe, a follower; (Bur.) အပေါင်း
အဖော်။ နောက်လိုက်။

ရဲကွာနီ, *n.* a villager; (Bur.) ရွာသား

ရဲခရေတ်, *n.* a convict, a man in fetters; (Bur.) အကျဉ်း
သမား။

ရဲဂု, *n.* a gardener; (Bur.) ဥယျာဉ်ကိုပိုက်ချိုးပြုစုသောသူ။

ရဲချင်, *n.* a citizen; (Bur.) မြို့သား။

ရဲပျင်, *n.* a stranger; (Bur.) တတိုင်းတပြည်သား။ လူစိမ်း။

ရဲဗွ, *n.* a cultivator; (Bur.) လယ်သွား။

ရဲရ, *n.* a rustic; (Bur.) တောသား။

ရဲ, *n.* a group, a collection; as ကောဒေံမဲ့ရဲ *a group of*
brothers; (Bur.) အရ။

ရော, *v. a.* sign of an indirect question; (Bur.) လဲနည်း။

ရော်, *v. t.* to repay; (Bur.) ဆပ်သည်။

ရောင်, *v. a.* of the future tense; (Bur.) လိပ်မည်။ ထတံ့။

See Gram. § 17 page 22.

ရော့ဆီ, *v. i.* to be loose, porous as soil; (Bur.) ဝှသော။

ရိုက်, *n.* a pulley; (Bur.) စက်သီး။

ရိုက်, *n.* a tilt hammer; (Bur.) မောင်းတုံး။

ရိုင်, *v. t.* to look, to behold; (Bur.) ကြည့်သည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to watch over; (Bur.) ကြည့်ရှုသည်။

ရိုင်ဝံ, *v. t.* to see: see here, behold, ရိုင်ဝမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်မွဲ, *v. t.* to take care of; (Bur.) စောင့်ထိန်းသည်။ ကြည့်ရှု
သည်။

ရိုင်ဝိုင်, *v. t.* to see, behold, ရိုင်ဝမ်။ (Bur.) ကြည့်စမ်း။

ရိုင်ထမီ, *v. t.* to expect, to hope for; (Bur.) မျှော်ကြည့်
သည်။

ရင်ထိက်, *v.* to study, to apply the mind to books;
(Bur.) စာကြည့်သည်။

ရိုက်, *v. i.* to be plentiful; (Bur.) ပေါများသည်။

ရိုက်, *n.* a bag; (Bur.) အိတ်။

ရိုက်ကာနီ, *n.* a gunny-bag; (Bur.) ဂုနီအိတ်။

ရိုင်း, *a.* rude, uncultivated, အရိုင်း *v. i.* to be rude;
(Bur.) ရိုင်းသောရိုင်းသည်။

ရိုတ်, *n.* the corypha or book-palm; (Bur.) ပေ။ See တွံတွံ
ရိုတ်။

ရို, *v. t.* to help; (Bur.) ကူညီသည်။

ရိုခန့်, *v. t.* to assist, to aid, ရိုဗင် (Bur.) မစသည်။

ရိုတ်, *v. t.* to count; (Bur.) ရေသည်။

ရိုတ်ရင်, *v. t.* to number; (Bur.) ရေတွက်သည်။

ရိုတ်, *a.* every; as ရိုတ်တွဲ *every day*; ရိုတ်သွံ *every year*;
(Bur.) တိုင်း။

ရိုတ်ဝတု, *a.* monthly; (Bur.) ထစည်။

ရိုင့်ခန့်တွဲ, *adv.* daily, ရိုင့်တွဲ (Bur.) နေ့တိုင်း။ နေ့စဉ်။

ရိုင့်ခန့်သွံ, *adv.* yearly, ရိုင့်သွံ (Bur.) နှစ်တိုင်း။

ရိုင့်ဟို, *adv.* nightly; (Bur.) ညည့်တိုင်း။ ညည့်စဉ်။

ရိုင့်အနိုတ်, *adv.* weekly; (Bur.) ချစ်ရက်အပတ်တိုင်း။

ရိုတ်, *n.* a root; (Bur.) အမြစ်။

ရိုတ်ကွက်, *n.* a tap-root, the main root of a tree;
(Bur.) ရေသောက်မြစ်။

ရိုတ်ခိုတ်, *n.* the foundation of a brick building, pagoda,
or any brick structure; (Bur.) တိုက်မြစ်။

ရိုတ်ထော့, *v. t.* to pull down as an old building, or to
take off, as an old roof, ရိုင့်ထော့ဆီး (Bur.) ဖျက်
ပြစ်သည်။

ရ, *n.* a kind of basket made of open work; (Bur.) ခြင်း။

၎, *n.* a foot-ball made of ratan wicker-work ; (Bur.)

ခြင်းလုံး။

၎, *v. t.* to worship, ရေတ်သေဝ်။ (Bur.) ရှိသေလေးမြတ်
သည်။

၎, *n.* a scaffold for the support of workmen, ခင်။ (Bur.)
ခြင်း။

၎, *n.* a country; also country in distinction from city;
as ကွာန်ရး *a country village* ; (Bur.) တိုင်းပြည်
တောရွာ။

၎, *n.* a kingdom or an empire ; (Bur.) တိုင်းနိုင်ငံ။

ဝ

ဝ, *n.* a grand-father, ထဇု။ အနော်။ (Bur.) အထိုး။ ဖိုးအေ။

ထထ, *n.* an old man ; (Bur.) အဖိုးကြီးအို။

ထထ, *n.* an old woman ; (Bur.) အမယ်ကြီးအို။

ထထ, *n.* a. ten thousand, *pron.* lāk ; (Bur.) အသောင်း။

ထထ, *n.* *v. t.* to revile, *pron.* lēūk ; (Bur.) ဆဲရေးသည်။

ထထကနီ, *n.* the day before yesterday ; (Bur.) ထမူနီနေ့။

ထထနေ့, *n.* yesterday, ထထနေ့အ်။ (Bur.) မနေ့။

ထထကရ, *prep.* behind, after ; also *adv.* afterwards ;
(Bur.) နောက်။ နောက်မှ။

ထထကွဲ, *n.* the forepart of a ship or boat, the bows ;
(Bur.) ဦးပိုင်း။

ထထဝစေင်, *adv.* sideways ; (Bur.) နံဖေးစောင်း။

ထထဝထ, *adv.* forward ; (Bur.) ရှေ့ထိုး။

ထထဝထး, *adv.* wrong side out ; (Bur.) ပြောင်းပြန်။

ထထဝှင်, *adv.* transversely, crosswise ; (Bur.) ကန့်ထန်။

ထထထဝှင်, *adv.* supinely ; (Bur.) ပင်ထက်။

ထထထထ, *n.* the time, during which a person lived,
flourished, or reigned ; (Bur.) ထထထထ။

ထက်နှော့ဝ်, *n.* the after part of a ship or boat, the stern;
(Bur.) ဖဲ့ဒိုင်း။

ထက်ဝါ, *n.* the left side; (Bur.) ထက်ဝဲဇက်။ ထယ်ဘက်။

ထက်ဝင်, *n.* the right side; (Bur.) ထက်ဝါဘက်။ ညာဘက်။

ထက်ပဲ့, *n.* boxing, fighting with the fist; (Bur.) ထက်
မွေ့သတ်ခြင်း။

ထက်ဗကပ်, *adv.* pronely, — opposed to ထက်တင်္ဂါ။ (Bur.)
မှောက်ချံ။

ထက်ဗတက်, *n.* upside down; (Bur.) ပြောင်းပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဗနီ, *n.* wrestling; (Bur.) နှပ်နီးကိုင်ခြင်း။

ထက်ဗျက်, *adv.* upside-down; ထက်ဗတက်။ (Bur.) ပြောင်း
ပြန်။ စောက်ထိုး။

ထက်ဟတ်, *n.* the lathe of a loom; (Bur.) ထက်ခတ်။

ထက်ကျက်, *n.* filth; (Bur.) အညစ်အကြေး။

ထက်ချာ, *n.* an intoxication preparation of rice; (Bur.)
ထော်ဇာ။

ထက်သန်, *n.* a characteristic, symptom, sign; (Bur.)
လက္ခဏာ။

ထက္ခဏာ, (Pali), *n.* a sign, an indication; (Bur.) ထက္ခဏာ။

ဣ, *n.* an island, လကန်။ ဣ။ usually *pron.* ကန်။ This
word occurs frequently in the names of towns
and villages, which are surrounded by water only
during a part of the rainy season; (Bur.) ကွန်း။

ဣဝဲ, *n.* the wrist, ဣခဲဝဲ။ (Bur.) ထက်ကောက်ဝတ်။

ဣဗ္ဗ, *n.* a refuge; thus ဝဣဗ္ဗ to be a refuge; (Bur.)
(Bur. ခိုထုံရာ။) with ထီ *v. t.* to take refuge in;
(Bur.) ခိုထုံသည်။

ထက်ကိုင်, *n.* an anklet, or ornamental ankle ring;
fetters; (Bur.) ခြေချင်း။

ထက်ကပ်, *n.* a bracelet; (Bur.) ထက်ကောက်။

- လက်ဖိုတ်, *a.* terrified, frightened; *v. i.* to be terrified;
(Bur.) ထိတ်လန့်သော။ ထိတ်လန့်သည်။
- လက်နီ, *n.* the edible root of a species of water-lily;
(Bur.) ကြာရိုး။
- လက်ဖိုတ်, *n.* a fabulous monster, which is said to eat
human flesh, and to have supernatural power;
(Bur.) ဘီလူး။
- လကျာ်, *n.* a Buddhist priest; (Bur.) သုန်းကြီး။
- လဂင်, *n.* ginger, တဂင်။ (Bur.) ချင်းမင်း။
- လင်္ဂါ, *n.* a step, a pace; (Bur.) အထွင်း။
- လဂ, *a.* upright, just, ညွှပ်လှ။ *v. i.* to be just; (Bur.)
ရိုးသားသော။ ဖြောင့်မတ်သော။ ဖြောင့်မတ်သည်။
- လွှာတ်, *n.* a mountain stream; (Bur.) စင်းချောင်း။
- လရီ, *n.* a pleasant grove; (Bur.) ရင်္ဂ။
- လင်, *v. i.* to melt; (Bur.) အရည်ဖြစ်သွားသည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to turn up the face; (Bur.) မော့သည်။
- လင်္ဂ, *v. i.* to be dull; (Bur.) မှိုင်နေသည်။
- လင်္ဂေါတ်, *v. i.* to diminish, as a swelling; (Bur.) ပိန်ကျ
သည်။
- လင်္ဂေါတ်, *v. t.* to worship, to make obeisance to; (Bur.)
ရှိခိုးသည်။
- လစ, *n.* a lake; (Bur.) ဇေအိုင်။ အင်း။
- လစိန်, *n.* a thimble, or ring for the finger. See ကစိန်။
(Bur.) အချွပ်ထက်စွပ်။
- လစိန်, *prep.* in; as လစိန်မြို့ဝှံ *in the forest*; (Bur.) အထဲမှာ။
- လစုတ်, *n.* a stroke, a stripe; (Bur.) ရိုက်ချက်။
- လစံက်, *a.* black, လွံက်။ *v. i.* to be black; (Bur.) မည်းသော။
မည်းသည်။
- လစံင်, *n.* a species of water-lily; (Bur.) ကြာတမျိုး။
- လဆု, *v. i.* to reel, to stagger; (Bur.) ကတိမ်းကပါးသွားသည်။

လဆောင်, *adv.* sometimes, ဆောင်လ။ (Bur.) တခါတရံ။
 လစ, *v. i.* to wait, tarry, မင်လစ။ (Bur.) စောင့်နေသည်။
 စောင့်ဆိုင်းသည်။

လဇဲ, *v. i.* to be late; (Bur.) နောက်ကျသည်။

လတံက်, *v. t.* to build tier on tier, လွှဲက်ပြာသာန်။ (Bur.)
 အဆင့်ဆင့်တင်တည်သည်။

လညင်, *n.* the dry season, ဖွှင်။ (Bur.) နွေကာလ။

လတက်, *v. t.* to dress, to put on clothes, လတက်ကတ်။
 သေ့ခံလတက်။ (Bur.) ဝတ်သည်။ ဝတ်ဆင်သည်။

လတံ, *n.* the tongue; (Bur.) ဟျာ။

လတံပေပ်, *n.* a mouth-piece of a wind-instrument;
 (Bur.) အခင်။

လတ်လတ်, *a.* raw, ဂျိုင်ဂျိုင်။ (Bur.) မိမ်းသော။ လတ်လတ်ရှိ
 သော။ အသက်ရှင်လျက်ရှိသေးသော။

လတု, *prep.* above, over, upon; *a.* upper; (Bur.) အပေါ်
 မှာ။ အထက်။

လတောင်, *n.* a sinew, a muscle; (Bur.) အကြော။

လတိုင်, *v. t.* to toss up, ကတိုင်။ (Bur.) မြှောက်သည်။

လတိုပ်, *n.* dew, fog; (Bur.) နှင်း။

လနက်, *v. i.* to be miry, to sink in mire, ထုက်ခရို။
 (Bur.) ကျံသည်။

လန့်ဝလှေ့, *v. i.* to itinerate, to go from place to place,
 ဝလှေ့။ (Bur.) တရပ်မှတရပ်သို့စဉ်းစဉ်းသည်။

လန့်ဝပပ်, *v. i.* to make a circuit; (Bur.) လည်ပတ်သွားသည်။

လန့်နိမ့်, *v. t.* to trample upon; (Bur.) ကျော်နင်းသည်။

လနုတ်, *a.* lazy; *v. i.* to be lazy; (Bur.) ဖျင်းသော။ ဖျင်းရိ
 သည်။

လနုတ်လီ, *a.* habitually indolent; *v. i.* to be indolent;
 (Bur.) ဖျင်းရိသော။ ဖျင်းရိသည်။

လနေင်, *n.* a hawk, or kite; (Bur.) ဝှန်။

လှ, *v. p.* prohibitory, not, လှ။ ဝ။ See Gram. § 17. 1.; (Bur.) မ—နှံ့။

လှ, *n.* a wave, လပင်၊ လပင်ခွေး၊ (Bur.) ထိုင်းတံပိုး။

လပင်ခွေး, *n.* a breaker; (Bur.) ကျောက်ကိုခတ်သောထိုင်းချပ်။

လှ, *v. t.* to pick up, လှင့်၊ လပင်၊ (Bur.) ကောက်ယူသည်။

လှမိင်, *n.* an elephant's trunk; (Bur.) ဆင်နှာမောင်း။

လွဲ, *n.* a dream, လွမ်၊ (Bur.) အိပ်မက်။

လပ်ကြော့, *n.* empty, unsubstantial grain, လပခပ်ကြော့ခပ်၊ (Bur.) စပါးပျင်း။

လှာ, *n.* the side; (Bur.) အဖက်၊ တဖက်၊ ဘက်။

လပင်, *n.* an earthen pot for boiling salt; (Bur.) ပျဉ်းအိုး။

လပုတ်တဲ, *n.* a finger; a finger-breadth, လပုင်တဲ၊ (Bur.) လက်ချောင်း၊ လက်သစ်။

လပက်, *v. t.* to open, ပက်၊ ထွက်ခွာ၊ (Bur.) ပွင့်သည်။

လပေင်, *n.* mire, thick mud; (Bur.) ညွန်ပျောင်း။

လပံက်, *n.* a table; (Bur.) စားပွဲ။

လပိုတ်, *n.* a stone's throw; (Bur.) ခဲတပြင်။

လပိုတ်ကျာ, *n.* a storm, tempest; (Bur.) မိုးစက်သက်ရန်တိုင်း။

လမ, *n.* a huntsman, a hunter, လှ၊ ဗြာန်၊ (Bur.) မုဆိုး။

လမက်, *n.* a puddle; (Bur.) ရွှံ့ပွက်၊ ဗွက်။

လမင်ခိုင်, *n.* a foot-print; (Bur.) ခြေရာ။

လမာတ်, *n.* one of an a religious order inferior to the monks, or priests; (Bur.) မိုးသူတော်။

လမာန်, *n.* a potter; (Bur.) အိုးတိန်းထွား။

လမဲ, *n.* a present; (Bur.) လက်ဆောင်။

လမဲ, *v. t.* to stir around; (Bur.) မှေ့သည်။

လမာ, *v. t.* to suspend from the shoulder ; (Bur.) လွတ်
သည်။

လမိတ်, *n.* a number, လမိင်္ဂသင်ချာ။ as လမိင်္ဂမိတ် *the num-
ber of men* ; (Bur.) အရေအတွက်။

လမီ, *v. i.* to look forward ; (Bur.) ရှောင်သည်။

လမီဗျတ်, *v. t.* to hope for ; (Bur.) ရှောင်လင့်သည်။

လမီရင်, *v. t.* to look for, ကမီရင်။ (Bur.) ရှောင်ရှာသည်။
ကြည့်ရှောင်သည်။

လမီသွီ, *n.* the roof of a house ; (Bur.) အိပ်ခန်း။

လမု, *n.* a kind of tree, the sour *sonneratia* ; (Bur.)
လမုပင်။

လမုင်, *adv.* now ; လွတ်။ လမုတ်ဝံ။ (Bur.) ယခု။

လမုင်, *v. i.* to be cold ; (Bur.) ချင်းသေသည်။

လမုင်ပိုတ်, *v. i.* to be in comfort ; to be at ease ; (Bur.)
စိတ်အေးသည်။

လမေင်လမေင်, *adv.* successively ; (Bur.) အဆက်ဆက်အ
တန်းတန်း။

လမော်, *n.* a number, လမိင်္ဂ။ (Bur.) အရေအတွက်။

လမော်သင်ချာ, *n.* a number ; as ညးတံဝံနကီလမော်သင်ချာ
တောတက်အိုတ်ရ *they increased in number* ; (Bur.)
အတွက်သင်ချာ။

လမောင်ပိုတ်, *v. i.* to be wearied ; (Bur.) စိတ်ပင်ပန်း
သည်။

လမိုင်, *v. i.* to be overthrown as a tree in a storm ;
(Bur.) အမြစ်ပါလဲသည်။

လမိုနီ, *adv.* always ; (Bur.) အစဉ်။

လမိုနီကာလ, *adv.* steadfastly ; (Bur.) ခိုင်ခံ့မြဲမြံစွာ။

လမာ, *n.* the orange, လိမ္မော်။ (Bur.) လိမ္မော်သီး။

လမ္မ, *a.* solitary ; *v. i.* to be solitary ; (Bur.) ဆိတ်ညံ့
လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

လမ္ဗုလွန်, *n.* deep solitude like the depths of the jungle,

လမ္ဗုတြင် (Bur.) ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိနေခြင်း။

လမျို, *n.* life ; (Bur.) အသက်။

လယတ် *v. t.* to shake off, as dust from the feet, လယင့်

ဇျေင့် (Bur.) ခါသည်။

လယိုင်, *v. i.* to assent ; as ခုင်လယိုင် *to give assent*; (Bur.)

အာမခံသည်။ ဝန်ခံသည်။

လယိုင်, *n.* weight ; (Bur.) အလေးချိန်။

လယိုတ်, *n.* depth, ခုံလယိုင် (Bur.) အနက်၊ ဇောက်၊ အ

စောက်။

လယး, *n.* light ; (Bur.) အလင်း။

လရိဆ်, *v. i.* to cry, to weep, လရိဆ်တ် (Bur.) ငိုသည်။

လရိဆ်ယံ, *v. i.* to cry aloud; to weep with a loud voice;

(Bur.) ငိုကျွေးသည်။

လလံသွာ, *n.* recovery from illness ; relief of mind,

လလံသွာ (Bur.) သက်သာခြင်း။ ချမ်းသာခြင်း။

လလီ, *n.* lightning ; (Bur.) လျှပ်စစ်။

လလဲ, *v. i.* to be left behind ; (Bur.) ကျန်ရစ်သည်။

လလဲသထဲ, *v. t.* to drop ; to fall away, to apostatize,

လလဲသထဲအာ (Bur.) ကျရစ်သည်။ ဇောက်ပြန်သည်။

လလောင်, *n.* dissolution ; a being dissolved ; (Bur.) အ

ရည်ဖြစ်ခြင်း။

လလောင်, *v. t.* to lift up, as the voice, လလောင်တ်။

အော်ဟစ်သည်။ ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်ကမြဲ, *v. t.* to proclaim, as a public crier ; (Bur.)

ကျွေးကြော်သည်။

လလောင်တရး *v. i.* to be noised abroad ; (Bur.) နှံ့မျှသွား

သည်။

လလ်, *v. i.* to be spread out as the branches of a tree ;

(Bur.) ကားထွက်သည်။

ထပ်, *v. a.* euphonic. See Gram. § 17.2. (*f*); (Bur.)
လေ။ ဟော။

ထင်္ဂါ, *n.* weeping, ယင်္ဂါ။ (Bur.) ဝိုခြင်း။

ထရီ, *n.* breathing, ဣရီ။ (Bur.) အသက်ရှူခြင်း။

ထဝိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

ထသာ, *v. t.* to abandon; (Bur.) စွန့်သည်။

ထသာထပ်, *v. t.* to leave as an animal leaves its young
to go in search of food; (Bur.) မြစ်ထားသည်။ ထား
ခဲ့သည်။

ထသာတ်, *v. i.* to go beyond, သာတ်အာ။ ဂထိုင်ထောန်အာ။
(Bur.) ထွန်သွားသည်။

ထဟင်ပိုတ်, *a.* happy; *v. i.* to be happy. See ထိုင်ပိုတ်။
(Bur.) မိတ်ပျော်ပါးသော။ မိတ်ပျော်ပါးသည်။

ထဟောက်, *n.* a bridle-bit; (Bur.) ဇက်။

ထဟို, *n.* a speech, a saying; (Bur.) အပြော။ အဆို။

ထဇက်, *v. t.* to suspend, as on a rope or pole, or as a
scarf over the shoulder; (Bur.) တင်သွားသည်။

ထဇောက်, *v. t.* to worship; (Bur.) ကိုးကွယ်သည်။

ထံ, *adv.* long, a long time, ထဆံ; as ညးမံင်ထံ *he stays a
long time*; (Bur.) ကြာကြာ။

ထံ, *v. i.* to be long in time, ထဆံ; as ကြိတ်စံစူတ်မိဒ်ဒီရ
it was about three hours after; (Bur.) ကြာသည်။

ထအာ, *v. n.* a going, gait; thus ထအာညးခိုင်ရ *his gait
is good*; (Bur.) သွားခြင်း။ အသွား။

ထအာတ်, *n.* a beggar, မိုင့်ဂရင်စ။ (Bur.) သူတောင်းစား။

ထအိတ်ကာထ, *adv.* throughout time, forever; (Bur.)

ကာလအစဉ်။

ထအိတ်တိုင်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်အမြဲ။

ထာ, *n.* a mule; (Bur.) ထား။

ထပ်, *v. i.* to fall to pieces, to crumble, as an old brick

building; to cave off, as the bank of a stream undermined by the water; (Bur.) ပြိုသည်။

လတ်, *v. t.* to split bamboo into thin strips for tying, လတ်ချာ။ (Bur.) နှိုးပျာသည်။

လတ်, *n.* a quotient; (Bur.) ရလတ်။

လတ်, (Pali လာတာ), *n.* a prize; (Bur.) ဆု။

လတ်ဂတု, *n.* a monthly salary; (Bur.) လခ။

လတ်သကာ, (Pali လာတာ), *n.* a present, a gift; (Bur.) ဆုလတ်။

လတ်, *v. t.* to feel of with the hand, ဂုဏ်။ (Bur.) လက် နှင့်စမ်းသည်။

လတ်သပေါတ်, *v. t.* to stroke with the hand; (Bur.) စမ်း သပ်သည်။

လဲ, *v. i.* to become loose as a knot; (Bur.) ဖြေသည်။

လဲ, *v. i.* to dissolve, as sugar in water; (Bur.) အရည် ဖြစ်လာသည်။

လဲလေင်, *v. i.* to be dissolved; (Bur.) အရည်ဖြစ်လာ သည်။

လဲလေင်, *v. i.* to disappear, to perish; (Bur.) ပပျောက်သည်။

လဲလိင်, *n.* a fire-fly; (Bur.) ဖိုးရန်းပျံ။

လိင်, *n.* an orange, လိင်။ (Bur.) လိမ္မော်။

လိက်, (Pali လိက္ခ), *n.* a book, or writing of any kind; (Bur.) စာ။

လိက်တ္ထုက်, *n.* a bond; (Bur.) စာချုပ်။

လိက်ကတ်တိက, *n.* a covenant; (Bur.) ပုဒ်ညွှတ်သောစာ ချုပ်။

လိက်ကိုဏာ, *n.* a letter, an epistle; (Bur.) သူတပါးထံသို့ ရေး၍ပေးလိုက်သောစာ။

လိက်ကိုဏခေါင်, *n.* a ticket; (Bur.) အခွင့်ပေးသောလက် မှတ်စာ။

ထိက်ဂတိ, *n.* a promissory note; (Bur.) ဂတိထားသောစာ။
 ထိက်ဇုက်လောတ်, *n.* a telegram; (Bur.) နန်းကြိုးစာ။
 ထိက်ပုံနှိပ်စာ, *n.* a printed book; (Bur.) ပုံနှိပ်သောစာ။
 ထိက်ခွင်သက်သိ, *n.* a certificate; (Bur.) သက်သေခံလက်
 မှတ်။

ထိက်ပတ်, *n.* a sacred book; (Bur.) စာပေကျမ်းဂန်။
 ထိက်ပွဲ, *n.* a petition; (Bur.) လျှောက်လွှာ။
 ထိက်ပရင်, *n.* a letter; (Bur.) ဆောင်းပါးစာ။
 ထိက်ပရိုင်, *n.* a newspaper; (Bur.) သိတင်းစာ။
 ထိက်ဗွန်, *n.* a written communication; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ဗွန်, *n.* an epistle; (Bur.) မှာစာ။
 ထိက်ဗိုလ်တိုက်ခုံ, *n.* a spelling-book; (Bur.) သင်ပုံးကြီး
 ဖတ်စာ။

ထိင်, *v. t.* to hire; *n.* wages; (Bur.) ငှားသည်။ အခ။
 ထိ, *v. t.* to defraud; (Bur.) ထိပ်သည်။
 ထိထွက်, *v. t.* to extort; (Bur.) လျှပ်စားသည်။
 ထိစန်, *v. i.* to be twisted; (Bur.) ကောက်လျစ်သည်။
 ထိ, *v. t.* to wash, used only with regard to the face;
 (Bur.) မျက်နှာသစ်သည်။

ထီယး, *n.* the morrow, *ယးဂတ*။ (Bur.) နက်ဖန်။
 ထုက်, *v. t.* to run against, to come into collision with;
 (Bur.) ထိမိသည်။

ထုတ်, *prep.* during; as *ထုတ်ပိတွဲ* *during three days*;
 (Bur.) ကာလပတ်လုံး။

ထုတ်, *v. i.* to sin, to transgress, *ထုတ်အာ*။ (Bur.) မှား
 သည်။ ဖြစ်မှားသည်။

ထုတ်ထို, *v. i.* to commit adultery or fornication; (Bur.)
 မှားယွင်းသည်။

ထုန်, *n.* a protruding of the bowel, as in obstinate cases
 of chronic dysentery; (Bur.) ထိပ်ခေါင်းထွက်ခြင်း။

လုပ်, *v. t.* to enter, to go into; (Bur.) ဝင်သည်။

လုလန့်, *v. i.* to walk; (Bur.) ခြေထွင်းသွားသည်။

လဲ, *v. i.* to wade; (Bur.) (ရေထဲသို့) ဆင်း၍သွားသည်။

လောင်, *v. i.* to carry on the hip; (Bur.) ခါးထပ်၍သည်။

လောင်ကာ, *n.* the guava; (Bur.) မာလကာ။

လောင်, *v. t.* to be skilled in, to understand, to be accustomed to; (Bur.) တတ်မြောက်လိမ္မော်သည်။

လေံသု, *n.* the agati tree, လေံသု (Bur.) ပေါက်ပန်းဖြူ။

လေလာန့်, *n.* an auction; (Bur.) လေလံ။

လဲ, *v. t.* to pay a debt; (Bur.) ဆပ်သည်။

လဲ, *v. t.* to relate, လဲဗွဲ (Bur.) ပြန်ပြောသည်။ ပြောဆိုသည်။

လဲကိုဝှစ်ထား, *v. t.* to substitute; (Bur.) အစားထိုးသည်။
အစားပိုက်သည်။

လေဟ်, *v. i.* to dance; (Bur.) ကသည်။

လေဟ်, *adv.* an affix of denial, မွဲလေင့်။ See လးလး။ (Bur.)

ခွါ

လေဆံ, *n.* a staff or walking-stick, လေဆံဂရုန့်။ (Bur.)

ဒုတ်။ တောင်ဝေး။

လေဆံခုင့်အိက်စွှေတံ, *n.* an ear-pick; (Bur.) နားဖာကော်။

လေဆံဇီ, *n.* a rod, လေံဇီဝှ်။ (Bur.) နှင်တံ။

လေဆံခုံက်ပသဲဇွေ, *n.* a sledge-hammer; (Bur.) သံတုကြီး။ တုမကြီး။

လေဆံတခေါတ်, *n.* a strickle, လေဆံဂရုန့်။ (Bur.) တံသုတ်။

လေဆံတက်ကွီ, *n.* a whip; (Bur.) နှင်တံ။ မှိုက်စရာတံပျာ။

လေဆံတပ်ကွီ, *n.* a batten, a lath; (Bur.) ဒုတ်ကြွပ်တန်း။

လေဆံဒကောက်, *n.* a goad; (Bur.) ဒုတ်ချွန်။

လေဆံဒုက်, *n.* a stick; (Bur.) ဒုတ်။

လေဆံဇုတ်, *n.* a cane, rod; (Bur.) ကြွပ်လုံး။

လဲ, *n.* a friend ; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။

လော, *v. i.* to roll over and over ; (Bur.) လိပ်သည်။

လောဝလူစေင်အာ, *v. i.* to roll down ; (Bur.) လိပ်၍ကျသည်။

လောက, (Pali), *n.* this world, as distinguished from a permanent future state ; (Bur.) လောက။

လောကီ, (Pali), *a.* pertaining to the present world ; (Bur.) လောကီ။

လောကုတ္တိဝံ, (Pali လောကုတ္တရာ), *a.* pertaining to a future state ; (Bur.) လောကုတ္တရာ။

လောတိ, *v. i.* to fall down, applied to men or animals, that fall from faintness or other cause ; (Bur.) ထည်းသည်။ လဲသည်။

လောတိစေတိ, *v. i.* to fall down, as in walking ; (Bur.) ထည်းကျသည်။

လောနံ, *n.* a weaver's shuttle ; (Bur.) လွန်း။

လောနံ, *adv.* very ; as ခိုတ်လောနံ *very good* ; also a sign of the comparative degree ; (Bur.) အလွန်း။—gone by with reference to time or place, လွန်၍။

လောနံနွှင်, *adv.* still more ; (Bur.) သည်ထက်မက။

လောနံ, *v. i.* to be gone by with reference to time or place ; (Bur.) လွန်သည်။

လောနံသနံ, *v. t.* to exceed ; (Bur.) လွန်သာသည်။

လောနံအာ, *v. t.* to go beyond ; (Bur.) လွန်သွားသည်။

လောတာ, (Pali), *n.* selfish desire, cupidity ; (Bur.) လောတာ။

လော, *v. i.* to be easy, not difficult ; (Bur.) လွယ်သည်။

လော, *n.* an arrow ; (Bur.) မြှား။

လော, *n.* one of the race of Laos in northern Siam ; (Bur.) လောအမျိုးသား။

လံက်, *v. t.* to besmear; (Bur.) လူးသည်။ သုတ်သည်။

လံက်ဗွာင်, *v. t.* to whitewash; (Bur.) အဖြူသုတ်သည်။

လံင်စ, *v. t.* to wager; (Bur.) ထောင်းစားသည်။

လံင်စုက်, *v. t.* to add more to; (Bur.) ထပ်ထောင်းသည်။

လိုက်, (Pali လောက), *n.* that which pertains to this world, လိုက်ဗာ။ (Bur.) လောက။

လိုက်, *v. i.* to come through, appear, (Bur.) ပေါက်လာသည်။

လိုက်, *n.* a kind of tree; bearing trumpet flowers, and long twisted pods, the *spathodea serrulata*; (Bur.) မဏ္ဍ

လိုန့်, *v. t.* to tread upon, to tread under foot; (Bur.) နင်းသည်။

လို, *a.* destroyed, ruined, လိုလင်။ *v. i.* to be destroyed, ruined; (Bur.) ပျက်စီးသော။ ပျက်စီးသည်။

လိုဖိတ်, *v. i.* to give out, to become discouraged from further effort; (Bur.) ဖိတ်ပျက်သည်။

လို, *n.* the gourd creeper; (Bur.) ဘူးသီး။

လိုတ်, *v. i.* to untwist; (Bur.) ပြေသည်။

လး, *v. t.* to spread out, as a cloth or mat; (Bur.) ခင်းသည်။

လး, *v. i.* to be stretched; (Bur.) စန့်သည်။

လး, *a.* flat, level; as ထွံလး *a flat stone*; *v. i.* to be flat; (Bur.) ပြားသော။ ပြားသည်။

လးလး, *adv.* at all, used in prohibition and denial; as ဝအာ လးလး။ *go not at all*; လွဟိုလးလး *speak not at all*, or *say nothing*; ဆဲဟွံဟိုလးလး *I never said it*, or *I never spoke at all*; (Bur.) လားလား။ ဘယ်သောအခါ၌မျှ။ အလျှင်း။

လွပွတ်, *n.* coals of fire; (Bur.) မီးခဲ။

လွတ်လေတ်, *v. i.* to decrease in quantity or size, လွှောတ်။ (Bur.) မိန့်ကျသည်။ လျော့ကျသည်။

ယှာပတိန်, *v. t.* to right, place right side up; (Bur.)
ထွန်တင်သည်။

ယှာကရံင်, *v.* to look upwards; (Bur.) မော်ကြည့်သည်။
ယှိ, *n. a.* a thousand, *col.*, ဝိင် (Bur.) တထောင်။

ယှု, *a.* lonely, applied to the feelings; *v. i.* to be lonely;
(Bur.) အဖေမရှိ၊ ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။ ဆိတ်ညံ့သည်။

ယှုင်ယှု, *v. i.* to be amazed, to be astonished; (Bur.) မှိုင်
တွေသည်။

ယှောင်, *v. t.* to place the palms of the hands together
and raise them to the forehead, as an act of
reverence or worship; (Bur.) ရှိခိုးသည်။

ယှောင်ဟိ, *v. t.* to petition reverently; (Bur.) သံတော်ဦး
တင်သည်။

ယှိုင်, *pro. a.* some; (Bur.) အချို့။

ယှု, *n.* a huntsman, a hunter, ထမ၊ ဖြာန် (Bur.) မုဆိုး။

ယှိုင်ခိုင်, *n.* a foot-step; (Bur.) ခြေရာ။

ယှု, *v. t.* to stir anything round and round in a vessel;
(Bur.) မွှေသည်။

ယှုင်, *adv.* now, ထမင် (Bur.) ယခု။

ယှုင်, *v. t.* to sprinkle; (Bur.) ဖြန်းသည်။

ယှုင်ဖိုတ်, *v. i.* to be happy; (Bur.) ဝိတ်သက်သာသည်။
ချမ်းသာသည်။

ယှောင်ယှောင်, *adv.* in succession, in order; (Bur.) အစဉ်
အတိုင်း။

* ယှောင်, *v. t.* to instruct, to reprove; (Bur.) ဆုမ္မသည်။

* ယှောင်ခွါ, *v. t.* to prohibit, ယှောင်ခနာ (Bur.) မြစ်ထား
သည်။

ယှိတ်တာ, *v. t.* to drive away, following after with a
whip; (Bur.) မောင်းနှင်သည်။

ယှိန်, *adv.* continually; (Bur.) အစဉ်။

လွဟ်တဲ, *n.* a weapon, ဝဟ်တဲ။ (Bur.) လက်နက်။
 လွိပြာ, *v. t.* to take care of, to support, လွိပရာ။ (Bur.)

ပြုရသည်။

လွိမာန်, *n.* a temple; (Bur.) ဒိတ်မှန်။

လွိရိယျ, (Pali ဝိရိယ), *n.* diligence; (Bur.) ဝိရိယ။

လွေတ်, *n.* pretence, assumption; (Bur.) ဟန်ဆောင်ခြင်း။

လှ, *n.* a leaf, လှ။ (Bur.) အရွက်။

လှကွဲ, *n.* dwarf palm leaves used for roofing; (Bur.)

ခနိဇက်။

လှတရင်, *n.* the shutter of a door; (Bur.) တံခါးရွက်။

လှဒကေင်, *n.* scales for weighing; (Bur.) ချိန်ခွင်။

လှတတင်, *n.* a window-shutter; (Bur.) ပြတင်းရွက်။ ပြတင်း
 ဒိတ်။

လှဗုဒ္ဓ, *n.* a ceiling; (Bur.) ပျဉ်ချက်ခွက်။

လှင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) ထိတ်လန့်၍လွေဝေသည်။

လှရိတ်, *n.* a leaf of the corypha or book-palm; (Bur.)
 လေရွက်။

လှဝိဆိ, *n.* a kind of grass used in thatching; (Bur.) သက်
 ကတ်။ သက်ငယ်။

လှာ, *n.* a lake; (Bur.) အင်း။

လှာ, *n.* an inferior kind of brass; (Bur.) ညံ့သောကြေးဝါး။

လှာင်, *v. i.* to have a hole or hollow in the side of any
 thing; (Bur.) လှိုင်ရှိသည်။

လှဲ, *v. t.* to change, လှဲ။ (Bur.) လဲသည်။

လှိက်, *n.* edible moss; (Bur.) လူစားနိုင်သောကျောက်မွှေး။

လှိုင်, *v. i.* to sleep, လှိုင်တံ။ (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

လှိုင်ရိတ်, *v. t.* to enjoy, to take pleasure in. See လှိုင်
 ရိတ်။ (Bur.) မွေ့လျော်သည်။

လှဲ, *n.* copper; a copper coin; as လှဲ ပွဲဂတေငံ *one copper
 coin. Col.*; (Bur.) ကြေးနီဒင်္ဂါး။

ထွက်ထိုင်, *v. i.* to be rent, or broken to pieces ; (Bur.)
ကြေမွသည်။

ထွတ်, *n.* phlegm ; (Bur.) သလိပ်။

ထွေ, *v. t.* to deceive, ထွေစေ။ (Bur.) ထည့်စားသည်။

ထွေထွန်, *v. t.* to entice, to coax, ထွေထွန်ထား။ (Bur.)
သွေးဆောင်သည်။

ထွေ, *a.* broad ; *v. i.* to be broad ; (Bur.) ကျယ်သော။ ကျယ်
သည်။

ထွေး, *a.* extensive ; *v. i.* to be extensive ; (Bur.) ကျယ်
ဝန်းသော။ ကျယ်ဝန်းသည်။

ထွောင်မြဲ, *v. i.* to rejoice ; (Bur.) ရှင်စမ်းသည်။ ဝမ်းမြောက်
သည်။

ထွောင်အာ, *v. i.* to sail ; (Bur.) ထွန်သွားသည်။

ထွက်, *a.* dirty, filthy ; (Bur.) ညစ်သော။

ထွက်, *n.* hiccough ; (Bur.) ခြို့။ ခြို့ထိုးခြင်း။

ထွတ်စိုက်, *v. t.* to make comfortable and happy ; (Bur.)
စိတ်ဝေစေသည်။

○

ဝ, *n.* a tribe of Peguans who resemble Karens ; (Bur.)
မွန်လူမျိုးတမျိုး။

ဝက်, *num. aux.* applied to books ; as လိက်ပွဲဝက် *one book* ;
(Bur.) အစောင်။

ဝင်, *n.* a pool ; (Bur.) ချေခိုင်း။

ဝင်, *n.* a fence, enclosure ; (Bur.) ဝင်း။

ဝင်သာသဏာ, *n.* a mission compound ; (Bur.) သာသ
နာဝင်း။

ဝင်, *v. i.* to cease (of rain) ; ခု။ (Bur.) ပြတ်သည်။ စဲသည်။

ဝတ်, (Pali ဝတ္ထု), *n.* duty ; (Bur.) ဝတ်။

ဝတ်ကျ်, *n.* duties to God ; (Bur.) ဘုရားဝတ်။

- ဝတ်ထွဲ, *n.* duties of hospitality ; (Bur.) ဧည့်သည်ဝတ်။
 ဝတ်မိမ, *n.* duties to parents ; (Bur.) မိဘဝတ်။
 ဝတ္ထုဒါနံ, *n.* an offering ; (Bur.) ဒါနဝတ္ထု။
 ဝတ္ထုဂဉ္ဇိဂဉ္ဇတ်, *n.* trinkets of various kinds ; (Bur.)
 အဘိုးမထိုက်သောတန်ဆာကလေး။
 ဝတ်ယာတ်, *v. t.* to wring water from cloth ; (Bur.) အ
 ဝတ်ညှစ်သည်။
 ဝဇ္ဇနာ, (Pali), *n.* divine homage ; (Bur.) ဆုရားကိုရှိခိုး
 ခြင်း။
 ဝင်တဲ, *n.* a weapon, လွတ်တဲ။ (Bur.) ထက်နက်။
 ဝဟ်, *n.* the lunar month nearly corresponding to Octo-
 ber ; (Bur.) သတင်းကျွတ်။
 ဝင်, (Pali ဝါသ), *n.* the Buddhist lent, an annual period
 of three months, during which religious observ-
 ances are strictly enjoined ; (Bur.) ဝါ။
 ဝါ, *n.* an open plain or prairie ; (Bur.) လွင်ပြင်။
 ဝါ, *n.* time referring to repetition ; thus ဝှဲဝါ *one time*
 or *once* ; ခါဝါ *two times* or *twice* ; ဂျိုင်ထိုဝါ *re-*
peatedly ; (Bur.) အခါ။
 ဝါ, *n.* a paper kite ; (Bur.) ဂွန်လေတံခွန်။
 ဝါမီ, *n.* an adze ; (Bur.) တံဝည်း။
 ဝါမိ, *n.* a beginning, တံဝါမိ။ (Bur.) အစ။ ထက်ပြီး။
 ဝါဗ္ဗ, *n.* fields, generally a collection of paddy fields ;
 (Bur.) လယ်တော။
 ဝါဓိုဝ်, *n.* a salt-marsh ; (Bur.) ခေင်္ဂလွင်းမိုးသောလွင်း။
 ဝါင်, *n.* a species of mint ; (Bur.) ပင်မိင်း။
 ဝါင်ဒုင်တျင်, *v. t.* to go out to meet, ဝါင်ဒုင်ထလှင်။
 (Bur.) ကြိုဆိုသည်။
 ဝါတ်, *a.* difficult ; *v. i.* to be difficult ; (Bur.) ခက်သော။
 ခက်သည်။

ဝါတ်ခါ, *v. i.* to be in distress for want of food, etc.;

(Bur.) ဆင်းရဲသည်။

ဝါတ်ဂါတ်, *a.* very difficult, ဝါတ်ညှိယံသောင်။ *v. i.* to be very difficult; (Bur.) ခက်ခဲသော။ ခက်ခဲသည်။

ဝါဒ, (Pali), *n.* instruction, a precept; (Bur.) ဩဝါဒ။

ဝါရ, *adv.* while; (Bur.) စည်တွင်း။

ဝါရန်, *n.* (Eng.), a warrant; (Bur.) ဝါရန်။

ဝါသွာ, *n.* natural bent; (Bur.) ဝါသနာ။

ဝါ, *n.* manure; (Bur.) နောက်ချေး။

ဝိ, *n.* the sycamore; (Bur.) သဖန်း။

ဝိကူင်း, *n.* the fig; (Bur.) သဘောသဖန်း။

ဝိဝိက္ခိယ, (Pali), *a.* unstable, fickle; (Bur.) ဝိဝိက္ခိယ။ မမြဲမြံသော။

ဝိညာနိ, (Pali ဝိညာဏ), *n.* the spirit, the soul; (Bur.) ဝိညာဏ်။

ဝိဘတ်, *n.* a preposition; (Bur.) ဝိဘတ်။

ဝိဝိင်ဒေဝှင်, *v. i.* to be amazed, astounded; (Bur.) အနိအားသင့်သည်။

ဝိသေသ, *a.* or *adv.* exceeding, extraordinary, extraordinarily; (Bur.) ဝိသေသ။ အထူး။

ဝိ, *v. t.* to doctor, to nurse; (Bur.) ကုသသည်။

ဝိ, *v. t.* to raise, applied to the rearing of animals for a livelihood; (Bur.) မွေးသည်။ ကြီးအောင်ကျွေးမွေးသည်။

ဝိပရာ, *v. t.* to care for, to nourish; (Bur.) ပြုစုသည်။

ဝိပက်, (Pali ဝိပါက), *n.* the result of former evil deeds; (Bur.) ဝိဘက်။

ဝိပကဝတ်, *n.* the consequences, that follow evil deeds supposed to have been committed in a former state of existence; (Bur.) ဝိဘက်။ ဝန်။

- ဂုတ်, *n.* a young woman, a virgin; (Bur.) အပျို။
 ဂုတ်ဂဗ္ဗလေင်, *n.* a girl of the age of puberty; (Bur.) အပျိုပေါက်။
 ဂုတ်ပရံင်, *n.* an old maid; (Bur.) အပျိုဟိုင်း။
 ဂုတ်ခိုတ်, *adv.* round about; (Bur.) ပတ်လည်။ ပတ်ဝန်းကျင်။
 ဂုတ်ဆီ, *n.* the long-armed ape; (Bur.) မျောက်ထွဲကြောင်။
 ဂုန့်, *v. i.* to be cooked, applied only to rice; (Bur.) နပ်သည်။ ထမင်းနပ်သည်။
 ဂုန့်သေလာ, *n.* the sweet-potato; (Bur.) ကစွန်းဥ။
 ဂေင်, *v. i.* to play; (Bur.) ကစားသည်။
 ဂေင်တသတင်, *v. t.* to make, especially an honorific term used of offerings made by royalty; (Bur.) ဝွဲလင်းသတင်ပြုလုပ်သည်။
 ဂေင်နွဲ့, *prep.* except, ဂေင်နွဲ့ကျီ (Bur.) မှတပါး။
 ဂေင်နွဲ့ဂ်, *conj.* moreover; (Bur.) ထိုအပြင်။ သည်အပြင်။
 ဂေင်ဝဲ, *v. t.* to avoid, to reject; (Bur.) ကြဉ်ရှောင်သည်။
 ဂေင်အာ, *v. i.* to be separated; (Bur.) ခွဲခွာသွားသည်။
 ဂေတ်, *v. t.* to reprove, to punish; (Bur.) အပြစ်တင်၍ ဆုမ္မသည်။
 ဂေတ်ဗြောန့်, *v. t.* to rebuke; (Bur.) ဆုမ္မသွန်သင်သည်။
 ဂေဒနာ, (Pali), *n.* suffering, misery; (Bur.) ဒုက္ခဂေဒနာ။
 ဂေန့်, *a.* crooked, as an arm by contraction of the muscles; *v. i.* to be crooked; (Bur.) ကောက်ကွေးသော။ ကောက်ကွေးသည်။
 ဂေန့်ဝံက်, *v. i.* to be deformed; (Bur.) ကောက်လိပ်သည်။
 ဝဲ, *n.* malice; (Bur.) ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း။
 ဝဲ, *n.* an eddy, a whirlpool; (Bur.) ဝဲ။
 ဝေါင်သ, *n.* a tribe, a family, ဝိုင်သ။ (Bur.) ဆွေမျိုး။
 ဝေါန့်စပ်, *v.* to humble one's self, to beg pardon, ဝန့်စပ်။ (Bur.) ဝန့်ချသည်။ တောင်းပန်သည်။

ဝေါဟာ, (Pali ဝေါဟာရ), *n.* common parlance; (Bur.)

ဝေါဟာရ။ စကားစမည်။

ရိုင်, *n.* a hoop; (Bur.) ခွေပတ်။ စည်ပတ်။

ရိုင်ခိုင်, *n.* lemon-grass; (Bur.) စပါးလင်း။

ရိုတ်, *v. t.* to forget; (Bur.) မေ့သည်။

ရိုတ်ထေဝံ, *v. t.* to forsake, ရိုတ်ထော့၏။ (Bur.) မေ့ရစ်သည်။

ရိုတ်ထေ, *v. t.* to leave a thing through forgetfulness;
(Bur.) မေ့၍ချန်ထားခဲ့သည်။

ရိန်, *n.* joists, the timbers on which a floor is laid;
(Bur.) ဆင့်။

ရိင်, *n.* the ridges that rise on the body from severe
blows with a rod; (Bur.) ဒါဏ်ရာ။

ဝး, *v. t.* to break, by bending back and forth. or by
twisting; (Bur.) ချိုးသည်။

ဂံ, *pro. a.* this. It is frequently used, where it cannot
be translated. See Gram. § 14-3. Note 1.;
(Bur.) ဤဟာ။ သည်ဟာ။

ဂှင်လွံ, *n.* a dream, သွင်လပ၏။ (Bur.) အိပ်မက်။

သ

သက, *v. t.* to shove off; thus သကချင် or ထကချင် *to shove*
off a boat, either to keep it from hitting a bank
or wharf, or to start it out from the shore;
(Bur.) ကန်သည်။

သက္ကရာတ်, *n.* an era; (Bur.) သက္ကရာဇ်။

သက်, *v. i.* to be destitute; as မသက်ကုအဟာရ *destitute*
of food; (Bur.) မွဲလျက်ရှိသည်။

သက်သက်, *adv.* wholly, at all; as ယွံမွဲသက်သက် *there is*
none at all; (Bur.) သက်သက်။

သက်ထပ်, *v. t.* to mark down, for the sake of calling to
mind; (Bur.) မှတ်သားသည်။

သက်သီ, *n.* a witness, an evidence; (Bur.) သက်သေ။
 ခြောက်, *a.* dry; *v. i.* to be dry; (Bur.) ခြောက်သော။ ခြောက်သည်။

ခွန်, *n.* a company, a herd, ခွံဝဝါ။ a companion; (Bur.) အဝု။ အဖေ။

ခွတ်, *a.* fierce, strong, applied to the wind; (Bur.) ပြင်းစွာသော။

ခွတ်မြတ်, *a.* harsh, severe, abusive, ကြံကြ။ *v. i.* to be harsh; (Bur.) ပြင်းပြသော။ ပြင်းပြသည်။

ခွတ်, *v. t.* to omit, ချွတ်။ (Bur.) မ(ပြု)ဘဲမှတ်ထားသည်။

ခွတ်ဖလတ်, *n. pl.* omissions; (Bur.) ချန်မှတ်ထားခြင်း။

ခွေပ်, *n.* a digest, an abstract, ခွေ့။ (Bur.) အကျဉ်းအချုပ်။

ခွေပ်, *v. t.* to grasp with the hand, ခွေပ်တဲ။ *n.* a handful; a dry measure equivalent to one gill; (Bur.) ထက်ဆုပ်ယူသည်။ ထက်တဆုပ်။

ခွေပ်, *v. t.* to weigh; (Bur.) ချိန်သည်။

ခွေပ်, *n.* weight; (Bur.) အချိန်။

ခွေပ်, *v. t.* to clasp with the hand; (Bur.) ထက်နှင့်ဆုပ်ကိုင်သည်။

ခွေပ်, *n.* midnight, ခွေပ်တွဲ။ သင်္ဂါဟံ။ (Bur.) သန်းခေါင်။

ခွေပ်, *a.* scarce;—*v. i.* to lack; (Bur.) ပြတ်လပ်သော။ ပြတ်လပ်သည်။

ခွေပ်, *v. t.* to obtain, သင်္ဂါဟံ။ သင်္ဂံ။ (Bur.) ရသည်။

ခွေပ်, *adv.* lukewarm; (Bur.) ပူပူ။ နွေးနွေး။

ခွေပ်, *v. t.* to speak, to say; (Bur.) ပြောသည်။ ဆိုသည်။

သင်, (Pali သင်္ဃာ), *n.* the priesthood; (Bur.) သင်္ဃာ။

သင်ကာ, *v. t.* to be doubtful of, suspicious of; (Bur.) သင်္ကာမကင်း။ ယုံမှားသည်။

- သင်ထူးကျပ်, *n.* the church ; (Bur.) အသင်းတော်။
- သင်, *n.* the hair that grows in a circle on the head
or neck of a man, ox or horse ; (Bur.) သေ့။
- သွာ, *n.* a priest's garment ; (Bur.) သင်္ကန်း။
- သွဉ်, *v. t.* to chew, masticate ; (Bur.) ဝါးသည်။
- သရေခံ, *n.* repentance, a being silent from sorrow, သွေ့ခံ။
သရေခံ (Bur.) နောင်တ။
- သစ္စ, (Pali), *n.* truth as opposed to falsehood ; (Bur.)
သစ္စာ။
- သွင်, *n.* a sword ; (Bur.) ထားလွယ်။
- သွဆီသွင်, *v. i.* to be wearied, tired ; (Bur.) မောပန်း
သည်။
- သွင်ကေင်, *a.* clear, transparent ; (Bur.) ကြည်လင်သော။
- သွင်ဝှဲ, *a.* pure, pure white ; *v. i.* to be pure white ;
(Bur.) ဖြူစင်သော၊ ဖြူစင်သည်။
- သွင်သိုက်, *v. t.* to be pleased with, သိုက်သိုက် (Bur.) နှစ်
သက်သည်။
- သွင်, *a.* heavy, grievous ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.)
လေးသော၊ လေးသည်။
- သွင်သန်, *a.* difficult ; *v. i.* to be heavy ; (Bur.) လေးထန်
သော၊ လေးထန်သည်။
- သွင်, *a.* deep ; *v. i.* to be deep ; (Bur.) နက်သော၊ နက်
သည်။
- သွင်နက်, *a.* intricate, hard to be understood ; *v. i.* to
be hard to be understood ; (Bur.) နက်နဲသော၊
နက်နဲသည်။
- သဏ္ဍ, *n.* a measure ; (Bur.) အခြင်အတွယ်။ ပမာဏ။
- သဏ္ဍိုင်ဇိုင်ဂဇိုင်, *n.* the talon of a bird of prey ;
(Bur.) ဌာန်ရဲ၏ခြေသည်။
- သဏ္ဍိုင်တဲ, *n.* the finger-nail, သွေ့မတ် (Bur.) လက်သည်း။

- သဉ္ဇီ, *v. t.* to collide with, used of stars; (Bur.) ထိခိုက်သည်။
- သဘောနီ, *v. i.* to walk in a place requiring caution, as on a narrow path on the bank, or on a log, သဘောနီအာ။ (Bur.) ရှောက်သွားသည်။
- သဘောနီအာ, *v. i.* to coast along, as a ship; (Bur.) ရှောက်လိုက်သွားသည်။
- သတ်, *n.* fruit; the areca-nut, which has no other name; (Bur.) အသီး။ ကွင်းသီး။
- သတ်ခဇိုင်, *n.* the luffa; (Bur.) သဖွတ်သီး။
- သတ်ချ, *n.* the Malay chestnut; (Bur.) သစ်ချသီး။
- သတ်ချော်လော, *n.* the pumelow, the shaddock; (Bur.) ကျွဲကောသီး။
- သတ်စပျေတ်, *n.* the grape fruit, သတ်စပျေတ်။ (Bur.) စပျစ်သီး။
- သတ်ခေဒီ, *n.* the nutmeg; (Bur.) ခေဒီပွိုလ်သီး။
- သတ်ဇုက်တီ, *n.* the ground-nut, pea-nut; (Bur.) မြေပဲ။
- သတ်ဇုင်, *n.* a kind of fruit resembling the orange; (Bur.) လိမ္မော်သီးနှင့်တူသောအသီးတမျိုး။
- သတ်တဲ, *n.* the fist, *i. e.* the hand clenched for striking a blow; (Bur.) ထက်သီး။
- သတ်ပကံက်ခဏာတ်, *n.* the sweet hog-plum; (Bur.) ဝွေးချိုသီး။
- သတ်ပကီ, *n.* a tree producing a small, astringent, apple-like fruit, the *flocourtia cataphracta*; (Bur.) နဲရွဲသီး။
- သတ်မီ, *n.* the Bengal quince or bael; (Bur.) အုပ်ရှစ်သီး။
- သတ်ဖြုံ, *n.* the cocoanut; (Bur.) အုန်းသီး။
- သတ်ဖြုံမီ, *n.* the sea cocoanut; (Bur.) ပင်လယ်အုန်းသီး။

သတ်မြိတ်, *n.* the custard-apple; (Bur.) ဩဇာသီး။

သတ်မြိတ်ကွင်း, *n.* the ox-heart. The same name seems to be applied to the sour-sop; (Bur.) သဘောဩဇာသီး။ ခူးရည်းဩဇာသီး။

သတ်, *v. t.* to bear, to bring forth, applied to trees and plants producing fruit; thus တုံ့ဟုံသိုင့်သတ်သိုင့် သတ်ဟုံမာန် *a bad tree cannot bring forth good fruit*; (Bur.) အသီးသီးသည်။

သတ်, (Pali သတ္တော), *n.* a living being, anything that has animal life; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ်ဂဗျ၊ *n.* a venomous animal or reptile; (Bur.) အဆိပ်အတောက်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ပန်, *n.* a quadruped; (Bur.) ခြေလေးချောင်းရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ဇိုင်ဇ၊ *n.* a biped; (Bur.) ခြေနှစ်ချောင်းရှိသောသတ္တဝါ။

သတ်တိရတ်ဆာန်, *n.* a beast, a brute, တိရစ္ဆာန်။ (Bur.) တိရစ္ဆာန်။

သတ်ဩ, *n.* an enemy; (Bur.) ရန်သူ။

သတ်တူသွေ, *n.* a bird, a winged animal; (Bur.) အတောင်ရှိသောတိရစ္ဆာန်။

သတ်ပရိုင်, *n.* a very old person; (Bur.) လူအို။

သတ်ပွဲဇန်, (Pali ပုဗ္ဗဇနော), *n.* a human being; (Bur.) ပုဗ္ဗဇဏ်။

သတ္တံ, (Pali သတ္တော), *n. pl.* living beings, သတ္တန္တံ။ (Bur.) သတ္တဝါတို့။

သတ္တမ, (Pali), *o. a.* seventh; (Bur.) ခုနစ်မြောက်။

သတ္တဝါ, (Pali သတ္တော), *n.* a rational being; (Bur.) သတ္တဝါ။

သတ္တဟ, (Pali), *n.* a week; (Bur.) ခုနစ်ရက်။ တသိတင်း။

သတ္တ, (Pal), *n.* strength; (Bur.) သတ္တိ။

သတင်, *v. i.* to lie down, used with regard to men of note; (Bur.) လျောင်းသည်။

ဣဝ, *a.* straight; *v. i.* to be straight; (Bur.) ဖြောင့်သော၊ ဖြောင့်သည်။

ဣဝဣဝ, *adv.* straight-forwardly, in a straight forward manner; (Bur.) တည့်တည့်။ ဖြောင့်ဖြောင့်။

ဣဝလှ, *a.* upright, righteous, လူ။ *v. i.* to be upright; (Bur.) ဖြောင့်မတ်သော၊ ရိုးသားသော၊ ရိုးသားသည်။

ဣဝလင်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်အောင်လုပ်သည်။

ဣဝဣဝ, *v. t.* to strengthen; to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

သတာတေရ, (Greek), *n.* a stater; (Bur.) သတာတေရ။

သတိ, (Pali), *n.* caution, attention; (Bur.) သတိ။

ဣဝ်ဣဝ်, *v. i.* to lie down; (Bur.) အိပ်သည်။ လျောင်းသည်။

ဣဝ်ဣဝ်, *v. i.* to sleep; (Bur.) အိပ်ပျော်သည်။

ဣဝ်, *v. t.* to regard; (Bur.) ကြည့်မှတ်သည်။

ဣဝ်, *v. t.* to remember; (Bur.) မှတ်မိသည်။

ဣဝ်ဣဝ်, *v. t.* to measure, ဣဝ်ဣဝ်။ (Bur.) တိုင်းထွားသည်။

ဣဝ်, *n.* thickness; (Bur.) အထူ။

ဣဝ်, *a.* right, as opposed to left, ဣဝ်။ as တဲဣဝ် the right hand, တဲဣဝ်။ (Bur.) လက်ဝဲဘက်နှင့်ဆိုင်သော။

သွင်, *v. i.* to become, နှိ။ (Bur.) ဖြစ်လာသည်။

သွင်သွင်, *v. i.* to be amazed; (Bur.) အနံ့အားသင့်သည်။
See ဒေဝထွင်။

သွင်, *a.* numb; *v. i.* to be numb; (Bur.) ထုံကျဉ်းသော၊ ထုံကျဉ်းသည်။

သွင်, *a.* stupid, dull of apprehension, သွင်။ *v. i.* to be stupid; (Bur.) မိုက်မဲသော၊ မိုက်မဲသည်။

သဒ္ဓါ, (Pali), *v. i.* to feel kindly towards others; (Bur.) သဒ္ဓါသည်။

သဒ္ဓါစာဂ, *v. i.* to be religiously disposed; (Bur.) သု ရားတရားကြည်ညိုသည်။

သန့်, *v. i.* to be good, suitable, proper; *a.* good; as လှံ ခိုင်လှံသန့် *that which is not good, i. e. the evil;* (Bur.) သင့်သည်။ သင့်သော။

သန့်ထာန့်, *n.* a kingdom; (Bur.) နိုင်ငံ။

သပါ, *a.* dim, dim-sighted; *v. i.* to be dim; (Bur.) မှန် သော။ မှန်သည်။

သပါနီ, *a.* Spanish; (Bur.) သပါနီပြည်နှင့်ဆိုင်သော။

သပုန့်, *n.* rebellion; (Bur.) ဖန်ကန်ခြင်း။

သပုန့်, *v. i.* to rebel; (Bur.) ဖန်ကန်သည်။

သပေါတ်, *v. t.* to stroke gently with the hand; (Bur.) ဝှတ်သပ်သည်။

သပေါနီ, *v. t.* to rub with the hand to relieve pain; (Bur.) ထက်နှင့်ထိုက်ဝှတ်သည်။

သပံ, *n.* blasted grain, သွံ့။ သပန်း။ (Bur.) အဖျင်း။

သပဲ, *n.* a bird's nest; (Bur.) အထိုက်။

သပိုင်, *n.* a small cloth worn around the loins by Bud- dhist priests; (Bur.) သင်းပိုင်။

သပိတ်, *n.* a reed used for making coarse matting; (Bur.) ကျူ။

သဗ္ဗ, (Pali), *a.* all, every; (Bur.) ခပ်သိမ်းသော။

သဗ္ဗညု, (Pali), *n.* omniscience; *a.* omniscient, used as a title of Gotama; (Bur.) သဗ္ဗညု။

သဗ္ဗညုတညာနီ, (Pali သဗ္ဗညုတညာဏ), *n.* omniscience; (Bur.) သဗ္ဗညုတညာဏ်။

သဗာနီ, *n.* a first class road, (found in books); (Bur.) လမ်းမ။

သဘာဝ, *n.* nature, character; disposition, natural bent;
(Bur.) သဘော။

သဘာဝေဝ, *n.* divine law; (Bur.) တရား။

သမင်, *a.* barren; (Bur.) မြို့သော။

သမတ်, *a.* young, small; *v. i.* to be small; (Bur.) ငယ်
သော။ ငယ်သည်။

သမတ်, *n.* a small one, a child, a little one, a babe;
(Bur.) သူငယ်။

သမတ်မြို့, *n.* a young woman; (Bur.) မိန်းမငယ်။

သမတ်သစ္စ, *v. t.* to pledge; *n.* a pledge; (Bur.) သစ္စာဝ
တိထားသည်။ သစ္စာဂတိထားခြင်း။

သမင်ရထ, *v. i.* to consult together, to reason together;
(Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။

သမင်သွန်, *adv.* harmoniously, သွင်သွန်။ သွင်သွေန်။ (Bur.)
သင့်သင့်တင့်တင့်ရှိသည်နှင့်။

သမာမိ, (Pali, probably သမ္မာမိ), *n.* steadiness in a good
cause; (Bur.) သမာမိ။

သမာန်, *v. t.* to ask, to inquire, သွာန်။ သွာန်တိုန်။ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။

သမာန်သွက်, *v. t.* to ask, to inquire; သွာန်သွက်။ (Bur.)
မေးမြန်းသည်။

သမိင်ကျိုပ်, *n.* a turban; (Bur.) ခေါင်းပေါင်း။

သမုတ်, *v. t.* to call, to name; as မသမုတ်နကိုနာမစာ
called by my name; (Bur.) သမုတ်သည်။

သမုန်တုန်, *a.* false; (Bur.) မဟုတ်မမှန်သော။

သမူ, *n.* scent, smell; (Bur.) အနံ့။

သမူဗုဉ်, *n.* steam; (Bur.) ဆူသောရေငွေ့။

သမူအမြဲ, *n.* vapor, steam; (Bur.) အခိုးအငွေ့။

သမောန်, *n.* a border, သွေန်။ (Bur.) အစွန်းအနား။

သမောန်ပါင်, *n.* the lips; (Bur.) နှုတ်ခင်း။

သမ္ဘာ, *n.* fear; (Bur.) ကြောက်ခြင်း။

သမ္ပ, *v. i.* to be stained; (Bur.) စွန်းကွက်သည်။

သမေဝေ, *v. t.* to appoint, သမေဝေထင်။ (Bur.) ခန့်ထားသည်။

သန္တိ, *v. t.* to mark down, to take notice of, သန္တိဂညာတ်။ (Bur.) အမှတ်ရသည်။ မှတ်သားသည်။

သန္တိဒေ, *v. t.* to call to mind, to remember; (Bur.) မှတ်မိသည်။

သမ္ဗိဟ, *a.* stupid, သမ္ဗိဟ။ *v. i.* to be stupid; (Bur.) ထိုင်းမှိုင်းသော။ ထိုင်းမှိုင်းသည်။

သမ္ဘာ, (Pali), *n.* a consort, a husband or wife; (Bur.) ခင်ပွန်း။

သမ္ဘာ, (Pali), *a.* true, excellent; (Bur.) သမ္ဘာသော။ မှန်သော။

သမ္ဘာပယောဂ, (Pali), *n.* a pious disposition; (Bur.) သမ္ဘာပယောဂ။

သမ္ဗိုင်, *n.* a shadow; the place, situation, etc., of one's predecessor, etc.; (Bur.) အရိပ်။ အရိပ်အရာ။

သမ္ဗြိမဇ္ဇေ, *n.* violence; (Bur.) ပြင်းထန်ခြင်း။

သမ္ဗုင်ကျာ, *n.* the south; *a.* south; (Bur.) ထောင်။ ထောင်မျက်နှာ။

သမ္ဗု, *a.* foolish; *n.* fool; (Bur.) မိုက်သော။ အမိုက်ကြီး။

သရ, *n.* a sore, a wound, ကရ။ *col.*; ခရ။ (Bur.) အနာ။

သရမဒေတက်, *n.* a stripe; (Bur.) ရိုက်ရာဒါဏ်ချက်။

သရဝံပါဝ်, *n.* a depraved, vile disposition; (Bur.) အပြစ်။ ယုတ်မာသောသဘော။

အရဝေ, *n.* a wild beast; (Bur.) သားရဲ။

သရဝေပျင်, *n.* a harlot; (Bur.) ပြည်တန်ဆာ။

သရဝေပူနီ, *n.* a soldier; (Bur.) စစ်သူရဲ။

သရင်, *v. t.* to step over anything; (Bur.) ကျော်သွားသည်။

- သရုပ်, (Pali သရူပ), *n.* an epitome, a digest; (Bur.) အကျဉ်းချုပ်သောစာ။
- သရောင်, *n.* a swinging cradle, ခရောင် (Bur.) ပုခက်။
- သရို, *n.* mire, mud, ခရို (Bur.) ရွှံ့။
- သလင်, *n.* height, သမုင် (Bur.) အမြင့်။
- သလင်လင်, *v. t.* to make high, (Bur.) မြှင့်ထားသည်။
- သလေတ်, *v. t.* to think, to suppose; (Bur.) ထင်သည်။
- သလေတ်ပွါ, *v. t.* to doubt; (Bur.) ယုံမှားသည်။
- သလေတ်သန္တိ, *v. t.* to perceive; (Bur.) ထင်မှတ်သည်။
- သလောင်သွပ်, *a.* delighted, overjoyed; *v. i.* to be delighted, overjoyed; (Bur.) ပျော်မွေ့ရွှင်လန်းသော။
ရွှင်လန်းသည်။
- သလး, *v. t.* to clear up, to make clear; (Bur.) ရှင်းပေးသည်။
- သလးဝဟ, *v. t.* to bring forth, to give birth to; (Bur.) မွေးဖွားသည်။
- သဝါ, *a.* low; *v. i.* to be low; (Bur.) နိမ့်သော။ နိမ့်သည်။
- သဝေါင်ဍုင်, *v.* to draw water from a well; (Bur.) ရေခပ်သည်။
- သဟ်, *v. t.* to untie, to strip; (Bur.) ဖြေသည်။ ချွတ်သည်။
- သဟ်ကွဲ, *v. t.* to confute; to cast off; as သင်္ဂကွဲသပိုက်။
ထတက် to cast off clothes; (Bur.) ချွတ်သည်။
- သဟဲ, (Pali သဟာယ associating), *n.* a friend; (Bur.) ပိတ်ဆွေ။
- ညှုညှောက်, *v. i.* to be slightly burnt, as food in cooking; (Bur.) တူးချစ်သည်။
- သခါ, *n.* a key; (Bur.) နေ့။
- ညွာ, *v. i.* to go (intensive); as အဲညွာရောင် *I myself will go*; (Bur.) သွားသည်။
- ညွာင်, *a.* another; (Bur.) အခြားသော။

- ညွှင်ညွှင်, *v. i.* to be putrid; (Bur.) ဂုဏ်ဝင်သည်။
 ညွှတ်, *v. i.* to be incipiently putrid, applied to cooked food; (Bur.) သိုးသည်။
 ညွှဲ, *a.* decayed, putrid; *v. i.* to be decayed; (Bur.) ဂုဏ်ဝင်သော၊ ဂုဏ်ဝင်သည်။
 ညွှဲ, *a.* withered, *သောင်*။ *v. i.* to be withered; (Bur.) ညှိုးနွမ်းသော၊ ညှိုးနွမ်းသည်။
 ညွှဲညွှင်, *v. i.* to become corrupt; (Bur.) ဂုဏ်ဝင်နံ့စေသည်။
 ညွှိညွှင်, *v.* to boast; (Bur.) ဝါကြွားသည်။
 ညွှိတ်, *a.* decayed, rotten, as wood; *v. i.* to be decayed; (Bur.) ဆွေးမြေ့သော၊ ဆွေးမြေ့သည်။
 ညွှဲ, *adv.* entirely; as *အိုတ်ညွှဲ* *entirely gone*; (Bur.) အကုန်အစင်။
 ညွှဲ, (*pron.* *ဆး*) *v. i.* to be clear; to be cleaned from dirt; (Bur.) စင်သည်။
 ညွှဲညွှဲ, *adv.* wholly; (Bur.) လုံးလုံး။
 ညွှဲဇွဲ, *a.* pure, holy; *adv.* clearly; *v. i.* to be clean, to be cleansed; (Bur.) စင်ကြယ်သော၊ စင်ကြယ်စွာ၊ စင်ကြယ်သည်။
 သာ, *a.* light, not heavy; *v. i.* to be light; (Bur.) ပေါ့သော၊ မလေးသော၊ ပေါ့သည်။
 သာဓာ, *a.* active; (Bur.) ပေါ့ပါးလျင်မြန်သော။
 သာသွေ့, *a.* trifling, light-minded; *v. i.* to be light-minded; (Bur.) ပေါ့လျော့သော၊ စိတ်ပေါ့သော၊ စိတ်ပေါ့သည်။
 သာ, *n.* borax; (Bur.) လက်ခြား။
 သာအရိုင်း, *n.* tincal; (Bur.) လက်ခြားရိုင်း။
 သာဂု, (Eng.) *n.* sago; (Bur.) သာဂု။
 သာသာ, *adv.* quietly; (Bur.) တိတ်တဆိတ်၊ တိတ်ဆိတ်စွာ။

သပ်, *n.* color; a kind.; (Bur.) အရောင်အဆင်း။ အမျိုး။

သပ်ထဝါ, *n.* a color; (Bur.) အရောင်အဝါ။

သပ်, *v. t.* to tear, to rend; (Bur.) ဆုတ်သည်။

သပ်ဂ်, *adv.* as, like as; (Bur.) သည်လို။ သဖွယ်။

သပ်ဏံ, *pron. a.* such, of this sort; (Bur.) ဤသို့။

သပ်လီ, *adv.* how, why; (Bur.) အဘယ်ကြောင့်။ ဘွဲ့ယ်
ကြောင့်။ အဘယ်နည်းဖြင့်။

သပ်ဂွံ, *adv.* thus, after this manner, သပ်ဂ်။ (Bur.) ဤသို့။
ထိုသို့။

သာင်, *n.* a dam; (Bur.) တံ။

သာတ်, *v. t.* to bail, as water out of a boat, သာတ်ခုပ်
ရှင်။ (Bur.) ချေပက်သည်။

သာဏာနံ, (Hebrew), *n.* Satan; (Bur.) မာရ်နတ်။ စာတန်။

သာမည, (Pali), *a.* common; (Bur.) သာမည။

သာရိကာ, *n.* the large mynah bird; (Bur.) သာလိကာ။

သာသဏာ, (Pali သာသနာ), *n.* a system of religion;
(Bur.) သာသနာ။

သပ်, *n.* an eunuch, သပ်ဏဲ့; (Bur.) မိဗ္ဗလျာ။ သင်းကွပ်
ခြင်းကိုခံပြီးသောယောက်ျား။

သပ်ဗာနံ, *n.* (Eng.), summons; (Bur.) သမ္မန်စာ။

သပ်သောင်, *n.* a ramrod; (Bur.) သေနတ်ထိုးတံ။

သပ်, *n.* a honey-bee; (Bur.) ပျားကောင်။

သပ်ရဲ့, *n.* a small kind of honey-bee; (Bur.) ယင်ပျား။

သပ်ဗောင်, *v. t.* to hack a bamboo lengthwise, prepara-
tory to flattening it, as used in floors; (Bur.)
ခွဲခြင်းသည်။

သိင်, (Pali သိဟ a liver), *n.* Leo, the 5th sign of the
zodiac; (Bur.) သိန်ရာသီ။

သိင်, *v. i.* to be wide apart; (Bur.) ကျယ်သည်။

သိင်သာ, *v. i.* to be lonely; ပိုတ်သွၼ် (Bur.) မချေၼ်ၼိုင်အောင်
ဆိတ်ညံ့လျက်ရှိသော။

သိင်ဆုတ်, *n.* the hill on which the Shwe Dagon Pagoda
stands; (Bur.) သိဋ္ဌုတ်ကုန်း။

သိင်ဗို, (Pali သီဟဋ္ဌ), *n.* Ceylon; (Bur.) သီဟိုဠ်။

သိတ်, *v. i.* to abrade; (Bur.) ဝွန်းသည်။

သိန္နရုတ်, *n.* Mount Sinnarat, *i. e.* Mt. Meru, the great
central mountain, around which the sun is sup-
posed to revolve; (Bur.) မြင်းမိုရ်တောင်။

သီ, *n.* the building, where Buddhist priests are conse-
crated, and also the building over water, where
they confess; (Bur.) သိမ်။

သီကေတ်, *v. t.* to take to one's self, to take possession
of, သီကဏ္ဍတ်။ သီဒက်။ (Bur.) သိမ်းယူသည်။ သိမ်း
ဆည်းသည်။

သီဂိုင်, *v. t.* to attach (property); (Bur.) ဝါရုန်းကပ်သည်။

သီဒက်, *v. t.* to see to, put through, despatch, as a mat-
ter of business; (Bur.) ထိန်းသိမ်းသည်။

သီပကေဝံ, *v. t.* to gather and put away, သီပကေဝမ်။
(Bur.) စုသိမ်းသည်။

သီပပင်, *v. t.* to pick up and put away; (Bur.) ကောက်
သိမ်းသည်။

သိတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand; (Bur.)
ကျန်သည်။

သိင်, *n.* a remainder, သမေင်။ (Bur.) အကျန်။

သိင်ဇ, *n.* a remainder; (Bur.) အကြွင်းအကျန်။

သီက္ခီ, *n.* an attendant upon a king or governor; (Bur.)
ခစားသောသူ။

သီက္ခီ, *v. i.* to serve as an attendant; (Bur.) ခစား
သည်။

သီလ, (Pali), virtue ; (Bur.) သီလ။

သုဂ်, *n.* the *placenta* ; (Bur.) အချင်း။ သွေးအိမ်။

သုဂ်ကလိ, *n.* the *Amherstia* ; (Bur.) သောင်က။ အသောင်က။

သုဂ်သတ်ဖြဲ, *n.* a pithy substance, that fills the cavity of a cocoanut that has germinated ; (Bur.) အုန်းဆန်ခြည်ထွေး။

သုခ, (Pali) ; *n.* bliss, happiness ; (Bur.) သုခ။ ချမ်းသာ။

သုင်, *v. t.* to drink ; (Bur.) သောက်သည်။

သုင်ခံက်, *v.* to smoke, to smoke tobacco. ခံက် is evidently derived from *tabaco*. This appears to be the only word contributed to the Mon language by the American Indians ; (Bur.) ဆေးလိပ်သောက်သည်။

သုတ်, *n.* silk ; (Bur.) ဖိုး။

သုန်ည, (Pali သုည), *n.* zero ; (Bur.) သုည။

သုတ, (Pali), *n.* excrement. Probably this is a euphemism, a polite term to be used on occasion instead of အိက်။ (Bur.) ကျင်ကြီး။

သုသာန်, (Pali သုဿန), *n.* a grave-yard ; (Bur.) သင်းချိုင်း။

သု, *v. t.* to measure, as grain ; (Bur.) ခြင်သည်။

သုစရိတ်, (Pali သုစရိယ), *n.* a good deed ; (Bur.) သုစရိတ်။

သုရာ, (Pali), *n.* an intoxicating liquor ; (Bur.) သုရာ။

သောက်ဖိုဝ်, *v. i.* to quarrel, သောက်ညှဉ်းကဆ်။ (Bur.) ရန်ထွေသည်။

သေဏာတ်, *n.* a gun, a musket ; (Bur.) သေနတ်။

သေထီ, *n.* a rich man ; (Bur.) သူဌေး။

သေ, *a.* Shan, သေ။ This is often used for ချော့ချော့။ (Bur.) ရှမ်းလူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သေ, *a.* very small ; (Bur.) သေးသော။

သေဝ်နဲ, *n.* a lawyer ; (Bur.) ချေ့နဲ။

သေတ်, *v. i.* to remain, to be left on hand, သိင်္ဂီ (Bur.)
ကျန်သည်။

သော်, *n.* the hair of the head ; (Bur.) ခံပင်။

သော်ကောင်, *n.* the forelock ; (Bur.) နုဖူးခံ။

သော်ယံင်, *n.* the knot of hair worn by men ; (Bur.)
ယောင်။

သောန် *v. t.* to cast in a mould ; (Bur.) သွန်းသည်။

သောန်, *a.* brittle ; (Bur.) ဆတ်သော။

သောဝ်ကာ, *adv.* sometimes ; (Bur.) တခါတလ။

သောဠသမ, (Pali), *o. a.* sixteenth ; (Bur.) တဆယ်ခြောက်
ချမြောက်သော။

သံက်, *v. t.* to peel off, as the bark of a tree, or the
rind of an orange, or the husk of a cocoanut ;
(Bur.) အခွံကိုခွင်သည်။ ခွာသည်။

သံက်သွံ, *v.* to take off the skin of an animal, ထိုက်သွံ။
(Bur.) သားရေကိုဆုတ်ခွာသည်။

သံအဓိ, *n.* a sandbank ; (Bur.) သောင်။

သံဝ်ဝါသ, (Pali သံဝါသ), *n.* a union, applied particu-
larly to sexual intercourse ; (Bur.) သံဝါသ။

သံဝ်ဝေဝ, (Pali သံဝေဝ), *n.* repentance ; (Bur.) သံဝေဝ။
နောင်တ။

သံဝ်သာ, (Pali သံသရာ), *n.* transmigration ; (Bur.) သံတ
ရာကျင်လည်ခြင်း။

သိုက်, *n.* Venus, ဂြိုဟ်သိုက်။ Friday, တွဲသိုက်။ (Bur.)
သောက်ကြာ။

သိုက်, *v. i.* to have in abundance ; (Bur.) ငွေ့သည်။

သိုက်သိုက်, *a.* rich, wealthy ; *v. i.* to be wealthy ; (Bur.)
ကြွယ်ဝသော။ ကြွယ်ဝသည်။

သိုက်သိုက်, *adv.* slowly ; (Bur.) တဖြည်းဖြည်း။

- သိုင်း, *n.* a hole (as a serpent's); (Bur.) ထွင်း။ အပေါက်။
 သိုင်တကေတ်, *n.* the anus; (Bur.) စအို။ ဖင်း။
 သို, *prep.* with, သိုကို, as သိုဝိတ် *with the mind or heart-ily*; (Bur.) နှိုင်း။
 သိုဝှးတိဝှေ့, *prep. and adv.* throughout; (Bur.) ထရှောက်လုံး။
 သိုဝိတ်သိုဝိတ်, *v. i.* to enter fully into a business, soul and body; (Bur.) စိတ်ပါကျိတ်ရောက်သည်။
 သိုမဝံင်ဩဝဲ, *adv.* boldly, with all boldness; (Bur.) ချေခံသည်။
 သိုမပြာကတ်, *adv.* openly; (Bur.) ထင်ရှားသည်။
 သိုမအိုင်တခိုင်, *adv.* joyfully; (Bur.) ဝင်းမြောက်စည်။
 သို, *a.* all, the whole, သိုအိုတ်။ It is used to show, that all the persons spoken of have performed a given act; as သိုညးမသုန်အာထွေရ *the whole five are gone*; (Bur.) အားလုံး။
 သိုဝ်, *n.* a sheep; (Bur.) သိုး။
 သိုဝ်ကွက်, *n.* a ram; (Bur.) သိုးထီး။
 သိုဝ်သမ, *n.* a lamb, (in sacred style); (Bur.) သိုးသငယ်။
 သိုဝ်မွေ့, *n.* a ewe; (Bur.) သိုးမ။
 သံပါနီ, *n.* a boat of foreign construction; (Bur.) သံတန်ထွေ။
 သး, *v. t.* to cleanse, make clean, ဖအး။ to clean rice by pounding, သးသွါ; (Bur.) ဖွပ်သည်။
 သွို, *n.* a house, frequently pronounced ဟိ။ (Bur.) အိမ်။ နေအိမ်။
 သွိုကမ္မထာနီ, *n.* a house of mourning; (Bur.) မသာအိမ်။
 သွိုက္ကီ, *n.* a family, a household; (Bur.) အိမ်ထောင်။
 သွိုဂဇေ, *n.* a cage; (Bur.) ငှက်ထောင်အိမ်။
 သွိုချပ်, *n.* a privy; (Bur.) ချေအိမ်။

- သို့တင်, *n.* the udder; (Bur.) နို့အုံ။
 သို့ပင်္ဂာန်, *n.* a safe; ကြောင်အိမ်။ ဂုဏ်စင်။
 သို့ပွတ်, *n.* a lantern; (Bur.) မီးအိမ်။
 သို့ဗ, *n.* a small building erected to an evil spirit, a demon, သို့ကလောင်။ သို့ဗု (Bur.) နတ်စင်။
 သို့ဖြိမ်နီ, *n.* a nunnery; (Bur.) မယ်ဘိလရှင်ကျောင်း။
 သို့ဝတ်, *n.* a privy; (Bur.) ရေအိမ်။ အိမ်သာ။
 သို့သင်, *n.* Saturn, ဂြိုဟ်သို့သင်။ Saturday, တွဲသို့သင်။ (Bur.) စနေ။
 သို့သစ်, *n.* a lock; (Bur.) သေခွံအိမ်။
 သို့သာသဏာ, *n.* a mission house; (Bur.) သာသနာအိမ်။
 သို့တ်အာ, *v. i.* to swoon, to faint away, ပိုတ်ရဲအာ။ (Bur.) တိတ်သွားသည်။ မေ့သွားသည်။ ချောသွားသည်။
 သို့တ်ဖြိ, *a.* calm, quiet; (Bur.) တိတ်ဆိတ်သော။ တိတ်ဆိတ်သည်။
 သို့ထလံ, *a.* satisfied; *v. i.* to be satisfied; (Bur.) ကြေ နပ်သော။ တင်းတိမ်သည်။
 သွါ, *n.* rice, (uncooked); (Bur.) ဆန်။
 သွေ့က, *a.* green; *v. i.* to be green; (Bur.) မိမ်းသော။ မိမ်းသည်။
 သွေ့, *a.* distant, သွေ့ဝဲ။ ဇွဲ။ ဇွဲ။ *v. i.* to be distant; (Bur.) ဝေးသော။ ဝေးသည်။
 သွာံသွတ်, *a.* true, certain; *adv.* assuredly; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်ကန်သော။ မှန်ကန်သည်။
 သွိုက်, *v. t.* to be pleased with; (Bur.) ကြိုက်သည်။
 သွိုက်မိုက်, *v. t.* to be gratified with, သွိုက်မလိုက်။ (Bur.) နှစ်သက်သည်။
 သွိုင်, *a.* deaf; *v. i.* to be deaf; (Bur.) ပင်းသော။ ပင်းသည်။
 သွိုတ်, *v. i.* to be fine, made fine, reduced to powder; (Bur.) ညက်သည်။

- သို့တိ၊ *v. i.* to be very fine ; (Bur.) အတ္တိန္ဒြာဏ်သည်။
 သို့တိ၊ *a.* cunning, quick-witted ; *v. t.* to be cunning ;
 (Bur.) လိမ္မာသော။ လိမ္မာသည်။
 သို့ငှ၊ *v. t.* to strain, filter ; (Bur.) စစ်သည်။
 သော၊ *a.* shallow ; *v. i.* to be shallow ; (Bur.) တိမ်သော။
 တိမ်သည်။
 သွေးဖြာ၊ *v. t.* to part from ; (Bur.) ခွဲခွာသည်။
 သွေးအာ၊ *v. t.* to separate from, to go from ; သွေးအာ။
 (Bur.) ထွက်သွားသည်။
 သူ၊ *n.* enmity ; (Bur.) ရန်။
 သူပွတ်၊ *n.* a flame ; (Bur.) မီးတောက်။ မီးပျံ့။
 သူငှ၊ *n.* temper of metal ; (Bur.) ဆေး၍မာခြင်း။
 သူ၊ *n.* the leather used by Buddhist priests to kneel
 upon ; (Bur.) သုန်းကြိုးတို့သုံးတတ်သောသားရေးနယ်။
 သူဝတ်၊ *n.* a holder ; ထက်နှိုး။
 သူင်၊ *n.* a two edged sword, or dagger ; (Bur.) တိုလော
 သံထွက်။
 သူနီ၊ *v. i.* to spread out as fire ; (Bur.) ပွားသွားသည်။
 သူဝံ၊ *n.* the skin, leather ; (Bur.) သားရေး။
 သူဝံ၊ *n.* a year ; (Bur.) နှစ်။
 သူဝံမွဲတေ၊ *n.* year before last ; (Bur.) တပျန်နှစ်။
 သူဝံယး၊ *n.* next year ; (Bur.) နောင်နှစ်။
 သူဝံအာ၊ *n.* last year ; (Bur.) မနှစ်။
 သူဝံဒံ၊ *n.* a petty officer, a sergeant, သဏာဒံ။ (Bur.) အ
 ရာရှိမင်း။
 သိုင်း၊ *n.* rust, အိက်သိုင်း။ (Bur.) သံမှစ၍သတ္တု၌ထက်တတ်
 သောအချေး။ သံချေး။
 သူကြ်ခွင်၊ *n.* a bathing garment ; (Bur.) ရေသန့်ဝတ်။
 သွေက်၊ *n.* an ear-ring ; (Bur.) နားသံကွင်း။
 သွေင်၊ *n.* a bird's wing ; (Bur.) အထောင်။

သွေ့နှိပ်, *v. t.* to adhere to, သထွေ့နှိပ် (Bur.) စွဲသည်။
စွဲကပ်သည်။

သွေ့ခိုင်း, *n.* a toe-nail ; (Bur.) ခြေသည်း။

သွေ့ခိုင်း, *n.* a finger-nail, သထွေ့ခိုင်း (Bur.) ထက်
သည်း။

သွေ့, *n.* a helm, a rudder, နှော် (Bur.) ဖဲ့။

သွေ့, *n.* a shore, landing-place ; (Bur.) ဆိပ်ကမ်း။

သွေ့ကွင်း, *n.* a port, an anchoring place ; (Bur.) သင်္ဘော
ဆိပ်။

သွေ့ခွက်, *n.* the bark of a tree ; (Bur.) သစ်ခေါက်။

သွေ့တံခွက်, *n.* measure ; (Bur.) အတိုင်းအတွာ။

သွေ့, *n.* a bar or bolt for a door or window ; (Bur.)
တံခါးကျင်း။ ကန့်ထန်ကျင်း။ ကန့်ထန်။

သွေ့, *n.* a star, a constellation ; (Bur.) ကြယ်။

သွေ့ကလေး, *n.* the Southern Cross ; (Bur.) တံငါကွန်
တိုင်။

သွေ့ကောန်စာ, *n.* the Pleiades. The conceit is that
of a hen with a brood of chickens ; (Bur.) ဖြောက်
ဆိပ်။ ကြွက်ကော။

သွေ့ကောန်သွေ့လိပ်, *n.* Orion. The conceit is that of
a large jar of water suspended from a pole
borne upon the shoulders of two princes ; (Bur.)
ထိပ်နှစ်ဦး။

သွေ့ပြာ, *n.* a meteor ; (Bur.) ကြယ်ပျံ။

သွေ့မင်း, *n.* *Ursa Major*, the Great Bear. The conceit
is that of a huge elephant in the sky ; (Bur.)
ချွပ်စဉ်း။

သွေ့စံပါ, *n.* the morning star ; (Bur.) ကြယ်နီ။

သွေ့တိုင်, *n.* the north star ; (Bur.) ခုတ်ကြယ်။

သွေ့နီ, *n.* a comet ; (Bur.) ကြယ်တံခွန်။

- သွက်ကိုက်, *v. i.* to be willing to give; (Bur.) ပေးချင်သောစိတ်ရှိသည်။
 သွက်လုပ်, *v. i.* to volunteer; (Bur.) ဆောင်ရွက်ရန်အမှုကို ကိုယ်အလိုအလျောက်ဝင်သည်။
 သွတ်, *a.* true; *v. i.* to be true; (Bur.) မှန်သော၊ မှန်သည်။
 သွပ်, *prep.* under, beneath; (Bur.) အောက်မှာ၊ အောက်သို့။
 သွပ်လျာ, *n.* the north; *a.* north; literally *under the wind*; (Bur.) မြောက်မျက်နှာ။
 သွပ်တွဲ, *n.* the evening; (Bur.) ညနေ။
 သွတ်, *adv.* alike, in the same manner; (Bur.) ညီလျော်စွာ။ အတူအညီ။
 သွတ်, *v. i.* to agree, သွင့်။ It is followed by the preposition ကို။ (Bur.) သဘောတူသည်။
 သွတ်စိတ်, *a.* like-minded; *v. i.* to agree; (Bur.) သဘောတူသော။ သဘောတူသည်။
 သွတ်ရထ, *v. i.* to reason together; to consult together, သမင်ရထ။ (Bur.) တိုင်ပင်သည်။ ဆွေးနွေးသည်။
 သွတ်ညွှ, *a.* without diversity; *v. i.* to agree; (Bur.) ညီညွတ်သော။ ညီညွတ်သည်။
 သွင့်သမောန်, *v. i.* to be level, to accord, to be in accord; (Bur.) ညီညွတ်တို့သည်။
 သွင်, *a.* wicked, foolish; *v. i.* to be foolish; (Bur.) မိုက်သော။ မိုက်သည်။
 သွာန်, *v. t.* to ask a question, သွာန်တိုန်။ *n.* a question; (Bur.) မေးသည်။
 သွာန်သွက်, *v. t.* to question; (Bur.) မေးမြန်းသည်။
 သွာသွိတ်, (Pali မဟာသမုဒ္ဒေါ), *n.* the sea, the ocean, မှာသွိတ်။ (Bur.) သမုဒ္ဒရာ။
 သွက်ဂ်, *v. t.* to signify; (Bur.) ဆိုချင်သည်။

သွက်ဝံ့, *v. t.* to desire to obtain, ပိက်ဝံ့ *conj.* that, to, in order to ; (Bur.) လိုချင်သည်။ အလိုငှါ။

သွင်, *n.* a ruler, governor, king, သွီး—commonly *pron.* မိုင် (Bur.) မင်း။

သွင်ဇော်, *n.* a petty king, သွီဇော် (Bur.) မင်းကြီး။

သွင်ဒဂိုင်ချုပ်, *n.* a governor, the Mayor of a city, သွီဒဂိုင်ချုပ် (Bur.) မြို့ဝန်မင်း။

သွပ်, *n.* a dry measure containing about one pint ; (Bur.) လမယ်။

သွာန်ဝှံင်, *n.* a roadside ; (Bur.) လင်းစွန်း၊ လင်းနား။

သွဂ်, *a. and adv.* only ; as သွဂ်ဇာလှောင်ချောင်းဝှံ *only a little brook* ; (Bur.) ချာသာ။

သွးသွး, *adv.* uselessly, without profit ; (Bur.) အချည်းနှီး။

ထြင်, *n.* a shore, a bank of a creek or river ; (Bur.) ကမ်း။

ထြန်, *n.* silver, money ; (Bur.) ငွေ၊ ငွေစာ။

ထြန်ခရီးဆံ, *n.* ferriage ; (Bur.) ကုတိုခ။

ထြန်သွက်ဒဲလဲ, *n.* a debt ; (Bur.) ဆပ်ရန်ကြွေးငွေ။

ထြပ်ကျင်, *v. t.* to near, to approach ; (Bur.) အနီးသို့လာသည်။

ထြပ်ပုင်, *v. t.* to draw near to ; to hold to ; as ကျိနဲပွဲတထွပ်ထြပ်ပုင်ရောင် [he] *will hold to one master* ; (Bur.) ချည်းကပ်သည်။

ထြပ်, *v. t.* to tear, to rend ; (Bur.) ဆုတ်သည်။ ဆုတ်ပဲ့သည်။ ဆုတ်ဖျက်သည်။

ထြာန်, *n.* black wood-oil ; (Bur.) သပ်စေး။

ထြဲသွဲ, *v. i.* to separate, to part ; (Bur.) ခွဲခွါသည်။

ထြိုင်, *v. i.* to be wide apart, to be separated ; (Bur.) ကျယ်သည်။ တချွန်တချွေသည်။

ဩတ်, *n.* a rhinoceros; (Bur.) ဩတ်။

ဩင်, *v. t.* to step over any object; (Bur.) ကျော်သည်။

ဩင်, *a.* withered, သေင်။ *v. i.* to wither; (Bur.) သွေ့ခြောက်သော။ သွေ့ခြောက်သည်။

ဩတ်, *n.* mortar; (Bur.) သရက်။

ဩတ်, *n.* zinc; (Bur.) သွပ်။

ဩတ်, *n.* grain, paddy, ဩတ်။ ဩတ်သွ။ (Bur.) စပါး။ ကောက်စပါး။

ဩတ်, *n.* maize; (Bur.) ပြောင်း။

ဩတ်, *n.* wheat; (Bur.) ဂျုံစပါး။

ဩတ်, *n.* rice that is long in growth; (Bur.) ကောက်ကြီး။

ဩတ်, *n.* glutinous rice; (Bur.) ကောက်ညှင်း။

ဩတ်, *n.* the red glutinous rice; (Bur.) ကောက်ညှင်းအနီ။

ဩတ်, *n.* the black glutinous rice; (Bur.) ကောက်ညှင်းနီရောင်။

ဩတ်, *n.* a sheaf of paddy, ဩတ်စုံ။ (Bur.) ကောက်ထိုး။

ဩတ်, *n.* the common low-land paddy; (Bur.) ကောက်စပါး။

ဩတ်, *n.* a kind of paddy generally used in feeding ponies; (Bur.) ရှမ်းကလေး။

ဩင်, *v. t.* to build; (Bur.) ဆောက်သည်။

ဩင်, *v. t.* to build up; to edify; (Bur.) တည်ဆောက်သည်။ တည်လုပ်သည်။

ဩတ်, *n.* the chest; (Bur.) ရင်ခေါင်း။

ဩတ်, *n.* consumption, ဩတ်ကြက်။ (Bur.) ခြောင်းခြောက်။

ဩတ်, *n.* a leaf, ဩတ်။ (Bur.) အရွက်။

ဩတ်, *n.* the external ear; (Bur.) နားရွက်။

- သုကရင်, *n.* the leaf of a door; (Bur.) တံခါးရွက်။
 သုကြိုက်, *n.* the spleen; (Bur.) သရက်ရွက်။
 သုဇေဇ်, *n.* catechu; (Bur.) ရှားစေး။
 သုတာထင်, *n.* an ear ornament of beaten gold rolled in-
 to a cylinder; (Bur.) ရွှေနားထောင်း။
 သုက္ကေဝ, *n.* a balance; (Bur.) ချိန်ခွင်။
 သုပတ်, *n.* a sacred book, the Scriptures; (Bur.) ကျမ်း
 စာ။
 သုပတ်ပညတ္တိ, *n.* a book of commands, the Law; (Bur.)
 ပညတ္တိကျမ်း။
 သုပတ်အနာဂတ္တိ, *n.* a book of prophecies, the Prophets;
 (Bur.) အနာဂတ္တိကျမ်း။
 သုယာ, *n.* a sail; (Bur.) ရွက်ထည်။
 သုသွေဝ်, *n.* the blade of an helm; (Bur.) တက်မ။
 သုဗဟု, *v. t.* to encourage one who is overcome with
 fear, သှောင်ဟု။ (Bur.) ရဲရင့်စေသည်။
 သုဗ, *v. t.* to change, to exchange, ဟု။ (Bur.) လဲသည်။
 သုဗေ, *v. t.* to change one's clothes; (Bur.) အဝတ်လဲ
 သည်။
 သုဗေ, *n.* the outer part of a tree, the alburnum;
 (Bur.) အကာ။
 သုဗြ, *a.* high, exalted; *v. i.* to be high; (Bur.) မြင့်
 သော။ မြင့်သည်။
 သုဗေ, *v. t.* to cover, overspread, သလောင်။ (Bur.) ချံ
 သည်။
 သုဗေ, *v. t.* to wear a cloth, as a shawl over the
 shoulder, သလောင်လတက်။ (Bur.) အဝတ်ဝတ်သည်။
 သုဗြ, *v. t.* to put on as shoes or gloves; (Bur.)
 ခွပ်သည်။
 သုဗြ, *n.* a metal cup or bowl; (Bur.) ဟော။

သွးကြိသနီ, *v. t.* to beget. See သလးဂဟ (Bur.) မွေးဖွားသည်။

သွ, *n.* any kind of soup, broth, gravy, or curry, commonly pronounced *fwa*; (Bur.) ဟင်း။

သွက်, *prep.* for the sake of, သွက်ပွိုက်။ (Bur.) အတွက်။ အဖို့။

သွက်ဝံ, *conj.* that, in order that; (Bur.) အောင် ငှါ အထိုငှါ။

သွတ်, *a.* small, commonly pronounced *fawwt*; *v. i.* to be small; (Bur.) သေးသော။ နှုတ်သော။ သေးနှုတ်သည်။

သွပ်လပ်, *v.* to dream; *n.* a dream, commonly pronounced *fawwp l'paw* or *fop l'paw*; (Bur.) အိပ်မက်။

သွပ်, *n.* one of the celestial regions according to Buddhism; (Bur.) ကောင်းကင်သံနှင့်ဆိုင်သောအရပ်ဒေသ။

သွာ, *n.* a water-lily, usually pronounced *fwa* (Bur.) ကြာ။

သွာင်, *n.* a branch of a tree, of a road or river, usually pronounced *fwaing*; (Bur.) အကိုင်းအခက်။ မြစ်ခွကလေး။ လမ်းခွကလေး။

သွီ, *n.* duckweed; (Bur.) မှော်။

သွိုင်, *n.* a dose; (Bur.) တခွက်စာ။

သွေဒေန်, *a.* Swedish; (Bur.) သွေဒင်လူမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။

သွိုဝ်, (Pali သဝ), *n.* a vowel; (Bur.) သဝ။

သွဲ, *n.* an oath, a curse, usually pronounced like *fwar*; (Bur.) ကျိန်ခြင်း။

သွံ, *v. t.* to sell; (Bur.) ရောင်းသည်။

သွံပရး, *v. t.* to retail; (Bur.) လက်ထိပ်တံ၍ရောင်းသည်။

သွံ, *v. a.* so, indeed. See Gram. § 17-2. (*g*); (Bur.) တကား။

သွး, *n.* drift-wood and other rubbish floating on the water; (Bur.) ခိုက်၊ အမြိုက်။

သွာတ်ရင်, *v.* to bail water out of a boat or ship; (Bur.) ထွေထဲကရေပက်သည်။

ဟ

ဟလုင်, *n.* an eel; (Bur.) ငါးရှဉ့်။

ဟင်, *n.* stocks, timbers on which a boat is built; (Bur.) စင်။

ဟင်, *n.* a granary, ဟင်ဒရုံ။ (Bur.) ကျိကျ။ စပါးကျိ။

ဟတ်, *n.* a spinning-wheel; (Bur.) ရပ်။

ဟတ်, *n.* a cubit equal to 18 inches; (Bur.) အထောင်။

ဟတ်သံခိုင်, *n.* a standard cubit equal to $19\frac{1}{2}$ inches; (Bur.) သံထောင်။

ဟပ်, *n.* a high, raised frame, stage, scaffold; (Bur.) ထင့်စင်။

ဟာ, *v. a.* sign of a direct question; (Bur.) ထား၊ ထော။

ဟာ, *v. i.* to open, to spread apart as a wound; (Bur.) ဟာသည်။

ဟာပါင်, *v.* to open the mouth; (Bur.) နှုတ်ဖွင့်သည်။

ဟဲ, *int.* Ah! aha! used in calling out to a child; (Bur.) ဟေ့။

ဟာတ်, *n.* a shallow place in a river; (Bur.) မြစ်ထဲမှာ ရေတိမ်။

ဟိင်ဟိင်, *v. i.* to be dull, melancholy; (Bur.) ဝိတ်ညှိုးငယ် သော။

ဟိတ္တ, *a.* ugly, wicked; *v. i.* to be ugly; (Bur.) ရုပ်ဆိုး သော။ ရုပ်ဆိုးသည်။

ဟီ, *v. i.* to drift; (Bur.) ချောသည်။

ဟုတ်, *v. i.* to diminish, as numbers; (Bur.) ဆုတ်ထွေသည်။

- ထုံ, *v. i.* to suffer loss in business or trade; to fail,
 ဟုံ (Bur.) ရှုံးသည်။
 တုံဖြဲ, *a.* sorrowful, desponding; *v. i.* to be sorrowful;
 (Bur.) ဝမ်းနည်းသော။ ဝမ်းနည်းသည်။
 တုံ့ချ်, *v. i.* to bathe; (Bur.) ရေချိုးသည်။
 တူတူ, *v. i.* to blaze, to start up, as the wind; (Bur.) (ဖီး)
 တောက်သည်။ (လေ) ထသည်။
 တောက်, *v. i.* to be burnt up, consumed by fire; (Bur.)
 ကွင်းသည်။
 တောင်, *v. a.* like ရောင်။ See Gram. § 17-2. (*a.*); (Bur.)
 လိမ့်မည်။
 တေန်ဆဲ, *v. t.* to treasure up; (Bur.) ဆည်းဖူးသည်။
 တေဗြဲ, *a.* Hebrew; (Bur.) တေဗြဲအမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 တေမန္တ, (Pali), *n.* one of the three seasons of the year,
 the cold season, the winter; (Bur.) တေမန္တဥတု။
 ဆောင်းကာလ။
 တေလသ, *a.* Greek; (Bur.) တေလသလူမျိုးနှင့်ဆိုသော။
 တေလေဇေတ်, (Greek), *a.* Hellenistic; (Bur.) တေလ
 နိတ်အမျိုးနှင့်ဆိုင်သော။
 တေ့, *n.* the gadfly, တေ့ဆီ။ (Bur.) မှက်။
 တေ့, *n.* a kind of reed used in making mats, တေ့ဆီ။
 (Bur.) သပေါ့ပင်။
 တဲ, *a.* pacified, quieted, applied also to the closing of
 war; *v. i.* to be pacified; (Bur.) ပြေသော။ ပြေသည်။
 တဲဟုံ, *a.* tranquillized, pacified, quieted, တဲဟုံ။ *v. i.*
 to be pacified; (Bur.) ပြေငြိမ်းသော။ ပြေငြိမ်းသည်။
 တဲ့, *int.* Halloo! Ho! an exclamation used to call the
 attention of a person at a distance; (Bur.) ဟလူ။
 တဲ့, *v. t.* to associate with, to mingle with; (Bur.)
 ရောသည်။

ယှက်, *v. i.* to be mingled; (Bur.) ရောနှောနေသည်။

တင်, *v. t.* to save, to rescue, especially from water;
(Bur.) ကယ်သည်။ ဆယ်သည်။

တင်ပြ, *v. t.* to deliver, to save; (Bur.) ကယ်တင်သည်။
ကယ်ဆယ်သည်။

ဟိုင်, *n.* a large species of hornet; (Bur.) ပျားတူအကြီးမျိုး။

ဟိုတ်, *n.* a cause; as ဟိုတ်ဖို့ *cause and effect*; *conj.* because; (Bur.) အကြောင်း။ အကျိုးအကြောင်း။ သော့ကြောင့်။

ဟိုတ်ငှာ, *conj.* on account of that, therefore, because of that, ဟိုတ်နှိုင်း (Bur.) ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ထိုကြောင့်။

ဟိုတ်နဲ့, *prep.* because of; (Bur.) အကြောင်းကြောင့်။

ဟိုတ်ဖို့, *n.* an event; (Bur.) အကြောင်း၏အကျိုး။

ဟိုတ်မွှေး, *conj.* for; (Bur.) အကြောင်းမူကား။

ဟိုတ်မာ, *v. i.* to be grieved; (Bur.) ဝမ်းနည်းသည်။

ဟို, *v. i.* and *v. t.* to speak, ဟိုတ်။ as ဟိုအရပ် *to talk*;
(Bur.) ပြောသည်။

ဟိုခွပ်, *v. t.* to reply to in conversation; (Bur.) ပြန်ဆိုသည်။ ပြန်ပြောသည်။

ဟိုဂး, *v. t.* to say; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုဖို့, *v. i.* to say, speak, tell; (Bur.) ပြောဆိုသည်။

ဟိုထွံ, *v. t.* to speak in solemn discourse, to preach;
(Bur.) ဟောပြောသည်။

ဟိုရသာ, *v.* to lie; (Bur.) ရသာပြောသည်။

ဟိုပ်, *v. t.* to fasten a woman's petticoat; (Bur.) ထမိန်
ဝတ်သည်။

ဟး, *v. t.* to overflow; (Bur.) ဖွင်းသည်။

ဟးပရး, *v. t.* to overflow, as a flood, ဟးဗး။ (Bur.) ဖွင်း
မိုးသည်။

ယုံ, *adv.* not, ဟ။ (Bur.) မ။ မ—ဘူး။

ယုံက, *v. i.* to be not even, *i. e.* to exceed, used only in negative form, and most commonly adverbially; as မှီဟ်ယုပန်စောင့်ယုံက *more than forty Jews*; (Bur.) မက။

ယုံတီဂုန်, *a.* ungrateful, literally does not know a favor; *v. i.* to be ungrateful; (Bur.) ကျေးဇူးမဲ့သော။ ကျေးဇူးမဲ့သည်။

ယုံနှိသင်္ဂ, *conj.* but; (Bur.) ထိုသို့မဟုတ်။ သို့သော်လည်း။
ယုံပိတ်, *adv.* without intermission, ယုံသူတ်။ (Bur.) မပြတ်မလပ်။

ယုံမွဲ, *adv.* not to be; not one; *a.* absent, not any; (Bur.) မရှိ။

ယုံမွဲထီဂုန်, *a.* useless; (Bur.) ကျေးဇူးမရှိသော။

ယုံမွဲထီမိမ, *n.* an orphan; (Bur.) မိဘမဲ့။

ယုံလံ, *adv.* lately, ယုံလဆ်။ (Bur.) မကြာခင်။

ယုံဆွးဇူး, *a.* unholy; *v. i.* to be unholy; (Bur.) မသန့်ရှင်းမစင်ကြယ်သော။ မစင်ကြယ်ဘဲရှိသည်။

ယုံသောင်, *adv.* no, not so; as ဖြန့်ယုံသောင် *it is not silver*; (Bur.) မ။ မဟုတ်။

ဇက်, *v. t.* to pass over; (Bur.) ကျော်သည်။

ဇင်, *n.* a bamboo shoot, or sprout; (Bur.) ချွန်။

ဇတ်, *a.* young, tender; *v. i.* to be tender; (Bur.) နုသော။ နုသည်။

ဇတ်, *v. t.* to measure with a ruler or line; (Bur.) ထိုင်းသည်။

ဇန်, *v. t.* to braid; (Bur.) ကျစ်သည်။

ဇန်သော်, *v.* to do up the hair by braiding; (Bur.) ဆံပင်ကိုကျစ်သည်။

- ဧဝ်, *n.* ratan; (Bur.) ကြိပ်။
 ဧဝ်ကဒါတ်, *n.* the okra; (Bur.) ရုံးပတီး။
 ဧဝ်ကယုန်, *n.* the marsh-date palm; (Bur.) သင်ပေါင်း။
 ဧဝ်ရမ္မထာ, *n.* a large species of ratan used as rope;
 (Bur.) ရမ္မထာကြိပ်။
 ဧဟ်, *v. t.* to pluck, as fruit or flowers from a tree;
 (Bur.) ခူးသည်။
 ဧါ, *n. a.* two; (Bur.) နှစ်။
 ဧါကရေက်, *a.* cloven; (Bur.) နှစ်ခြင်းဖြစ်သော။
 ဧါစောတ်, *n. a.* twenty; (Bur.) နှစ်ဆယ်။
 ဧါဝါ, *adv.* twice, ဧါဝထန်။ (Bur.) နှစ်ကျိပ်။ နှစ်ခါ။
 ဧိင်ဍုင်, *v. i.* to swim; (Bur.) ရေကူးသည်။
 ဧီ, *n.* a river; a sea; (Bur.) မြစ်။ ပင်လယ်။
 ဧီဇော်, *n.* a sea; (Bur.) ပင်လယ်။
 ဧုက်, *n.* a kind of plant; the Telinga potato, the *arum*
campanulatum; (Bur.) ဝ။
 ဧုင်, *v. t.* to strike; (Bur.) ရိုက်သည်။
 ဧုန်, *n.* a knife; (Bur.) ထား။
 ဧုန်ဗွေပ်, *n.* a clasp-knife; (Bur.) မောင်းချထား။
 ဧုန်သော်, *n.* a razor; (Bur.) သင်တုန်းထား။
 ဧုန်သွင်စာင်, *n.* a pen-knife; (Bur.) မှင်တံကိုချွန်သော
 ထားကလေး။
 ဧေတ်, *v. i.* to be crowded; (Bur.) တယောက်နှင့်တယောက်
 တိုးသည်။
 ဧေ, *a.* distorted, out of square; *v. i.* to be distorted;
 (Bur.) ရွေ့သော။ ရွေ့သည်။ ရွှဲသည်။
 ဧေ, *n.* an anna; (Bur.) ပဲ။
 ဧေ, *n.* the pea, a leguminous plant, of which there are
 many kinds; (Bur.) ပဲ။
 ဧေကလုတ်တိ, *n.* the Goa bean; (Bur.) ပဲမြင်။

မဲဇွေ, *n.* a weight equal to four of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇွေ) (Bur.) ပဲကြီး။

မဲဇောက်, *n.* a weight equal to three of the seeds of the
adenanthera pavonina, (ပေါင်မဇောက်) (Bur.) ပဲငယ်။

မေတ်, *v. t.* to unsheathe; (Bur.) (ထားကို) ခွဲဖြင့်ထုတ်
သည်။

မေတ်ပင်, *v.* to rinse the mouth; (Bur.) နှုတ်ကျင်းသည်။

မိုက်, *n.* a small mortar; (Bur.) ဆုံ။

မိုင်, *n.* a pickle condiment; (Bur.) ချဉ်ဖတ်။

မိုင်, *n.* a large species of deer, the *rusa hippelaphus*;
(Bur.) ဆတ်။

မိုတ်, *v. t.* to take with the hand; (Bur.) ထက်နှံယူသည်။

မိုတ်, *v. t.* to make straight; (Bur.) ဖြောင့်စေသည်။

မိုတ်, *adv.* even; (Bur.) ဝင်း အမျှ ဝင်း။

မိုတ်, *prep.* about; (Bur.) အခန့်။ အမျှ အထောက်။

မိုတ်ထို, *adv.* about how much, however much; (Bur.)
အဘယ်မျှထောက်။

မိုန့်, *conj.* yet, though, still; (Bur.) သော်လည်း။

မိုန့်ဂ်လေ, *conj.* notwithstanding; (Bur.) သို့သော်လည်း။

မိုန့်ဂ်ကို, *conj.* notwithstanding it is so; (Bur.) ထိုသို့ဖြစ်
သော်လည်း။

မိုဝ်, *n.* a teal duck; (Bur.) စစ်စထီ။

မိုဝ်မေဝ်, *n.* a small species of teal; (Bur.) ဂါရဝတ်။

မိုဝ်, *a.* not sharp, dull; *v. i.* to be not sharp, dull;
(Bur.) မထက်။ ထုံးသော။ ထုံးသည်။

မိုဝ်, *a.* dull, stupid; *v. i.* to be dull; (Bur.) ဉာဏ်ထိုင်း
သော။ ဉာဏ်ထိုင်းသည်။

မိုဝ်, *n.* salt; (Bur.) ဆား။

မိုဝ်ကောင်, *n.* calomel; (Bur.) ပြတားဆားချို။

မိုဝ်ဆိပ်, *n.* rock-salt; (Bur.) ဆိပ်ဆား။

ရိတ်, *a.* cold; *v. i.* to be cool, တို့ရိတ် (Bur.) ချင်းသော၊
မြေသည်။

ရိတ်ရိတ်, *a.* happy, literally, cool in the mind; *v. i.* to
be cool in the mind; (Bur.) ဝိတ်အေးသော၊ ဝိတ်အေး
သည်။

ရိတ်ညိုရိတ်, *a.* comfortable, peaceful; *v. i.* to be comfort-
able; (Bur.) ငြိမ်သက်သော၊ ငြိမ်သက်သည်။

ရိတ်, *v. t.* to cook by boiling; (Bur.) ဂြိုတ်သည်။

ရိတ်, *n.* sugar-cane; (Bur.) ကြံ၊

ရိတ်, *v. t.* to hoe; to spin (as a top); to peck (as a bird);
(Bur.) ပေါက်သည်။

ရိတ်, *n.* a cigar; (Bur.) ဆေးလိပ်။

ရိတ်တပ်, *n.* a pipe for smoking; (Bur.) ဆေးတံ။

ရိတ်တူ, *n.* a mattock, a hoe; (Bur.) ပေါက်တူး။

ရိတ်, *v. t.* to bear, bring forth, as animals, ဆိတ် (Bur.)
ဖွားသည်။ မွေးသည်။

ရိတ်ကွေ့, *v.* to warm one's self by a fire; *v. i.* to be in
childbed; (Bur.) မီးဖိုသည်။ မီးနေသည်။

မဲ, *v. t.* to change, မဲလှဲ (Bur.) လဲသည်။

မဲဝဝ, *v.* to change states of existence, that is, to die;
(Bur.) ဘဝပြောင်းသည်။

မဲယာတ်, *v.* to change one's clothes; (Bur.) အဝတ်လဲ
သည်။

ခွ

ခွ, *pers. pro. mas. sing.* you, disrespectful; (Bur.) မင်း၊
မောင်မင်း၊ နင်း။

ခွ, *pro.* it; (Bur.) သင်း။

ခွတ်, *pers. pro. mas. sing.* you, used only in anger and
quarrelling; (Bur.) မင်း။

ရွဲ, *pers. pro. sing.* you, used in a friendly, familiar way
by the aged to the young; (Bur.) ကွယ်။

ရွဲ, *n.* an elder sister; (Bur.) အစ်မ။

ရွဲဗဲ, *n.* a sister-in-law, the elder sister of either hus-
band or wife; (Bur.) မနီး။ လောကံမကြီး။

ရွဲ, *pers. pro. fem. sing.* you (contemptuous); (Bur.) ညည်း။

ရွဲကံ, *pers. pro. fem. sing.* you, used only by persons in
anger; (Bur.) နင်း။

ရွဲ, *n.* a female, ရွဲအစ်မ။ (Bur.) အမ။

ရွဲ, *a.* an affix denoting the feminine gender,
ရွဲအစ်မ; as ရွဲရွဲ a cow; ('ur.) အမ။

ရွဲကိတ်, *n.* a crown; (Bur.) သရဖူ။

ရွဲဝဲ, *n.* a large louse; (Bur.) သန်းမ။

ရွဲဝိုင်, *n.* the great toe; (Bur.) ခြေမ။

ရွဲတထကောန်, *n.* a female animal that has young;
(Bur.) သားအုပ်မ။

ရွဲဝဲ, *n.* the thumb; (Bur.) ထက်မ။

ရွဲမှိတ်, *n.* a man of mature age, in distinction from a
young man; (Bur.) လူကြီး။ အသက်ကြီးသူ။

ရွဲသွယ်, *n.* the best quality of rice; (Bur.) ဆန်ရင်း။

APPENDIX.

GEOGRAPHICAL NAMES.

အ

အဟွာ်   A-hlaik,   အဟွာတ်။

က

ကမာကေင်	Kamā-ke,	ကမာကေး။
ကမာဝက်	Kamā-wet,	ကမာဝက်။
ကမာရှိုတ်	Kamā-yût,	ကမာရှုတ်။
ကလဆ်	Ka-law,	ကလော့။
ကလဲ	Ka-lwí,	ကလွီ။
ကလိုင်မီ	Ka-la-bi,	ကလာဗီ။
ကပိုင်မှါသွိတ်ဗင်္ဂလ	Bay of Bengal,	ဘင်္ဂလားထောင့်ကျွေ။
ကပိုင်မှါသွိတ်ဟန်	Hudson's Bay,	ဟန်စ်ပင်ဆယ်ထောင့်
သန်		ကျွေ။
ကကွတ်	Nga-bye-ma,	ငါးဂြေမ။
ကျက်ကဇိုကျက်သထို	Kyaik-tha-tôn,	သထုံစေတီ။
ကျက်ကလောန်ပန်	Kyaik-ka-lûnpon,	ကျက်ကလွန်ပွန်။
ကျက်ကသန်	Kyaik-ka-than,	ကျက်ကသန်။
ကျက်ခိုင်	Kyaik-khût,	ကျက်ခွတ်။
ကျက်ထွံ	Kyaik-kamaw,	ကျက်ကမော့။
ကျက်ထောင်	Kyaik-hto,	ကျက်ထို။
ကျက်ဟင်	Kyaik-padaing,	ဘုရားပြု။
ကျက်ပရင်	Kyaik-p'rang,	ကျက်ပရန်။
ကျက်ပိ	Kyaik-pí,	ဘုရားသုံးဆူ။
ကျက်ဗရင်	Kyaik-myaw,	ကျက်မျော။
ကျက်ဗင်ဇော်	Kan-gyi Pagoda,	ကန်ကြီးစေတီ။
ကျက်ဗူး	Kyaik-hpa-n,	ကျက်ဟန်။
ကျက်မြီဇာတ်	Kyaik-prabat,	ခြေတော်ရာ။
ကျက်ရောဂေါ	Ro-go Pagoda,	ရိုးဂိုးစေတီ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကျာ်သံထို၊ကျာ် သေင်ထို	Kyaik-than-lan, ကျိုက်သံလန်။
ကျာ်ဇူထီယိုင်	Kyaik-htiyo, ကျိုက်ထီးယိုး။
ကြိုက်ပိ	Krúk-pí, ကြိုတ်ပိ။
ကြိုင်က	Kyong-ka, ကြိုင်က။
ကြိုင်ပိသွာင်	Chaung-sôn (The ချောင်းဆုံ three branches),
ကြိုင်ဝါန်	Kyong-wan, ကြိုင်ဝန်း။
ကြိုင်ပေင်	Kyong-paing ကြိုင်ပိုင်။
ကြိုင်မြန်	Kyong-mayan, ကြိုင်မရန်း။
ကြိန်ထိုင်	Ye-bù, ခေပူ။
ကွံက်ထိုင်	Natmaw, နတ်မော်။
ကွာန်ကဒေါ	Ka-doe, ကဒိုး။
ကွာန်ကရေင်	Kwan-karen, ကရင်ရွာ။
ကွာန်ခပွင်	Zū-tha-ben, ဇာသပြင်။
ကွာန်ခရိုင်ပြေင်	Kywè-gyan, ကျွဲခြံ။
ကွာန်ခလတ်	Kha-lat, ခလတ်။
ကွာန်ချင်ထိုက်	Khyan-laik, ချိုထိုက်။
ကွာန်ခြင်	Kwan-khrom, ဗရုံကူ။
ကွာန်ဂဒုင်သိင်	Kha-dongthē, ဂဒုန်သေး။
ကွာန်ဂူ	Kwan-gū, တောင်ယာရွာ။
ကွာန်တမိ	Kwan-tamí, ရွာသစ်။
ကွာန်ဒလိုင်	Kwan-talaing, ဒလိုင်ရွာ။
ကွာန်ဒုန်ဂွ	Kwan-tunglè, ကြခတ်ဝါးရွာ။
ကွာန်ပိစောင့်	Thongzè, သုံးဆယ်။
ကွာန်ဖအံက်	Hpa-awk, ဖအောက်ရွာ။
ကွာန်မင်ဂွန်	Kwanmangglon, မန်ကျည်းရွာ။
ကွာန်လခိုင်	Lamaing, လခင်း။
ကွာန်လပ်	Kwan-lai, လိုင်ရွာ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွာန်သံပင်လုံ၊	{ Sam-paw-lerm, }	သင်္ဘောပျက်ရွာ။
ကွာန်ကွင်မြင်		
ကွာန်သေရိဖြူ	Ngyaungbenzeik,	ညောင်ပင်ဆိပ်။
ကွက်ခပုင်	Kweik-kha-pong,	ကွက်ခပုင်။

ခ

ခဇိုင်	Kha-zaing,	ခဇိုင်။
ခဃး	Kha-da,	ခဒါး။
ခယျး	Kha-yah,	ခရားရွာ။
ခလံက်ကထိင်	Let-pan,	လက်ပန်။
ခလံက်စင်	Kha-lauk-bo,	ခထောက်ဗို။
ခိုင်းကာသဝိ	Caspian Sea,	ကာသဝိဆားအိုင်။
ခိုင်းဂါလီလဲ	Sea of Galilee,	ဂါလီလဲအိုင်။
ခိုင်းတစာတ်	Lake Tchad,	တချန်အိုင်။
ခိုင်းသုပေရိအဝ်	Lake Superior,	ရပေရိအော်အိုင်။
ခိုင်းအာရလ	Sea of Aral,	အာရလဆားအိုင်။

ဂ

ဂရောန်	Shan-zu,	ရှင်းဇု။
ဂရိုက်ထိတ်	Kha-raik-thit,	ခရိုက်သစ်။
ဂြိုဟ်လံက်	Black Forest,	တောနက်။
ဂြိုဟ်ဟေမဝန်	Hemawon Forest,	ဟိမဝန္တတော။

ဂ

ဂိုင်နိုင်း	Ngan-té,	ငန်းတေး။
-------------	----------	----------

ဇ

ဇိုင်ကျပ်၊ယောင်ဇိုင်နီ	Zing-kyaik,	ဇင်းကျိုက်။
ဇိုင်နိုင်းထင်ကသီ	Tenasserim Range,	တနင်္သာရီတောင်ရိုး။
ဇိုင်နိုင်းပုရဏေ	Pyrenees,	ပုရနေတောင်ရိုး။
ဇိုင်နိုင်းဗဂေါ	Pegu Yoma Range,	ပဂျိုးရိုးမတောင်။
ဇိုင်နိုင်းရခိုင်	Arakan Yoma Range,	ရခိုင်ရိုးမတောင်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဇိုင်ခိုင်ရိုက်ကီ	Rocky Mts.,	ရော့ကီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဟေမဝန်	Himalaya Mts.,	ဟိမဝန္တတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာတ်လာတ်	Atlas Mountains,	အာတ်လာတ်တောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာန်ဒေ	Andes,	အန်ဒေတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလဟေဏီ	Alleghany Mts.,	အာလဟေဏီတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်အာလပ	Alps,	အာလပတောင်ရိုး။
ဇိုင်ခိုင်ဥရလ	Ural Mountains,	ဥရလတောင်ရိုး။
ပြီဇာသွဲဇာ	Paingnè-gōng,	ပိန်းနဲကုန်း။

ဥ

ဥရင်ကဇိုဥရင်သထို	Thaton,	သထုံမြို့။
ဥရင်ကန်ထွန်ထီနပ်ဥ	Constantinople,	ကံစတံတီနောပလမြို့။
ဥရင်ကပ်ပေန်ဟာဂေန်	Copenhagen,	ကိုပင်ဟာဂင်မြို့။
ဥရင်ကပ်ရိန္တ	Corinth,	ကောရိန္တမြို့။
ဥရင်ကာလီဗာတ္တ	Calcutta,	ကာလကတ္တမြို့။
ဥရင်ကဲရောပ်	Cairo,	ကေရိုမြို့။
ဥရင်ကျပ်ခမီ	Amherst,	ကျိုက္ခမီမြို့။
ဥရင်ကျော်တောင်	Kyoto,	ကျိုတိုမြို့။
ဥရင်ကျွေင်တီ	Yaynangyaung,	ရေနံချောင်းမြို့။
ဥရင်ကွာန်တန်	Canton,	ကောင်းတုံမြို့။
ဥရင်ကွီဇေက်	Quebec,	ကွီဗက်မြို့။
ဥရင်ခတိုင်	Sittang,	စစ်တောင်းမြို့။
ဥရင်ခရေတ်ယျာဏ	Christiania,	ခရစ်ယာန်မြို့။
ဥရင်ဂျီသဂေါပ်	Glasgow,	ဂလ္လာစဂိုမြို့။
ဥရင်စိန်ဏပေါပ်	Singapore,	စင်္ဂပူရမြို့။
ဥရင်စေတ်ကိုင်	Sagaing,	စင်ကိုင်းမြို့။
ဥရင်စေတ်တင်	Chittagong,	စစ်တကောင်းမြို့။
ဥရင်စေတ်ထုံ	Akyab,	စစ်ထွေမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်စင်ရှော	Zimma or Chieng-စင်းမယ်မြို့၊	
	mai,	
ချင်ဖိခေါန်	Zidon,	ဖိဒန်မြို့။
ချင်ဇရိဟ်	Zurich,	ဇရိတ်မြို့။
ချင်ဇြာ	Zaya,	ဇယားမြို့။
ချင်ဓမ္မသဏ္ဍ	Damascus,	ဓမ္မသက်မြို့။
ချင်ဓမ္မာန်	Dublin,	ဒလင်မြို့။
ချင်ဏင်ကသီ	Tenasserim,	တနင်္သာရီမြို့။
ချင်ထပ်ရန်ထောင်	Toronto,	တိုရန်တိုမြို့။
ချင်တဟေရာန်	Teheran,	ထေရ်မြို့။
ချင်တုနေတ်	Tunis,	တုနစ်မြို့။
ချင်ထောင်ကျောက်	Tokyo,	တိုကျိုမြို့။
ချင်တံင်ဇူ	Toungoo,	ထောင်ဂူမြို့။
ချင်တိုက်ဂလ (Pali ဂေါဠမတ္တိက)	Tokkola (the pre-sent Ayitthi-ma),	တိုက်ကလားမြို့။
ချင်ထဝါ၊ ချင်ခဝါ	Tavoy,	ထားဝယ်မြို့။
ချင်ဒဏ္ဍဗျူ	Danubyu,	ဒနုမြို့။
ချင်ဇောဇော	Yuthya,	ယိုးယောမြို့။
ချင်နွယ်ဟ်	New York,	နွယ်ဟာကမြို့။
ချင်ပါရီ	Paris,	ပါရီမြို့။
ချင်ပိလပ်ပိဏာန်	Penang,	ပိလောပိန်မြို့။
ချင်ပုသိ	Bassein,	ပုသိန်မြို့။
ချင်ပေကျိန်	Pekin,	ပေကျိန်မြို့။
ချင်ပြန်	Prome,	ပြည်မြို့။
ချင်ဖာပန်	Pápûn,	ဖာပွန်မြို့။
ချင်ဖိလဒေလဖိ	Philadelphia,	ဖိလဒေလဖိမြို့။
ချင်ဖျာပန်	Pyápûn,	ဖျာပုံမြို့။
ချင်ဗဂေါ	Pegu,	ပရီးမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ချင်ဗင်ဗေ	Bombay,	ဗုံဗိုင်မြို့။
ချင်ဗင်မင်	Bamaw, or Bamo,	ဗုံမော်မြို့။
ချင်ဗရာနူသီ	Benares,	ဗရဏသီမြို့။
ချင်ဗိက်	Mergui,	မြိတ်မြို့။
ချင်မြဝတီ	Myawadi,	မြဝတီမြို့။
ချင်မြေမြေ	Ratpuri,	ရတ်ပူရီမြို့။
ချင်မာ	Macao,	မကောမြို့။
ချင်မတ်ပွဲထို၊ ချင်မတ်ထိုထို	Maulmain,	မော်လမြိုင်မြို့။
ချင်မင်ကြောင်	Moscow,	မောစကိုမြို့။
ချင်မာဒုရတ်	Madras,	မာဒရတ်မြို့။
ချင်မာန့်ချေသတိုင်	Manchester,	မံချက်တာမြို့။
ချင်မာန့်တလေ	Mandalay,	မန္တလေးမြို့။
ချင်မာဏာကာ	Malacca,	မာလကာမြို့။
ချင်မုဂ်ထွံ၊ ချင်မုတ်ထွန်	Martaban,	မတ္တမမြို့။
ချင်ယဗွေ	Joppa,	ယုပေါမြို့။
ချင်ယံ၊ ချင်မိယံ	Dongyin,	ဒုန်ရင်း။
ချင်ရံပြီ	Ramree,	ရမ်းပြီမြို့။
ချင်ယေရုသလေမ်	Jerusalem,	ယေရုရှလေမ်မြို့။
ချင်ယောဝ်ကိုနိဟါမ	Yokohama,	ယိုကိုဟားမမြို့။
ချင်ယျက်	York,	ယော့ကမြို့။
ချင်ရဟေင်	Raheng,	ရဟိုင်မြို့။
ချင်ရပ်မ	Rome,	ရောမမြို့။
ချင်ရေင်	Ye,	ရေးမြို့။
ချင်ထက်ကြိုက်၊ ချင်	Kaw-karit,	ကော့ကရိတ်။
ရွှံကြိုက်		
ချင်ထရင်၊ ချင်လွင်	Rangoon.	ရန်ကုန်မြို့။
ချင်ထန်ဒုန်	London,	လန်ဒန်မြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုလ်ထိသွန်	Lisbon,	လိစပံမြို့။
ခုလ်ထိစေပူ	Liverpool,	လိဝေပူလ်မြို့။
ခုလ်ဝါသိုင်တန်	Washington,	ဝါရှင်တန်မြို့။
ခုလ်ဝိအေဏ္ဍ	Vienna,	ဝီနားမြို့။
ခုလ်ဝေဟာမ်	Wareham,	ဝေဟမ်မြို့။
ခုလ်တ္တိုက်ဟောမ်	Stockholm,	စတိုက်ဟိုမြို့။
ခုလ်သမရဏ	Smyrna,	စမရန်မြို့။
ခုလ်သာန့်ထွဲ	Sandoway,	သံထွဲမြို့။
ခုလ်သာန့်ပေတြိုဇုဂ်	St. Petersburg,	စိန့်ပေတရူဗတ်မြို့။
ခုလ်သဝဲဂေါန့်	Saigon,	စဲဂ်မြို့။
ခုလ်သွင်ဟာဲ	Shanghai,	ရှံဟဲမြို့။
ခုလ်သွဲကျောန်	Shwegyin,	ရွှေကျင်မြို့။
ခုလ်သွဲတံင်	Shwedaung,	ရွှေတောင်မြို့။
ခုလ်သွဲလံင်	Shwe-laung,	ရွှေလောင်းမြို့။
ခုလ်ဟာလပ	Xalapa, or Jalapa,	ဟာလပမြို့။
ခုလ်ဟွဲ	Hue,	ဟွေးမြို့။
ခုလ်ဟံင်ကံင်	Hongkong.	ဟံင်ချံမြို့။
ခုလ်ဟံင်သတ	Henzada,	ဟင်သာတမြို့။
ခုလ်ဟံင်သာဝတီ	Hanthawaddy,	ဟံသာဝတီမြို့။
ခုလ်စင်ကံက်	Bangkok,	ပံကောက်မြို့။
ခုလ်စင်ညွန်	Boston,	ဗောစတံမြို့။
ခုလ်စါသွာင်	Chaung-sōng,	ချောင်းဆုံမြို့။
ခုလ်စါဇုလောန်	Babylon,	ဗာဗုလုန်မြို့။
ခုလ်အမရပူရ	Amarapura,	အမရပူရမြို့။
ခုလ်အင်စိင်	Insein,	အင်းစိန်မြို့။
ခုလ်အတ္တဝါ	Ottawa,	အော့တဝါမြို့။
ခုလ်အဝ	Ava,	အင်းဝမြို့။
ခုလ်အဝ်သွီဂေါင်	Oswego,	ဝေ့စီဂိုမြို့။
ခုလ်အဝေါ	Nukburi,	နောက်ပူရီမြို့။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ခုင်အာထေန်	Athens,	အာသင်မြို့။
ခုင်အာလေဇန္ဒြီ	Alexandria,	အာလေဇန္ဒြီမြို့။
ခုင်အာမ်ဗ္ဗီရမ်	Amsterdam	အမ်ဇမ်မြို့။
ခုင်ဣသဟန်	Ispahan,	ဣစပဟန်မြို့။
ခုင်ဥတိက	Utica.	ဥတိကမြို့။
ခုင်အေ	Amoy,	အေမြို့။
ခုင်ဒေဇန်ဇေါင်ရောင်	Edinburgh,	ဒေဇန်ဇိုရ်မြို့။
ခုင်ဓမ္မတ်ထွမ်	Bethlehem,	ဗက်ထင်မြို့။
ခုင်ဓမ္မဗိန်	Berlin,	ဗေရလင်မြို့။
ခုင်ဗွီမောင်ဟာမ်	Birmingham,	ဗားမိန်ဟံမြို့။

ဝ

တရောင်တာ	Taranā,	တရဟ်နာ။
တဝ်ဂူ	Taw-gû,	တော်ဂူ။
တံင်ပိုဆ်	Taung-po,	တောင်ပို။
တိုက်အမေရိကသွပ်	North America,	မြောက်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အမေရိကသွင်	South America,	တောင်အမေရိက
ကျာ		တိုက်။
တိုက်အာဖရိက	Africa,	အာဖရိကတိုက်။
တိုက်အာသိ	Asia,	အာရှတိုက်။
တိုက်ဥရပ်	Europe,	ဥရောပတိုက်။

For ကွံ or ကွန်, see ကွံ or ကွန်။

ဝ

ထင်မာင်	Htōng-maing,	ထုံးမိုင်။
ထင်အာင်	Htōng-aing,	ထုံးအိုင်။
ထင်ကေင်	Htong-kē,	ထော်ကေး။
ထိုဟင်	Htom-padaing,	ထိုင်ဖတိုင်။
ထိုမသ	Dammathat,	ဓမ္မသတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

S

နိုင်ကေလသ	Mt. Kelasa,	ကေလသတောင်။
နိုင်ကွက်ကွင်း၊ နိုင်ဂြို ကွင်း	Duke of York's Face,	ဇွန်ပင်တောင်။
နိုင်ဇီအောနီ	Zion,	ဇီအောနီတောင်။
နိုင်ဇိုင်ကျော်၊ နိုင်ဂြိုင်နာ	Zingyaik,	ဇင်းကျိုက်တောင်။
နိုင်တွံ့ကြောင်ကေတ်	Kyauk-ta-lōng,	ကျောက်တလုံး။
နိုင်ပသဲ	Zimma-thwè,	ဇင်းမသွယ်။
နိုင်သီက	Mt. Sinai,	သီနာတောင်။
နိုင်သီဆူရတ်	Mt. Meru,	မြင်းမိုရ်တောင်။
နိုင်အာရရတ်	Mt. Ararat,	အာရရတ်တောင်။

T

တိုဂြိုက်	China,	တရုတ်နိုင်ငံ။
တိုဂါပါနီ	Japan,	ဇပန်းနိုင်ငံ။
တိုဇာနီဇီ	Zanzibar,	ဇံဇီဗာနိုင်ငံ။
တိုဇာမက်	Germany,	ဇာမနီနိုင်ငံ။
တိုတုရက	Turkey,	တုရကနိုင်ငံ။
တိုတြိပတ်လီ	Tripoli	တြိပေါလီနိုင်ငံ။
တိုဒေက	Denmark,	ဒေနီနိုင်ငံ။
တိုချောချာ	Siam,	ယိုးဒယားနိုင်ငံ။
တိုပတ်တုဂါ	Portugal,	ပေါတုဂါနိုင်ငံ။
တိုပါရသီ	Persia,	ပေရှာနိုင်ငံ။
တိုပြုသွာ	Prussia,	ပြုရှာနိုင်ငံ။
တိုမာရ်ကောင့်	Morocco,	မိုရော့ကိုနိုင်ငံ။
တိုရုသွာ	Russia	ရုရှာနိုင်ငံ။
တိုသပါဏီ	Spain,	စပါနီနိုင်ငံ။
တိုသွေဒေန်	Sweden,	စွေဒင်နိုင်ငံ။
တိုဟာင်လာန်	Holland,	ဟောလန်နိုင်ငံ။
တိုဟေလသ	Greece,	ဟေလသနိုင်ငံ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဗီဂီဇေယျပ်	Belgium,	ဗေထျူနိုင်ငံ။
ဗီဂီအဘိသိဏီ	Abyssinia,	အဘိသိနီနိုင်ငံ။
ဗီဂီအင်သတြီ	Austria,	ဩစတြီးယားနိုင်ငံ။
ဗီဂီအင်ဂလိက်	England,	အင်္ဂလိတ်နိုင်ငံ။
ဗီဂီဇူတလီ	Italy,	ဇူတလီနိုင်ငံ။

၀

ပင်္ဂ	Pa-nga,	ပင်္ဂ။
ပါင်ကမာ	Paing-kamā,	ပိုင်ကမာ။
ပိသွာင်၊	Thōng-gwa,	သုံးခွ။
ပံင်	Paung,	ပေါင်။

၀

ဖလင်	Hpa-nung,	ဖန့်န့်။
ဖင်ဖ	Hpan-hpa,	ဖန့်ဖ။
ဖာဂါပ်	Hpa-gat,	ဖားဂတ်။
ဖာပွဲက်	Hpa-byauk,	ဖာပျောက်။
ဖာသီ	Hpa-thein,	ဖာသီန့်။

မ

မာပြင်	Mè-ta-yaw,	မယ်တယော။
မာဂျင်	Migalōng,	မိဂလုံ။
မာဇင်	Mi-zan,	မိဇန်။
မုင်ကပ်မောင်ရိန်	Cape Comorin,	ကောမိုရင်ဂူ။
မုင်ဂျီ	Mû-kyi,	မုင်ဂျီ။
မုင်ပြင်	Cape Horn,	ဟောရ်ဂူ။
မုင်ချင်	Mûdōng,	မုန့်န့်။
မုင်ပန်	Mûpwon,	မုပွန်။
မုင်ရပ်မာနောင်	Cape Romano,	ရိုမားနိုအဂူ။
မုင်ရိတ်ဇွေ	Mu-rit-gyi,	မုရစ်ကြီး။
မုင်ရိတ်ဇောက်	Mu-ritkalē,	မုရစ်ကလေး။
မုဇွေ	Mû-hot,	မုဟွတ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မူရောက်	Mu-dút,	မူရတ်။
ရ		
ရံသ	Thaya-gōng,	သာယာကုန်း။
ရဲကာလာ	Canada,	ကနေဒါပြည်။
ရဲကံစော်စုယျာ	Cambodia,	ကံစိုးပြည်။
ရဲဂါလီလဲ	Galilee,	ဂါလီလဲပြည်။
ရဲစီလီ	Chili,	စီလီပြည်။
ရဲဖွေ်စွတရ၊ ရဲအိန္ဒိယ	India,	အိန္ဒိယတိုင်း၊ သောဠ
ယျ၊ ရဲဆွစ်		သ ၁၆ ပြည်။
ရဲဇွစ်	Switzerland,	ဇွစ်ပြည်။
ရဲတရက်	Tartary,	တရက်ပြည်။
ရဲထိဇေတ်	Tibet,	ထိဗက်ပြည်။
ရဲနော်ရဝေ	Norway,	နော်ရဝေပြည်။
ရဲပြင်သေတ်၊ ရဲပရာနိသီ	France,	ပြင်သစ်ပြည်။
ရဲဗွာ၊ ရဲဗမာ၊ ရဲဗမာ	Burma,	မြိမ္မာပြည်။
ရဲမာကေတ်ချင်ဇီ	Macedonia,	မာကေဒေါနီပြည်။
ရဲမေတ္တီကော့	Mexico,	မက်စီကောပြည်။
ရဲယုကထာန်	Yucatan,	ယုကထာန်ပြည်။
ရဲယုဒ	Judea,	ယုဒပြည်။
ရဲရခိုင်၊ ရဲဥတ္တဝတီ	Arakan,	ရခိုင်ပြည်။
ရဲဝါအောင်မေင်	Wyoming,	ဝဲအိုမင်ခရိုင်။
ရဲဝိက်တောင်ရီအ	Victoria,	ဝိတိုးရီအပြည်။
ရဲဝိညွန်သိန်	Wisconsin,	ဝိဆက်ဆင်ခရိုင်။
ရဲဝေဏဇွေလ	Venezuela,	ဝေနေဇွေလပြည်။
ရဲညွတ်သာန်	Scotland,	စကောတလံပြည်။
ရဲသီဇေရီ	Siberia,	စီဗေရီပြည်။
ရဲသေံ၊ ရဲသေင်	Shanland,	ရှမ်းပြည်။
ရဲဟင်သာဝတီ	Hanthawadi,	ဟံသာဝတီနယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ရးဇွန်အမေရိက	United States,	အမေရိကပြည်ကြီး။
ရးအာရပ်	Arabia,	အာရပ်ပြည်။
ရးအဲဂျစ်	Egypt,	အဲဂျစ်ပြည်။
ရးအဲထီအိပီ	Ethiopia,	အဲထီယောပီပြည်။
ရးအောက်ဟဲအော်	Ohio,	အိုဟိုအိုရိုင်။
ရးဇူသရေလ	Palestine,	ဇူသရေလပြည်။
ရးဥရူဂွေ	Uruguay,	ဥရူဂွေပြည်။
	လ	
ဣန္ဒိယကျွန်း၊ ဣန္ဒိယကျွန်း၊	Cyprus,	တူပရကျွန်း။
ဣန္ဒိယကျွန်း		
ဣန္ဒိယ	Cuba,	တူပကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Crete,	ကရေတကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kyah-gyûn,	ကျားကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Double Island,	ခရိုင်ကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kaw-kha-mè,	ကော့ခမယ်။
ဣန္ဒိယ	Bilu Isle,	ဘီးလူးကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kaw-kha-ne,	ကော့ခနေး။
ဣန္ဒိယ	Kaw-go,	ကော့ဂို။
ဣန္ဒိယ	Singapore Island,	စင်္ဂပူကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kaw-dût,	ကော့ဒွတ်။
ဣန္ဒိယ	Green Island,	ကော့ထကာ။
ဣန္ဒိယ	Tasmania,	တာစမာနီကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Tierra del Fuego,	တယ်ရဒယ်ဖွီဂိုကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kaw-tâm,	ကော့ထမ်။
ဣန္ဒိယ	Kalagôk Island,	ကလဂုတ်ကျွန်း။
ဣန္ဒိယ	Kaw-dûn,	ကော့ဒုန်။
ဣန္ဒိယ	New Zealand Is-	နီဇေးလန်ကျွန်းစု။
	lands,	
ဣန္ဒိယ	Newfoundland,	နီယူးလန်ကျွန်း။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ကွီနာတ်	Kaw-nhat,	ကော့နတ်။
ကွီပယိုင်	Kaw-palaing,	ကော့ပယိုင်။
ကွီပန်ကယိုင်	Gaung-ze-gyûn,	ခေါင်းဆေးကျွန်း။
ကွီပါဗွာ	Papua,	ပါဗွာကျွန်း။
ကွီပိယပ်ပိယပ်	Penang Island,	ပိယောပိန်ကျွန်း။
ကွီပုင်ဗောတ်	Kaw-pong-bút,	ကော့ပုံဗုတ်။
ကွီပုံက်	Kaw-pok,	ကော့ပေါက်။
ကွီပြောင်	Kaw-praing,	ကော့ပရာင်။
ကွီဖိယိပိတဆ်	Philippine Islands,	ဖိယိပိန်ကျွန်းစု။
ကွီမိန်	Kaw-bein,	ကော့မိန်း။
ကွီယာဝါ	Java,	ယာဝါကျွန်း။
ကွီလရဆ်	Kaw-la-mú,	ကော့လရ။
ကွီယှ	Kaw-lhá,	ကော့ယှ။
ကွီသမ္ပ	Samoa,	စမီးအကျွန်း။
ကွီသက်	Kaw-that,	ကော့သတ်။
ကွီသိင်ဗိုဝ်	Ceylon,	သီဟိုဠ်ကျွန်း။
ကွီသိမိယိ	Sicily,	စီစီယိကျွန်း။
ကွီသုမာတြ	Sumatra,	သုမာတရကျွန်း။
ကွီသွင်ကွာန်တဆ်	Falkland Islands,	ဖော့ကလံကျွန်းစု။
ကွီဟဝါတဆ်	Hawaiian Islands,	ဟဝါကျွန်းစု။
ကွီအာသတြာလျ	Australia,	တြေတြာလျကျွန်း။
ကွီအိန္ဒိယပလိုတ်တဆ်	West Indies,	အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု။
ကွီအိုလန်	Ireland,	အိုလန်ကျွန်း။
လိုင်ကောင်	Laung-kaing,	လောင်းကိုင်။
လိုင်ဗွဲ	Lhaing-bwè,	လှိုင်ဗွဲ။
ဝါဂဗေ	Wa-kha-bwè,	ဝါဂဗွေ။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဝါဂရူ	Wagarú,	ဝါးဂရူ။
ဝါဒုတ်	Wè-dút,	ဝယ်ဒုတ်။
ဝါဒိုင်ဒါန	Daing-wún-quin,	ဒိုင်ဝန်ကွင်း။
ဝါယာပ်	Wè-yat,	ဝယ်ယပ်။
ဝက်ဒါ	Wet-tè,	ဝက်ထဲ။

၀

သက်က	Thek-kaw,	သက်ကော်။
သွီဒုတ်	Min-yua,	မင်းရှာ။
သွီနိင်	Mhein-neing,	မိုင်နိင်။

၀

ဇင်ကဒီ	Bangkadi,	ဗံကဒီ။
ဇင်မဲ	Bangmai,	ဗံမယ်။
ဇင်သီခါတ်	Bangsikhat,	ဗံသီခတ်။
ဇီကန်ဂေါ	Congo River,	ကံဂိုမြစ်။
ဇီကြက်ပိ	Krúkpí Creek,	ကြုတ်ပိချောင်း။
ဇီဆိုင်	Sittang River,	စစ်တောင်းမြစ်။
ဇီဂင်္ဂါ	Ganges River,	ဂင်္ဂါမြစ်။
ဇီဂါဗျ	Gambia River,	ဂံဗျမြစ်။
ဇီဂြာင်	Gyaing River,	ဂြိုင်းမြစ်။
ဇီဇွ	Zamí River,	ဇာမီချောင်း။
ဇီဒုနု	Danube River,	ဒါနူဗမြစ်။
ဇီဒုန်	Don River,	ဒံမြစ်။
ဇီညပ်ပိတ်	Yellow Sea,	ယဲလိုပင်လယ်။
ဇီထင်ကထီ	Tenasserim River,	တနင်္သာရီမြစ်။
ဇီကီလ	Nile River,	နီလမြစ်။
ဇီတိဗျေ	Tiber River,	တိဗာမြစ်။
ဇီထေပ်	Thames River,	ထိပ်မြစ်။
ဇီဒြာင်	Dagyaing River,	ဒါယိုင်မြစ်။
ဇီဒွီဇေ	Dnieper River,	ဒီပါမြစ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

ဧကွာင်၊ ဧကွာင်	White Sea,	ဂြိုဟ်ပင်လယ်။
ဧပါဠု	Pázundaung R.,	ပုစွန်ထောင်မြစ်။
ဧပါဟောဝ်	Peiho River,	ပေဟိုးမြစ်။
ဧပုထိ	Bassein River,	ပုထိန်မြစ်။
ဧမိသိသိဝိ	Mississippi River,	မိစီပီမြစ်။
ဧမိသုရိ	Missouri River,	မိစုရိမြစ်။
ဧမာကံင်	Mekong River,	မေကောင်မြစ်။
ဧမာဏာဝ်	Menam River,	မေနပ်မြစ်။
ဧယာဉ်ဆန်	Jordan River,	ယောဉ်ဆန်မြစ်။
ဧယာဉ်ခိကျင်	Yangtsekiang R.,	ယံခိမြစ်။
ဧယေဏီသေဝ်	Yenesei River,	ယေနီစဲမြစ်။
ဧရိဏ	Rhine River,	ရိနမြစ်။
ဧရောန်	Rhone River,	ရုန်းမြစ်။
ဧလိုင်	Lhaing River,	လိုင်မြစ်။
ဧလီ	Bilin River,	ဘီလင်းမြစ်။
ဧဝင်ရ	Win-yaw River,	ဝင်ရေမြစ်။
ဧဝင်လှ	Volga River,	ဝေါလဂမြစ်။
ဧဝါဂျ	Wagaru Creek,	ဝါးဂျူချောင်း။
ဧသင်လောန်	Salwen River,	သံလွင်မြစ်။
ဧသိန္ဒု	Indus River,	သိန္ဒုမြစ်။
ဧဟန်သန်	Hudson River,	ဟန်စံမြစ်။
ဧဟုဃလီ	Hughly River,	ဟုဂလီမြစ်။
ဧဟံင်ဂြပ်	Haungdaraw R.,	ဟောင်းဒရေမြစ်။
ဧဟွင်တောင်	Hoang-ho River,	ဝါမြစ်။
ဧအဒေါတ်တိ	Mediterranean	မြေထဲပင်လယ်။
	Sea,	
ဧအာမဇန်	Amazon River,	အာမဇန်မြစ်။
ဧဥရိဏ	{ The Euxine or Black Sea,	{ ဥရိနပင်လယ်။

GEOGRAPHICAL NAMES.

မီးရောင်	Red Sea,	နီပင်လယ်။
မီးရောင်တီ	Irrawaddy R.,	ရောင်တီမြစ်။
မီးအောင်ရီကောင် ကောင်	Orinoco River,	အိုရီနိုးကျမြစ်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
iv	Acedemy	Academy.
55	ယုံမှီတံ	ယုံဂမှီတံ။
77	ချဲ	ချာ။
89	ဒကာ	တကာ။
131	တိတိတူ	တိတိတူး။
132	death	a violent death.
„	သေခြင်း	အသေသတ်ခြင်း။
213	ညွှးဇွဲ	ညွှးဇွဲ။
214	ဓဂုက်	ဓဂိုက်။
220	coarsemat	coarse mat.
247	နည်းစေသည်	နည်းစေသည်။
249	towards	towards.
253	ဗဘပ်	ဗတပ်။
„	ဗတ်	ဗတ်။
255	ပုဏ္ဏာ	ဗြဟ္မဏ။
271	မိန့်ရာသည်	မိန့်ရာသီး။
„	မိပ်ခြင်ရောင်ဆဲ	မိပ်ခြင်ရောင်ဆဲ။
274	မှီဟ်, n.	မှီဟ်, v.
„	မှိုင့်တတ်ကွီ	မှိုင့်တက်ကွီ။
„	မှိုင့်ပမှိုက်	မှိုင့်ပမှိုက်။
275	မှိုင့်ဇက်ကျိုက်	မှိုင့်ဇက်ကျိုက်။
276	ဝါဝင်	မွဲဝါဝင်။
277	မှာသွိတ်	မှာသွိတ်။
278	repectful	respectful.
„	ပိုက်ဆန်ခြည်	ပိုက်ဆန်ခြည်။
„	ယာက်ဖိုတ်မုက်	ယာတ်ဖိုတ်မုက်။

CORRIGENDA.

Page	For	Read
278	ချုံစောင်	(Bur.) ချုံစောင်။
282	ရသော	ရသော့။
„	ပွင့်လင်းသည်	ပွင့်လန်းသည်။
„	ကျည်မွေ	(Bur.) ကျည်မွေ။
283	ရှင်ကွီကျွောက်	ရှင်ကွီကျွတ်။
„	al arge	a large.
„	ထိုးသဉ်	(Bur.) ထိုးသဉ်။
284	ရဲရ	ရဲရး။
„	ရံဝံ	ရံဝံ။
„	ရံဝံ	ရံဝံ။
„	expset	expect.
286	အသောင်း	အသောင်း။
298	လံင်ရက်	လံင်ရတ်။
„	ပအာလးလး	လပအာလးလး။
309	သတ္တ, (Pal.)	သတ္တိ, (Pali).
319	တခါတာလ	တခါတလေ။
„	သံအတ္တိ	သံင်တ္တိ။
320	ရဲရင့်သည်နှင့်	ရဲရင့်သည်နှင့်။
„	သိုဝ်သမ	သိုဝ်သမတ်။
321	ကြောင်အိပ်	(Bur.) ကြောင်အိပ်။
„	သွိဗရ	သွိဗရ။
322	ထွက်သွားသည်	ထွက်သွားသည်။
„	သားရေးနတ်	သားရေးနတ်။
„	တိုလောသံဃျက်	တိုလောသံဃ်ကျက်။
„	သဏ္ဌာန်	သဏ္ဌာန်။

CORRIGENDA.

<i>Page</i>	<i>For</i>	<i>Read</i>
322	သူဝံယး	ယးသူဝံ။
323	ထက်မှီး	(Bur.) လက်မှီး။
„	သောတ်ဗစိတ်	သောတ်ဗစိတ်။
„	သိုင်မိင်	သိုင်မိင်။
324	သွတ်သွး	သွတ်သွး။
„	ညီညွတ်တိုသည်	ညီညွတ်သည်။
333	နှစ်ကျိပ်	နှစ်ကြိပ်။
339	Kyaik-hpa-n	Kyaik-hpanè.

INSERT.

- 119 ခနိုက်, *n.* a curtain; (Bur.) ကုလားကာ။
 „ ခနိုက်, *n.* powder; as ဂဆေခနိုက် *medicinal powder*; (Bur.) အမှုန့်။
 „ ခနိုက်တိ, *n.* dust, dust of the earth; (Bur.) မြေမှုန့်။

On page 283 erase ပူသည်။

Archaeological Library,

23509
Call No. 495.85/Hes/ste

Author—Heswell, J. M.

Title—Grammatical notes
& Vocabulary

Borrower No.

Date of Issue

Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.